

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντι

Περίοδος Β', τεύχος 111, Σάββατο 2 Νοέμβρη 1978

Δρχ. 20

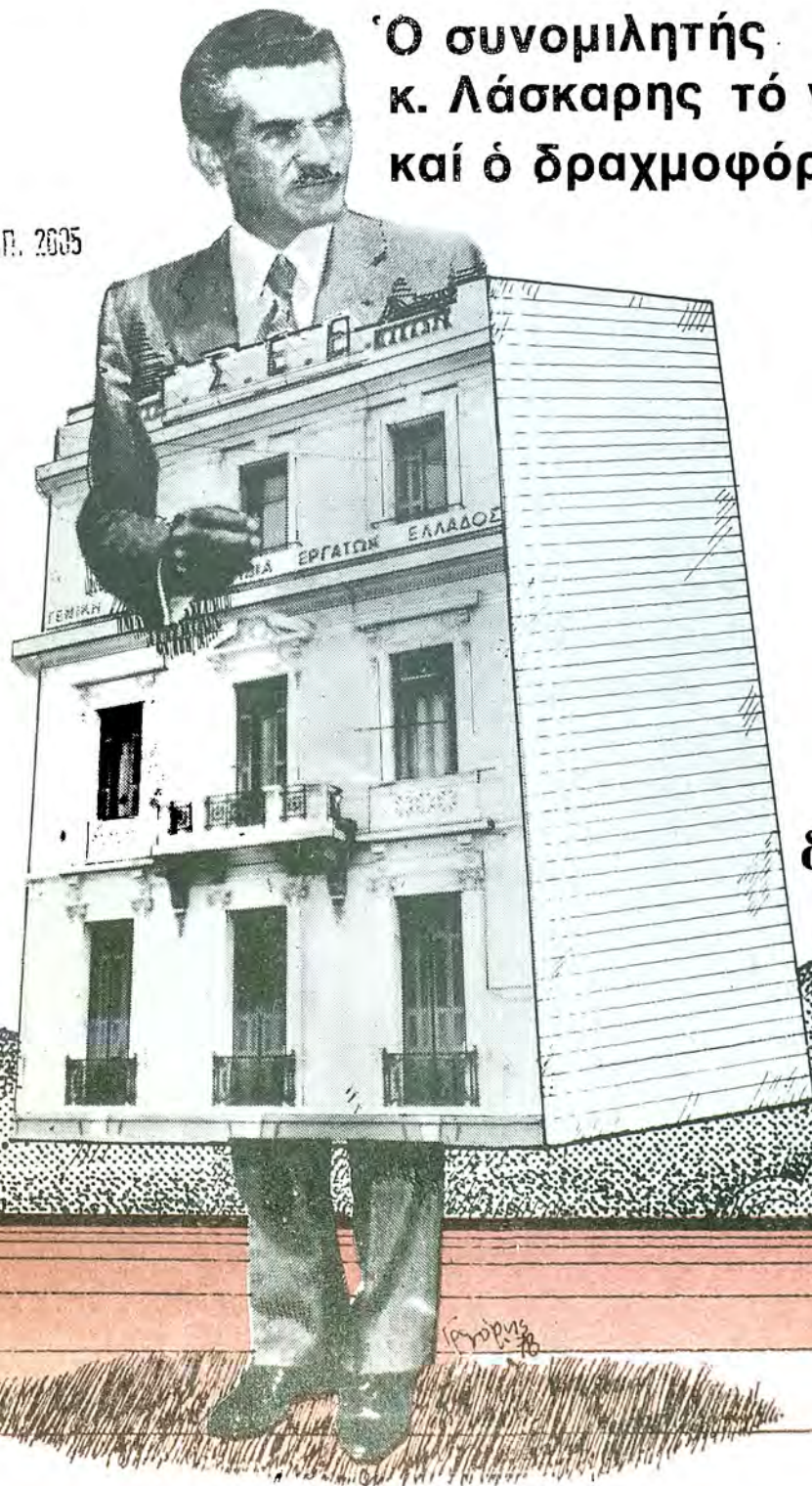
Ο συνομιλητής
κ. Λάσκαρης τό νόθο συνέδριο
καί ό δραχμοφόρος έργατοπατερισμός

0 2 ΣΕΠ. 2005

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ
ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ:

Ο ΕΛΑΣ
Αθήνας

Δημοτικές εκλογές και
δημοκρατική συνεργασία

GASTHELLAS

Φοιτητές ταξιδέψτε μαζί μας

- ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΠΤΗΣΕΙΣ
- ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ
- ΦΘΗΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ, σέ
αεροπλάνα
πλοία
τραίνα
- EXPRESS ΠΟΥΛΜΑΝ ΓΙΑ ΛΟΝΔΙΝΟ
- ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ
δωρεάν από τά γραφεία μας
- Έκδίδουμε τή
ΔΙΕΘΝΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

GAST HELLAS

- ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 2 ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
Β' όροφος. Τηλ. 3600.233 3604.777
- ΣΟΛΩΝΟΣ 68, ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ
ΝΟΜΙΚΗ ΤΗΛ. 3613.087 3629.095

ΡΥΛΑΡΙΝΟΣ

**Ειδικός
στα
νομίσματα
και
μοναδικός
στα
χαρτονομίσματα**

STAMPS and COINS
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 5, ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ.: 32 10 577 - 32 10 384

Ε

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΑΠΑΝΤΑ ΕΛΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΟΙ 10 ΠΡΩΤΟΙ ΤΟΜΟΙ

1. Σκληροί αγώνες για μικρή ζωή
Διηγήματα
2. ΓΟΝ Χριστιανικών Παρθεναγωγείων
Μυθιστόρημα
3. Ύπολείμματα επαγγέλματος
Διηγήματα
4. Λούμπεν
Μυθιστόρημα
5. Παραπόταμοι
Μυθιστόρημα
6. Μέ τη λύρα
Μυθιστόρημα
7. Αναχωρήσεις και Μεταλλαγές
Διηγήματα
8. Μυστήρια
Διηγήματα
9. Προσοχή συνάνθρωποι
Διηγήματα
10. Σπονδή
Μυθιστόρημα

**ΠΑΙΔΙΚΑ
ΡΩΤΩ ΚΑΙ ΜΑΘΑΙΝΩ**

ΙΩΑΝΝΑΣ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ

1. Τό χαμένο κουμπί
Μυθιστόρημα 2η έκδοση
2. Μπαζαγιάζι
Μυθιστόρημα

ΠΩΛ ΝΟΡ

1. ΑΠΑΝΤΑ Σατιρικά - Λυρικά
Άπότομος πρώτος
2. Κακομοιρικά έπη
3. Τό λιθαράκι μου (1967—1974)
4. Πώλ Νόρ 78 ΡΙΜΕΣ
5. 'Ο «άτομικός» μου πόλεμος
1940—1942
6. 'Η δίκη και ό θάνατος του Σωκρατους

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 3 ΑΘΗΝΑ Τ.Τ. 142
ΤΗΛ.: 360.3234

Περίοδος Β'
Χρόνος 5ος
Τεύχος 111

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ Δημοχάρους 60,
Αθήνα 601. Τηλ. 732-713 - 732-819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ δεκαπενθήμερο	4
ΚΥΠΡΙΑΚΟ	5
ΑΝΤΙ-θέσεις	6
ΜΠΟΣΤ: Συζητήσεις με τόν Ρώσων Νάβαρχον	8
Κ. ΚΙΤΣΟΥ: Τά νέα φορολογικά μέτρα	10
ΑΝΤ. ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ: 'Ο δραχμοφό- ρος εργάτοπατρισμός	12
ΑΝΤΗΝΟΡΑ: Δημοτικές εκλογές και δημοκρατική συνεργασία	15
ΣΠ. ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ: Μαρ- τυρία ψηφοφόρου	18
Μ. ΓΚΑΝΙΟΥ: Πύργος Σαντορί- νης: δημοτικές εκλογές	20
ΕΡΑΝΙΣΤΗ: Άσκήσεις μάχης του ΕΛΑΣ στην κατεχόμενη Αθήνα ..	23

Γ.Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ: 'Η «πνευμα- τική επιστράτευση» της 4ης Αύ- γούστου	36
Γ. ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ: Για τόν Έμφύ- λιο στην Κρήτη	40
REMI HESS: 'Η Θεσμική 'Ανά- λυση σήμερα	42
Ν. ΔΗΜΟΥ-Γ. ΜΑΡΚΑΚΗ: Διάλο- γος για τή διαφήμιση	44
Φ. ΔΡΑΚΟΝΤΑΕΙΔΗ: Συνέδριο για τή Λογοτεχνία στό Μόντρεαλ	47
Δ. ΔΑΝΙΚΑ: Φεστιβάλ Θεσσαλο- νίκης και 'Ελληνικός κινηματο- γράφος	48
Γ. ΚΑΡΑΤΖΟΓΛΟΥ: Βιβλιοκριτική	51
ΔΙΑΛΟΓΟΣ:	52

έξωφυλλο: Γρηγόρη

ΤΟ " ΣΥΝΕΔΡΙΟ " ΤΟΥ κ. ΛΑΣΚΑΡΗ

ΤΑ ΕΞΗΜΕΤΑ χρόνια από τήν ίδρυση τής ΓΣΕΕ γιορτάζει φέ-
τος ό ύπουργός 'Εργασίας κ. Λάσκαρης - άλλοτε συνομι-
λητής και " έφασίνας " τών θλιβερών δικτατόρων - μέ τό
νόθε " Έκτακτο συνέδριο " τής Καλαμάτας.

ΓΙΑΤΙ τό " συνέδριο " αυτό είναι έξ ολοκλήρου έργο δι-
κός του. Είναι τό έποκορύφωμα τής μεθοδευμένης - από
τόν ίδια και τούς χρυσωμένους συνδικαλιστές του- πο-
ρείας, πρός τήν διάσπαση τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος
και τή μετατροπή τής ΓΣΕΕ σέ παράρτημα - διοικητική
ύπηρεσία τοῦ ὑπουργείου του. Μπορεῖ λοιπόν νά είναι
ύπερφηφανος άφοῦ τό " συνέδριο " τής Καλαμάτας θά ό-
λοκληρώσει και τυπικά τά κυβερνητικά σχέδια :

Τήν έλωση δηλαδή τής ΓΣΕΕ από τούς συνδικαλιστικούς
πράκτορες - ὑποτακτικούς του.

ΝΑ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ τάχα άναφορέ στέ όσα προηγήθηκαν ; 'Απο-
κλεισμοί τών δημοκρατικῶν συνδικαλιστῶν, διαγραφές
σωματείων, νοθεῖες, πραξικοπήματα, ξυλοδαρμοί, δημι-
ουργία και άποφασιστική συμμετοχή
σωματείων - σφραγίδων. Αὐτή ή μέθοδος ὑπῆρξε ή τα-
κτική τών χουντο - κυβερνητικῶν συνδικαλιστῶν στήν
προετοιμασία τοῦ " συνεδρίου " μέ στόχο τήν πλαστογρά-
φηση τής άληθινῆς βούλησης τοῦ έλληνικοῦ συνδικαλι-
στικοῦ κινήματος.

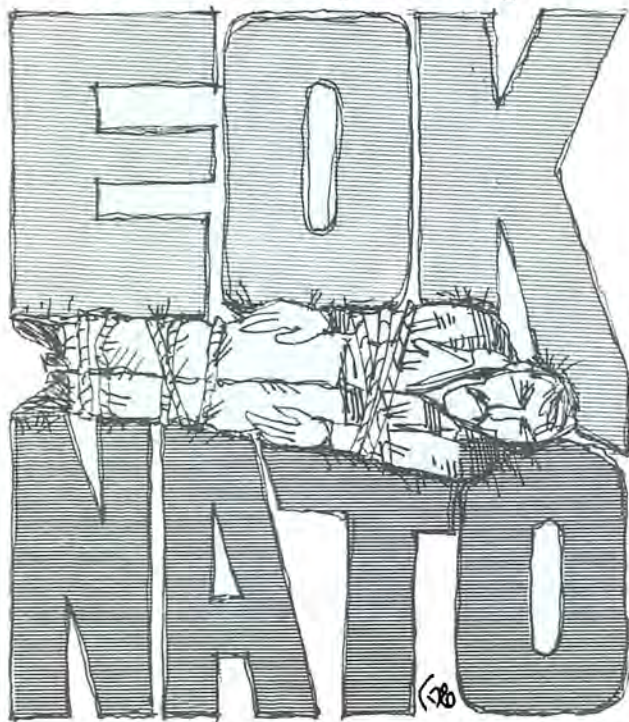
Δέν χρειάζοταν βεβαίως ή περίφημη Έκθεση Μπλανσάρ γιά
νά καταδείξει τήν πρωτοφανή άγυρτεία τών μεθόδων, τόν
ξεδιάντροπο και κυνικό βιασμό τής όποιας θεοντολογίας
τῶν συνδικαλιστικῶν κανόνων και ήθῶν. Οί Έλληνες έργα-
ζόμενοι ζοῦν καθημερινά τίς συνέπειες αὐτῆς τής " έ-
ρῆς συμμαχίας " χούντας και κυβέρνησης, στό συνδικαλι-
στικό χῶρο· συμμαχίας πού στοχεύει τή φαλκίδευση και
έκμηδένιση τῶν δικαιωμάτων τους.

ΕΙΝΑΙ ΣΑΦΕΣ πῶς ή κυβερνητική έπλθεση στό συνδικαλι-
στικό κίνημα δέν έχει άλλο στόχο παρά τόν έλεγχο και
έπομένως τήν άδρανοποίηση τοῦ " εύάλοητου " αὐτοῦ
χῶρου. Γιατί ή κυβέρνηση θέλει νά άποφύγει τίς " κοι-
νωνικές και οικονομικές άναταραχές " και νά έξουδε-
τερῶσει από πρίν όποιαδήποτε κέντρα αντίδρασης στήν
πολιτική τῶν συμβιβασμῶν μέ τίς προνομιοῦχες όμάδες
και τούς έπενδυτικούς όμίλους τής Δύσης.

ΑΝΤΙ

ΕΟΚ: Πρός μιά έτεροβαρή συμφωνία;

ΝΑΤΟ: Έπάνοδος άνευ όρων

ΕΥΤΥΧΗΣ επέστρεψε και πάλι ο κ. Καραμανλής από τό ταξίδι του στη Δυτική Ευρώπη: Ρώμη – Παρίσι – Δουβλίνο. "Όλα, είπε, πήγαν καλά. Δέν υπάρχουν πιά επιφυλάξεις ούτε για την ένταξη μας στην ΕΟΚ, ούτε για την εφαρμογή του «γνωστού χρονοδιαγράμματος». Υπάρχουν μόνο – πρόσθεσε – «δρισμένα θέματα, τά όποια θά απαιτήσουν ψύχραιμη διαπραγμάτευση».

Ο πρωθυπουργός δέν άνάφερε ποιά είναι τά «δρισμένα» αυτά θέματα. Καί έπραξε σοφά. Γιατί ή άπαρίθμηση τους και μόνο, θά χαλούσε την ώραία εικόνα πού, μέ τόση προσπάθεια, επιχειρεί νά συνθέσει – και παρουσιάσει – ή κυβέρνηση.

Ποιά είναι όμως τά θέματα αυτά; Η σειρά είναι μακροσκελής: Παράνομες αντισταθμιστικές εισφορές, σέ βάρος βασικών άγροτικών μας προϊόντων – Παράνομοι ποσοτικοί περιορισμοί σέ βάρος σημαντικών εξαγόμενων βιομηχανικών μας προϊόντων – Κίνδυνος νά μένουν έξω από την κοινή άγροτική πολιτική, για 5-7 χρόνια, τό λάδι και άλλα βασικά άγροτικά μας προϊόντα – Κίνδυνος νά συνεχιστεί, για άπροσδιόριστο χρονικό διάστημα, ή πολιτική των ποσοτικών περιορισμών σέ βάρος σειράς βιομηχανικών μας προϊόντων, όπως τά κλωστοϋφαντουργικά, κ.ά. – Κίνδυνος νά υποχρεωθεί ή χώρα σέ μερικότερες ή γενικότερες αναδιαρθρώσεις της βιομηχανικής και άγροτικής της παραγωγής, μέ βάση όχι τά δικά της συμφέροντα, αλλά τά συμφέροντα των «τριών μεγάλων» (Δυτικής Γερμανίας, Γαλλίας και Βρετανίας) της ΕΟΚ. Κοντολογής: Από την Ελλάδα ζητείται νά πληρώσει τό αντίτιμο της διεύρυνσης της ΕΟΚ. Καί νά δεχτεί μιά έτεροβαρή συμφωνία, πού θά την τοποθετεί σέ μείονεκτική θέση, σέ σχέση μέ τους άλλους έταίρους της ΕΟΚ.

Τά παραπάνω δέν είναι ούτε αυθαίρετα, ούτε έγκεφαλικά. Προκύπτουν άβιαστα τόσο από τίς προτάσεις του υπεύθυνου για τή διεύρυνση κ. Νατάλι, όσο και από την ίδια την πρακτική των καθ' όλα παράνομων αντισταθμιστικών εισφορών, σέ βάρος άγροτικών και βιομηχανικών μας προϊόντων. Προκύπτουν

ακόμα, από τό πώς ή Έκτελεστική Έπιτροπή της ΕΟΚ αντιλαμβάνεται τή «χρησιμοποίηση», από ελληνικής πλευράς, της μεταβατικής περιόδου: "Όχι σάν περίοδο προότασίας της σχετικά καθυστερημένης ελληνικής οικονομίας, από την παραγωγή των προηγμένων χωρών της ΕΟΚ, ή σάν περίοδο βαθμιαίας προσαρμογής της ελληνικής οικονομίας στις συνθήκες της ένταξης, αλλά σάν περίοδο προστασίας της... ΕΟΚ από την ελληνική παραγωγή!

Μπρός στά δεδομένα αυτά, πώς αντιδρά ή επίσημη ελληνική πλευρά; Δίνει, πρίν άπ' όλα, την έντύπωση πώς δέν συνειδητοποιεί ούτε τους εκβιασμούς πού επιχειρούνται σέ βάρος της, ούτε την παραβίαση του πνεύματος και του γράμματος της συμφωνίας σύνδεσης – μιάς συμφωνίας πού είχε σάν προοπτική την ισότιμη ένταξη! Στην πραγματικότητα, οι διεξαγόμενες σήμερα διαπραγματεύσεις έχουν άποσχετισθεί από τή συμφωνία σύνδεσης του 1962, μέ όλες τίς συναφείς επιπτώσεις. Καί, βέβαια, όταν ή κύρια σου στόχευση είναι απλώς ή ένταξη – ή ταχύτερη δυνατή ένταξη – είναι φυσικό νά μή δίνεις τή σημασία και τό βάρος πού πρέπει στους όρους της ένταξης... Άποτέλεσμα: Η προτεινόμενη σήμερα, από την Έκτελεστική Έπιτροπή της ΕΟΚ, συμφωνία ένταξης, όχι μόνο νά μην ανταποκρίνεται στους άρχικά καθορισμένους στόχους και προοπτικές, αλλά και νά θίγει – μέ τους όρους πού θέτει – την αξιοπρέπεια και τά συμφέροντα της χώρας.

Παρ' όλα αυτά, δέν λείπουν οι άναλυτές εκείνοι (άπ' όσους, φυσικά, υποστηρίζουν την ένταξη...) πού επιμένουν ότι ή ελληνική πλευρά διαθέτει στά χέρια της άρκετά «ατούς», για νά επιτύχει μιά ισότιμη και έπωφελή ένταξη. Η ελληνική πλευρά – λένε – μπορεί νά αξιοποιήσει και τή γεωγραφική της θέση, και την «άδηριτη» οικονομική ανάγκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας νά έπεκταθεί πρós Νότο. Καί άπόκειται, τελικά, στην ίδια την κυβέρνηση – καθώς οι διαπραγματεύσεις μπαίνουν στην κρισιμότερή τους φάση – νά χειρισθεί τό όλο θέμα μέ αίσθημα ευθύνης...

Άτλαντισμός και άδιέξοδα

Η προτεινόμενη από την Έκτελεστική Έπιτροπή της ΕΟΚ συμφωνία ένταξης και οι επιχειρούμενοι εκβιασμοί, δέν είναι, ωστόσο, άσχετοι μέ την πολιτική του άτλαντισμού πού – μέ πείσμα ειδωλολάτρη... – επιμένει ν' ακολουθεί ή κυβέρνηση της «Νέας Δημοκρατίας».

Τόν συσχετισμό αυτό, δέν παραδέχεται, φυσικά, ο κ. Καραμανλής πού, σ' όλες του τίς επαφές μέ τους δημοσιογράφους, υποστηρίζει ότι άλλο οι διαπραγματεύσεις για τίς «ειδικές σχέσεις» μέ τό ΝΑΤΟ, και άλλο οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη... Ωστόσο, χιλιάδες τηλεθεατές της ΕΡΤ, είχαν την ευκαιρία νά διαπιστώσουν – ζωντανά, στη μικρή οθόνη – τό πώς λ.χ. ο Ίταλός πρωθυπουργός κ. Άντορότι, σύνδεσε την έπίσκεψη του κ. Καραμανλή στη Ρώμη, μέ την ένταξη, αλλά και μέ τό... ΝΑΤΟ, πού είναι, όπως είπε, «σημαντικό όργανο για την άμυνα της Ευρώπης, στην ύπηρεσία της ειρήνης», κλπ. "Όσο για την Ελλάδα – πρόσθεσε ο Ίταλός πρωθυπουργός – δέν μπορεί παρά νά καταστεί και πάλι πλήρες μέλος του ΝΑΤΟ, άφου της δοθούν οι «δέοντες ίκανοποιήσεις»...

"Όμως τίποτε δέν μαρτυρεί ότι δίνονται στην Ελλάδα όποιαδήποτε «ίκανοποιήσεις», καθώς ετοιμάζεται νά επανέλθει στό στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ.

Τὴν ἐπάνοδο αὐτή, ὁρισμένοι διεθνεῖς σχολιαστὲς τοποθετοῦν ἤδη μέσα στὸ Νοέμβριο. Καὶ ἂν πρέπει νὰ παρακολουθήσουμε τὴ συλλογιστικὴ ὁρισμένων ἀνώτερων στελεχῶν τοῦ ἐλληνικοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, τὸ γεγονὸς αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ πανηγυρισθῇ (!) ἀπὸ ἐλληνικῆς πλευρᾶς, ἐφόσον ἡ Στρατιωτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ΝΑΤΟ «ἀπέρριψε τὶς τουρκικὲς ἐνστάσεις γιὰ τὴν ἐπάνοδο τῆς Ἑλλάδας στὴ στρατιωτικὴ δομὴ τῆς Συμμαχίας καὶ παρέπεμψε τὸ ὅλο θέμα στὴν Ἐπιτροπὴ Ἀμυντικῆς Σχεδιάσεως»...

Οἱ προτεινόμενοι «πανηγυρισμοί» στηρίζονται σὲ δύο δεδομένα:

Πρῶτο: Στὸ ὅτι δὲν πέρασε ἡ γραμμὴ Ἑτσεδίτ, ἀλλὰ ἡ γραμμὴ... Κρίστοφερ! Ὅπως εἶναι γνωστὸ, ἡ τουρκικὴ θέσθις ἦταν: «Πρῶτα λύση στὸ Αἰγαῖο καὶ ὕστερα ἐπανεκκίνηση τῆς Ἑλλάδας στὸ ΝΑΤΟ», ἐνῶ ἡ ἀμερικανικὴ ἦταν: «Πρῶτα ἐπιστροφή τῆς Ἑλλάδας στὸ ΝΑΤΟ καὶ ὕστερα λύση στὸ Αἰγαῖο»...

Δεύτερο: Στὸ ὅτι ἐπανερχόμενοι στὸ ΝΑΤΟ, θὰ μποροῦμε νὰ συζητήσουμε τὶς διαφορὲς μας μὲ τὴν Τουρκία ἀπὸ «πλεονεκτικὴ θέσθις», ἐφόσον θὰ μπορούμε νὰ ἀσκήσουμε καὶ μεῖς τὸ δικαίωμα τοῦ βέτο καὶ – συνειπῶς – «ἡ Ἀγκυρὰ δὲν θὰ μπορεῖ νὰ ἐπιβάλλει τὶς ἀπόψεις της»...

Ὅλοι, ὥστόσο, ἀπὸ κυβερνητικῆς πλευρᾶς, καμώνονται πῶς «λησιμονοῦν» τὶς προϋποθέσεις πού εἶχε θέσει ὁ ἴδιος ὁ κ. Καραμανλῆς, προκειμένου νὰ ἐπανεκκίνησιν ἡ χώρα στὸ στρατιωτικὸ ΝΑΤΟ, ἡ σημαντικότερη ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἦταν νὰ «ἐκλείψουν οἱ λόγιοι», πού ἐπέβαλαν τὴν ἀποχώρησιν τῆς Ἑλλάδας ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ ΝΑΤΟ, τὸν Αὐγούστου τοῦ '74. Ἀλλὰ οἱ λόγοι παραμένουν, καθὼς συνεχίζεται ἡ τουρκικὴ κατοχὴ τοῦ 40% τοῦ κυπριακοῦ ἐδάφους καὶ ἡ Ἀγκυρὰ – ὁλοένα προκλητικότερη – ἐπιμένει στὸν καθορισμὸ «ζωνῶν ἐπιχειρησιατικῆς εὐθύνης» στὸ Αἰγαῖο, ἀρνεῖται τὴ διαδικασία τῆς Χάγης καὶ προβάλλει ἀπανωτούς ὅρους γιὰ τὴν ἀεροπορικὴ σύνδεση τῶν νησιῶν μὲ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα!

Ἄλλο τόσο, ἡ κυβερνητικὴ πλευρὰ καμώνεται πῶς δὲν ἀντιλαμβάνεται ὅτι ὅλοι οἱ ἑταῖροι τῆς Συμμαχίας, ἡ Στρατιωτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ Πολιτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀμυντικῆς Σχεδιάσεως τοῦ ΝΑΤΟ, κλπ., ἐπαυσαν νὰ διαφορίζουν τὶς «εἰδικὲς σχέσεις» ἀπὸ τὴν πλήρη ἐπανεκκίνηση καὶ ὅτι τὸ μόνο μέλημά τους τώρα, εἶναι πῶς νὰ «ἐξευμενισθεῖ» ἡ Τουρκία, ὥστε νὰ «συναινέσει» στὴν ἐλληνικὴ ἐπανεκκίνηση, μὲ πλήρεις ἐγγυήσεις δέδιαμα ὅτι, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπανεκκίνηση αὐτή, θὰ καθορισθοῦν οἱ «ζῶνες εὐθύνης» στὸ Αἰγαῖο, μὲ ἀμερικανικὴ παρέμβαση, ἀκριβέστερα μὲ ἀμερικανικὴ «ἐπιδιαιτησία». Ἡδὴ, γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ, ἐτοιμάζεται νὰ μεταβεῖ στὴν Ἀγκυρὰ ὁ γενικὸς γραμματέας τοῦ ΝΑΤΟ Λούντς καὶ ἡ Ἀμερικανίδα ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Μπένσον, προκειμένου – ὅπως μετέδωσαν τὰ διεθνῆ ἐίδησεογραφικὰ πρακτορεῖα – «νὰ ἄρουν τὶς τουρκικὲς ἀντιρροήσεις, ὡς πρὸς τοὺς ὅρους ἐπανεκκίνησης τῆς Ἑλλάδας στὸ ΝΑΤΟ»...

Τὸ ἐπιμύθιο ἀπ' ὅλα τὰ παραπάνω αὐτά, ἀνακύπτει μόνον τοῦ: Ἐνῶ αἶτημα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ παραμένει ἡ ὁριστικὴ ἐξοδος τῆς χώρας ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ, ἡ κυβέρνησις τῆς «Νέας Δημοκρατίας» ἐπαναφέρει τὴ χώρα στὴ στρατιωτικὴ δομὴ τῆς Συμμαχίας... (Καί, κατὰ τὴν προσφιλή της τακτικὴ, κρατεῖ τὰ πάντα ὑπὸ συσκότιση). Ἐνῶ αἶτημα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ παραμένει «μιά ἄλλη ἐξωτερικὴ πολιτικὴ», μὲ ἀνοίγματα πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις, ἡ κυβέρνησις τῆς «Νέας Δημοκρατίας» δέχεται – παρὰ τὴ φοβερὴ ἐμπειρία – τὴ μεσολάβηση τοῦ Λούντς καὶ τὴν ἀμερικανικὴ ἐπιδιαιτησία στὸ Αἰγαῖο.

Ὅμως ἐτοί, ἡ κυβέρνησις ἀπλῶς ἐπιδεινώνει τὰ ἀδιέξοδά της, τὰ ὁποῖα, δέδιαμα, δὲν θὰ λύσουν οὔτε ὁ Οὐώρρεν Κρίστοφερ (ἔστω καὶ ἂν θεωρεῖται «εὐφυέστερος» ἐμισάριος ἀπ' ὅ,τι ὁ Κλάρκ Κλίφορντ), οὔτε ἡ Ἐπιτροπὴ Σχεδιάσεως τοῦ ΝΑΤΟ, οὔτε ὁ νατοϊκὸς ἐπὶ τοῦ ΝΑΤΟ, ὑπουργὸς Ἑθνικῆς Ἀμύνης κ. Ἀβέρωφ, ὁ ὁποῖος, ὅπως ἀναφέρεται, δὲν ἀποκρύπτει τὸν ἐνθουσιασμὸ του γιὰ τὸν «γυρισμὸ στὶς Μυκῆνες»...

Ἀμφιλογίες καὶ δολιχοδρομήσεις

ΓΙΑ ΜΙΑ ἀκόμα φορὰ τὸ Κυπριακὸ θὰ συζητηθεῖ (στὶς 7 – 8 τοῦ μήνα) στὴ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ ΟΗΕ. Ἡδὴ ἐπισημὴ κυπριακὴ διακομματικὴ ἀντιπροσωπεῖα (περιλαμβανομένου καὶ τοῦ κ. Κληρίδη πού δήλωσε ὅτι θὰ περὶθαρήσῃ στὴ γραμμὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου...) βρίσκεται στὴ Νέα Ὑόρκη γιὰ νὰ ὑποστηρίξει τὶς κυπριακὲς θέσεις.

ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ὁλόκληρο τὸ περασμένο δεκαπενθήμερο καλύφθηκε ἀπὸ τὴ φιλολογία μιᾶς διαμάχης πού διχάσε τὶς πολιτικὲς δυνάμεις πού στηρίζουν τὸν πρόεδρο Κυπριακοῦ. Ἐπικεντρω ἦταν μιὰ ἄλλη προσφυγὴ: Νὰ ζητήσῃ ἡ Κύπρος ἀπὸ τὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας τὴ λήψη τῶν πρακτικῶν μέτρων κατὰ τῆς Τουρκίας πού προνοεῖ τὸ ψήφισμα τῆς περσινῆς Γ.Σ. ἡ ὅχι, ἀφοῦ ἤδη βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ μιὰ νέα συζήτηση τοῦ Κυπριακοῦ στὴ Γ.Σ.; Τὰ ἐπιχειρήματα πού ἀντιπαρτέθηκαν – οἱ ΗΠΑ διαθέτουν βέτο καὶ ἡ ἀποτυχία μιᾶς τέτοιας προσφυγῆς θεωρεῖται σίγουρη, «τὸ κυπριακὸ πρέπει νὰ βρεῖται σὲ μιὰ συνεχὴ κινητικότητα καὶ ἀλοίμονο ἂν δὲν ζητᾶμε τὴν ἐφαρμογὴ τῶν εὐνοϊκῶν ἀποφάσεων πού παίρνουμε» – μοιάζουν νὰ παραβλέπουν τὴ βασικὴ παράλειψη.

● Γιατί ἡ κυπριακὴ κυβέρνησις δὲν προσέφυγε ἀμέσως μετὰ τὴ λήψη τῆς περσινῆς ἀπόφασης τῆς Γ.Σ. τοῦ ΟΗΕ στὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας ζητώντας τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἀφοῦ κατὰ γενικὴ ὁμολογία ἡ ἀπόφασις αὐτὴ ἦταν ἡ πιὸ ἰσχυρὴ πού εἶχε πετύχει ποτὲ ἡ κυπριακὴ πολιτικὴ; Γιατί δηλαδὴ περίμενε νὰ περάσει ὁ καιρὸς γιὰ νὰ προβάλῃ τὸ γεγονὸς – ἐπιχειρήματα τῆς νέας συζήτησης;

ΔΕΝ ΕΧΕΙ θέβαια κανένας αὐταπάτες γιὰ τὸ τί μπορεῖ νὰ σημαίνουν οἱ ἀποφάσεις τοῦ ΟΗΕ (ἡ Κύπρος προσφεύγει συνέχεια ἀπὸ τὸν Αὐγούστου τοῦ 1954). Ἀποτελοῦν ὅμως ὅλα αὐτὰ σαφεῖς ἐνδείξεις γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἀντιλαμβάνεται ὁ καθένας μιὰ βασικὴ κατευθυντήρια γραμμὴ τοῦ Κυπριακοῦ: τὴν διεθνοποίηση. Γιατί εἶναι οἱ ἐλληνικὲς δολιχοδρομήσεις ἀνάμεσα στὴ γραμμὴ τοῦ «διεθνούς προβλήματος» ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ τῆς ὑπολανθάνουσας «ἐλληνοτουρκικῆς διαφορᾶς» ἀπὸ τὴν ἄλλη πού ὁδήγησαν στὶς κάθε φορὰ ἐπιζήμιες κρίσεις τοῦ κυπριακοῦ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ κατεύθυνση τῆς ἀποδιεθνοποίησης θρέθηκαν πολλοὶ «ἐθελοντές» νὰ σπρώξουν τὸν τελευταῖο καιρὸ. Δὲν εἶναι μόνον οἱ μόνιμες πιέσεις τῶν ΗΠΑ μέσω τῶν κάθε φορὰ προεδρικῶν κοιμισάριων. Εἶναι τώρα τελευταῖα καὶ οἱ αὐξανόμενες «ὑποδείξεις» τοῦ ΝΑΤΟ πρὸς τὴν Ἀθήνα πού χρησιμοποιοῖ τὰ κανάλια τῆς ΕΟΚ γιὰ ἐγκατάλειψη τῆς γραμμῆς τοῦ ΟΗΕ καὶ τὴν ἐξέγερση ἑνὸς «κλειστοῦ» – ἐντὸς τῆς συμμαχίας διακανονισμοῦ τοῦ προβλήματος. Οἱ «ὑποδείξεις» αὐτές εἶναι ἰδιαίτερα εὐαίσθητες στὴν Ἀθήνα ἀφοῦ ἐξαρτοῦν τὴν πραγμάτωσιν τῆς «νέας μεγάλης ἰδέας τοῦ ἔθνους», τῆς ἐνταξίσεως δηλαδὴ τῆς χώρας στὴν ΕΟΚ.

ΕΤΣΙ ὅσο αἰσιόδοξη κι' ἂν εἶναι ἡ κυπριακὴ ἀντιπροσωπεῖα στὴ Νέα Ὑόρκη ὅτι θὰ καταφέρει τελικὰ νὰ πείσει τὴν «ἐπιτροπὴ ἐπαφῆς» τῶν Ἀδελφεύτων νὰ προσθέσῃ ἀκόμα πιὸ προωθημένα σημεῖα (π.χ. διεθνὴς διάσκεψις, ἀποστολὴ στὴν Κύπρον ἐκπροσώπων τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας) στὴ φετινὴ ἀπόφασις, τὸ ἐρώτημα πού αἰωρεῖται ἀπὸ τώρα εἶναι:

● Τί θὰ κάνει τόσο ἡ κυπριακὴ ὅσο καὶ σὲ δεύτερο πλάνο ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις; Θὰ ἐγκαταλείψει καὶ τὴ φετινὴ ἀπόφασις τῆς Γ.Σ. τὴν ἐπομένη ἀπὸ τὴ λήψη τῆς καὶ θὰ ἀποδεχθεῖ καὶ νέους ἀμερικανούς, νατοϊκοὺς ἢ πάσης φύσεως ἄλλους ἀπεσταλμένους πού θὰ θελήσουν (αὐτὸ εἶναι θέβαιο) νὰ προσφέρουν τὶς «καλὲς τοὺς ὑπηρεσίες» ἡ θὰ ἐπιμένει ἀτεγκτα σὲ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων τοῦ ΟΗΕ; Ἡ πολιτικὴ τῶν ἀμφιλογιῶν καὶ τῶν δολιχοδρομήσεων ἐπεσώρευσαν μέχρι σήμερα μόνον δεινὰ στὸ πολὺπαθο νησί.

ΔΥΟ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΨΕΥΣΕΙΣ

Δυό «διαψεύσεις» για τό σημείωμα «Φιλοξενούμενος του Μητσοτάκη» στο προηγούμενο τεύχος επιβεβαίωσαν ουσιαστικά τίς «διακριτικές επαφές» καί τήν ἰνκόγνιτο παρουσία στήν Ἀθήνα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς κυπριακῆς Δεξιᾶς κ. Γλαύκου Κληρίδη. Ἡ πρώτη ἦταν τοῦ «οἰκοδεσπότη» τοῦ κ. Κληρίδη, τοῦ κ. Μητσοτάκη. Δέν ἦταν φιλοξενούμενός του, λέει, ὁ κ. Κληρίδης ἀλλά «εὐκαιριακά» εἶχε μιά συνάντησή μαζί του. Ἡ δεύτερη προέρχεται προφανῶς ἀπό τό «γραφείο τύπου» τοῦ κ. Κληρίδη στήν Ἀθήνα καί ὑπογράφεται ἀπό τόν ἀνταποκριτή τῶν κυπριακῶν ἐφημερίδων «Μεσημβρινή» (ἡ ἐφημερίδα αὐτή ὑπῆρξε γιά ἓνα διάστημα τό ἐκφραστικό ὄργανο τῆς ΕΟΚΑ Β') καί «Ἀλήθεια» κ. Ἀνδρέα Γ. Δημητρόπουλο.

Δημοσιεύουμε ὁλόκληρη τή «διάψευση» πού μᾶς ἔστειλε ὁ κ. Δημητρόπουλος γιά λογαριασμό τοῦ κ. Κληρίδη μιά καί εἶναι ἀρκετά ἀποκαλυπτική:

«Κύριε Διευθυντά, ὁ ἀρχηγός τοῦ Δημοκρατικοῦ Συναγερμοῦ κ. Γλαῦκος Κληρίδης μέ ἐξουσιοδότησε νά σᾶς πληροφορήσω ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀνακριβές τό ἀναγραφέν εἰς τό φυλ. 110 τοῦ ΑΝΤΙ περί φιλοξενίας του ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ Συντονισμοῦ κ. Μητσοτάκη κατὰ τήν πρόσφατην παραμονήν εἰς Ἀθήνας. Ἀληθές εἶναι ὅτι ὁ κ. Γλ. Κληρίδης συνηντήθη μέ τόν ὑπουργόν Συντονισμοῦ ὅπως καί μέ τόν πρωθυπουργόν κ. Κ. Καραμανλῆν στά πλαίσια τῶν νέων καθηκόντων του ὡς μέλους τῆς κυπριακῆς ἀντιπροσωπείας στόν Ο.Η. Ἐθνῶν. Τά ἐν συνεχείᾳ ἀναφερόμενα εἰς τό αὐτό δημοσίευμα, στηριζόμενα βασικῶς εἰς τήν ἀνύπαρκτον φιλοξενία, καταρρίπτονται ἀφ' ἐαυτῶν».

Ἔτσι λοιπόν! Ὅχι μόνο μέ τόν κ. Μητσοτάκη ἀλλά καί μέ τόν ἴδιο τόν πρωθυπουργό συναντήθηκε καί συνομίλησε ὁ κ. Κληρίδης. Χωρίς οὔτε μιά ἀνακοίνωση, χωρίς τήν παραμικρή δημοσιότητα λές καί οἱ συναντήσεις αὐτές δέν ἐνδιέφεραν κανένα ἢ τά θέματα πού συζητήθηκαν δέν ἀφοροῦσαν κανένα...

Ἐνδιέφεραν καί ἀφοροῦσαν βέβαια πολλούς. Ὁλόκληρο τόν ἑλληνικό καί κυπριακό λαό ἀφοροῦσαν ἀφοῦ τό Κυπριακό καί ἡ παραπέρα πορεία του ἦταν τό θέμα τῶν συνομιλιῶν τοῦ κ. Κληρίδη. Τό λέει ὁ ἴδιος στήν «διάψευσή» του: «Στά πλαίσια τῶν νέων καθηκόντων του ὡς μέλους τῆς κυ-

πριακῆς ἀντιπροσωπείας στόν ΟΗΕ» ἔγιναν οἱ συναντήσεις. Τά καθήκοντα ὅμως τῆς κυπριακῆς ἀντιπροσωπείας ὅπως καί τήν ἀκολουθητέα γραμμή καθόρισε ἡ κυπριακή πολιτική ἡγεσία μέσα στά πλαίσια τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τῆς Κύπρου. Ὁ κ. Κληρίδης κλήθηκε νά τά ἀποδεχθεῖ καί τά ἀποδέχθηκε. Τί ἤθελε τίς «διευκρινήσεις»; Δέν θέλουμε νά πιστέψουμε πῶς οἱ φόβοι πού στοῦ προηγούμενο τεύχος ἐκφράσαμε γιά πολλαπλές γραμμές τῆς Ἀθήνας στοῦ Κυπριακοῦ, ἐπιστροφῇ, δηλαδή, στόν «καλό καιρό» τῆς Ἀποστασίας ἀρχισαν κιόλας νά τεκμηριώνονται...

Ο... ΦΩΤΙΣΜΕΝΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

Δέν εἶναι βέβαια τυχαία ἡ χρονική σύμπτωση τῆς δικαίωσης τοῦ δικτάτορα Μεταξᾶ ἀπό τόν κ. Ἀθέρωφ σέ συνέντευξή του στήν YENEΔ. Ὁ σημερινός ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης ἀνακάλυψε πῶς ὁ κορυφαῖος τῆς 4ης Αὐγούστου ὑπῆρξε ἓνας «φωτισμένος δικτάτορας» τήν ὥρα ἀκριβῶς πού στοῦ κυβερνητικό κόμμα ὁ καυγάς τῶν ἐπιγόνων ἄγγιζε μιά ἀπό τίς δραματικότερες φάσεις του...

Στήν ἀνοικτή πύρα σύγκρουση ὁ κ. Ἀθέρωφ γιά νά ἱσχυροποιήσει τίς θέσεις του, θέλει νά εἶναι ὁ «φανατικός ἐθνικόφρων», ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς ἀκραϊφνοῦς δεξιᾶς πτέρυγας τῆς Ν.Δ. ἔστω βρυκολακιάζοντας τίς πῖο μισαλλόδοξες καί ἀπεχθεῖς μέρες τῆς σύγχρονης ἱστορίας τῆς χώρας. Γιά νά ἀντιπαρατεθεῖ μέ ἐπιτυχία ἀπέναντι σ' ἓναν ἄλλο στυλοβάτη τῆς ἐξάρτησης, τό συντονιστή τῆς Ἀποστασίας, ἄλλοτε καί πύρα, Κ. Μητσοτάκη ἐπενδύει τίς δικές του μετοχές σέ σίγουρα, σταθερά καί δοκιμασμένα κεφάλαια.

Σύμμαχους σ' αὐτό τό ἐπικίνδυνο γιά τή δημοκρατία παιχνίδι ὁ κ. Ἀθέρωφ δέν κάλεσε μόνο τοὺς πάσης φύσεως Μεταξάδες καί Μανιαδάκηδες. Εἶναι σήμερα ὁ ὠκεανός τῶν «σταγονιδίων» καί τό πλήθος τῶν Ἀθέρωφ-χουντοπροσκυνημένων ἀξιωματικῶν πού ὁ ἴδιος διατηρεῖ καί μέ περισσή φροντίδα ἐκτρέφει στοὺς κόλπους τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων.

Τώρα ἀνοίγει τήν πόρτα, ἐπίσημα δηλαδή πιά, καί στίς πάσης φύσεως ἀκροδεξιές συμμορίες πού ἔχουν σάν ἵνδαλμα τόν «ἀναστυλωθέντα» δημιουργό τοῦ... «τρίτου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ», τό... φωτισμένο δικτάτορα Μεταξά.

Ἕνα «τεχνικό» πρόβλημα ἢ πῶς δέν λειτουργεῖ ὁ λαϊκός ἔλεγχος; Ἡ περίπτωση τοῦ κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς

ΜΕΣΑ ἀπ' τή Βουλή (ὑποτίθεται ὅτι) οἱ ἐκλεκτοί τοῦ Λαοῦ ἐκπροσωποῦν κάποια συμφέροντα, προσπαθοῦν νά ὑλοποιήσουν κάποιας προσδοκίας τῶν ἐκπροσωπούμενων καί νά «προωθήσουν λύσεις» στά προ-

βλήματα τους. Ὅλα αὐτά βέβαια κανοναρχοῦνται σύμφωνα μέ τίς ἐπιταγές μιάς ἀξιολογικῆς, κυρίαρχης, κλίμακας πού διαμορφώνει θεσμικά πλαίσια στήν ἀσκηση τῶν λειτουργιῶν τῆς πολιτικῆς. Αὐτό σημαίνει ἐξειδίκευση καί καταμερισμό μαζί μέ διαφοροποίηση τοῦ ἔργου στό ἐσωτερικό τῆς κοινότητος τῆς «πολιτικῆς τάξης». Σημαίνει καί γραφειοκρατικοποίηση τῆς τελευταίας πού συνεισφέρει καί τήν ἀπόκλιση ἀπό τήν ἐκπροσωπευτική δεοντολογία τοῦ κλασικοῦ, ἀστικοῦ, φιλελευθερισμοῦ. Καί ἡ ἀπόκλιση καταλήγει στήν στρέβλωση τῆς ἐκπροσώπησης.

ΣΤΑ πλαίσια αὐτά ὁ «Κανονισμός Βουλῆς» ἀποτελεῖ ἓνα θεσμικό κόμβο στήν «ἐκλογικευμένη» διαδικασία δράσης τῶν βουλευτῶν. Ὅρίζει καί ὀριοθετεῖ τίς ἀρμοδιότητες (ἢ ἐξουσίες κατὰ ὀρισμένους...) τῆς Βουλῆς, τό πῶς λειτουργεῖ κλπ. Μιά ἀπ' αὐτές τίς ἀρμοδιότητες εἶναι καί ἡ

ἀσκηση «κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου» (ἢ κατ' ἄλλους πάλι «ἐλέγχου τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας») στήν κυβέρνηση «διά πράξεις ἢ παραλείψεις τῆς κλπ...». Αὐτά πάλι θεωρητικά. Ἡ πρακτική λοιπόν ἐπισφραγίζει μέ καταφάνερο τρόπο τήν ἀπόκλιση ἀπό τό θεωρητικό πρότυπο συνδεοτάς τήν μέ τήν συγκεκριμένη του ὑλοποίηση στήν προκειμένη περίπτωση μέ τόν Κανονισμό τῆς Βουλῆς.

Ἡ ΑΠΟΚΛΙΣΗ λοιπόν θεμελιώνεται στήν ΠΡΑΞΗ, μέσα στοῦ θεσμοῦ. Καί πῖο συγκεκριμένα μέσα ἀπό τήν ἀλυσίδα τοῦ λειτουργοῦ. Ἄν οἱ «ἐρωτήσεις, ἐπερωτήσεις, ἀναφοραί» εἶναι συστατικά στοιχεία στή διαμόρφωση τῆς «νομοθετικῆς βούλησης» (δηλαδή σέ μιά βαθμίδα τῆς πολιτικῆς πρακτικῆς μέσα στήν ἐκπροσώπηση) ἂν μέ τόν τρόπο αὐτό οἱ ἐκπροσωπούμενοι ἀναπαρίστανται στό πολιτικό πεδίο σάν (ὑποτίθεται) ἐνεργοί συναυτουργοί του ἂν αὐτή

Ο ΣΤΑΘΜΑΡΧΗΣ ΤΗΣ CIA

Αποκαλύπτοντας στο προηγούμενο τεύχος του ANTI την ταυτότητα του σημερινού σταθμάρχη της CIA στην Αθήνα παραθέσαμε δίπλα από τη διεύθυνσή του (Γκύζη 24, Ψυχικό) δυό τηλέφωνα. Τό ένα του σπιτιού του (6712831) και τό άλλο (6434710) του γραφείου του στην αμερικανική πρεσβεία... Τό δεύτερο όμως τηλέφωνο είναι λάθος. Δεν πρόκειται γιά τό προσωπικό του τηλέφωνο στην πρεσβεία, όπως γράψαμε, αλλά γιά τό τηλέφωνο του γραφείου τύπου της πρεσβείας. Πώς τήν πάθαμε;

Διασταυρώνοντας τίς πληροφορίες μας τηλεφωνήσαμε στό σπίτι του σταθμάρχη όπου πετύχαμε τόν ίδιο. Στή σύντομη συνομιλία μας μέ τόν κ. CLAIR ELROY GEORGE ζητήσαμε μιά συνέντευξη και τό τηλέφωνο στό γραφείο του στην πρεσβεία. Μās έδωσε ό ίδιος τό «προσωπικό» του – όπως είπε – τηλέφωνο στην πρεσβεία γιά νά κλείσουμε τήν επομένη ένα ραντεβού. Όπως αποδείχτηκε όμως μās τήν έσκασε...

Τί νά κάνουμε! Τήν πάθαμε και μείς – όπως τόσαι άλλοι... – από έναν πράκτορα, και μάλιστα σταθμάρχη!... Στους ανθρώπους αυτούς δεν μπορεί κανείς νά έχει έμπιστοσύνη ούτε και όταν σέ πληροφορούν γιά έναν αριθμό τηλεφώνου...

ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ ΚΑΙ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ

Μέ τίς πρώτες βροχές του χειμώνα Αθήνα, Πειραιάς και Θεσσαλονίκη άπειλήθηκαν ξανά από καταστρεπτικές πλημμύρες. Έκατοντάδες υπόγεια, καταστήματα και σπίτια υπέστησαν γιά μιά ακόμα φορά τίς συνέπειες μιās αδιάφορης και άλλοπρόσαλλης κυβερνητικής πολιτικής... Πρέπει νά είναι μεγάλου βαθμού ή άποστέωση, ή άγνοια και ή παντελής έλλειψη ίχνους ενδιαφέροντος γιά τόν Έλληνα πολίτη από μέρους της κυβέρνησης γιά τό πρόβλημα της αντιπλημμυρικής προστασίας. Πολύ περισσότερο όταν υπάρχει τό προηγούμενο άπωλειών σέ ανθρώπινες ζωές...

Χωρίς κανένα πρόγραμμα, φερόμενη εύκαιριακά τειδε-κακεισε, ανεπαρκής σέ άρμόδιες υπηρεσίες, ή κυβέρνηση επιδεικνύοντας μιάν άνευ προηγουμένου άλαζονεία στό θέμα «ποιότητα της ζωής» δεν πήρε άπολύτως κανένα μέτρο γιά νά θεραπεύσει – στό δυνατό βαθμό – τίς όσες δραματικές άπώλειες έδειξε πώς μπορεί νά επιφέρει μιά ξαφνική νερο-

ποντή... Ένώ σπαταλεί καθημερινά έκατομμύρια γιά έργα βιτρίνας – πολλά θά όφείλουν στόν κ. Μάνο οι ιδιώτες-ιδιοκτήτες των καταστημάτων της όδου Βουκουρεστίου, πεζόδρομου τώρα – δεν διαθέτει ούτε τίς έλάχιστες πιστώσεις γιά τήν κατασκευή έστω και μικρής κλίμακας άποχευτικών έργων στίς γειτονίες του Λεκανοπεδίου

ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΞΑΝΑΡΧΟΝΤΑΙ

Σέ πολλές κινηματογραφικές αίθουσες πρώτης προβολής της Αθήνας άρχισαν τόν τελευταίο καιρό νά προβάλλονται στή θέση των έλληνικών επικαίρων τά «Νέα της Όμοσπονδιακής Γερμανίας». Καλογυρισμένη, έγχρωμη και λουσαρισμένη ή γερμανική προπαγάνδα ρεκλαμάρει τίς «έπιτεύξεις» της σύγχρονης Γερμανίας, τίς άνετες συνθήκες εργασίας και τή βιομηχανική πρόοδο. Καί δεν μπηκάμε ακόμα στήν ΕΟΚ...

Τό γερμανικό πρότυπο προβάλλεται στή χώρα μας μέ τήν άδεια των έλληνικών άρχών σάν παράδειγμα πρός μίμηση. Χωρίς κανέναν νά διαμαρτυρηθεί. Γιατί άλλωστε;

Από τούς Γερμανούς δεν δανειστήκαμε τόν περίφημο «άντι-τρομοκρατικό νόμο», τά άστυνομικά σκυλιά και τά πάσης φύσεως άλλα «μέτρα καταστολής»; Αυτοί δεν υποστηρίζουν παντού και πάντα τίς ελληνικές θέσεις στή λεγόμενη «έλληνοτουρκική διαμάχη»; Στό κάτω-κάτω υπήρξαν και μερικοί... αξιόλογοι Έλληνες πού συνεργάστηκαν μαζί τους σέ μιά περίοδο της πρόσφατης ιστορίας της χώρας. Άς μήν είμαστε και άγνώμονες...

ή άναπαράσταση – έκπροσώπηση άποτελεί τό θεμέλιο λίθο της έκπροσωπευτικής δημοκρατίας (βλ. άστικού «πολιτικού συστήματος»), τότε κάπου «χάνει» τό πράγμα στήν ελληνική βουλή. Δηλαδή στό καθαυτό θεσμικό της παράγωγο πού είναι ό κανονισμός της.

ΕΤΣΙ, πέρσι μέσα από τή διαδικασία του κοινοβουλευτικού έλέγχου, μέσα από τίς χιλιάδες έρωτήσεις, άναφορές, κλπ. (βλέπετε ή έκπροσώπηση είναι καθημερινή υπόθεση και... δεν λειτουργεί κάθε 4 χρόνια, γι' αυτό και τόσα τηλεγραφήματα πρός βουλευτάς εκ μέρους πολιτών...) κατάφεραν νά συζητηθούν μόνο 155 έρωτήσεις και άλλες 192 άναφορές. Δυστοκία εις τάς έδρας των έκπροσώπων, δυστοκία και στό θεσμό τους. Αυτό άπ' τή μιά. Έχουμε δηλαδή τό φαινόμενο του... έκφυλισμού της έκπροσώπησης. Γιατί μέ τόν τρόπο π.χ. της έγγραφης άπάντησης του κάθε ύπου-

ργείου σέ στυλ «τό θέμα μελετάται» ό έλεγχος της κυβέρνησης παραπέμπεται στους διαδρόμους των κυβερνητικών υπηρεσιών και χρονίζει στά άρχεία της Βουλής άργότερα. Τό θέμα όμως ρωτήθηκε, άναφέρθηκε. Βέβαια. Δεν μορφώθηκε σέ πρακτική επίλυση όμως. Δεν υλοποιήθηκε πάνω του ή «άποστολή του έκλεκτού των έκλογών».

ΚΑΙ ΠΙΟ συγκεκριμένο ακόμα είναι όταν άνύποπτος συνεργός του έκφυλισμού είναι ό συνήγορος της δημοκρατικότητας της έκπροσώπησης και κατήγορος της παραμόρφωσης του «κοινοβουλευτικού έλέγχου» και άποδυνάμωσης της εξουσίας των λαϊκών αντιπροσώπων. Όπως τό ΚΚΕ γιά παράδειγμα. Ξέρει ότι άμα λήξει ή σύνοδος της Βουλής πρέπει νά εισαγάγει «έκ νέου» τίς έρωτήσεις, άναφορές κλπ. πού δεν συζητήθηκαν, άλλιώς άν δεν τίς εισαγάγει εκ νέου, δεν έγγράφονται στήν ήμερήσια διά-

ταξη. Τό ΚΚΕ γιά τίς έρωτήσεις του καλοκαιριού συναινεί στό νά θεωρηθούν κατατεθειμένες στίς 3/10/78. Μέ τόν τρόπο αυτό, ή πρώτη έρώτησή του μέ ήμερομηνία 19/6/78 έχει αύξοντα αριθμό στήν ήμερήσια διάταξη 275. Όπότε μέ τόν ώς τά τώρα ρυθμό θά συζητηθεί τό... 1981.

ΑΥΤΑΡΧΙΚΟ κράτος. Γραφειοκρατικοποίηση των λειτουργιών της λαϊκής αντιπροσωπείας, καταμερισμός λειτουργιών, έξειδίκευση της πολιτικής τάξης. Όλα αυτά ΣΥΝ όμως και τό άλυσίτελες της... γραφειοκρατικοποίησης, έξειδίκευσης, κλπ. Ό τροχός γυρνάει στόν άέρα και ή άμαξα δεν λέει νά προχωρήσει. Οι ταξιδιώτες όμως άδημονούν και στρέφονται άδολα στούς θεωρητικούς του «τέλους της πολιτικής» τούς μόνους άναρμόδιους γιά τίς λειτουργίες της πολιτικής κοινωνίας, και γιά τόν τρόπο πού πρέπει νά αλλάξει ριζικά.

Συζήτησις μέ τόν Ρῶσον Νάβαρχον

Ἦχον μεγάλην ἐπιθυμίαν νά ἐπιθεωρήσω ἀπό πλησύν τόν Ρωσικόν Στόλον τῆς Ρωσίας πού ἐκατάπλεφεν εἰς τά χορικά μας εἶδατα, κέ ἐπί τῇ ἐφικεῖν νά ἐλάβανον κέ καμίαν νέαν ἐπιστολήν τῆς Χριστίνας ἀπό τήν Σιθηρείαν. Πρός τόν σκοπόν ἀφτόν κατήλθον εἰς τόν Πειρεᾶ κραδένων ἀλησίδα κέ ρῶπαλον, λαμβάνων παραλήλος κέ πολάς ἄλλας προφηλάξεις, λόγον τῆς τρομοκρατίας πού ἐξασκεῖ ἐκεῖ ὁ ἐκλεγείς Δήμαρχος τῶν ἀριστερῶν Κηριακάκος, ὅστε κέ εἰς περίπτωσιν πού ἡ κάθοδος Μου ἐκεῖ γίνη ἀντιληπτή νά εἴμε ἔτοιμος διά πᾶσαν ἐπίθεσιν τραμπούκων ἐπί τῆς σωματικῆς Μου ἀκερεότητος.

Καθὴν στιγμήν λοιπόν πού ἐθάβμαζα τά ἰσχυρά πλοῖα τῆς Ἀνατολῆς ἀπό τήν προκημαίαν τῆς Δήσεως, ἤκουσα ἐβδιακρίτως ἀπό τήν ναβαρχίδα νά μέ καλοῦν ἐπάνω.

— Κήριε Μπόστ, γιατί δέν ἔρχεστε ἐπάνω νά μιλήσωμαι;

Ὁ οὕτω ὁμιλῶν, ἐπρόκειτο διά τόν Διοικητὴν τοῦ Στόλου, Νάβαρχον τῆς Μάβρης Θαλάσσης. Ἄφῃσα ἀμέσως τήν ἀλησίδα κέ τό ρῶπαλον ἐπί τῆς ἀποβάθρας κέ ἐντός ὀλίγου ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ καταστρόματος.

— Κήριε Νάβαρχε, καλὸς ἦρθατε εἰς τήν Ἑλλάδα κέ χέρω πού γνωρίζετε ἀπτεστώς τήν γλῶσσαν, ὅστε νά μὴν χριασθῶμαι διερμηνέα. Κέ θά ἤθελον προτίστως νά μάθο ἓνα πράγμα. Πῶς ἐν μέσω τῶν χιλιάδων ἐπισκεπτῶν πού περιεργάζοντε τὰ πλοῖα σας, ἐξεχωρίσατε ἐμένα;

— Σᾶς ἀνεγνώρισα ἀμέσως ἀπὸ τό χρῶμα τῆς ἐπίδερμίδος Σας πού εἶναι μάθρον, μοῦ ἀπήντησεν ὁ Νάβαρχος τῆς Μάβρης Θαλάσσης.

(Εἰς τήν Ρωσίαν οἱ ἀσκούμενοι εἰς τήν Μάβρην Θάλασσαν ἡμποροῦν ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ κέ ἀπὸ μεγάλης ἀποστάσεως νά διακρίνουν ποῖοι ὑποψήφιοι Δημοτικοὶ Σύμβουλοι ἔχουν ἀποτύχη εἰς τὰς ἐκλογάς.)

— Περιτόν νά σᾶς πῶ κήριε Μπόστ, σηνέχισεν ὁ Νάβαρχος, πόσον ἐληπτήην κέ ἐγὼ κέ ὅλα μας τὰ πληρόματα, πού δέν ἐξελέγη ὁ κήριος Θεοδοράκης. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἐπὶ συνόλου 360.000 περίπου Ἀθηνέων ψηφοφόρων τό ἰδικόν σας Ψηφοδέλτιον συνεκέντρωσε 60.000 ψήφους;

— Μάλιστα κήριε Νάβαρχε. Λαμβάνω τήν τιμὴν νά ἀναφέρω ὅτι ἐπὶ 6 Ἀθηνέων μόνον ἓνας ἀπεφάνθη ὅτι ὁ Θεοδοράκης κἀνὴν διὰ Δήμαρχος, ἐνῶ ἐπὶ 150.000 πού ἐψήφισαν τόν κύριον Πλητᾶν, ἓνας εἰς τοὺς 4 Ἀθηνέους ἀπεφάνθη ὅτι εἶνε ἀπαρέτητος κέ κἀνὴν διὰ Δημοτικὸς σύμβουλος ὁ κήριος Γκιονάκης.

— Πού ὀφείλεται ἀφτό;

— Τί νά σᾶς πῶ κήριε Νάβαρχε, θά σᾶς γελᾶσω. Ἴσως ἔχει γράψῃ καλῆτερα τραγούδια κέ διεθνὸς νά εἶναι ποῖο γνοστός. Ἐκτός τούτου ὡς ἡθοποιός, δέν ἀντιμετώπισεν δημοσκόπιας, ἐνῶ διὰ τόν Θεοδοράκην πού ἦτο μουσικοσυνθέτης ὑπῆρχον ἀντιρήσεις. Εἰς τήν χώραν μας τὰ ἐπαγγέλματα πέζουν μέγαν ρόλον εἰς τήν πολιτικὴν.

— Ναί, ἀφτό τό ἐπρόσεξα κέ ἐγώ. Πρὸ ὀλίγου, πρὶν ἀπὸ ἐσᾶς, μιλοῦσα μέ τόν Ὑπουργόν Ἑθνικῆς σας Ἀμύνης τόν κήριον Ἀθέρωφ, πού ἦλθεν νά μᾶς συναρῇ διὰ τήν ἐδῶ ἀφίξιν μας. Λοιπόν, ὅπως μοῦ ἀνέφερεν, τό ἀρχικόν του ἐπάγγελμα ἦτο κτηνοτρόφος. Τοῦτο ὅμως δέν τὸν ἡμπότισεν νά γίνη ὑπουργός Γεωργίας. Κατόπιν προήχθη εἰς Ὑπουργόν Ἐξωτερικῶν κέ τώρα διατελεῖ Ὑπουργός Ἑθνικῆς Ἀμύνης, χωρίς οὐδεὶς νά διαμαρτηρηθῇ διὰ τό πῶς δίδετε ἓνα τόσο σημαντικόν ὑπουργίον εἰς ἓνα κτηνοτρόφον. Διατὴ ἐγείρετε κατακραβγὴ κατὰ τῶν μουσικοσυνθετῶν πού διεκδικοῦν μίαν δημοσίαν θέσιν κέ ἄλλοι ἀναλαμβάνουν ὑψηλὰς γεφηρικὰς θέσεις χωρίς νά προκαλῖτε σάλος; Ἀφτό μοῦ φέnete ἀκατανόητον.

— Κητᾶτε κύριε Νάβαρχε τί σηνβένει κέ μὴν ἐξάπτεσθε. Ἀναγνωρίζω ὅτι κέ ἐσᾶς ἐξοργίζει ἀφτό τό φερόμενον, ἀλά σᾶς διαφέβγει ἡ ἐφυῖα κέ ἐμφυτος κλίσις πρὸς μάθησιν μιᾶς ὀχι συνήθους κάρας. Ὁ κήριος Ἀθέρωφ εἶνε συγγραφέας, κτηνοτρόφος, ἔχει μιλήσει μέ πολὰς ξένας προσοπικότητας κέ ὅταν τοῦ ἐπροτάθη τό ὑπουργίον Ἀμύνης, δέν εἶπε, «ἐγὼ εἴμε κτηνοτρόφος τί ξέρω ἀπὸ τορπιλακάτους κέ ἡποβρήχεια» ἀλά μέ ἀδάμαστον θέλῃσιν, ἔκαθεν, ἐμελέτησεν, ἤνοιξεν στρατιωτικὰ ἐνχειρίδια κέ ἀρεοπορικοὺς χάρτας κέ σήμερον ἔχει τόσῃν κατάρτησιν πού γνωρίζει καὶ τί εἶναι τὰ σταγονίδια κέ εἰς πόσον ἀριθμὸν ἀνέρχοντε ἐντός εἰς ἐκάστην στρατιωτικὴν μονάδα. Σήμερον θεωρεῖται ὁ πλέον ἐπιτελικὸς νοὺς εἰς ὀλόκληρον τήν ἐπικράτειαν. Ἀλά διατὴ ἀναφέρεσθε εἰς τόν κήριον Ἀθέρωφ κέ δέν λέγετε κέ διὰ τόν κήριον Ράλην; Κέ ἀφτός, ἀπὸ ὑπουργός Πεδιάς, ἐγίνεν ἀφτομάτως ὑπουργός Ἐξωτερικῶν, χωρίς νά προκληθῇ ἀντίδρασις εἰς τήν κοινὴν γνώμην. Ἐάν ἔμενεν ὑπουργός Πεδιάς, σήμερον ἡ ἐνταξίς μας εἰς τήν Κοινὴν ἀγοράν, θά ἦτο προβληματικὴ. Εἰς τὰς Βρυξέλλας, μέ κάθε του ἐμφάνισιν ἐκεῖ,

χαλάει κόσμον. Δέν διαβάσατε έφημερίδας; Τά άγροτικά μας προϊόντα θά διακινούντε έλεφθέρως άπό τό 1985.

- Έως τότε όμως, ίσος οί άνθρωποι νά τρέφοντε μέ θερμίδας εϊς χάπια κέ ίσος λόγον τής μολήνσεος τής άτμοσφέρας νά μήν παράγοντε πλέον άγροτικά προϊόντα. Όπότε μικρόν τό όφελός σας.

- Άσχετον. 'Η Έλλάς έλαβε καθησυχαστικές διαβεβέσεις ότη μέ συμπάθιαν ξεετάζοντε τά μέχρι τοϋ 1985 προϊόντα τής. Έάν τό 1986 ίδομεν ότι έξο προτιμούντε τά χάπια κέ οί ντομάται μας μένουν άζήτητοι, πάλιν εϊς τας Βρυξέλας θά συζητήσομεν ως ισότιμα μέλη τό προκύψαν θέμα κέ οϋδέν άποκλείει νά φυτέβομαι χάπια όστε νά συμβαδίζομαι μέ τά άλλα προηγμένα κράτη τής Κοινής 'Αγοράς.

- Βλέπο ότι μέ τήν κάθοδόν σας εϊς τήν πολιτικήν, εθρύνθη ό πολιτικός σας όρίζων. Εϊνε κέ άφτό ένα μέγα όφελος.

- Κύριε Νάβαρχε, διά νά εϊμαι ειλικρινής, τό μόνον Μου όφελος εϊναι 2.500.000 πού έπήρα διά νά ήποστηρίξο τόν κήριον Θεοδοράκην.

- Τί σκέπτεσθε νά τά κάνετε άφτά τά χρήματα;

- Έέλο νά αγοράσο ένα πλίοι κέ νά γίνο έφοπλιστής. Όπουδήποτε άλλου νά τά βάλο, θά μοϋ τά φορολογήσουν άγρίος κέ θά τά χάσω. Δι' άφτό, μέ εϊδατε νά κητάζο μέ προσοχήν τά σκάφη σας. Προτιμό ένα μικρόν πολεμικόν, μέχρι 3 έκατομηρίων κέ τά ήπόλοιπα νά τά έξοφλήσο μέ γραμμάτια.

- Τά έχετε πάρη άφτά τά χρήματα;

- Όχι, άκόμα. Άλλά πολοί φίλοι διέδοσαν ότι τά πήρα κι έτσι δέν μοϋ μένει ή παραμικρά άμφιβολεία ότη έντός όλίγων ημερών θά τά έχω. Όταν τόσοι καλώς πληροφορημένοι ισχυρίζοντε ότι τό ποσόν άφτό μοϋ κατεκηρόθη, εϊνε όσάν νά τά έχο ήδη πάρη. Ό άείμνηστος Όνάσης έλεγεν ότι τό πρότον έκατομήριον εϊνε δήσκολον νά άποκτήση κανείς. Μετά τά κέρδη έρχοντε, διότη όλοι σοϋ ανοίγουν πιστώσεις. Τώρα πού έχο διόμιση έκατομήρια, άντιλαμβάνεσθε πόσοι φαρδείς όρίζοντες Μοϋ διανοίγοντε μέ άφτό τό άρχικόν κεφάλαιον. Κέ σās διαβεβέω κήριε Νάβαρχε ότη έάν εγνόριζα ότι αι ύποστηρήξεις πληρόνοντε τόσοι καλά, θά έρχόμουν εϊς συνφονίαν μέ Πλητάν, όπότε θά έξεκίνων τās έφοπλιστικές Μου έργασίας μέ άρχικόν κεφάλαιον κατατεθιμένον τουλάχιστον 5 έκατομηρίων. Άλά βλέπετε έμάς τούς καλλιτέχνας μās τρώγει ό ένθουσιασμός κέ δι' άφτό πάντοτε ζημιόνομαι. Ήδη άπό άφτάς τās Δημαρχιακάς έκλογάς έχασα καθαρά 2.500.000 δραχμάς.

- Έλπίζο νά πάτε καλήτερα εϊς τās προσεχείς βουλευτικές.

- Όλοι άφτό έφχόμεθα.

- Κυτάξτε λοιπόν νά εϊσθε προσεκτικός εϊς τό μέλλον.

- Τό άφτό έχω νά σηστήσο καί εϊς Σās, διά τό συνφέρον άμφοτέρων τών Κρατών.

- Διατί τό λέτε άφτό; Τί έννοείται;

- Διότι έμεις σās στείλαμε δύο πολεμικά εϊς τήν Όδησόν κέ έσεϊς έβρετε τήν έφεκρίαν νά μās στείλετε έδω πέντε. Δέν έπιτρέπετε, λόγον τών διεθνών σχέσεων πού έχομαι νά μās φέρνετε εϊς δήσκολον θέσιν, στέλοντες διόμιση φοράς περισσότερα πλοία τών έπισκεφθέντων. Δηλαδή έάν έστέλαμε εϊς τήν Όδησόν 10 πλοία διά φιλοφρόνησιν, έσεϊς θά ήσθο ικανοί νά μās άποστέλατε έδω όλόκληρον τήν δήναμιν τής Μάβρης Θαλάσης κέ νά μās καταστήσετε ύπόπτους εϊς τά όματα τών Συμάχων μέ άνυπολογίστους συνεπειάς διά τήν έννικήν μας άνεξαρτησίαν; Δι' άφτό σās παρακαλό, πρός άποφηγήν μελοντικών παρεξηγήσεων, όταν σās στέλομαι δύο, δύο νά μās στέλντε κι έσεϊς.

Άφτά εϊπα εϊς τόν Ρώσον Νάβαρχον τής Μάβρης Θαλάσης. Κέ κατόπιν άφού έχερέτησα στρατιοτικός, έλαθα τήν άλγσιδα Μου κέ τό ρώπαλόν Μου κέ μέ σφοδρά άντικομμουνιστικά συνθήματα έξηφανίσθην έντός τοϋ Πειραιώς.

Μωο62.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ο μικρος Νικολας

πανέξυπνος και απολαυστικός

ό Ρενέ Γκοσσινύ,

ό δημιουργός τοϋ πασίγνωστου Άστεριζ,
τοϋ Λούκυ Λούκ, τοϋ Μεγάλου Βεζύρη 'Ιζνογκούντ,
έγραψε τὰ κείμενα.

ό Ζάν - Ζάκ Σανπέ,

ένας άπ' τούς μεγαλύτερους σύγχρονους γελοιογράφους,
έκανε τὰ σκίτσα.

Οί δύο τούς δημιούργησαν τόν

ΜΙΚΡΟ ΝΙΚΟΛΑ

ένα πανέξυπνο βιβλίο για παιδιά
(που διαβάζεται κι άπό μεγάλους)

Σκωπτικός, τρυφερός, πανέξυπνος, ό ΜΙΚΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΣ, πρώτος τόμος στη σειρά ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΝΙΚΟΛΑ, κυκλοφορεί τώρα καί στην Έλλάδα, άπό τις ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ.

ΖΗΤΕΙΣΤΕ ΤΟ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

Κεντρική Λιάση:

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ - 8678535
& ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΠΟΡΕΙΑ - Σόλωνος 77 - 3631622.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ

ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΓΙΑΛΟΥΡΗ

τα δικαιώματα μας
ΟΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ

ΤΑ ΝΕΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ή πώς διαιωνίζεται

ή υπανάπτυξη και προάγεται ή φοροδιαφυγή

Κ. Κίτσος

Έχουμε καλλιεργήσει μία έσφαλμένη αντίληψη: ότι η ελληνική, είναι αναπτυγμένη πιά οικονομία. Στο αυτοϊκανοποιητικό τουτο συμπέρασμα οδηγηθήκαμε από το γεγονός ότι το λεγόμενο «κατά κεφαλήν» εισόδημά μας έχει υπερβεί το όριο των 2000 δολλαρίων – κάτω από το οποίο δρᾷ η υπανάπτυξη – και προσεγγίζει τα 3000 δολάρια. Ξεχνάμε, πρώτον: ότι αυτά τα 3000 δολάρια είναι πληθωριστικά. Η πραγματική αγοραστική ικανότητα του ποσού στο έσωτερικό της χώρας, είναι πολύ μικρότερη. Φτάνει δέ τα 1500 δολάρια. Δηλαδή, με το σημερινό μέσο ετήσιο εισόδημά της, κάθε «ελληνική κεφαλή» αγοράζει όσα είδη αγόραζε με το μισό ποσό το 1970, π.χ. Ξεχνάμε, δεύτερο, ότι η ανάπτυξη και η καθυστέρηση δεν είναι μόνο ή διαφορά ενός αριθμητικού μεγέθους. 'Αν γι' αυτό επρόκειτο, τότε το Κουβέιτ είναι πιά αναπτυγμένη οικονομία από τις Η.Π.Α. ή τη Δυτ. Γερμανία. 'Αφού, το «κατά κουβειτιανήν κεφαλήν» εισόδημα είναι το διπλάσιο περίπου, από των 'Αμερικανών

και των Δυτικογερμανών! Ανάπτυξη και υπανάπτυξη, χαρακτηρίζονται από τον τρόπο παραγωγής του έθνικού εισοδήματος. Και σήμερα, από κάτι πολύ πιο δύσκολο να αποκτηθεί: Από την ικανότητα της πολιτικής, οικονομικής και συνδικαλιστικής ήγεσίας κάθε χώρας να αντλήσει με διαλεκτική συνέπεια, και όχι με ιδιοτελείς σκοπιμότητες τις εθνικές δυνατότητες και τις διεθνείς συγκυρίες, για να σχεδιάσει και καθοδηγήσει σωστά την κινητοποίηση των δυνατοτήτων ώστε να εκμεταλλευθεί, στο μέγιστο δυνατό, τις συγκυρίες. Και όλα αυτά, όχι για την εξυπηρέτηση κάποιων άφηρημένων και απροσδιόριστων «ανάπτυξιακών» στόχων αλλά για την ανύψωση του επιπέδου ζωής των εργαζομένων. Και εδώ, ακριβώς, για την συνειρήνη και συνεπή προσέγγιση αυτού του τελικού σκοπού, χρειάζεται η παρακολούθηση των πολιτικά και οικονομικά υπεύθυνων από τους υπεύθυνους των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

ΤΟΥΤΑ τα χαρακτηριστικά της «ανάπτυξης» δεν υπάρχουν στην Ελλάδα. Η φορολογική πολιτική, όσα την εμπνέουν, όσα την υλοποιούν, όσα την παραβιάζουν, προσφέρουν μερικές από τις πιο πειστικές αποδείξεις για το υπανάπτυκτο της ελληνικής οικονομίας.

ΠΡΙΝ από τριάντα χρόνια, όταν κανείς, δηλαδή, δεν σκεπτόταν να υποστηρίξει ότι η ελληνική οικονομία καταλέγεται ανάμεσα στις «ανάπτυγμένες», οι έμμεσοι φόροι απόδιδαν στον κρατικό προϋπολογισμό τὰ 76% ως 80% των συνολικών φορολογικών του εσόδων. Οί έμμεσοι φόροι κάλυπταν το υπόλοιπο ποσοστό. Η σχέση άμεσων και έμμεσων φόρων ήταν ή απόδειξη της οικονομικής μας καθυστέρησης. Γιατί ή προσφυγή στην έμμεση φορολογία ως κύριας πηγής για την άντληση δημοσιονομικών πόρων, σημαίνει απουσία ιδιωτικού ή επιχειρηματικού εισοδήματος που συλλαμβάνεται με την άμεση φορολογία. Τώρα, πού υποτίθεται ότι αναπτύχθηκε, πού υπάρχουν, συνενώς, ιδιωτικά και επιχειρηματικά εισοδήματα, για τή «δίκαιη» φορολόγηση των όποιων δεν αρκούν οι έμμεσοι φόροι, ή σχέση έμμεσων και άμεσων φόρων διατηρείται περίπου ή ίδια: 75-76% οι έμμεσοι φόροι!

ΓΙΑΤΙ συμβαίνει αυτό; 'Απλούστατα, γιατί ή ελληνική οικονομία, παρά την αύξηση της βιομηχανικής της παραγωγής, παρά το γεγονός ότι ανέθηκε τό ύψικό επίπεδο ζωής του πληθυσμού, δεν αναπτύχθηκε σαν μηχανισμός παραγωγής, σαν κρατική-διοικητική οργάνωση για την εξυπηρέτηση αυτού του παραγωγικού μηχανισμού, σαν κλίμα για την προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών. Οί μισθωτοί στην Ελλάδα, αντιπροσωπεύουν στο σύνολο του απασχολούμενου πληθυσμού, την μειοψηφία, ενώ οι ελεύθεροι επαγγελματίες – στούς όποιους συμπεριλαμβάνονται και οι αγρότες – συνιστούν την πλειοψηφία. Στις χώρες της Ε.Ο.Κ. συμβαίνει τό διαμετρικά αντίθετο. 'Ο μέσος όρος – εκεί – μισθωτών πρὸς τό

σύνολο του απασχολούμενου πληθυσμού, είναι 83% ενώ σέ μας είναι 50% περίπου.

Η ΣΥΝΘΕΣΗ, κατά επαγγελματικές κατηγορίες, του πληθυσμού, με τόσο έντονη υπεροχή των ελεύθερων επαγγελματιών – πού είναι, μετά τους αγρότες, στην απόλυτη πλειοψηφία τους, μικροπαραγωγοί και μεταπράτες ή μεσάζοντες – αποκαλύπτει ότι ή ελληνική οικονομία δέ βρίσκεται στο επίπεδο πού χαρακτηρίζει, με τά σημερινά δεδομένα, την βιομηχανική ανάπτυξη. Από δώ πηγάζει και ή αντίφαση. Μιά μη αναπτυγμένη, δηλαδή, οικονομία να είναι υποχρεωμένη να ανταποκριθεί σέ απαιτήσεις αναπτυγμένης κοινωνικής ζωής, όπως την διαμορφώνει ή καταναλωτική επίδοση των πραγματικά βιομηχανικά εξελιγμένων χωρών. Και αυτές οι απαιτήσεις, άρχίζον από τούς χώρους στάθμευσης των αυτοκινήτων, τό υγιεινό περιβάλλον, τούς παιδόκηπους κλπ, για να φτάσουν ως την επιστημονική έρευνα και την τεχνολογική πρόοδο.

ΓΙΑ ΝΑ εκπληρώσει την σύγχρονη αποστολή του τό κράτος, χρειάζεται μεγάλη έσοδα. Για να τά θρεί, πρέπει να διαθέτει οργάνωση, πού, όχι μόνο θά επιτρέψει την «θεβαίωση» – όπως λένε στη φορολογική ορολογία – των εισοδημάτων, αλλά και την παρεμπόδιση διαφυγής τους. Τέτοια οργάνωση, μόνο ένα αναπτυγμένο παραγωγικά κράτος μπορεί να διαθέτει. Προηγμένη, ανταγωνιστική παραγωγή δεν γίνεται χωρίς τή βοήθεια κατάλληλου γι' αυτή τή δουλειά μηχανισμού. 'Όταν, όμως, ή παραγωγική δραστηριότητα αναπτύσσεται σε βιοτεχνικά επίπεδα, δεν εκθιάζεται ή δημιουργία διοικητικού μηχανισμού, από τόν όποιο περνάνε οι διάφορες διαδικασίες ιδιωτικής επιχειρηματικής δράσης – κατάλληλου για να στηρίξει μεγάλη, διεθνώς ανταγωνιστική οικονομία. 'Ετσι, ο διοικητικός μηχανισμός πού λειτουργεί σήμερα στην Ελλάδα, εξυπηρετεί την μικρή παραγωγή, την μικρή επιχειρηματική μονάδα. Η όποια, δεν πολυνοιάζεται για χαμηλό κό-

στος σαν προϋπόθεση για να τά θγάλει πέρα μέ τόν ανταγωνισμό. 'Ό,τι την ενδιαφέρει, είναι τό μεγάλο και γρήγορο κέρδος, με όποιους τρόπους και αν εξασφαλίζεται. 'Ενας άπ' αυτούς τούς τρόπους ίσως ο αποτελεσματικότερος – είναι ή φοροδιαφυγή. Πού γίνεται δυνατή, διότι άκριβώς δέν υπάρχει φοροσυλλεκτικός μηχανισμός ικανός να την έμποδίσει. Δέν έχει «χτιστεί» για τέτοια καθήκοντα. 'Αντίθετα. Η χαμηλή παραγωγικότητα και αυτού τού μηχανισμού, δέν επιτρέπει στο προσωπικό του ικανοποιητικές άμοιβές. 'Εξίσου, τουλάχιστον, ικανοποιητικές μέ τό εισόδημα τού «ελεύθερου επαγγελματία» τού όποιου καλείται να θεβαιώσει τό φορολογητέο εισόδημα. Και ο ίδιος δέν εργάζεται περισσότερο από όσο ο φορολογικός υπάλληλος. Προκαλείται, έτσι, ο τελευταίος να ζητήσει την συμπλήρωση τού ανεπαρκούς μισθού του με κάποιο ποσοστό από τό φοροδιαφεύγον εισόδημα τού «υπόχρεου». Φαύλος κύκλος!

ΥΠΟΤΙΘΕΤΑΙ ότι αυτόν τόν «φαύλο κύκλο» θέλησαν να διαρρήξουν τά τελευταία φορολογικά μέτρα. Δημιουργώντας φορολογικά κριτήρια, από τά όποια δέ θά μπορεί να ξεφύγει ο υπόχρεος, έστω και με την άνοχη ενός «εύκαμπτου» φοροτεχνικού οργάνου.

Η ΑΠΟΠΕΙΡΑ είναι καταδικασμένη – όπως και όλες οι προηγούμενες – σέ πλήρη αποτυχία. Αυτή, μάλιστα, με τις ατέλειές της, θά προκαλέσει άρνητικότερες πολύ πιο σοβαρές από κείνες της άπλης φοροδιαφυγής. Είναι ή μία πλευρά τού θέματος, ή άμεσα συνδεδεμένη μέ τά φορολογικά μέτρα. Η άλλη πλευρά, πού άχρηστεύει, επίσης, όσες είσπρακτικές θελτώσεις αναμένονται από τό κατασκευάσμα τού κ. 'Αθ. Κανελλόπουλου, είναι ή σπατάλη της κρατικής μηχανής. Πού δέν επιτρέπει να φανούν και αποδώσουν τά χρήματα πού συλλέγονται από τούς φόρους. Αυτή, μάλιστα, ή σπατάλη αυξάνει μέ τέτοιους γρήγορους ρυθμούς, ώστε να είναι δλο και λι-

γώτερα όσα κάνει ό κρατικός προϋπολογισμός – τακτικός και επενδύσεων – ύπέρ του κοινωνικού συνόλου και της οικονομίας, ενώ πολλαπλασιάζονται τα έσοδά του. Ξαναγυρίζουμε, δηλαδή, στο μειονέκτημα της υπανάπτυκτης οικονομίας και της όργάνωσης που την έξουσιάζει, ως κύριου υπεύθυνου για την «νόμιμη» και την παράνομη φοροδιαφυγή, καθώς και για την άδυναμία της να αξιοποιήσει έστω και όσα εισοδηματεύει τό κράτος.

ΔΥΟ ΕΙΝΑΙ τά κύρια στοιχεία των νέων φορολογικών μέτρων:

- τά τεκμήρια, και
- τό «πόθεν έσχες». Σέ ένα ή δύο χρόνια θά δούμε πόση ζημιά έχουν κάνει!

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ άμφισβησία ότι ή φοροδιαφυγή από όσους έχουν εισοδήματα πολύ μεγαλύτερα άπ' αυτά των μισθωτών – που φορολογούνται ό,τι κι' άν κάνουν – είναι άπαράδεκτο καθεστώς. Μέ τό «πολύμηνον» αυτόκινητο, τό ακριβό νοίκι, τό «σκάφος άναψυχής», τά πολλά άκίνητα, τό ύπηρετικό προσωπικό, τά ταξίδια στό έξωτερικό, έπισημαίνεται – έτσι λένε τά νέα φορολογικά μέτρα – τό ύψος του εισοδήματος του «υπόχρεου», και μέ βάση αυτό, φορολογείται. Συνεπώς, άν τό αυτόκινητο ή τό αυτόκινητο που διαθέτει ή οικογένεια είναι λίγων «ίππων» άν, σέ συνεργασία μέ τόν ιδιοκτήτη – άφού τόν συμφέρει κι' αυτόν – άποκρύπτεται τό μεγάλο νοίκι άν τό σκάφος άνήκει σέ κάποια έφοπλιστική εταιρία, και, μάλιστα, άλλοδαπή άν δέν υπάρχει ύπηρετικό προσωπικό, άλλα «βοθηθικό» της επαγγελματικής έπιχείρησης του φορολογούμενου άν τά ταξίδια στό έξωτερικό περιορίζονται σέ ένα τό χρόνο, άλλα πολύμηνον, άν όλα αυτά συμβαίνουν – και συμβαίνουν, δυστυχώς – τί γίνεται τότε μέ τό ύψος του εισοδήματος του υπόχρεου; Πώς θά προσδιοριστεί στίς πραγματικές του διαστάσεις, για τά φορολογηθεί; Απάντηση: κάπου πρέπει ό φοροκλέπτης νά «επενδύσει» τά εισοδήματά του. Μέ τό «πόθεν έσχες» αυτές, ακριβώς, τίς «επενδύσεις» συλλαμβάνουν τά μέτρα.

ΜΑΚΑΡΙ νά ήταν έτσι. Αλλά δέν είναι. Η δραστηριότητα που γνάρφει αυτόν τόν καιρό τή μεγαλύτερη άνθηση είναι ή παράνομη έξαγωγή κεφαλαίων! Δέν πρόκειται μόνο για τούς μεγαλοεπιχειρηματίες, που έκπατρίζουν κεφάλαια μέ τίς ύποτιμολογήσεις των προϊόντων που έξάγουν και τίς υπερκοστολογήσεις των μηχανημάτων, πρώτων ύλών ή έτοιμων προϊόντων που εισάγουν. Πρόκειται για όσους διαθέτουν εισόδημα που θά φορολογηθεί βαριά ή για περιουσιακά στοιχεία, άγνωστα ως τώρα, που θά 'ρθουν στην έπιφάνεια και θά πρέπει νά φορολογηθούν έπίσης, ανεξάρτητα από τό έπάγγελμα που ασκούν. Ένας συνεχώς μεγαλύτερος αριθμός τέτοιων προσώπων άναζητεί – και βρίσκει – άγωγούς για τή διόχτηση του «πλεονάζοντος» εισοδήματός του στό έξωτερικό. Όπου αγοράζει, συνήθως, άκίνητα. Τά όποια – έκτός των άλλων – είναι και φθηνότερα από ό,τι στην Έλλάδα. Αναφέρουμε ένα παράδειγμα. Σέ γαλλικές έφημερίδες διαφημίζονται έξοχικές κατοικίες πέντε δωματίων, σέ έκταση δέκα στρεμάτων, μέ πισίνα, μέ πλήρη ήλεκτρονικό έξοπλισμό, και σέ μία μικρή άποδοστα από τό Σαίν Τροπέ ή άλλα πασίγνωστα παραθεριστικά κέντρα, στην τιμή των πέντε εκατομμυρίων δραχμών – εξακόσιες χιλιάδες γαλ-

λικά φράγκα. Στόν ήμετερο Όρωπό, ένα στρέμα κοντά στην παραλία, έμπλουτισμένο μόνο μέ τά σκουπίδια των περιοίκων(!) πουλιέται τέσσερα εκατομμύρια δραχμές! Ένας ακόμα «όμφαλος λώρος» που συνδέει τή φοροδιαφυγή μέ την καθυστερημένη όργάνωση της ελληνικής οικονομίας. Και είναι άπόδειξη καθυστέρησης άναμφισβήτητης, τό γεγονός ότι ή τιμή της γής γίνεται αίτια έκπατρισμού κεφαλαίων.

ΚΑΘΕ άλλο, συνεπώς, παρά πείθουν, τά τεκμήρια και τό «πόθεν έσχες» – λογικά, κατά τά άλλα, μέτρα για την περιστολή της φοροδιαφυγής – ότι θά λειτουργήσουν θετικά για τό σκοπό που έπιβλήθηκαν, εξαιτίας της καθυστερημένης διάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας.

ΑΥΤΗΝ την άνεπιθύμητη συνέπεια από την έφαρμογή των μέτρων, την επιτείνει ή διασπάση του δημοσίου χρήματος. Είναι πασίγνωστα όσα συμβαίνουν. Τό κακό είναι ότι στην σπατάλη πρωτοστατούν εκείνοι που κύριο μέλημά τους ύποτίθεται ότι είναι ή προστασία των συμφερόντων του δημοσίου. Δημιουργούνται, από την έπίδοση, ύψηλά εισοδήματα, τά όποια φυσικά, δέν πρέπει νά φορολογηθούν. Γιατί άν ήταν νά έπιστρέψουν τό χρήμα που έτσι έξοδεύεται, στό δημόσιο, δέν ύπρχε κανένας λόγος νά «έκταμειυθεί». Συνεργάζονται, λοιπόν, όλοι για την διευκόλυνση της φοροδιαφυγής, για την διαίωνιση του γενικώτερου συστήματος που την έκτρέφει και τή συντηρεί.

ΚΑΙ φτάνουμε στό άλλο σκέλος της φορολογικής πολιτικής: την νόμιμη φοροαπαλλαγή. Πληθος οι περιπτώσεις και τά έπιχειρήματα για την κάθε περίπτωση. Άνεξιχνίαστης σκοπιμότητας οι περισσότερες κατηγορίες άπαλλασσόμενων. Για την ανάπτυξη της οικονομίας, ύποστηρίζεται συνήθως ή για την συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Έδώ συμβαίνουν τά πιο άντιφατικά.

ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΝΤΑΙ της φορολογίας οι τόκοι των καταθέσεων. Φθάνουν τώρα τά πενήντα δισεκατομμύρια δραχμές, περίπου, τό χρόνο. Για νά προσελκύεται τό ιδιωτικό άποταμίευμα στίς Τράπεζες – ύποστηρίζει ό νομοθέτης – και για νά άποκαθίσταται ή άγοραστική αξία αυτού του χρήματος, που, μένοντας άκίνητο (για τόν άποταμιευτή) ύποτιμάται λόγω του πληθωρισμού. Καμιά αντίρρηση σέ όλα αυτά. Η αντίρρηση αρχίζει από την ώρα που αυτό τό άφορολόγητο χρήμα μπορεί νά είναι και έπιχειρηματικά κέρδη που έπρεπε νά φορολογηθούν, ή που κατευθύνεται σέ δανειοδοτήσεις, όχι για ανάπτυξη της οικονομίας, άλλα, και πάλι, για νά τροφοδοτείται ή λαθραία έξαγωγή κερδών.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ έφαρμόζει τή μέθοδο των φορολογικών άπαλλαγών στίς διάφορες έπιχειρηματικές δραστηριότητες, για νά ένθαρρύνει τίς παραγωγικές επενδύσεις. Και στηρίζει την δυνατότητα επενδυτικού έργου, στό δάνεια που παίρνουν οι επενδυτές από τίς Τράπεζες. Αλλά τό κριτήριο δανειοδοτήσης από τίς Τράπεζες, δέν έχει καμιά σχέση μέ τίς επενδυτικές άναπτυξιακές έπιδιώξεις της οικονομίας. Η Τράπεζα ένδιαφέρεται, πριν άπ' όλα, νά ξαναπαίρει τό χρήμα που δάνεισε και τούς τόκους του. Τό κατευθύνει, λοιπόν, σέ όσους προσφέρουν έπαρκείς έγγυήσεις. Αυτόι, δέν είναι όσοι διακινδυνεύουν νέες παρα-

γωγικές μονάδες, άλλα όσοι σωρεύουν κέρδη – άδιάφορο μέ ποιούς τρόπους. Οι καταθέσεις, συνεπώς, που για νά συγκεντρωθούν άπαλλάσσονται της φορολογίας, χρησιμοποιούνται για την πιστοδότηση εκείνων που καταφέρνουν νά άποκρύψουν όσο γίνεται περισσότερα κέρδη από την φορολογία, τά άκίνητοποιούν σέ μη παραγωγικές επενδύσεις – τώρα και στό έξωτερικό – και έτσι άποκτούν την «πιστωτική έπιφάνεια» που άπαιτούν οι Τράπεζες για νά τούς κάνουν πελάτες τους.

ΚΑΤΙ άνάλογο γίνεται και μέ την φοροαπαλλαγή του άγροτικού εισοδήματος. Άπ' αυτήν την φοροαπαλλαγή δέν κερδίζουν οι φτωχότεροι – που είναι και οι περισσότεροι – άγρότες. Τό εισόδημά τους – στην καλύτερη περίπτωση – είναι τόσο όσο και του άπαλλασσόμενου μισθωτού άστικού έπαγγέλματος. Έτσι κι' άλλως, έπομένως, δέν θά πλήρωνα φόρο, άν 'ίχγε και γι' αυτούς ό,τι ίσχύει για τούς άστούς φορολογούμενους. Εκείνοι που κερδίζουν είναι οι μεγαλοκτηματίες και οι άγροτικές έπιχειρήσεις. Και τούτο, ή φοροαπαλλαγή, δηλαδή, ιδιοκτητών καλλιεργήσιμης γής, που δέν άσχολούνται καν οι ίδιοι μέ την καλλιέργειά της, δέν έχει την παραμικρή άναπτυξιακή – για τίς καθυστερημένες άγροτικές περιοχές της χώρας – σημασία. Αυτό που συμβαίνει, είναι νά μετατρέπουν τό άφορολόγητο άγροτικό τους εισόδημα σέ ύψηλή δαπάνη, στό άστικά κέντρα. Τό πιο άσείο στην όλη ύπόθεση είναι ότι για την ένίσχυση αυτού του άφορολόγητου άγροτικού εισοδήματος, ό κρατικός προϋπολογισμός δίνει πολυποίικιλες έπιδοτήσεις στους άγρότες. Τό μεγαλύτερο ποσοστό – άναλογικά – αυτών των έπιδότησεων περιέρχεται σέ όσους έχουν και τή μεγαλύτερη παραγωγή σέ όγκο προϊόντων. Ό προϋπολογισμός έξασφαλίζει τά κεφάλαια των έπιδότησεων από τίς φορολογίες ή από δάνεια, που – μακροπρόθεσμα – σημαίνουν και αυτά φορολογία!

ΜΕ ΤΟ καθεστώς, δηλαδή, του άφορολόγητου των άγροτικών εισοδημάτων – ούσιαστικά ανεξάρτητα του ύψους των – τροφοδοτείται ένα ύψηλό εισόδημα, που μεταναστεύει – έγκαταλείποντας την ύπαιθρο – στό άστικά κέντρα, γιατί εκεί μπορεί νά δαπανηθεί άπολαυστικά και... άφορολόγητα!

ΤΕΛΙΚΟ «κέρδος» από τίς νόμιμες φοροαπαλλαγές είναι ή έπίταση της καταναλωτικής δαπάνης, και τώρα, της λαθραίας μετανάστευσης κεφαλαίων. Δυό κακά, έναντίον των όποιων, ακριβώς, σκόπευε τό νέο φορολογικό νομοθέτημα, μέ την έξόρμησή του για τή σύλληψη των φοροφυγών. Τά διογκώνει άντι νά τά πλήττει. Αναπόφευκτο. Η φορολογική πολιτική δέν είναι ανεξάρτητη από την οικονομική πολιτική στη χώρα που εφαρμόζεται. Η δεύτερη, ύπαγορεύει την πρώτη, και εκείνη ύπηρετεί την οικονομία. Όσο συνεχίζεται ό πραγματικός έλεγχος της έξουσίας από δυνάμεις που δέν έχουν την ικανότητα ή τή βούληση να σχεδιάσουν και καθοδηγήσουν έκσυγχρονισμένη και δυναμική οικονομική πολιτική, ενώ, αντίθετα, τούς βολεύει ή υπανάπτυξη, ή άποτελεσματική φορολογική πολιτική θά είναι άνεφικτη. Και όσο μορφολογικά αύστηρότερη θά γίνεται, τόσο θά χάνει από τίς ούσιαστικές της έπιδιώξεις. Δέν άπειλεί κανείς στό σοβαρά κάποιον που δέν θέλει νά θίξει...

«Ο επίσημος εργατικός συνδικαλισμός κείται σήμερα κι' οργανωτικά και ιδεολογικά έρεϊπια. Άνευ προγράμματος, άνευ ιδεολογικού προσανατολισμού, κατατρεχόμενος από τας έριδας και τας άσχημίας των εκ περιστάσεως «ήγετων» του – ένιοι των όποιων δέν είνανι μόνον άπειροι και άκατάλληλοι αλλά και μειωμένης ήθικης ύποστάσεως διαδραματίζουσιν ρόλο έν κυριολεξία παρασιτικόν...»

ΤΟ δορυμύτατο αυτό κατηγορητήριο – πού – αντιπροσωπεύει απόλυτα την κατάσταση πού επικρατεί σήμερα στην κορυφή του «επίσημου εργατικού συνδικαλισμού» ανήκει στον ύπουργό εργασίας, κ. Λάσκαρη. Για την άποφυγή «παρεξηγήσεων» θά πρέπει νά αναφερθεί ότι οι «διαπιστώσεις» αυτές του κ. Λάσκαρη έγιναν τό 1971. Πρέπει όμως ακόμα νά σημειωθεί ότι διατηρούν και σήμερα την επικαιρότητά τους. Ό,τι έπεσήμανε ο κ. Λάσκαρης για την συνδικαλιστική «ήγεσία» του 1971 ισχύει απόλυτα για τους «διαδόχους» της του 1978 τόσο αυτούς πού «κατασκεύασε» ο κ. ύπουργός τό 1974 όσο και αυτούς πού συνεχίζουν από τότε (τό 1971) νά αποτελούν «ήγεσία» χάρη στό χουντοκυβερνητικό συνδικαλιστικό μέτωπο πού συγκρότησε ή κυβέρνηση για νά αντιμετωπίσει τους εργαζόμενους και τους διεκδικητικούς τους άγώνες.

ΤΟ «συνέδριο» της ΓΣΕΕ στην Καλαμάτα (8 – 12 Νοεμβρίου) αποτελεί απλώς την τυπική ολοκλήρωση του κυβερνητικού σχεδίου για την πλήρη άλωση της ΓΣΕΕ από τους συνδικαλιστικούς πράκτορες του κ. Λάσκαρη και άποσκοπεί ούσιαστικά στην «άναπαργωγή» και διαιώνιση της ιδεολογίας πού χαρακτηρίζει μεταπολεμικά τό «επίσημο συνδικαλιστικό κίνημα» ή «τόν μεγάλο

άσθενή και τήν άχίλειο πτέρνα της ελληνικής κοινωνίας» για νά θυμηθούμε και πάλι τις «διαπιστώσεις» του ύπουργού εργασίας. Τό «συνέδριο» αποτελεί τή «φυσιολογική» κατάληξη του σχεδίου της κυβέρνησης για τήν μετατροπή της ΓΣΕΕ σέ πρακτορείο του (άστικού) κράτους και διεκπεραιωτή των κυβερνητικών αποφάσεων.

ΓΙΑ τήν έφαρμογή του σχεδίου αυτού συγκροτήθηκε «μέτωπο» των συνδικαλιστών πού έλκουν τήν «δύναμή» τους από τό γραφείο του κ. Λάσκαρη και των έπωνύμων πρακτόρων της χούντας πού κατά τήν περίοδο της δικτατορίας έδρασαν στον συνδικαλιστικό χώρο, όχι μόνο σαν «ιδεολογικά» όργανα της χούντας, αλλά και σαν καταδότες και συνεργάτες της ασφάλειας και της ΕΣΑ.

ΤΟ «μαύρο μέτωπο» πρός δόξα της νέας Δημοκρατίας μας ανέλαβε για λογαριασμό της κυβέρνησης νά «εξακαθρίσει» τό συνδικαλιστικό κίνημα από τά «άνήσυχα» στοιχεία – δηλαδή τους συνεπείς συνδικαλιστές και τις οργανώσεις τους – και νά τό μετατρέψουν σέ άσπνδυλο γραφειοκρατικό μηχανισμό.

ΤΑ πραξικοπήματα στά συνέδρια των δημοσπονδιών και των εργατικών κέντρων – πού προηγήθηκαν του «συνεδρίου» της Καλαμάτας – έδωσαν τον «έπιθυμητό» συσχετισμό δυνάμεων ώστε ή «έπανεκλογή» του «μαύρου μετώπου» νά είναν εκ των προτέρων εξασφαλισμένη.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΙ δημοκρατικών αντιπροσώπων, διαγραφές αγωνιστικών σωματείων, νοθείες, ξυλοδαρμοί, συμμετοχή στα συνέδρια σωματείων – σφραγίδων ήταν μερικές από τις πιο «άποδοτικές» μεθόδους για τήν πλαστογράφηση της θελήσεως των εργαζόμενων οι όποιοι εμφανίζονται ότι εκλέγουν δεξιές, αντι-

Ο «έφαψίας» κ. Λάσκαρης,

δραστικές, ακόμα και παρακρατικές «ήγεσίες» τήν στιγμή πού ή ριζοσπαστικοποίησή τους άποδείχτηκε έμπρακτα στίς δημοτικές εκλογές και άποδεικνύεται καθημερινά από τους άπεργιακούς άγώνες πού αναλαμβάνουν παρά τήν άπουσία ή τήν αντίδραση της «επίσημης συνδικαλιστικής ήγεσίας».

ΤΟ δξύμωρο αυτό φαινόμενο δέν μπορεί νά μάς τό εξηγήσει ό, κατά τά άλλα, λαλίστατος κ. Λάσκαρης και ή «δημοκρατική» δεξιά πού δέν δίστασε νά προσδώσει τον τίτλο του «έλεύθερου δημοκρατικού συνδικαλιστού» στον ύβριστη του Πολυτεχνείου και στον καταδότη στην Άσφάλεια δημοκρατικών εργαζομένων και συνδικαλιστών, στον «συνδικαλιστικό αντιπρόσωπο» στην Έλλάδα της «μαύρης Διεθνούς» του κ. Στράους, στον ύμνητή της «έθνεγερσίας της 21ης Άπριλίου 1967» και σέ άλλα «έκλεκτά» μέλη του ύπονόμου της – άμειδόμενης – «έθνικοφροσύνης».

ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ της κυβέρνησης για τήν φασιστικοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος θρόσκονται σέ απόλυτη «άρμονία» μέ τήν γενική κατεύθυνση πού εκπορεύεται από «συμμαχικές» ύπηρεσίες, πού θέλουν νά άδρανοποιήσουν τον «ευαίσθητο» χώρο του συνδικαλισμού για τήν έξυπηρέτηση των άπώτερων πολιτικών τους προοπτικών.

ΟΙ «ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ» πού εξέφρασε ό γνωστός για τον ρόλο του στην Έλλάδα άμερικανός συνδικαλιστικός (και «άλλον είδους») παράγοντας Ίρβιν Μπράουν είναν ένδεικτικές: ή άνοδος της άριστερας στην Έλλάδα – άναφέρει – έγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για τήν «σταθερότητα» στην περιοχή της Μεσογείου και θά πρέπει έγκαιρα νά αντιμετωπισθεί...

ΤΟ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ κίνημα, κατ'

έξοχην «ευαίσθητος» τομέας, αποτελεί τον πρώτο στόχο: Τό «συνέδριο» της Καλαμάτας θά ολοκληρώσει την «κάθαρση» του συνδικαλισμού από τὰ «μιάσματα» καί θά τό αποδώσει «λευκό» - ή μάλλον γαλάζιο - στό ἔθνος καί τούς «παραδοσιακούς του συμμάχους».

ΤΟ ΚΛΙΜΑ τραμπουκισμοῦ καί αὐθαιρεσιῶν πού ἐπικράτησε στό Γενικό Συμβούλιο τῆς ΓΣΕΕ εἶναι ἐνδεικτικό: δημοκρατικοί ἀντιπρόσωποι ἐτρώσαν κατά σύστημα ξύλο κάθε φορά πού ζητοῦσαν, ὅπως εἶχαν τό δικαίωμα, τόν λόγο, ὁ δημοκρατικός τύπος καί τὰ κόμματα ἐγιναν στόχος χυδαίων ὕβρεων ἀπό «γνωστούς» θεράποντες τῆς χούντας, τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν, τοῦ κ. Λά-

τσεως ἀπό τήν ΓΣΕΕ τό «Μαύρο Μέτωπο» ἐκτός ἀπό τήν «κάθαρση» τῆς συνομοσπονδίας ἀποβλέπει καί στήν ὀργανωτική διάσπαση τοῦ κινήματος μέ τήν - ἐνδεχόμενη - δημιουργία ἄλλου συνδικαλιστικοῦ σχήματος ἀπό τήν ἀντιπολίτευση.

ΣΕ ΕΝΑ τέτοιο ἐνδεχόμενο (πού πραγματικά, δέν ἀποκλείεται ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψη ὀρισμένες τάσεις στόν χώρο τῆς ἀντιπολίτευσης) ή χουντοκυβερνητική ΓΣΕΕ πιστεύει ὅτι θά ἐλέγξει τό συνδικαλιστικό κίνημα ἐπιδέχοντας στούς ἐργαζόμενους τό «φόβητρο» τοῦ «λαϊκοῦ μετώπου», τοῦ «κομμουνιστικοῦ κινδύνου», κ.ἄ. φαιδρά συνθήματα. Δηλαδή ή ΓΣΕΕ τρέφει τήν αὐταπάτη ὅτι οἱ ἐργα-

τό 1977 ποσόν 345.768.866 δρχ. γιά τήν «ἐνίσχυση» τῶν συνδικάτων γιά νά πληρωθεῖ ἔτσι ή ῥήση τοῦ ὑπουργοῦ Ἑργασίας ὅτι πληρώνει τίς ὀργανώσεις... «γιά νά μήν πέσουν στά νύχια (!) τῶν κομμάτων...» Ἀπό τό ποσό τῶν 345,7 ἑκατ. δρχ. ὁ Ὑπουργισμός Διαχειρίσεως Εἰδικῶν Πόρων Ἑργασιακῶν Σωματείων», γνωστός σάν ΟΔΕΠΕΣ καί δημιούργημα τῆς χούντας «ἀπορρόφησε» τὰ 155 ἐνώ ἄλλα 70 ἑκατομμύρια διατέθηκαν στό «ἀποθεματικό» κ. ὑπουργοῦ Ἑργασίας». Τό «ἀποθεματικό» αὐτό, τό ὁποῖο ὁ κ. Λάσκαρης διαχειρίζεται ἀναξέλεγκτα ἀποτελεῖ τό βασικό ὄργανο ἐξαγορᾶς συνδικαλιστῶν καί

Τοῦ Ἀντ. Ἑργατικοῦ

τό νόθο συνέδριο καί ὁ δραχμοφόρος ἐργατοπατερισμός

σκαρη καί τῆς σημερινῆς διοίκησης τῆς ΓΣΕΕ, ή συζήτηση καί ή διατύπωση ἀπόψεων ἀποτελοῦσε περιττή «πολυτέλεια» γιά τόν κ. Καρακίτσο πού ἀγωνίζεται νά διατηρήσει τίς δραχμοφόρες θέσεις του στόν κυβερνητικό συνδικαλισμό - πού τίς ἐπιδολεῦονται δέβαια ἄλλοι, πιά δραστήριοι καί πιά «ἐθνικοφρόνες» πράκτορες τῆς ἀκροδεξιᾶς κ.ἄ.

ΤΑ «ΣΥΝΕΔΡΙΑ» σέ ἐπιμέρους ὀργανώσεις τῆς ΓΣΕΕ (πού ἐγιναν γιά τήν «ἐκλογή» νέων διοικήσεων καί ἀντιπροσώπων γιά τήν Καλαμάτα) διανθίστηκαν μέ ἀνάλογες ἐνέργειες, γεγονός πού δείχνει ὅτι ή χουντοκυβερνητική συνδικαλιστική ὁμάδα ἔχει ἀποβάλει κάθε «ἐνδοιασμό» καί προχωρεῖ στήν ἐφαρμογή τῶν σχεδίων τῆς ἀδιαφορώντας ἀκόμα καί γιά τίς ἐντυπώσεις πού δημιουργοῦνται στό ἐξωτερικό σέ «ρεφορμιστικούς» ἀλλά ὄχι φασιστικοποιημένους συνδικαλιστικούς κύκλους.

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ «πνεῦμα» πού πρυτανεύει στίς ἐνέργειες τοῦ «Μαύρου Μετώπου» στόν συνδικαλισμό εἶναι: «πετάξτε ἔξω τούς ἀριστερούς». Τήν πορεία αὐτή τήν εἶχαν προδιαγράψει ἀπό πέρσις γνωστά στελέχη τῆς συνδικαλιστικῆς χούντας ὅταν σέ ὀλομέλειες τῆς διοικήσεως τῆς ΓΣΕΕ κραυγάζαν πρὸς τήν ἀντιπολίτευση: «ἀρκετά σᾶς ἀνεχθήκαμε», «νά φύγετε ἀπ' ἐδῶ», κ.ἄ.

ΜΕ ΤΗΝ «δυναμική» ἀπομάκρυνση τῆς /τριπρόσωπης ἀριστερῆς/ ἀντιπολί-

ζόμενοι θά φοβηθοῦν καί δέν θά ἀκολουθήσουν τίς «ἐκτός ΓΣΕΕ» πρωτοβουλίες ή θά «προσελκυθοῦν» στό γραφειοκρατικό πρακτορεῖο τῆς ὁδοῦ Πατησίων μέ τό «δέλεαρ» τῆς ἐπιλύσεως ὀρισμένων - ἐπουσιωδῶν - αἰτημάτων του, (π.χ. «ἐλάτε μαζί μας πού τὰ ἔχουμε καλά μέ τήν κυβέρνηση καί θά δώσουμε λύσεις στό αἰτήματα καί μήν πηγαίνετε μέ τούς κομμουνιστές πού σᾶς παρασύρουν σέ περιπέτειες καί δέν μποροῦν νά σᾶς ικανοποιήσουν τὰ αἰτήματα...»)

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ὅμως ὅτι οἱ ἐργατοπατέρες τῆς ΓΣΕΕ δέν ἔχουν διδαχθεῖ τίποτα ἀπό τήν ἱστορία τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος τῆς χώρας: πρὶν ἀπό τήν χούντα ή ΓΣΕΕ τοῦ Μακρῆ δέν ἔπαιξε κανένα οὐσιαστικό ρόλο καί ἦταν πρακτορεῖο τῆς κυβερνήσεως τήν στιγμή πού ή ἐργατική τάξη συσπειρώμενη στά «115 σωματεία» ἔδινε καί κέρδιζε τίς μάχες. Τό ἴδιο συνέβη καί στήν μεταχουντική τετραετία ὅταν ή ΓΣΕΕ ἔπαιξε τόν ρόλο τοῦ ἀπεργοσπᾶστη καί τοῦ πειθήνιου ὄργανου τοῦ κ. Λάσκαρη καί οἱ ἐργαζόμενοι μέ πρωτοβουλία τῶν ὀργανώσεών τους ἐπιβεβαίωναν στήν πράξη ὅτι τό πραγματικό συνδικαλιστικό κίνημα δέν μποροῦσε νά ἐλεγχθεῖ ἀπό τούς σφραγιδοφύλακες καί τούς ἐργατοπατέρες τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ «στήριγμα» τοῦ ἐργατοπατερισμοῦ καί ἐιδικότερα τοῦ κυβερνητικοῦ - κρατικοῦ συνδικαλισμοῦ ἀποτελεῖ ή Ἑργατική Ἑστία μέ τόν πακτωλό τῶν ἑκατομμυρίων πού διαθέτει γιά τήν χρηματοδότηση τοῦ - κατ' εὐφημισμό - «ἐλεύθερου» δημοκρατικοῦ συνδικαλισμοῦ.

● ΑΠΟ ἐπίσημα στοιχεῖα - πού γιά πρώτη φορά ἐρχονται στήν δημοσιότητα - ή Ἑργατική Ἑστία διέθεσε

«συνδικαλιστῶν».

ΤΗΝ ὕπαρξη τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ προβλέπει ὁ νόμος πού διέπει τήν Ἑργατική Ἑστία καί «διευκρινίζει» ὅτι τό ποσό αὐτό διατίθεται «κατά τήν κρίσιν τοῦ κ. ὑπουργοῦ» γιά τήν ... ἐνίσχυση συνδικαλιστικῶν σκοπῶν, χωρίς δέβαια, νά καθορίζει ποιοί εἶναι αὐτοί οἱ σκοποὶ οὔτε καί ποιά τὰ κριτήρια χορηγήσεως.

Η ΚΟΙΝΗ γνώμη τῶν ἐργαζομένων ἔχει χαρακτηρίσει τό «ἀποθεματικό» τοῦ κ. ὑπουργοῦ» σάν τὰ «μυστικά κονδύλια» τοῦ συνδικαλισμοῦ πού διανέμονται γιά τήν ἐξαγορά συνειδήσεων, ψήφων, κ.ἄ. Μιά ἄλλη βασική «κοινωφελή» ἀποστολή τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας ἀποτελεῖ ή οικονομική ἐνίσχυση τοῦ Ταμείου Ἑργατικῶν Στελεχῶν» ή Ταμείου Ἑργατοπατέρων ὅπως ἔχει καθιερωθεῖ νά λέγεται. Τό Ταμεῖο αὐτό εἶναι δημιούργημα τῆς δικτατορίας Μεταξᾶ καί ἔχει σάν «ἀποστολή» τήν χορήγηση συντάξεως στούς «κοινωνικούς ἀγωνιστές» δηλαδή στούς ἐργατοπατέρες καί τούς ἐργατοκαπτήλους.

Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ τῆς 4ης Αὐγούστου σκέφθηκε ὅτι θά ἔπρεπε νά «ἀνταμείψει» γιά τίς «ὑπηρεσίες» τους τοὺς ἀσπόνδους νεκροθάφτες τῶν ἐργατικῶν δικαιωμάτων πού εἶχε τοποθετήσει στήν ἡγεσία τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων. Οἱ μετέπειτα κυβερνήσεις εἶδαν ὅτι τό ταμεῖο αὐτό ἀποτελεῖ «ἐγγύηση» γιά τήν ἀσκήση ἀπόλυτου ἐλέγχου πάνω

στό κίνημα και όχι μόνο τό διατήρησαν αλλά βρήκαν και τρόπους για νά ενισχύσουν τούς πόρους του. Έτσι σήμερα οί εργαζόμενοι – πού πληρώνουν υποχρεωτική κράτηση υπέρ της Έργατικής Έστίας – έχουν επωμισθεί τό βάρος της συνταξιοδότησεως αὐτῶν πού ὁ κρατικός – καί παρακρατικός – μηχανισμός τοποθέτησε σάν συνδικαλιστική ἡγεσία.

ΤΟ 1977 ἡ Έργατική Έστία «ἐνίσχυσε» τό ταμείο τῶν Έργατοπατέρων μέ 61.205.859 δρχ. Ἀλλωστε ὁ κ. Λάσκαρης ἐπιδεικνύει ἰδιαίτερη «εὐαισθησία» στό «προβλήματα» τῶν συνταξιούχων εργατοπατέρων καί ἔχει ἀνακηρυχθεῖ ἀπ' αὐτούς σάν προστάτης τῆς ... τάξεώς τους(!) Κατά τόν κ. ὑπουργό ἡ συνταξιοδότηση τῶν «κοινωνικῶν ἀγωνιστῶν» ἀποτελεῖ ... ἡθική ὑποχρέωση (!) τοῦ κράτους.

ΑΠΟ ΤΗΝ πλευρά του ἴσως ὁ κ. Λάσκαρης νά ἔχει δίκιο: τό (ἀστικό) κράτος ὀφείλει νά «προστατεύσει» τά γεράματα ὧσων τό ὑπῆρξάν πιστά σάν «συνδικαλιστές».

ΓΙΑ ΤΗΝ «ἱστορία» πάντως ἀξίζει νά ἀναφερθεῖ ὅτι ὁ κ. Λάσκαρης στίς 11 Αὐγούστου 1971 ὅταν εἶχε ἀναλάβει τόν ρόλο τοῦ «ἐμπειρογνώμονα» τῆς χούντας γιά τά συνδικαλιστικά θέματα μέ τό

γνωστό ὑπόμνημά του πρὸς τόν ἀρχηγό τῆς χούντας, ὑποστήριξε ὅτι «ὁ ὁργανισμός τῆς Έργατικῆς Έστίας – ἐκ τῶν πλέον διαβεβλημένων ἐν Ἑλλάδι ἀλλά καί διεθνῶς, λόγω τῶν ἀρμοδιοτήτων του εἰς τά συνδικαλιστικά θέματα θά ἔδει ἀναμορφούμενος νά ἐξελιχθῇ εἰς ἀποτελεσματικώτατον φορέα θεραπείας κοινωνικῶν ἀναγκῶν τῶν ἐργαζομένων...» «... Συγκεκριμένως ὁ ὁργανισμός αὐτός θά ὀφείλεν νά ἀσχοληθεῖ ἀποκλειστικῶς καί μόνον μέ τήν ἐπιμόρφωσιν καί τήν ψυχαγωγίαν τῶν ἐργατοῦπαλλήλων, τήν δημιουργίαν κέντρων διακοπῶν διά τούς ἐργαζομένους, τήν ἰδρυσιν καί συντήρησιν – ἐν συνεργασία μέ τούς δήμους καί τās κοινότητες – βρεφοκομικῶν σταθμῶν δι' ἀνήλικα τέκνα ἐργαζομένων μητέρων κ.ο.κ.». Τήν ἐποχή ἐκεῖνη δέν ὑπῆρχε ἡ «κοινοβουλευτική τροχοπέδη» τῆς «ἀπουσίας» τῆς ὁποίας ἐπεσήμανε στήν δικτατορία ὁ κ. Λάσκαρης σάν στοιχείο πού θά «διευκόλυνε» τήν λήψη μέτρων γιά τήν «ἀναμόρφωση» τοῦ συνδικαλισμοῦ.

ΟΤΑΝ ὅμως ἐπανῆλθε τό 1974 ἡ «κοινοβουλευτική τροχοπέδη» καί ὁ κ. Λάσκαρης φόρεσε τόν «δημοκρατικό» του μανδύα καί ἐγινε ὑπουργός κοινοβουλευτικῆς κυβέρησης, λησμόνησε τίς ὑποδείξεις του πρὸς τήν δικτατορία καί ὅπλισε τήν Έργατική Έστία μέ πρόσθετα δικαιώματα γιά τόν πληρέστερο ἐλεγχό τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος καί τήν «ἀποδοτικότερη» ἐξαγορά τῶν «συνδικαλιστῶν» καί τῶν εργατοπατέρων (αὔξησι τῶν ἐσόδων τῆς ΕΕ, αὔξησι τῆς «ἐνισχύσεως» τῶν συνδικατῶν, ἐνίσχυσι τοῦ ταμείου Έργατοπατέρων, ὑπερτροφική αὔξησι τῶν «μυστικῶν κονδυλίων», κ.ἄ.)

ΤΟ ὑπόμνημα τοῦ κ. Λάσκαρη πρὸς τόν ἀρχιδικτάτορα κατέληγε «μετ' ἐξόχου τιμῆς» μέ τήν ἀκόλουθη ἀρετὰ ἀποκαλυπτική παράγραφος:

«περαίνων, κύριε πρόεδρε, ἐπιτρέψατέ μου νά σᾶς εὐχαριστήσω, καί αὖθις διά τήν προσφοράν σας ὅπως καταλάβω ὑψηλόν τι ἀξίωμα παρ'

ὑμῖν. Ἐν προκειμένῳ θέλω νά πιστεύω ὅτι Ὑμεῖς εἰσθε εἰς θέσιν κάλλιον παντός ἄλλου νά ἀντιληφθῇτε καί ἐκτιμήσετε τούς λόγους δι' οὓς συναρτῶ ἀπολύτως τήν ἡθικὴν μου ικανοποίησιν ὡς καί τήν ὑλικὴν ἀποκατάστασίν μου πρὸς τήν δικαίωσιν τῶν ἀρχῶν ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐμφορῶμαι ὡς καί τῶν ἀπόψεων διά τήν νιοθέτησιν καί τήν ἐφαρμογὴν τῶν ὁποίων μάχομαι...».

Καί πραγματικά ὁ κ. Λάσκαρης ἐξακολουθεῖ – σάν μέλος τῆς (κοινοβουλευτικῆς) κυβερνήσεως καί τῆς «κοινοβουλευτικῆς» τροχοπέδης – ὅπου δίνει καί... μαθήματα δημοκρατικῆς καί κοινοβουλευτικῆς δεοντολογίας – νά μάχεται γιά τήν «δικαίωσιν τῶν ἀρχῶν του», ὅπως εἶναι – «ὁ συνδικαλισμός δεόν νά σκοπῇ δι' ὧν αὐτοῦ τῶν δυνάμεων τήν ἐκτόνωσιν τῶν παθῶν πρὸς διασφάλισιν τῆς τάξεως κατὰ τό στάδιον τῆς μεταδραστικῆς περιόδου» (Σ.Σ. ὁ κ. Λάσκαρης ἐννοεῖ τήν «κοινοβουλευτικοποίηση» τῆς δικτατορίας πού ἐπιχειρήθηκε δυό χρόνια ἀργότερα μέ τόν θλιβερό Μαρκεζίνη).

...«τό ἐργατικό κίνημα ὀφείλει νά ἐγγυθεῖ τήν κοινωνικὴν εἰρήνην».

... «ὁ συνδικαλισμός γίνεται φορέας συνυπάρξεως τῶν τάξεων καί ὁργανον συνεργασίας μεταξύ αὐτῶν, καθημερινῶς καί περισσότερον εἰς τούς δημοσίους θεσμούς».

...«τό ἐργατικόν κίνημα ἀσύνδετον πρὸς τήν κρατικὴν δραστηριότητα ἐπενεργεῖ ὡς φυγόκεντρος δύναμις ὡς πρὸς τούς πάσης φύσεως στόχους τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς· τό ἀντίθετον τό μεταβάλλει εἰς κεντρομόλον δύναμιν πρὸς ἐπίτευξιν κοινῶν στόχων».

ΤΟ «ΣΥΝΕΔΡΙΟ» τῆς Καλαμάτας θά δώσει στόν κ. Λάσκαρη τήν «ικανοποίηση» ὅτι ἡ διοίκησι πού θά «ἐκλεγεί» θά ἐνστερνισθεῖ τό πνεῦμα του καί θά εἶναι ἐτοιμὴ νά τοποθετήσῃ «τόν ἐργατικόν συνδικαλισμόν εἰς θέσιν συμπαραστάτου τοῦ κυβερνητικοῦ ἔργου» καί νά κατευθύνῃ «τήν δρᾶσιν του πρὸς ἐπίτευξιν ὑπερτάτων ἐθνικῶν στόχων»... □

Δίσκοι ἀντιεμπορικοί;

Ἀντι-εμπορικοί;

Ἀντι-εμπορικοί;

● Καί ὅμως πουλάει
μέ ἐκπτώση, 10%, 20%, 50%.

● Ὅχι τιμές πολυτελείας

● ΕΛΑΤΕ ΣΤΟ ΚΟΛΩΝΑΚΙ
ΧΑΡΗΤΟΣ 38

βιβλία
δίσκοι
αφίσσες

κίσφας 5 καί ἀκαδημίας
τηλ. 36.05.493

γιωργος τσιλδερικης

Στροφή προς τὰ Ἀριστερά ἀλλά καί ἐγγενεῖς δυσχέρειες στήν ἀνάπτυξη τῆς δημοκρατικῆς συνεργασίας

ΣΑΝ «νίκη τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων», καταγράφηκε τό ἀποτέλεσμα τῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν τῆς 15ης καί 22ης Ὀκτωβρίου 1978. Καί ἡ διατύπωση δέν ἦταν σχῆμα λόγου. Στούς πολυάνθρωπους δήμους τῆς Ἀθήνας καί τοῦ Πειραιᾶ, ἀλλά καί σέ μιά σειρά ἄλλες μεγάλες πόλεις – Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ἡράκλειο, Χανιά, Λάρισα, Καλαμάτα, Κοζάνη, Κέρκυρα, Ἄργος, Βέροια, κλπ – ἐπικράτησαν οἱ συνδυασμοί τῆς δημοκρατικῆς συνεργασίας. Ἡ δεξιά, μέ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, ὅπως στήν Καβάλα λ.χ., υπέστη δεινὴ ἥττα. Καί μαζί της, ἡττήθηκε τόσο ἡ χούντα, ὅσο καί ἡ πολιτικὴ συνεργασία (ὅπου σημειώθηκε...) τῆς δεξιᾶς μέ τή χουντικὴ παράταξη.

ὩΣΤΟΣΟ θά ἦταν λάθος ἂν οἱ δημοκρατικὲς δυνάμεις ἐφησύχαν, ἂν τὰ ἐπινίκια ἀνέστελλαν τόν προβληματισμό καί τὴν ἀνατομία θάθους, ἂν δέν φρόντιζαν νά συναγάγουν κάποια – ἐπὶ μέρους ἢ καθολικότερα – συμπεράσματα ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴ τῆς ἐκλογικῆς μάχης. Ἀκόμα, ἂν δέν φρόντιζαν, ἀπὸ τώρα, νά καταστρώσουν ἓνα πρόγραμμα «συμπεριφορᾶς» ἀπέναντι στοὺς νέους δημάρχους καί κοινοτάρχες τῆς δημοκρατικῆς συνεργασίας στή δόση ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τοῦ θεσμοῦ τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης δέν ταυτίζεται, κατ' ἀνάγκη, μέ τὴν κομματικοποίηση.

Ὁ χαρακτήρας τῆς μάχης

ΓΙΑ τὸν κάθε δημοκρατικὸ πολίτη, οἱ δήμοι καί οἱ κοινότητες δέν μποροῦν νά εἶναι ἀπλῆς διοικητικὲς γεωγραφικὲς μονάδες, διεκπεραιωτές τῶν ἐπιταγῶν τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας. Ἀντίθετα σάν βαθμίδες ἀσκησης λαϊκῆς ἐξουσίας, ἀποτελοῦν ἀναντικατάστατο φορέα καί ὄργανα γιὰ τὴ διεκδίκηση, ὑποστήριξη καί λύση τῶν λαϊκῶν προβλημάτων.

ΑΛΛΗ ὥστόσο, ἦταν – καί εἶναι – ἡ κυβερνητικὴ «φιλοσοφία» γιὰ τὴν τοπικὴ αὐτοδιοίκηση: Ὁ θεσμός πρέπει νά κρατηθεῖ ἀπογυμνωμένος ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενό του. Οἱ δήμοι καί οἱ κοινότητες δέν πρέπει, σέ καμιά περίπτωση, ν' ἀποτελέσουν φύτρα δημοκρατικῆς ἀναγέννησης τῆς πατρίδας ἢ στοιχεῖα δόμησης γιὰ μιὰ γνήσια λαϊκὴ ἐξουσία. Ὁ δήμαρχος καί ὁ κοινοτάρχης

πρέπει νά ὑπάγονται στήν ἀπόλυτη δικαιοδοσίαν τοῦ νομάρχου, κ.ἄ.

ΚΑΤΩ ἀπὸ τὰ δεδομένα αὐτὰ καί μέ τίς δημοκρατικὲς δυνάμεις ἀποφασισμένες ν' ἀγωνισθοῦν γιὰ τὴν ἀνανέωση καί διεύρυνση τοῦ θεσμοῦ, ἦταν φυσικὸ οἱ δημοτικὲς ἐκλογὲς νά κινηθοῦν σέ πολιτικὸ ἐπίπεδο. Γιατί, βέβαια, ὅταν ζητᾶς λ.χ., ν' ἀποδοθοῦν στὰ ὄργανα τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης ὅλες οἱ ἀρμοδιότητες γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων πού ἔχουν σχέση μέ τὴν ποιότητα ζωῆς τῶν δημοτῶν ἢ ἀξιῶνεις μιὰ ἄλλη πολιτικὴ περιφερειακῆς ἀνάπτυξης ἢ εἰσηγεῖσαι μιὰ ἄλλη ἀναδιάρθρωση τῶν δημοσίων δαπανῶν (μέ πρῶτο ποσοστὸ 8% ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ), δέν κάνεις ἄλλο παρὰ νά ὑποβάλεις πολιτικὰ αἰτήματα.

ΑΥΤΑ ὅλα, ἀποτελοῦν κοινὸ τόπο. Καί βέβαια, δέν θά σημειώνονταν ἰδιαί-

ΔΕΝ ΕΧΑΣΕ Η ΧΟΥΝΤΑ
ΔΕΝ ΕΧΑΣΕ Ο ΑΝΤΡΕΑΣ
ΔΕΝ ΕΧΑΣΕ Η ΔΕΞΙΑ
ΔΕΝ ΕΧΑΣΕ Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ
ΠΑΝΤΑ ΕΓΩ ΘΑ ΕΙΜΑΙ
Ο ΧΑΜΕΝΟΣ;

τερα, ἂν ἡ κυβέρνηση παραδεχόταν ὅτι οἱ δημοτικὲς ἐκλογὲς εἶναι – καί γιὰ τὴν ἴδια – πολιτικὴ πράξη. Δέν τό παραδέχτηκε, μέχρι τέλους. Ἀκόμα καί ὅταν ἀποσπούσε, ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς, ὑπουργό, γιὰ νά τὸν χρίσει ὑποψήφιό της δήμαρχο, στήν Ἀθήνα. Ἀκόμα καί ὅταν ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς κ. Παπακωνσταντίνου, ἔδινε πράσινο φῶς σέ βουλευτές καί στελέχη τῆς «Ν.Δ.» νά ψηφίσουν στὸν Πειραιᾶ τὸν χουντικὸ ὑποψήφιο Σκυλίτση!

Η ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ὑποκρισία, δέν ἀναστέλλει, ὥστόσο, τὴν ὑποχρέωση τῶν ἐκλεγμένων σήμερα δημάρχων τῆς δημοκρατικῆς συνεργασίας, νά ἐργασθοῦν μέ συνέπεια καί ὑψηλὸ αἶσθημα εὐθύνης γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ θεσμοῦ. Καί ἡ ἐκπροσώπηση τῶν δημοκρατικῶν κομμάτων καί συνδυασμῶν στὰ δημοτικά καί κοινοτικά συμβούλια, ἡ ἀντιπαράθεση

ιδεών, σάν στοιχείο της δημοκρατίας, δέν μπορεί, σέ καμιά περίπτωση ν' αποτελέσει εμπόδιο – απεναντίας, μάλιστα – στην αναγέννηση καί διεύρυνση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Οί εκλογές καί ή δεξιά

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ γνώριζε ότι στίς εκλογές αυτές θά ήττηθεί. Γι' αυτό καί επέμενε στόν ισχυρισμό της ότι «δέν τίς κομματικοποιεί»... 'Από τήν άλλη, έτρεφε τήν έλπίδα ότι, όπου οί δημοκρατικές δυνάμεις θά κατέβαιναν διασπασμένες, εκεί θά μπορούσε νά σημειώσει κάποιες επιτυχίες. Γιά νά τίς εξασφαλίσει δέν είχε όποιοσδήποτε «ιδεολογικούς» αντιπερισπασμούς! Συνεργάστηκε έτσι, καί μέ τήν άκρα δεξιά, καί μέ τήν χουντοδεξιά.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ είναι γνωστά: Στην περιοχή της 'Αττικής λ.χ., σέ σύνολο 34 δήμων, οί δημοκρατικοί κέρδισαν τούς 29, οί κυβερνητικοί τούς 4 καί οί χουντικοί τόν ένα. Ειδικότερα, στό λεκανοπέδιο της 'Αττικής, από τούς 17 δήμους, όπου συγκρούσθηκαν δημοκρατι-

κοί μέ κυβερνητικούς, οί δημοκρατικοί κέρδισαν τούς 14. Έχασαν μόνο στήν 'Αγία Παρασκευή (Σ. Κατσάρας, 50,38%), στόν 'Ασπρόπυργο (Σ. Λιάσκος, 53,13%) καί στά Μέγαρα (Ε. Κούσης, 52,72%).

ΟΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ κέρδισαν, κατά κανόνα, καί όπου αντιμετώπισαν χουντικούς ή χουντοδεξιούς. Σέ έπτά δήμους του Πειραιά (Πειραιάς, Ν. Σμύρνη, 'Αγ. Δημήτριος, 'Ηλιούπολη, Κερασίνη, Χαϊδάρι, Καματερό), αλλά καί στό Περιστέρι, στό Κερασίνη, στό Μπραχάμι, στήν 'Αγ. Βαρβάρα, αλλά καί σέ περιφέρειες όπως τό Ληξούρι, τά Φιλιατρά, τήν 'Υπάτη καί σέ πόλεις όπως ή Καλαμάτα ή ή Λάρισα κλπ., οί χουντικοί ήττήθηκαν.

Ο ΟΠΟΙΟΣ πολιτικός στρουθοκαμηλισμός όμως, είναι απαράδεκτος. Καί θά ήταν απαράδεκτο άν δέν σημειώναμε εδώ ότι, τέσσερα χρόνια μετά τήν κατάργηση της δικτατορίας, οί χουντικοί μπόρεσαν νά ρίξουν προγεφυρώματα σέ έξι δήμους μέ δικούς τους δημάρχους (Μαρούσι, Αίγιο, Ρέθυμνο, Παραμυθιά Θεσπρωτίας, Φιλιππιάδα καί 'Χρυσούπολη), ενώ σέ άλλους 18 έχουν ήδη μία παρουσία – ισχνή ή λιγότερο ισχνή. Φυσικά δέν μιλάμε γιά τόν ίδιο τόν Πειραιά, όπου μόνο ή «συναναπνοή» καί ό συναγεμμένος όλων των δημοκρατών, μπόρεσαν ν' αποτρέψουν τήν άλωση του δήμου από τό χουντικό Σκυλίτση.

Τί είδους «διεύρυνση»;

ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ αυτή της ήγεσίας – ακριβέστερα ενός τμήματος της ήγεσίας – της «Νέας Δημοκρατίας» μέ τήν χουντική άκροδεξιά, τήν κατάγγειλε σύσσωμη ή δημοκρατική αντιπολίτευση. «Αποτελεί – δήλωσε ό πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, Α. Παπανδρέου – μία πολιτική έπιλογή, πού έγκυμονεί πολλούς κινδύνους γιά τόν τόπο». 'Αλλά τήν έπιλογή κατάγγειλε καί ή «πολιτισμένη πτέρυγα» της «Νέας Δημοκρατίας», μέ έκφραστικό όργανο τήν «Καθημερινή», πού δέ δίστασε νά ρίξει τό βάρος της γιά τήν προάσπιση του

του Γιάννη Κалаϊτζή

Πειραιά από τή χουντική επέλαση.

ΤΗ ΣΤΑΣΗ αυτή της «προοδευτικής πτέρυγας» της «Ν.Δ.», πού άρχηγός της φέρεται ό πρώην πρωθυπουργός Π. Κανελλόπουλος, δέν παρέλειψε νά σημειώσει ό γραμματέας της Κεντρικής 'Επιτροπής του ΚΚΕ 'Εσωτερικού Μπάμπης Δρακόπουλος: «Τό άποτέλεσμα των εκλογών – δήλωσε – άπόδειξε ότι στό χώρο της «Ν.Δ.» υπάρχουν τίμιες καί ειλικρινείς δυνάμεις πού, άν καί συντηρητικές, άρνοούνται καί άποδοκιμάζουν κάθε συνεργασία καί συναλλαγή μέ τή χούντα (...) 'Η δημοκρατική αντιδικτατορική ένότητα, γιά τήν όποία έχει μιλήσει τό ΚΚΕ 'Εσωτερικού, λειτουργήσε ευρύτατα καί μέ χειροπιαστά άποτελέσματα».

ΕΤΣΙ όμως έρχόμαστε στή συνεχιζόμενη – καί έντεινόμενη – διαπάλη μεταξύ των διαφόρων πτερίγων της «Νέας Δημοκρατίας». Τή διαπάλη αυτή, σημειώνουν καί τά «Πολιτικά Θέματα», περιοδικά πού διάκειται ιδιαίτερα φιλικά πρós τό κυβερνητικό κόμμα: «Τά άποτελέσματα των εκλογών – γράφει – αναζωπύρωσαν, στή «Νέα Δημοκρατία», τή δυσαρμονία άνάμεσα στους «παραδοσιακούς» καί τούς «προοδευτικούς». Οί πρώτοι άντλησαν καινούρια έπιχειρήματα ύπέρ της άπόψεως ότι πρέπει «πάση θυσία» νά κλείσει τό ρήγμα στους κόλπους της δεξιάς (...) 'Η «προοδευτική» πτέρυγα, αντίστροφα, πού περιλαμβάνει καί τούς «διευρυνμένους», θεωρεί ότι ό έναγκάλισμός των χουντικών υποψηφίων ή έστω ή ουδέτερη στάση απέναντί τους, ζημίωσε τή «Νέα Δημοκρατία», κλπ.».

ΜΕΣΑ στή διαπάλη αυτή, ιδιαίτερη θέση κατέχει ή μετωπική σύγκρουση 'Αδέρωφ-Μητσούτση. 'Ο πρώτος, μέσω του πρώην βουλευτή της ΕΡΕ, Γ. Βολουδάκη, φέρεται νά ύπονόμεινε τήν υποψηφιότητα του «διευρυνσία» Π. Γαλάνη, στά Χανιά. Καί ό Κ. Μητσούτσης, μέσω του βουλευτή 'Ιωαννίνων της «Ν.Δ.» Πανούρη, φέρεται νά εργάσθηκε γιά νά μή βγούν στό Μέτσοβο καί στήν Κόνιτσα οί άνθρωποι του Ε. 'Αδέρωφ... Γεγονός πάντως παραμένει πώς όρισμένοι «διευρυνσίες» (Π. Γαλάνης στά Χανιά, Ι.

Μαυριδόγλου στή Χίο, Δ. Κογιεβίνας στήν Κέρκυρα κλπ) δέν εὐτύχησαν στήν ἐκλογή τους, πράγμα πού ἐνίσχυσε τήν «τάση Ἀδέρωφ», πού ἀπροκάλυπτα ὑποστηρίζει τώρα τή «διεύρυνση», ἀλλά πρὸς τὰ δεξιά!

Ἡ ΨΗΦΟΣ στίς δημοτικές ἐκλογές – λέγουν τώρα οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ε. Ἀδέρωφ καί, φυσικά, ὁ ἴδιος... – ἀπόδειξε ὅτι ὁ λαός «ξεπέρασε πιά τήν ὑπόθεση τῆς ἐπταετίας» (ξεπέρασε, δηλαδή, τή χούντα!) καί ἤλθε, συνεπῶς, τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, γιά ν' ἀποκατασταθεῖ ἡ ἐν-όττητα τῆς «ἐθνικόφρονος παρατάξεως». Ἀντίθετα, οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κ. Μητσοτάκη ὑποστηρίζουν ὅτι ὅπου ἡ «διεύρυνση» ἱπότυχε, αὐτὸ ὀφείλεται ἀποκλειστικά σέ ἀκροδεξιὰ στελέχη τῆς Ν.Δ. πού θέλουν νά ἐπαναφέρουν τή «Ν.Δ.» σὲ μοντέλο τῆς παλιάς ΕΡΕ.

Οἱ ἐκλογές καί ἡ δημοκρατική συνεργασία

Πολλά προβλήματα τέθηκαν – καί ἄλλα τόσα ἀνέκυψαν – στή διάρκεια τῶν συνεννοήσεων γιά τήν ἐδραίωση καί ἀνάπτυξη τῆς δημοκρατικῆς συνεργασίας. Τά κόμματα τῆς δημοκρατικῆς ἀντιπολίτευσης δρῆθηκαν σύμφωνα στίς ἐκτιμήσεις τους: «Ὅτι οἱ δῆμοι καί οἱ κοινότητες ἀντιμετωπίζουν πιεστικά προβλήματα, γιά τή λύση τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται σωστή πολιτική ἐπιλογή, συνεχῆς ἀγωνιστική διεκδίκηση. Ὅτι ἡ δημοκρατική συνεργασία, ἐφόσον συμφωνηθεῖ, θά πρέπει νά στηρίζεται στήν ἀρχή τῆς ἰσοτιμίας, χωρίς ἀποκλεισμούς καί ἡγεμονισμούς, πού θά στοχεύει στήν ἐκλογή δημοκρατικῶν καί ἀποτελεσματικῶν δημοτικῶν καί κοινοτικῶν συμβουλίων.

Τί ἔγινε ὁμως στήν πράξη; Τό ΠΑΣΟΚ ἔσπευσε ν' ἀνακοινώσει στήν Ἀθήνα τὸ δικό του ὑποψήφιο, τόν Δ. Μπέη, ἐνῶ συνεχίζονταν ἀκόμα οἱ συνεννοήσεις μέ τὸ ΚΚΕ. (Τήν πράξη αὐτή τοῦ ΠΑΣΟΚ, τὸ ΚΚΕ χαρακτήρισε σάν «ἀπροσχημάτιστη ἐκδῆλωση ἡγεμονισμοῦ») ... Τό ΚΚΕ, σ' ὅλη τή διάρκεια τῶν διαπρα-

γματεύσεων γιά τή δημοκρατική συνεργασία, ἀρνήθηκε νά παρακαθήσει σέ σύσκεψη ὅπου παρευρίσκονταν καί ἀντιπρόσωποι τοῦ ΚΚΕ Ἑσωτερικοῦ, στή βάση τῆς γνωστῆς θεωρίας «ἐνα εἶναι τὸ κόμμα». (Τήν ἐνέργεια αὐτή, τὸ ΚΚΕ Ἑσωτερικοῦ κατάγγειλε σάν προσπάθεια τοῦ «ἡγεμονιστικοῦ» ΚΚΕ νά σθῇ-σει ἀπὸ τὸ πολιτικό προσκήνιο τὸ πρόσωπο τοῦ ΚΚΕ Ἑσωτερικοῦ)... Ἀπὸ τήν πλευρά του, τὸ ΚΚΕ Ἑσωτερικοῦ, θεωρώντας δεδομένη τήν ἐχθρική στάση τοῦ ΚΚΕ, ἀπόρριψε – σάν παγίδες – ἀνεπίσημες προτάσεις τοπικῶν παραγόντων τοῦ ΚΚΕ γιά συνεργασία σέ ὁρισμένους δήμους, ὅπως στὸ Περιστέρι ἢ στήν Ἡλιούπολη. (Στὸ Περιστέρι λ.χ., ζητήθηκε ἀπὸ τὸ ΚΚΕ Ἑσωτερικοῦ νά ὑποστηρίξει τήν ὑποψηφιότητα τοῦ Δ. Φωλόπουλου, ἐνῶ, στήν Ἡλιούπολη, ζητήθηκε ὅπως ὁ ὑποψήφιος τοῦ ΚΚΕ Ἑσωτερικοῦ Χ. Μηχιώτης δηλώσει ὅτι κατέρχεται σάν ὑπερχομματικός ὑποψήφιος) ... Τέλος ἡ ἐμμονή τῆς ΕΔΗΚ στήν ὑποψηφιότητα Κυριακάκου – σάν ἀντάλλαγμα γιά τήν ὑποστήριξή της πρὸς τήν ὑποψηφιότητα Μπέη, στήν Ἀθήνα... – εἶχε σάν ἀποτέλεσμα ὁ ἀγώνας τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων κατὰ τῆς ὑποψηφιότητας Σκυλίτση, νά εἶναι ἀκόμα πιὸ δύσκολος, λόγω τῆς προηγούμενης – ὀχι τόσο ἀποδοτικῆς – θητείας τοῦ Κυριακάκου, στὸ δῆμο.

Οἱ δυσχέρειες καί οἱ ἐσωτερικὲς ἀντιφάσεις, μέσα στὰ κόμματα τῆς δημοκρατικῆς συνεργασίας, κορυφώθηκαν στήν περίπτωση τῆς Ἀθήνας, ὅπου, στὸν πρώτο γύρο, μέ τήν κάθοδο δύο δημοκρατικῶν ὑποψηφίων, τοῦ Δ. Μπέη καί τοῦ Μίκη Θεοδωράκη, κινδύνεψε ὁ δῆμος ν' ἁλωθεῖ ἀπὸ τὸν ὑποψήφιο τῆς δεξιᾶς. Παραμένει θετικό στοιχείο, ὡστόσο, τὸ ὅτι, παρά τῇ διάσπαση αὐτῇ, οἱ συμφωνίες πού εἶχαν ἐπιτευχθεῖ σέ ἄλλους δήμους, δέν ἀνατινάχθηκαν στὸν ἀέρα. Καί εἶναι ἀκόμα πιὸ θετικό, τὸ ὅτι, στὸ δευτέρου γύρου, ἡ δημοκρατικὴ συνεργασία – μέ ὁρισμένες πάντοτε ἐξαίρεσεις, Χολαργός, Βύρωνα, Νέα Φιλαδέλφεια, Καλαμαριά, κ.ἄ. – λειτούργησε καί ἀπό-δωσε.

Ἡ ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΠΑΡΕΙ Τὸς
ΨΗΦΟΦΟΡὸς ΜΟΥ

ΧΑΘΗΚΕ Ο ΚΟΣΜΟΣ
ΝΑ ΠΑΡΕΙ ΕΜΕΝΑ;

Πρὸς μιὰ «ἐαμογενή συσπείρωση»;

Δέν χωρεῖ ἀμφιβολία πὺς τὰ συνολικά ἀποτελέσματα τῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν, ὑπογραμμίζουν τήν ἀνοδο τῆς δυνάμης καί ἐπιρροῆς τῆς ἀριστερᾶς. Καί, ἰδιαίτερα, τοῦ ΚΚΕ, πού μπόρεσε, τελικά, ν' ἀναδείξει 31 δικούς του ὑποψήφιους στή θέση δημάρχων.

Τήν ἐπιτυχία τοῦ ΚΚΕ ἤρθε ἐξ ἄλλου νά ἀναγνωρίσει μιὰ ἀναμφισβήτητου κύρους ἐπισημοποίηση: Ἡ ἀνακοίνωση τῆς Κ.Ε. τοῦ ΚΚΕ ἐς. τῆς 31/10 παραδέχεται ὅτι στή σημαντικὴ ἀνοδο τῶν ψήφων τῶν κομμάτων τῆς Ἀριστερᾶς «τῇ μεγαλύτερῃ αὐξηση παρουσίασε τὸ δογματικὸ ΚΚΕ». Καί ἀφρὺ ἀναφέρει ὅτι καί τὸ ΚΚΕ ἐς. ἀνέπτυξε τίς δυνάμεις του, ὁμως, συνεχίζει, εἶναι «σαφῶς μεγαλύτερη ἡ αὐξηση ψήφων τοῦ δογματικοῦ ΚΚΕ».

Τὴν ἀνοδό του αὐτῇ, τὸ ΚΚΕ ἐπιχειρεῖ ἤδη ν' ἀξιοποιήσει μέ τῇ διαγραφόμενη προσπάθειά του νά συμπῆξει – ὑπὸ τὸν Μίκη Θεοδωράκη – ἕναν εὐρύτερο πολιτικό ὁργανισμό πού θά «συσπειρώσει ὅλες τίς ἐαμογενεῖς δυνάμεις».

Εἶναι πρόωρο, φυσικά, νά πει κανεὶς

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ

ἀφραῖε

ΔΙΑΒΑῖΕ

ΔΙΑΔΙΔΕ

τὴν ΑΥΓΗ

τὴν ΔΙΚΗ 68

ΦΩΝΗ

ΣΣ ΠΟΤΕ ΘΑ ΜΑΣ
ΚΥΒΕΡΝΑΕΙ ΕΝΑ
ΔΕΞΙΟ ΚΟΜΜΑ;

ΑΦΗΣΤΕ ΝΑ ΚΑΝΩΜΕ
ΕΝΑ ΠΙΟ ΔΕΞΙΟ

αν ή προσπάθειά αυτή, θά στεφθεί από επιτυχία. Πάντως, παραμένει γεγονός ότι ή απόφαση τής ήγερσίας του ΚΚΕ νά κατεβάσει τό Μίκη Θεοδωράκη σάν υποψήφιο δήμαρχο 'Αθηναίων - μέ πλήρη γνώση ότι δέν είχε πιθανότητες νά μπει στό δεύτερο γύρο - δέν είχε άλλο στόχο παρά νά προλαίανει τό έδαφος γιά τή συσπείρωση αυτή, από τήν όποία ή ήγερσία του ΚΚΕ πολλά προσδοκά: Πρώτο, ν' αποσπάσει τίς έαμογενείς έκείνες δυνάμεις πού σήμερα στεγάζονται στό ΠΑΣΟΚ. Δεύτερο, «νά θέσει τέρμα στό πείραμα του εύρωκομμουνισμού στην 'Ελλάδα», πού σημαίνει, στην άπλοελληνική, νά θέσει τέρμα στην ύπαρξη του ΚΚΕ 'Εσωτερικού. Τρίτο, νά φέρει στις γραμμές του όσα «έαμογενή» στοιχεία βρίσκονται σήμερα στην ΕΔΑ ή παραμένουν άδρανή.

Τήν προσπάθειά της αυτή, ή ήγερσία του ΚΚΕ προτίθεται νά ένισχύσει μέ τήν έκδοση «πλατιάς», άπογευματινής έφημερίδας τής άριστεράς. Οι σχετικές προεργασίες μπορεί νά μήν έχουν ακόμα προχωρήσει πολύ, αλλά ή πρόθεση, ή κατεύθυνση, ή στόχευση, ύπάρχουν.

ΠΑΣΟΚ: «Θύλακες οργανωτικής άδυναμίας»

Τό ΠΑΣΟΚ - σέ αντίθεση μέ τίς κυβερνητικές έκτιμήσεις, αλλά και μέ τίς έκτιμήσεις άλλων παρατηρητών - πιστεύει ότι όχι μόνο δέν μείωσε τίς δυνάμεις του, αλλά, αντίθετα, τίς αύξησε σημαντικά. Αυτό, τουλάχιστον, υπογραμμίζει ό ίδιος ό πρόεδρος του κινήματος. «Τό ΠΑΣΟΚ - δήλωσε ό Α. Παπανδρέου, στον πολιτικό συντάκτη του «Βή-

ματος» Σπ. Λιναρδάτο - είναι θαύματα ίκανοποιημένο από τά άποτελέσματα των δημοτικών εκλογών. Είναι σαφές ότι έχει αύξησει σημαντικά τήν εκλογική του δύναμη, σέ σχέση μέ τόν Νοέμβριο του 1977». Καί ή άνοδος αυτή (του ΠΑΣΟΚ καί γενικότερα των δυνάμεων τής άριστεράς), άποτελεί, κατά τόν Α. Παπανδρέου, στοιχείο άνάσχεσης γιά σκέψεις πού μπορεί νά ύπήρχαν, από κυβερνητικής πλευράς, γιά έπίσπευση των εκλογών...

Όσοόσο, στην ίδια συνέντευξή του, ό Α. Παπανδρέου, άναγνωρίζει πώς σέ όρισμένες περιοχές «δόθηκε ή έντύπωση ότι ύπήρξε κάποια κάμψη του ΠΑΣΟΚ». 'Η κάμψη αυτή, κατά τόν πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ, όφείλεται σέ «θύλακες οργανωτικής άδυναμίας» ή σέ «λάθη τακτικής», σέ τοπικό επίπεδο, πού τελικά όμως, δέν έκφράζουν τήν πραγματική εκλογική δύναμη του ΠΑΣΟΚ.

Τίς «οργανωτικές άδυναμίες» του ΠΑΣΟΚ, όπως εκδηλώθηκαν στις εκλογές αυτές, έπισήμαναν όχι λίγοι - έκτός ΠΑΣΟΚ - παρατηρητές. Καί ήσαν, κυρίως, κρούσματα άπροθυμίας, άπειθαρχίας, αλλά και έλλειψη - σέ όρισμένες περιπτώσεις - εύλυγισίας, πολιτικότητας, κ.ά.

Πέρα από τίς άδυναμίες αυτές, δέν χωρεί άμφιβολία πώς, στις εκλογές αυτές, ή αίχμη του δόρατος του ΠΑΣΟΚ ήταν στραμμένη στα προβλήματα τής τοπικής αυτοδιοίκησης και μόνο. 'Ο Α. Παπανδρέου ύπόφυγε νά δώσει προεκτάσεις. Στίς δημοτικές εκλογές - δη-

'Εξαναγκασμοί ένός ψηφοφόρου καί εκκλήσεις ένός δημότη...

Πολλές εκκλήσεις και πολλές δηλώσεις «προσωπικότητας» διαβάσαμε στις έφημερίδες πριν από τίς εκλογές γιά τήν ύπερψήφιση του ενός ή του άλλου υποψηφίου, του ενός ή του άλλου συνδυασμού. Πολύ σωστά και πολύ εύστοχα ό Βασ. Φίλιας στό άρθρο του στην «Έλευθεροτυπία» τής 4/10/78 κατάγγειλε αυτή τήν παρέμβαση των «έπω-νυμων» γιά έπηρεασμό και άποδυνάμωση τής δημοκρατικής λειτουργίας των «άνάνυμων». Γιατί οι εκκλήσεις και οι δηλώσεις των «προσωπικότητας» δέν έχουν σκοπό βέβαια τήν άνάλυση των δεδομένων τής πραγματικότητας γιά νά διαμορφωθούν και νά διαπαιδαγωγηθούν οι πολίτες, νά γίνουν πιο υπεύθυνοι στις εκλογές τους. Δέν προσπαθούν νά

έπηρεάσουν μ' αυτά πού λένε, αλλά επειδή τά λένε αυτοί, οι έπαγοντες, οι «ειδικοί», οι γνωστοί, οι γραμματισμένοι. 'Υπογράφουν άλλωστε κοινές δηλώσεις, όπου οι διάφορες άποχρώσεις χάνονται, ή διαλεκτική δίνει τή θέση της στό «μαύρο» και «άσπρο».

Προσωπικά δέν είχα καμιά εκκλήση νά κάνω, γιατί δέν ήξερα τί νά προτείνω. 'Αν ήμουνά δημότης μιάς άλλης πόλης, ίσως νά προσεταιριζόμουνά σέ σχέση μέ τά τοπικά προβλήματα. Κι' ένπάζει περίπτωση, σέ πολλές άπ' αυτές ύπήρχαν και χουντικοί υποψήφιοι, και τά πράγματα γίνονταν έτσι πιο άπλά - όπως και στον Πειραιά (όπου όμως δέν πήγαν στον 1ο γύρο νά ψηφίσουν 38% των πολιτών) κυρίως στον 2ο γύρο. 'Όμως στην 'Αθήνα, όπου είμαι δημότης, τά πράγματα δέν ήσαν καθόλου άπλά, και γι' αυτό δέν καταλαβαίνω τίς «προσωπικότητες» πού ύπόγραψαν άπλοποιητικές εκκλήσεις. Πιστεύω πολύ στην τοπική αυτοδιοίκηση, ώστε νά μήν έχω ξεχάσει τόσο εύκολα τί έκανε ή «δημοκρατική συνεργασία» (sic!) στο Δήμο τής 'Αθήνας. Μέ τό άρθρο

του «'Αντί» τής 23/9/78 «'Η Δημοκρατική Συνεργασία και πώς δέν λειτουργήσε στο Δήμο τής 'Αθήνας» ξεκαθάρισα ακόμα περισσότερο τίς άπόψεις μου: νά ποιά είναι ή αντιπολίτευση, δημοκράτες, φιλελεύθεροι, σοσιαλίζοντες, σοσιαλιστές, ποπολιστές, κομμουνιστές (και των δύο ΚΚ). Τούς δόθηκε μία τεράστια ένκαιρία νά δείξουν τί θά έπρεπε νά κάνουν γιά μία πόλη πού καταντήσε άκατοίκητη όπως ή 'Αθήνα, γιά μία πόλη πού έχει έπείγουσα άνάγκη από έργα κοινωνικής ύποδομής, από καλύτερες δημόσιες συγκοινωνίες, από παιδικούς σταθμούς, νηπιαγωγεία, πάρκα κλπ. κλπ. 'Αντί γι' αυτά όλα, αντί νά βοηθήσουν τό δήμαρχο γιά κινητοποίηση δημοτικής σωτηρίας, μάς έδωσαν ένα άθλιο θέαμα μικρο-κομματικών διενέξεων, όπου σπαταλήθηκε όλη τους ή ένέργεια. Δέν θά 'πρεπε νά τιμωρηθούν όλα αυτά τά κόμματα πού έκπροσωπήθηκαν στη «δημοκρατική συνεργασία»; Καί ποιά άλλη τιμωρία διαθέτει ό πολίτης από τήν ψήφο του;

Οί ίδιοι όμως σχεδόν κατέβαιναν και τώρα, διεκδικώντας τούς

ψήφους των δημοκρατικών και προοδευτικών πολιτών. Μέ δυό όμως χωριστά ψηφοδέλτια. 'Επι κεφαλής στο ένα, ένας «έπιτυχημένος» δήμαρχος ενός περιφερειακού δήμου, πού δέν έδγαλε τά μαύρα γυαλιά του, ούτε και γιά νά φωτογραφηθεί γιά τίς άφίσεις του. 'Εκανε, λέει, ειδικές σπουδές στο Παρίσι - πριν 25 χρόνια! ήδη ύπολόγιζε ότι θά γινόταν δήμαρχος - πάνω στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Τί είδους είναι αυτές οι σπουδές και πού γίνονται; Έκανε ένα D.E.S. ή ένα doctorat πάνω σέ θέμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και τότε και πού δημοσιεύτηκε; Πέρα άπ' αυτό: μέ ποιές δημοκρατικές διαδικασίες ύποδείχτηκε σάν ύποψήφιος δήμαρχος από τό «δημοκρατικό» κόμμα πού τόν πρόβαλε και από τά «δημοκρατικά» κόμματα πού τόν ύποστήριξαν; 'Οντας κομματικά άστεγος ίσως νά μήν ξέρω λεπτομέρειες, πού γνωρίζουν οι «προσωπικότητες» πού ύπόγραψαν τήν έκκληση ύπέρ αυτού...

Στό άλλο «δημοκρατικό» ψηφοδέλτιο βρέθηκε έπι κεφαλής ένας μουσουργός, πού πέρα από τό ταλέντο του δέν του έλειψε τό θάρρος και ή παρηγορία στα πολι-

λωσε - ο λαός ψήφισε για μία άκηδεμόνευτη αυτοδιοίκηση, για μία γνήσια διοικητική αποκέντρωση. "Αν έδινε γενικότερες προεκτάσεις, τότε ίσως η πολιτική αναμέτρηση με την κυβέρνηση - σέ έπίπεδο βουλευτικών πιά εκλογών - νά ήταν αναπόφευκτη. Καί φαίνεται πώς ή ήγεςία του ΠΑΣΟΚ έκρινε πώς ούτε ή συγκυρία περιστάσεων, άλλ' ούτε ή έσωτερική οργανωτική κατάσταση του κόμματος, προσφέρονταν για την αναμέτρηση αυτή.

ΚΚΕ Έσωτ.: Καλύτερα, σέ σύγκριση μέ τή «Συμμαχία»

Ίκανοποιημένο, από τά άποτελέσματα των εκλογών, φαίνεται νά είναι καί τό ΚΚΕ Έσωτερικού. Τό «2,7» τής Συμμαχίας, ήταν ήδη μία άπεχθής κληρονομιά. Καί ό «άπηνής» ενάντιον του πόλεμος, από πλευράς ΚΚΕ, δέν του άφηναν εύρύ έδαφος, για ανάπτυξη πρωτοβουλιών. Παρ' όλα αυτά, όχι μόνο διατήρησε τίς θέσεις πού είχε κατακτήσει στους δήμους καί κοινότητες τό 1975, άλλα καί τίς ανέπτυξε άρκετά σημαντικά. Βέβαια οί 10 δήμαρχοι (δικοί του ή συνεργαζόμενοι) πού αναδείχτηκαν από τίς εκλογές αυτές, δέν αντιπροσωπεύουν τούς 31 δημάρχους πού ανέδειξε τό ΚΚΕ, πού διπλασίασε - καί σέ όρισμένες περιπτώσεις, τριπλασίασε - τή δύναμή του. Πάντως, ό άριθμός των ψήφων πού συγκέντρωσαν οί ύποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι του ΚΚΕ Έσωτ. στην Αθήνα (Γκάτσας

18.318, Γιαλύρη 16.935 καί Προδατάς 15.893, πού κατέλαβαν, αντίστοιχα, τήν τέταρτη, πέμπτη καί έκτη θέση στό συνδυασμό, άπέναντι στίς 32.704 ψήφους πού συγκέντρωσε ό πρώτος, ό Κουρής Χ. καί τίς 10.818 πού συγκέντρωσε ή Κρυκλή Ανδριανή, πού κατέλαβε τήν 21η θέση), θεωρείται από τήν ήγεςία του ΚΚΕ Έσωτερικού, σάν μία καθ' όλα άξιοπρεπής εμφάνιση. Αλλά καί τό ότι, για πρώτη φορά, τό ΚΚΕ Έσωτερικού άπόκτησε δημοτικούς συμβούλους σέ περιοχές όπως είναι ή Έδεσσα, ή Νάουσα, ή Κοζάνη, ή Χαλκηδόνα, κλπ., θεωρείται άξιοσημείωτη πρόοδος.

Η μελέτη μιās πείρας

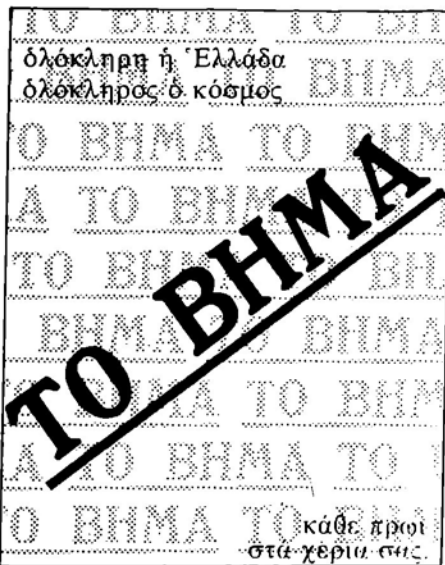
Ασφαλώς, ή άνάλυση καί μελέτη μιās εκλογικής αναμέτρησης, δέν σταματά μέ τήν έξαγγελία των άποτελεσμάτων της. Από τήν πλευρά αυτή, είναι ένδεικτική ή δήλωση του προέδρου του ΠΑΣΟΚ ότι «ή μελέτη τής πείρας από τήν πρόσφατη εκλογική μάχη, είναι χρησιμότητα για τήν πορεία του κινήματος». Καί τό ίδιο, ασφαλώς, ισχύει καί για τά άλλα πολιτικά κόμματα πού καλούνται νά μετουσιώσουν σέ συγκεκριμένη οργανωτική πολιτική καί πράξη τά διδάγματα καί συμπεράσματα πού άντλησαν - ή θά άντλήσουν - από τίς δημοτικές εκλογές, τόσο του πρώτου, όσο καί του δεύτερου γύρου.

"Όπως καί άν έχει τό πράγμα, ή νίκη των δημοκρατικών δυνάμεων - παρ' όλες τίς άδυναμίες καί αντιφάσεις τους - στίς

εκλογές αυτές, έχει διεθνή σημασία καί βαρύτητα. Δείχνει - όπως σημειώνει καί ή ΟΥΝΙΤΑ - «μία στροφή πός τά άριστερά, πού συμβαδίζει μέ μία άνάλογη έξέλιξη στίς άλλες χώρες τής Δυτικής Εύρώπης»: Έπιτυχία τής άριστεράς στην Ίσλανδία, κάμψη του κόμματος του Στράους στη Δυτική Γερμανία, ήττα των κυβερνητικών ύποψηφίων στίς επαναληπτικές εκλογές στη Γαλλία, κ.ά.

Όστόσο, άπόκειται στα κόμματα τής ελληνικής άριστεράς, νά δώσουν στη στροφή αυτή εύρος καί βάθος. Μέ τήν οίκοδόμηση μιās ισότιμης, πέρα από ήγεμονισμούς, δογματισμούς καί αποκλεισμούς, συνεργασίας.

ANTHΝΩΡ

τικά του γραφτά, όπως καί στην αγωνιστική του πράξη. Γεμάτος ιδέες, ζωντάνια καί ζεστασιά, όντας πέρα στό Συνέδριο τής Κρήτης ό πιο δριμύς κατήγορος του όλοκληρωτικού καί γραφειοκρατικού σοσιαλισμού (σάν άπογοητευμένος έραστής, όπως έλεε ένας ρουμάνος αντιπρόσωπος), θρέθηκε ξαφνικά εκπρόσωπος αυτών πού χυδαιολογούσαν μέχρι χτές μέ τόν πίο σταλινικο-ζιτανωφικό τρόπο σέ δάρος του. Πολύ θά 'θελα νά μπορούσα νά ψηφίσω γι' αυτόν προσωπικά - άν είχε δείξει προσήλωση κι' έπιμονή σέ κάποιες δύσκολες ιδέες για νά βγει ό σοσιαλισμός από τή λάσπη του όλοκληρωτισμού. Γιατί νά δεχτώ τήν κατηλεία τής ιερής λέξης «δημοκρατία» από έναν ταλαντούχο μουσουργό, όταν δέν έχομαι τήν κατηλεία τής από τόν κ. Κάρτερ στό Ίράν καί στη Νικαράγουα;

Απέναντι στους δύο «δημοκρατικούς» ύποψηφίους ό εκπρόσωπος τής κυβερνητικής παράταξης, πού μάλλον δημιουργούσε εύνοϊκή έντύπωση, καί πού δέν ήταν σάν Υπουργός Πολιτισμού καθόλου χειρότερος από τόν κ. Τριπάνη (άν κι' αυτό δέν

ήταν πολύ δύσκολο), άλλα πού του χρειάστηκαν 9 μήνες για νά καταλάβει τί είχε γίνει στίς 21 Απριλίου, καί νά γίνει αντίπαλος τής χούντας μόνο στίς 13 Δεκεμβρίου 1967. Αναμφοδότητα, μετά από αυτή τήν ήμερομηνία - ή μάλλον λίγες μέρες άργότερα, όταν τότε καί μόνο τότε καταγγήθηκε από Δήμαρχος - έκανε ό,τι μπορούσε από τό έξωτερικό για τήν πτώση τής χούντας. Δέν ήταν, όμως, άνάγκη ν' άπαντήσει σέ κάποιον πού κακόπιστα του τό άρνήθηκε αυτό, ότι κακόπαθε καί ταιλαιωρήθηκε «στην έξορία». Γιατί άν αυτός «ταλαιωρήθηκε» έπειδή κυκλοφορούσε στό Λονδινό μέ τήν άσπρη του Τζάγκουα, τί νά πουν οι άλλοι πού πραγματικά ταλαιωρήθηκαν; Κανένας δέν πρέπει ν' αναφέρει περισσότερα άπ' όσα έκανε ή έπαθε.

Στόν 1ο γύρο έμεινα έκτός Αθηνών, καί δέν γύρισα έγκαιρα νά ψηφίσω, χωρίς βέβαια νά φοβάμαι ότι θ' αύξήσω τό ποσοστό άποχής των χουντικών. Ίσως νά ήταν ό χειρότερος τρόπος νά διαμαρτυρηθώ, άλλα δέν δοήκα άλλον καλύτερον, άπέναντι σ' εκ-

διαστές τής πολιτικής μου συνέδησης - κι έννοώ τούς δύο άλλους κυρίως, κι' όχι τόν εκπρόσωπο τής κυβερνητικής παράταξης, γιατί αυτός δέν μου δημιουργούσε συνειδησιακά προβλήματα (ίσως δημιουργούσε στους άκροδεξιούς).

Στόν 2ο γύρο άποφάσισα νά πάω νά ψηφίσω καί νά ρίξω λευκό. Τό εκλογικό μου τμήμα ήταν τό 387 καί βρισκότανε στό Δημοτικό Σχολείο τής όδου Ναυπλίου 12 στόν Κολωνό, όπου πρίν από 40 χρόνια είχα πρωτοπάει σχολείο. Δέν τό είχα ξαναδεί έκτοτε τό σχολείο μου. Έχει μείνει τό μόνο χαμηλό χτίσμα, μέσα σέ μία συνοικία πού γέμισε πολυκατοικίες. Μία μικρή τοιμεντένια άθλια αύλή, χωρίς ένα δέντρο, μέ δρώμικα παραγκοειδή ούρητρία. Μπήκα μέσα καί τρόμαξα από τήν άθλιότητα: πώς είναι δυνατόν τά νέα παιδιά νά άποκτάνε τίς πρώτες γνώσεις τους καί νά ζουν για πρώτη φορά κοινωνικά όλα μαζί, σ' αυτό τό άθλιο καί πεπαλαιωμένο κτίριο, στό γεμάτο άνέχεια αυτό περιβάλλον, χωρίς διακόσμηση, χωρίς φωτεινότητα, χωρίς τή χαρά καί τήν άνεση τής σύγχρο-

νης αρχιτεκτονικής; Γιατί άφέθηκαν σ' αυτή τήν κατάσταση τά πρωταρχικά κοινωνικά αγαθά, όπως τά σχολεία, για ν' αναπτυχθεί μία πολυέξοδη (όχι μόνο για τά άτομικά θαλάντια, άλλα καί για τό κοινωνικό σύνολο, λόγω των έξόδων κινήσεως των σχολικών λεωφορείων) παραπαιδεία, για όσους μπορούν καί πληρώνουν, στό Ψυχικό καί στα άλλα «προνομιούχα» προάστια των Αθηνών; Γέμισα όργη κι' άγανάχτηση, καί κατάλαβα, ότι δέν μπορούσα, μέσα σ' αυτό τό σχολείο - εκλογικό κέντρο νά ρίξω λευκή ψήφο, όπως τό είχα άποφασίσει. Κι' έψήφισα γι' αυτούς πού θά έπρεπε νά έχω τιμωρήσει για όσα έκαναν για μία τριετία στό Δήμο τής Αθήνας, για όσους μάς ξεκούφισαν αυτές τίς μέρες για τή δημοκρατία, ενώ ξερούμε καλά ότι οι άτασθαλίες καί οι μαυρίες των δημοκρατοκαπήλων στρώνουν τό δρόμο στις έρπυστριες των τάνκς. Τά γράφω αυτά τήν επομένη τής «μεγάλης νίκης των δημοκρατικών δυνάμεων», τούς προειδοποιώ σάν πολιτς πού εκδίδαστηκε, κάνω από τώρα τήν έκκλησή μου...

Σπήλιος Παπασηλιόπουλος

Οι πρόσφατες δημοτικές εκλογές δόθηκαν με άρκετό πείσμα στους περισσότερους δήμους και κοινότητες και ο τύπος κάλυψε με πολλές λεπτομέρειες την εκλογική μάχη. Τό ΑΝΤΙ, προσπάθησε νά φωτίσει τίς ποικίλες όψεις αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ἀναμέτρησης καί, πέρα ἀπό τήν ἀνάλυση τῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν στούς μεγάλους δήμους, παρουσίασε τήν εἰκόνα τῆς ἐκλογικῆς μάχης στήν κλίμακα τῆς μικρῆς κοινότητας στήν ἐπαρχία. Τό ἄρθρο τοῦ Μ. ΓΚΑΝΙΟΥ πού ἀκολουθεῖ δίνει λεπτομερειακά ὅλη τήν ἰδιαιτερότητα τῶν ἐκλογῶν σέ μία κοινότητα τῆς Σαντορίνης.

ΣΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ δημοτικές εκλογές, στήν Κοινότητα Πύργου Καλλίστης, τῆς Ἐπαρχίας Θήρας, τοῦ Νομοῦ Κυκλάδων, ἀναμετρήθηκαν δύο συνδυασμοί: Ἡ «ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ» καί ἡ «ΝΕΑ ΠΝΟΗ». Ἡ διαλογή τῶν ψήφων ἔδωσε τό ἐξῆς ἀποτέλεσμα: «Κοινοτική Ἐνωσις Παραγωγῶν» ψῆφοι 155. «Νέα Πνοή» ψῆφοι 125. Τό πρῶτο ψηφοδέλτιο ἔβγαλε τόν Πρόεδρο τῆς Κοινότητας καί δύο σύμβουλους. Τό δεύτερο, δύο σύμβουλους.

ΤΟ ΧΩΡΙΟ βρίσκεται στό κέντρο τοῦ νότιου μισοῦ τοῦ νησιοῦ. Ἀπέχει 8 χιλιόμετρα ἀπό τήν πρωτεύουσα Φηρά καί εἶναι τό ψηλότερο χωριό τῆς Σαντορίνης. Σήμερα ζοῦ σ' αὐτό 400 περίπου κάτοικοι. Στούς ἐκκλησιαστικούς του καταλόγους εἶναι γραμμένοι 503 ψηφοφόροι. Ἄντρες 255, γυναῖκες 248. Στίς ἐκλογές ψήφισαν 280. Ἀπ' αὐτούς 30 περίπου ἦρθαν ἀπό τήν Ἀθήνα. Στούς υπόλοιπους 250 πρέπει νά προστεθοῦν 120 περίπου τῶν ἡλικιῶν μέχρι 21 χρόνων (τό Δημοτικό Σχολεῖο τοῦ χωριοῦ ἔχει 45 παιδιά. Στό Γυμνάσιο καί Λύκειο τῶν Φηρῶν φοιτοῦν 18 παιδιά). Ἀκόμα πρέπει νά υπολογιστοῦν καί δύο μέ τρεῖς δεκάδες στρατευμένοι, ὑπερήλικες καί ἄρρωστοι, πού δέν ψήφισαν.

ΜΕΧΡΙ 10 ΧΡΟΝΙΑ πρὶν ἡ οἰκονομία τοῦ χωριοῦ εἶχε χαρακτηρη ἀποκλειστικά ἀγροτικό. Ἡ παραγωγή κρασιοῦ ἐξαιρετικῆς ποιότητας, ντοματοπελτέ ἀπό ξερικῆς ντομάτες καί κριθαριοῦ γιά μύρα, μαζί μέ

τήν παραγωγή λίγου πρώιμου μπιζελιοῦ καί λίγης ἀλλά καλῆς ποιότητας φάβας, ἐξασφάλιζαν τά 80% περίπου τοῦ εἰσοδήματος τοῦ χωριοῦ. Τό ὑπόλοιπο 20% κάλυπταν τά ἐμβάσματα τῶν ναυτικῶν, τῶν μεταναστῶν καί τῶν ἐργαζομένων στά μεγάλα ἀστικά κέντρα. Ἡ ἑγγειος ἰδιοκτησία (ἀμπέλια, κριθαροχώραφα, ντοματοτοποι) δέν ἦρε ποτέ καταδυναστευτικά σχήματα. Σήμερα οἱ ἔννοιες μικρή, μεσαία καί μεγάλη ἰδιοκτησία ἐκφράζονται μέ τούς ἐξῆς ἀριθμούς στρεμμάτων: Μικρή μέχρι 10· μεσαία μέχρι 30· μεγάλη πάνω ἀπό 30 στρέμματα. Στά 92 νοικοκυριά τοῦ χωριοῦ ἡ «μικρή» καί «μεγάλη» ἰδιοκτησία κατέχουν ποσοστά 21% καί 16% ἀντίστοιχα.

ΣΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ δέκα χρόνια διαφοροποιήθηκαν σημαντικά οἱ οἰκονομικές καί κοινωνικές δομές τοῦ χωριοῦ. Στό νησί εἰσβάλλει ὁ τουρισμός. Προσθέτονται νέες Δημόσιες Ὑπηρεσίες (Εἰρηνοδικεῖο, Λιμάνι Ἀθηνιῶν, Ὑγειονομικός Σταθμός). Καινούριοι Δημοτικοί καί Κοινωνικοὶ Ὄργανισμοί κάνουν τήν ἐμφάνισή τους (ΕΡΤ, ΕΟΤ, ΙΚΑ) καί μεγάλες οἰκονομικές μονάδες ἰδρύουν ὑποκαταστήματα καί γραφεῖα στά Φηρά (Τράπεζες, Ὀλυμπιακή Ἀεροπορία). Γίνονται στό νησί σημαντικά δημόσια ἔργα (ἀεροδρόμιο, λιμάνι, ὑποσταθμοὶ τηλεόρασης ΕΡΤ καί ΥΕΝΕΔ), καθώς καί μεγάλα ἰδιωτικά (Ξενοδοχεῖα, μπαγκαδόους). Χρηματοδοτοῦνται καί ἐπεκτείνονται οἱ παλιές βιομηχανίες ὀρυχείων, κρασιοῦ καί ντομάτας.

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

ΜΕΤΑ τήν μεταπολίτευση τό πολιτικό φρόνημα τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ ἐκφράστηκε μέ τούς ἐξῆς ἀριθμούς:

Α' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ (1974)

	Ψῆφοι	Ποσοστό
1) Νέα Δημοκρατία	281	83,1%
2) Ε.Δ.Η.Κ.	45	13,3%
3) Π.Α.Σ.Ο.Κ.	11	3,2%
4) Ἐνωμένη Ἀριστερά	—	—
5) Ε.Δ.Ε	1	0,4%
Σύνολο	338	100%

Β' ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

1) Ἀθασίτευτη	116	43,7%
2) Βασιλευομένη	149	56,3%
Σύνολο	266	100%

Γ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ (1977)

1) Νέα Δημοκρατία	231	70,60%
2) Ε.Δ.Η.Κ.	36	11,20%
3) Π.Α.Σ.Ο.Κ.	35	11,00%
4) ΚΚΕ	6	1,90%
5) Συμμαχία	2	0,70%
6) Ἐθνική Παράταξη	14	4,30%
7) Λ.Δ.Ε.	2	0,70%
Σύνολο	327	100%

Ἀπό τό χωριό κατάγεται πολιτευτής τῆς δεξιᾶς, σήμερα βουλευτής τῆς Νέας Δημοκρατίας.

Βιοτεχνοποιεῖται καί ἐμπορικοποιεῖται ἡ λαϊκή τέχνη. Στό ἴδιο τό χωριό αὐξάνεται καί σταθεροποιεῖται ἡ τάση ἐπιστροφῆς τῶν Πυργιωτῶν στόν τόπο τους. Μέ τήν ἀνοικοδόμηση τῶν ἐγκαταλειμμένων σπιτιῶν τους, τόν παραθερισμό τῶν οἰκογενειῶν τους, τή μόνιμη ἐγκατάσταση συνταξιούχων. Μεγάλες ἐκτάσεις παραλιακῆς καλλιεργήσιμης γῆς τοῦ χωριοῦ οἰκοπεδοποιοῦνται καί πουλιῶνται σέ ξένους: ἄλλοδαπούς ἢ Ἕλληνες. Τήν ἴδια τύχη ἔχουν καί πολλά ἀμπέλια στίς περιφέρειες τοῦ χωριοῦ. Ἐπίσης σπῖτια καί τόποι μέσα στούς ἴδιους τούς συνοικισμούς τους: Καστέλλι καί Ξέπορτο. Μεγάλος ἀριθμός σπιτιῶν ἐπισκευάζονται κατάλληλα καί νοικιάζονται σάν πανσιόν καί δωμάτια. Τό χωριό ἀποκτάει Ταχυδρομεῖο καί Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

Οἱ ΑΛΛΑΓΕΣ αὐτές συνοδεύτηκαν ἀπό μία παράλληλη καί συνεχῆ μείωση τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς. Μποροῦμε εὐκόλα νά ἐντοπίσουμε τά αἷτια: Ἡ οἰκοπεδοποίηση τῆς γῆς, ἡ βαθμιαία ἐγκατάλειψη τῆς καλλιέργειας ἀπό ἔλλειψη ἐργατικῶν χερῶν, ἡ ἀστάθεια στίς τιμές τῶν προϊόντων τῆς. Ἡ ἀγροτική οἰκονομία χάνει τήν ἀποκλειστικότητά της. Ἡ καινούρια πραγματικότητα δημιουργεῖ νέες ἀνάγκες. Καλοῦνται νά τίς ικανοποιήσουν νέες οἰκονομικές δραστηριότητες καί ἐπαγγέλματα, πού ἐμφανίζονται καί ἀναπτύσσονται ραγδαῖα. Τό χωριό ἀποκτάει τούς πρώτους

υπάλληλους και εργάτες του. Οι πρώτοι προσλαμβάνονται από τις Δημόσιες Υπηρεσίες, τους Όργανισμούς και τις Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις. Οι δεύτεροι δουλεύουν στα έργα του νησιού και στην οικοδομή, που οι ρυθμοί ανάπτυξης της είναι ταχύτατοι. Ένας αριθμός πετυχημένων επαγγελματιών (εργολάβοι οικοδομών, ηλεκτρολόγοι, μαραγκοί, ιδιοκτήτες ενοικιαζόμενων δωματίων και πανσιόν) αναπτύσσεται γρήγορα. Οι γνωστές παραδοσιακές μορφές έμπορίας (μπακάλικο, φούρνος) αριθμητικά διπλασιάζονται και παράλληλα αυξάνουν τα κέρδη τους. Το Καφενείο μετατρέπεται σε εστιατόριο-ταβέρνα. Οι νέες αυτές οικονομικές δραστηριότητες σε σχέση με τις παλιές αγροτικές έχουν σταθερότητα και μεγαλύτερα εισοδήματα, που επί πλέον συνοδεύονται από ασφάλιση και πολύ καλύτερες συνθήκες εργασίας. Οι εργάτες οικοδομής έχουν δουλειά σχεδόν όλοκληρο τό χρόνο και τα μεροκάματα φθάνουν μέχρι 1500 δραχ. Τα κέρδη των εργολάβων και των επαγγελματιών ξεπερνούν κατά πολύ τα μεσαία και μεγάλα αγροτικά εισοδήματα του χωριού.

ΠΑΡΑ την αναμφισβήτητη οικονομική της άνοδο ή νέα τάξη είναι αριθμητικά περιορισμένη και έχει ακόμα μικρή κοινωνική ακτινοβολία. Οι προσπάθειες της στα κέντρα πολιτικής εξουσίας της επαρχίας (κοινοτική αρχή, κομματάρχισμός, προσδέσεις με κυβερνητικούς βουλευτές) είναι ανύπαρκτες. Παρά το ασύγκριτα καλύτερο μορφωτικό της επίπεδο (οι αντιπρόσωποί της έχουν βγάλει όλοι το Δημοτικό και οι περισσότεροι το Γυμνάσιο. Ακόμα κάνει την εμφάνισή της τεχνική και πανεπιστημιακή μόρφωση) ιδεολογικά και πολιτιστικά, κατά μεγάλο βαθμό, ταυτίζεται με την παλιά αγροτική τάξη. Διαφοροποιείται όμως πολιτικά, ακολουθώντας προσδευτικά κομματικά σχήματα. Ωστόσο οι συνθήκες για μία σοβαρή προσπάθεια κατάληψης της Κοινοτικής αρχής και για μία προώθηση, με τον τρόπο αυτό, του κύρους της στον κοινωνικό της χώρο, είναι αντικειμενικά ευνόικες.

Ο ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ «ΝΕΑ ΠΝΟΗ» είναι δικό της δημιούργημα και έκφραση. Κατέθηκε με έμβλημα ένα στάχι μέσα σε κύκλο. Ο δανεισμός του σύμβολου αυτού της εργατικής τάξης, που έγινε με την έγκλησή του έμβλημά της, πιστοποιεί την καταγωγή της και προσδιορίζει το χώρο δράσης της. Ο συνδυασμός απαρτίστηκε από τον υποψήφιο Πρόεδρο και 8 υποψηφίους συμβούλους. Ο δέκατος λίγο πριν από την έγκλησή αποσκήρτησε και προσχώρησε στο αντίπαλο ψηφοδέλτιο. Οι έννια του συνδυα-

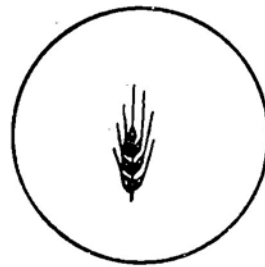
σμού έχουν μέση ηλικία 28 χρόνων. Πέντε έχουν άπολυτήριο γυμνασίου (55%), δύο μερική φοίτηση στο γυμνάσιο (22%), δύο έβγαλαν τό δημοτικό (22%). Τέσσερεις είναι εργολάβοι οικοδομών, τρεις εργάτες οικοδομής, ένας υποψήφιος υπάλληλος, ένας επαγγελματίας. Πολιτικά δύο εντάσσονται στο χώρο της δεξιάς, τέσσερεις στο χώρο του ΠΑΣΟΚ, δύο στο χώρο της αριστεράς, ένας δεν έχει σχηματισμένες θέσεις.

Ο ΠΑΛΙΟΣ κόσμος εκφράστηκε με τό συνδυασμό «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ» (ΚΕΤ). Κατέθηκε με υποψήφιο πρόεδρο και 9 υποψηφίους συμβούλους. Τό ίδιο σύμβολο, τό στάχι μέσα σε κύκλο, διαλέχτηκε για έμβλημα κι' αυτού του συνδυασμού. Η μέση ηλικία των υποψηφίων του είναι 52 χρόνων. Ένας έχει άπολυτήριο γυμνασίου, δύο έβγαλαν τό δημοτικό, έφτά είναι αναλφάβητοι. Έφτά είναι κτηματίες με αγροτική ιδιοκτησία 50 στρεμμάτων κατά μέσο όρο, δύο είναι επαγγελματίες δίχως κτήματα, ένας επαγγελματίας με κτήματα. Πολιτικά έξι ανήκουν στο χώρο της ακροδεξιάς, τρεις στο χώρο της δεξιάς ένας στην αντιπολίτευση.

Ο ΑΓΩΝΑΣ άρχισε με μία «ειρηνική» επίθεση του κατεστημένου κατά της αντίπαλης κίνησης. Σκοπός ή αφομοιωτική έξουδετέρωσή της κατά τη γέννησή της: Προτάθηκε να κατέβει στις εκλογές ένας συνδυασμός με υποψήφιο πρόεδρο κοινής εμπιστοσύνης και με ίσο αριθμό υποψηφίων συμβούλων από κάθε παράταξη. Η πρόταση συνοδεύτηκε με τις κλασικές επικλήσεις για όμόνοια, σύμπνοια, συνεργασία, κοινό καλό κλπ. Ένας συνταξιούχος ταχυδρομικός στην όγδοη δεκαετία της ζωής του, προβλήθηκε για κατάλληλος πρόεδρος. Πρόσωπο με γενική αναγνώριση και εκτίμηση στο χωριό. Ταξιδεμένος, μορφωμένος, παλιός αριστερός. Παράλληλα και τελευταίος εκπρόσωπος παλιάς άρχοντικής οικογένειας του Πύργου Καλλιστής. Οι κοινές κοινωνικές ρίζες, ή προσέγγιση συμφερόντων, ή ηλικία και ό αδύνατος χαρακτήρας του προδιέγραφαν εύκολο τόν έμπρεασμό του και σίγουρη τη συνεργασία του με την κρατούσα τάξη πραγμάτων.

Η ΠΑΓΙΔΑ άν και καλά στημένη, δεν έφερε αποτέλεσμα. Οι εκπρόσωποι της νέας κίνησης απέριψαν την πρόταση. Σε μία δεύτερη φάση, αντικείμενο επίθεσης έγινε ό πιό σημαντικός μηχανισμός ψηφοθηρίας στους μικρούς εκλογικούς χώρους: Η συγγένεια. Στους πατεράδες - αγρότες κι' αυτοί - των υποψηφίων του συνδυασμού της «Νέας Πνοής» προτάθηκε να βάλουν υποψηφιότητα σύμβουλου στο αντίθετο ψηφοδέλτιο της ΚΕΠ. Στόχος ή διάσπαση των ψήφων της οικογένειάς τους και των συγγενών της, που έπηρεάζονται απ' αυτήν. Οι προσπάθειες ακολούθησαν τό γνωστό σχήμα: προτάσεις - συμβουλές - πιέσεις. Τό έγχείρημα μερικά πέτυχε. Σε μία περίπτωση στους δύο αντίθετους συνδυασμούς συμπεριλήφθηκαν σάν υποψήφιοι σύμβουλοι πατέρας και γιός.

Η ΔΙΑΣΠΑΣΗ ό ίδιου του συνδυασμού της «Νέας Πνοής» ήταν ό επόμενος στόχος. Έπίμονες πιέσεις έντεχνη έκμετάλλευση μικροδιαφωνιών στους κόλπους του συνδυασμού αυτού και, όπως λέγεται, ή υπόσχεση χορήγησης ενός δανείου, είχαν σάν αποτέλεσμα την αποσκήρτηση ενός υποψηφίου της «Νέας Πνοής» στο αντί-

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

“ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ,,
(Κ. Ε. Π.)

θετο ψηφοδέλτιο. Η αποσκήρτηση στάθηκε αποφασιστικό γεγονός. Ο υποψήφιος αυτός εκλέχτηκε σύμβουλος με μεγάλο αριθμό σταυρών.

ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ του άγώνα του ό παλιός κόσμος δεν λησμόνησε τη μεγάλη σύμμαχη δύναμη: την εκκλησία. Ο παπάς του χωριού κινήθηκε σε δύο επίπεδα: Στο άτομικό με την προσπάθεια έπηρεασμού του φρονήματος του κάθε ένορίτη του ξεχωριστά. Στο συλλογικό με ποιμενικές συμβουλές στο σύνολο του εκκλησιασματος. Ο εύνοούμενος συνδυασμός φορτίστηκε με τις κατά κόσμο και εκκλησία άρετές: «Άξιοι νοικοκυραίοι, καλοί Χριστιανοί, σοβαροί και φρόνιμοι άνθρωποι». Τό αντίπαλο ψηφοδέλτιο αποσιωπήθηκε τελείως. Ο έπηρεασμός λειτούργησε αντιδιαστολικά. Μιά αντίθετη θέση της Μοναστηριακής Κοινότητας αντιμετώπιστηκε εύκολα. Ο Ήγούμενος του κοντινού Μοναστηριού, που είδε με συμπάθεια την κίνηση της «Νέας Πνοής», τελικά δεν ψήφισε την Κυριακή. Τέλος όλη ή προσπάθεια περιβλήθηκε και από Έπισκοπικό κύρος με την άναφορά του όνόματος του Σεβασμιωτάτου.

ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ της «κομματικοποίησης» και του «κομμουνιστή», με τις όποιες πολεμήθηκε, στα πλαίσια του «νόμιμου» εκλογικού άγώνα, ό συνδυασμός της «Νέας Πνοής» και οι υποψήφιοί του, στο εκλογικό σώμα του χωριού, προπαγανδιστικά λειτούργησαν διπλά και ισοδύναμα: Τόσο σάν ήθική και Χριστιανική άπαξία όσο και σάν κοινωνικός και έθνικός κίνδυνος. Ακόμα: Τήν ήμέρα της εκλογής επισκέφτηκε τό χωριό και τό εκλογικό του τμήμα ό άνώτερος στρατιωτικός εκπρόσωπος του νησιού. Ήταν ή πρώτη του επίσκεψη στο χωριό. Μερικά κρούσματα παράνομης ψηφοθηρίας όπαδών του νικητή συνδυασμού από ψηφοφόρους του αντίπαλου, στο δρόμο για τό εκλογικό τμήμα, δεν πήραν αξιόλογη έκταση. Η άνακοίνωση του αποτελέσματος της διαλογής συνοδεύτηκε από τις κωδωνοκρουσίες της κεντρικής εκκλησίας.

ΤΟ ΒΡΑΔΥ της Κυριακής των εκλογών στο σπίτι του καινούριου Προέδρου έγινε τό γλέντι των νικητών. Σφάχτηκε ένα γουρούνι. Οι πανηγυριώτες επέστρεψαν στα σπίτια τους, τις πρώτες πρωινές ώρες, τραγουδώντας στους δρόμους του χωριού σκαπτικά δίστιχα (μαντινάδες) για τους ήττημένους. Τό ίδιο βράδυ στο καφενείο του χωριού οι σύμβουλοι του νικημένου συνδυασμού θεώρησαν τό αποτέλεσμα σάν ουσιαστική νίκη τους. Αποφάσισαν να γιορτάσουν κι' αυτοί την άλλη μέρα στην πλατεία του χωριού με τρία άρνιά και χορό.

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

“ΝΕΑ ΠΝΟΗ,,

Σελίδες από την ιστορία του
Ἑλληνικοῦ Λαϊκοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Στρατοῦ

Ἀσκήσεις Μάχης τοῦ ἐφεδρικοῦ ΕΛΑΣ Ἀθήνας

Τοῦ ΕΡΑΝΙΣΤΗ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΑΣ τῆς Ἀθήνας, ὑπάρχουν ἐλάχιστες πληροφορίες, ἀλλά κι' αὐτές σκόρπιες σέ ποικίλα δημοσιεύματα, σπάνια σήμερα καί δυσκολόβρετα. Ἀπό τά στοιχεῖα αὐτά μπορούμε κάπως νά ἀνασυνθέσουμε τήν ὁργανωτική του διάρθρωση – μέ ἄρκετά ὅμως κενά, ὅσον ἀφορᾷ κυρίως τήν στελέχωση τῶν διαφόρων μονάδων του – καθώς καί μερικές ἀπό τίς μαχητικές ἐκδηλώσεις του στήν Ἀθήνα. Ἐκεῖνο ὅμως πού λείπει ὁλότελα, εἶναι οἱ πληροφορίες καί τά στοιχεῖα γιά τόν τρόπο στρατολογίας, ὁργάνωσης καί ἐκπαίδευσης τῶν στελεχῶν καί μαχητῶν του.

ΤΗΝ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ὁργανωτική διάρθρωσή του παίρνει ὁ ΕΛΑΣ Ἀθήνας ὅταν τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1943 συγκροτήθηκε τό Ἀ' Σῶμα Στρατοῦ μέ Στρατωτικό Διοικητή τόν μόνιμο συνταγματάρχη πυροβολικοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΠΥΡΙΟΧΟ (ψευδώνυμο ΠΥΡΡΟΣ) καί πολιτικό τόν ΣΠΥΡΟ ΚΩΤΣΑΚΗ (ψευδώνυμο ΝΕΣΤΟΡΑΣ). Ἀπό δῶ καί πέρα, ἀρχίζει καί ἡ συστηματική ἐκπαίδευση τῶν στελεχῶν καί μαχητῶν. Ἀποκορύφωμά τῆς πρακτικῆς ἐκπαίδευσης εἶναι οἱ «ἀσκήσεις μάχης» ὅπου μελετοῦνται θεωρητικά, ἀλλά καί πρακτικά, ὅλες οἱ πιθανές μορφές ἀγώνα πού θά εἶχε νά ἀντιμετωπίσει ὁ ΕΛΑΣ μελλοντικά.

ΓΙΑ ΤΙΣ ἀσκήσεις μάχης τοῦ ΕΛΑΣ δέν ὑπάρχουν πληροφορίες καί ἀπ' ὅσο ξέρουμε, μιά μοναδική καί σύντομη ἀναφορά σ' αὐτές ἐγινε παλιότερα σέ εἰδικευμένο περιοδικό*. Στό σχετικό ἀπόσπασμα (σ. 38) διαβάζουμε: «Ἡ ἐκπαίδευση... περιλαμβάνει ἀσκήσεις μάχης... Στίς ἀσκήσεις ἐπαιρναν μέρος ὅλα τά στελέχη μέχρι τούς διμοιρίτες, καθώς καί ὁ ἀπαραίτητος ἀριθμός μαχητῶν... Στίς ἀσκήσεις ἐξεταζόταν καί ἡ κανονική λειτουργία τῶν Σταθμῶν Διοίκησης, τοῦ Κέντρου Πληροφοριῶν καί τοῦ Κέντρου Συνδέσμων καί διαδιβάσεων. Σύμφωνα μέ τό ἐνιαῖο πρόγραμμα ἐκπαίδευσης γίνονται στίς ταξιαρχίες καί τά Συντάγματα διάφορες ἀσκήσεις μάχης. Τά Τάγματα μέ τή σειρά τους ὁργανώνουν ἀσκήσεις Λόχου μέ εἰδικό θέμα γιά κάθε ἀσκηση».

ΠΕΡΑ ὅμως ἀπό αὐτή τή σύντομη ἀναφορά δέν ἔχουμε ἄλλες μαρτυρίες. Τό κενό αὐτό ἔρχεται νά καλύψει σήμερα τό ANTI, δημοσιεύοντας μιά σειρά αὐθεντικά ντοκουμέντα τῆς ἐποχῆς, πού παρέχουν πολὺτιμες πληροφορίες πάνω στό θέμα αὐτό.

Ἐπειδή θεωροῦμε ὅτι τά ντοκουμέντα πού παρουσιάζουμε ἔχουν μεγάλη σημασία γιά τήν ιστορία τῆς Ἑθνικῆς Ἀντίστασης, διαθέσαμε γιά τή δημοσίευσή τους ἄρκετές σελίδες στό σημερινό τεῦχος.

* Βλ. Γ. Ἀθηναῖον: Ἀπό τήν ὁργάνωση καί τή δράση τοῦ ΕΛΑΣ Ἀθήνας – Πειραιᾶ. Ἀ' Σῶμα Στρατοῦ. Περ. «Ἑθνική Ἀντίσταση», Συλλογή δεύτερη (Αὔγουστος 1962), σσ. 34 – 51.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

ΑΠΟ τὰ μέσα κι' ὅλας τοῦ 1943 γίνεται φανερό ὅτι ὁ Β' Παγκόσμιος Πόλεμος προχωροῦν πρὸς τὸ τέλος του μέ τὴν ἀναπόφευκτη πιά συντριβὴ τοῦ φασισμού. Καμπὴ τοῦ πολέμου ἀποτέλεσε τότε ἡ κρίσιμη μάχη τοῦ Στάλινγκραντ - Σεπτέμβριος 1942 ὡς Φλεβάρη 1943 - πού ἐλίξε μέ τὴ μεγάλη νίκη τοῦ Σοβιετικοῦ Στρατοῦ καί τὴν καταστροφὴ ὁλόκληρης τῆς βῆς Γερμανικῆς Στρατιάς. Ἀπὸ τότε ἀρχίζουν καί οἱ πρῶτες στρατηγικὲς ὑποχωρήσεις τῶν Γερμανῶν στὸ Ἀνατολικὸ Μέτωπο. Ὅμως αὐτὲς οἱ ὑποχωρήσεις - πού ἀπὸ τότε πολλαπλασιάζονται μέ ἐπιταχυνόμενο ρυθμὸ - συνοδεύονται ἀπὸ τὴν τακτικὴ τῆς «Καμμένης γῆς» πού ἐφαρμόζει σὲ μεγάλῃ κλίμακα τὸ Γερμανικὸ Γενικὸ Ἐπιτελεῖο.

Ἡ ΤΑΚΤΙΚΗ αὐτὴ δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὴν ὁλοκληρωτικὴ ἐρήμωση τῶν περιοχῶν πού ἐγκαταλείπονται: καταστροφὴ ὅλων τῶν κατοικημένων τόπων-πόλεων καί χωριῶν, ἀνατινάξεις τῶν μεταφορικῶν μέσων, καθὼς καί τῶν ὁδικῶν καί σιδηροδρομικῶν ἀρτηριῶν, πυρπόληση τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καί τῶν ἐφοδίων γενικά, ἐξολόθρευση μέ ὅλα τὰ μέσα τῶν πληθυσμῶν, ὅσων εἶχαν ἀκόμα ἀπομείνει.

Μ' ΑΥΤΑ τὰ δεδομένα εἶναι πιά σίγουρο, πὼς τὴν ἴδια τύχη ἐπιφυλάσσανε οἱ Γερμανοὶ καί στήν Ἑλλάδα, ὅταν θά ἐρθεῖ κι' αὐτῆς ἡ σειρά νά ἐκκνευθεῖ ἀπὸ τὰ στρατεύματα κατοχῆς. Ἀμεσότερα ἀπειλεῖται ἡ Ἀθήνα, ἂν μάλιστα πραγματοποιηθοῦν ἐνδεχομένως στρατιωτικὲς ἀποδοτικὲς ἐνέργειες τῶν Συμμάχων στήν Ἑλλάδα, πράγμα πού ἀφῆναν τότε νά ἐννοηθεῖ σὰν πιθανότατο, τόσο οἱ Βρετανικὲς ὑπηρεσίες στὸ ἐξωτερικό, ὅσο καί στήν ἴδια τὴ χώρα, οἱ διάφοροι Βρετανοὶ Στρατιωτικοὶ Σύνδεσμοι πού εἶχαν ἀποσπαστεῖ στὸν ΕΛΑΣ. Μπροστὰ στὸν κίνδυνο αὐτό, τὸ ΕΑΜ προσανατολίζει τὸ στρατιωτικὸ του τμήμα, δηλαδή τὸν ΕΛΑΣ τῆς Ἀθήνας νά προετοιμαστεῖ γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση ἐνός τέτοιου ἐνδεχόμενου. "Εἶτοι ἀπ' τὸ καλοκαίρι κι' ὅλας τοῦ 1943 συντάσσονται καί κυκλοφοροῦν στὰ διάφορα κλιμάκια τοῦ ΕΛΑΣ ὁδηγίες, μέ μορφή μαθημάτων, γιὰ τοὺς τρόπους ἀντιμετώπισης τοῦ ἐχθροῦ μέσα στήν ἴδια τὴν Ἀθήνα. Τέτοια μαθήματα-ὁδηγίες ἔχουμε ὑπ' ὄψη μας τὰ ἑξῆς:

Μάθημα 1ο: Τακτικὴ χρῆσις τῶν ὁπλῶν μέσα σὲ κατοικημένο τόπο (μαχαίρι, πι-

6. Συνθήματα γιὰ γράψιμο.

7. Κριτικὴ τῆς ἀσκησης.

Τὸ ἴδιο βράδυ ἐάν εἶναι δυνατόν ἢ τὴν ἄλλῃ μέρα θά γίνη κριτικὴ ἀπ' τὶς διμοιρίες στὶς ὁμάδες καί τὸ βράδυ τῆς ἐπομένης θά γίνη συγκέντρωση Λόχου γιὰ κριτικὴ.

Θά τονισθοῦν κυρίως τὰ σφάλματα καί οἱ ἀδυναμίες χωρὶς νά ἀμεληθοῦν βέβαια καί οἱ ἐπιτυχίες. Θά ὀνομασθοῦν ἰδιαίτερα ὅσοι δούλεψαν καλὰ στὴ προπαρασκευὴ καί τὴν ἐκτέλεση τῆς ἀσκησης.

ΝΑ ΠΡΟΣΕΧΤΟΥΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ

Γρήγορη κινητοποίηση.

Τήρηση ὥρας καί τόπου.

Τάξη στὴν ἐκτέλεση.

Λειτουργία ἐπαφῶν.

Συνομοτικὰ μέτρα (ὄχι φωνές, τραγούδια κλπ.).

Κοινοποίηση

Σ3/Ι

3.11.1943

Ὁ Ἐαμικὸς ἀντιπρόσωπος
(ὑπογραφή)

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 2^ο

Ἀσκηση κινητοποίησης 4ου Λόχου τοῦ Σ3/Ι
γιὰ τὶς 5/11/1943 (Παρασκευὴ)

Διαταγὴ πρὸς τὶς Ι ΙΙ ΙΙΙ ΙV Διμοιρίες

Ι. Περιγραφή ἀσκησης

Γενικὴ κινητοποίηση τοῦ Λόχου (πλὴν ΙΙ Διμοιρία) χωρὶς ὅπλα. Συγκέντρωση τῶν μαχητῶν κατὰ στοιχεῖα εἰς καθορισμένα ἐκ τῶν προτέρων σημεῖα ἐντὸς τοῦ τομέα τῆς δράσης τῆς διμοιρίας.

Ὁρα	19.30	Συγκέντρωση καὶ ἀναφορὰ στὰ στοιχεῖα
"	19.35	Ἀναφορὰ στὴν ὁμάδα
"	19.40	Διμοιρία
"	19.45	Οἱ σύνδεσμοι τῶν Διμοριῶν πρὸς τὸν Λόχον

Ἀσκηση κινητοποίησης 4ου Λόχου τοῦ Σ3/Ι γιὰ τὶς 5/11/1943
(Παρασκευὴ)

Διαταγὴ πρὸς τὶς Ι ΙΙ ΙΙΙ ΙV Διμοιρίες

Ι. Περιγραφή ἀσκησης

Γενικὴ κινητοποίηση τοῦ Λόχου (πλὴν ΙΙ Διμοιρία) χωρὶς ὅπλα. Συγκέντρωση τῶν μαχητῶν κατὰ στοιχεῖα εἰς καθορισμένα ἐκ τῶν προτέρων σημεῖα ἐντὸς τοῦ τομέα τῆς δράσης τῆς διμοιρίας.

Ὁρα 19.30 Συγκέντρωση καὶ ἀναφορὰ στὰ στοιχεῖα.

Ὁρα 19.35 Ἀναφορὰ στὴν ὁμάδα.

Ὁρα 19.40 Ἀναφορὰ στὴν Διμοιρία.

Ὁρα 19.45 Οἱ σύνδεσμοι τῶν Διμοριῶν θά βρίσκονται στὸ Σταθμὸ Δ/σι τοῦ Λόχου γιὰ ἀναφορὰ.

Στὶς 19.35 Δίχως ἄλλη Διαταγὴ θά ἀρχίσῃ τὸ γράψιμο τῶν συνθημάτων ἀπὸ συνεργεῖα πού θά καθορισθοῦν ἐκ τῶν προτέρων.

Στὶς 20.35 Θά τελειώσῃ τὸ γράψιμο, θά παρθεῖ ἀναφορὰ ἀπὸ τὶς Διμοιρίες (γιὰ τὴ ΙΙΙ διμοιρία ἀπὸ τὸ ἑαμικό) καί μέ διαταγὴ τους θά διαλυθοῦν τὰ στοιχεῖα.

Στὶς 20.45 οἱ Διμοιρίτες μέ τοὺς ἑαμικοὺς θά βρίσκονται σὲ σημεῖα πού θά τοὺς ὀρίσῃ προφορικῶς καὶ ὁποῦ θά συναντήσουν τὸν Λοχαγὸ καί τὸν ἑαμικό τοῦ Λόχου.

Οἱ Διμοιρίτες μέ τοὺς ἑαμικοὺς νά μελετήσουν τὶς λεπτομέρειες τῆς ἐκτέλεσης τῆς παρακάτω διαταγῆς καί νά δώσουν τὶς ἀναγκαῖες διαταγὲς στοὺς ὀμαδάρχες σύμφωνα καί μέ προφορικὴ Διαταγὴ πού θά τοὺς δοθῇ καί νά καθορίσουν τοὺς τομεῖς δράσης κάθε ὀμάδας. Ὅλη τὴ δουλειὰ θά ἐπιβλέπουν προσωπικῶς οἱ διμοιρίτες καί οἱ ἑαμικοί.

ΙΙ. Σκοπὸς τῆς ἀσκησης:

1. Ἐξакρίθωσις ταχύτητας κινητοποίησης.

2. Μελέτη γιὰ τὴ λειτουργία συνδέσμων καί ἐξάσκησή τους.

3. Μελέτη γιὰ τὴ γρηγοράδα μεταβιβάσεως διαταγῶν λήψῃ καί ἐκτέλεση ἀποφάσεων καὶ γρηγοράδα μεταβιβάσεως διαταγῶν.

4. Ἐξάσκηση στελεχῶν καί κυρίως ὀμαδάρχων στὴ Δ/ση τοῦ τμήματός τους μέσ σὲ γενικώτερα πλαίσια (τῶν ὀμαδάρχων στὰ πλαίσια τῆς διμοιρίας, τῶν Διμοιριτῶν στὰ πλαίσια τοῦ Λόχου).

5. Ἐξάσκησης ὀμάδων Δ/σης (ὀμάδα Δ/σης διμοιρίας = 3 μαχητὲς ἤτοι: 1 σύνδεσμος γιὰ κάθε ὀμάδα).

6. Ἡ ἐξάσκηση τῶν περιπόλων πού θά ἀναλάβῃ τὴν ἀσφάλεια καί ὑποστήριξη τῶν τμημάτων μεσ' ὅλο τὸν τομέα τῆς Διμοιρίας (μὴ περιπόλος ἀπὸ 13 γιὰ κάθε διμοιρία).

7. Μελέτη στὰ σημεῖα ἀναγνώρισης (σύνθημα-παρασύνθημα).

ΙΙΙ. Τομεῖς

Ι. Διμοιρία. Τὸ τετράπλευρο: Λεωφόρος Ἀλεξάνδρας, Σούτσου, Δορυλαίου

ΙΙ. Διμοιρία. Τὸ τρίγωνο. Λεωφ. Ἀλεξάνδρας, Ἀμπελόκηποι, Κηφισίας, Σούτσου.

ΙΙΙ. Ἡ ὁμάς Ἱπποκράτους θά προβληθῇ εἰς Ι Δ/ρια καί ἡ ὁμάς Κρατικοῦ στὴν ΙΙΙ Διμοιρία.

στόλι, τουφέκι, χειρο-
βομβίδα).

Μάθημα 2ο: Όμοιως (αυτόματο, δλ-
μος, δυναμίτης, φωτιά).

Μάθημα 3ο: Τό τάκνς καί θωρακι-
σμένο αυτοκίνητο μέσα
σέ κατοικημένο τόπο.

Μάθημα 4ο: Άμυνα έναντίον άερο-
πλάνων δρώντων σέ κα-
τοικημένο τόπο.

Μάθημα 5ο:

Μάθημα 6ο: Προσαρμογή μεθόδων
διοίκησης του στρατού
μέσα σέ κατοικημένο
τόπο.

Μάθημα 7ο: Οδηγίες γιά τή συντή-
ρηση, προφύλαξη καί
καλή λειτουργία όπλι-
σμού¹.

ΚΑΛΗ είναι θέβαια αυτή ή θεωρη-
τική προετοιμασία, μένει όμως
γράμμα κενό χωρίς τήν έφαρμογή της
στήν πράξη. Υπάρχει έξ άλλου καί
μιά δλόκληρη άκόμα σειρά προβλη-
μάτων, πού θά παρουσιαστούν καί
γιά τά όποια θά πρέπει νά έχουν με-
λετηθεί λύσεις: γρήγορη συγκέντρωση
τών μαχητών σέ περίπτωση άνάγκης,
συγκρότηση των μαχητικών τμημά-
των, κατανομή, έντολές, συνδέσεις,
σχέδια ένέργειας, πληροφορίες, έφο-
διασμός, τροφοδοσία, περίθαλψη
τραυματιών καί χίλια δυό άλλα πράγ-
ματα.

ΟΛΑ αυτά όμως, μόνον μέ πρα-
κτική εξάσκηση μπορεί νά αντιμετω-
πιστούν καί νά μαθευτούν. Έτσι, καί
γιά τήν πραγματοποίηση του σκοπού
αυτού άρχισαν από τά τέλη του 1943
νά πραγματοποιούνται στήν Άθήνα
πρακτικές άσκήσεις - άσκήσεις μά-
χης» κατά τήν στρατιωτική όρολογία
- μικρών άρχικά τμημάτων, Λόχων
δηλαδή καί Διμοιριών, πού άργότερα
θά έλεξιχθούν σέ άσκήσεις Ταγμάτων,
Συνταγμάτων καί Ταξιαρχιών. Άπ'

διαταγή 2 (σχολίο)

Συμπληρωματική διαταγή γιά τήν
άσκηση του Λόχου στίς 5.11.1943, μέ
τήν όποία δίνονται οι τελευταίες λεπτο-
μέρειες καί καθορίζονται έπακριώς οι
ώρες, τοπογραφικά πλαίσια καί στόχοι
τών Διμοιριών. Στήν άσκηση συμμετέ-
χουν καί οι οργανωμένοι στόν ΕΛΑΣ
ελαφρά άνάπηροι των Νοσοκομείων
Ίπποκράτειο καί Γενικό Κρατικό, πού
προσκολούνται στίς I καί III Διμορίες
άντίστοιχα. Άξιόπρόσεχτο στή διαταγή
αυτή είναι ότι πάνω στό αντίτυπό της
πού έχει διασωθεί, υπάρχει χειρόγραφη
ή «Κριτική τής άσκησης», όπου έπιση-
μαίνονται οι άδυναμίες πού παρουσιά-
στηκαν στήν διεξαγωγή της. Έχει δια-
σωθεί έξ άλλου (δέν δημοσιεύεται) καί
Διαταγή του Συντάγματος πού διαβιβά-
ζει συγχαρητήρια σέ στελέχη καί μαχη-
τές του Λόχου καί άνάμεσα στό άλλα
«γιά τά ώραια άσπρα συνθήματα» στό
καταστρώματα όλων των δρόμων τής
περιοχής τής άσκησης.

Ειδική Διαταγή γιά τή III Διμορία.

Στίς 20.15 μιά ομάδα πού θάχη μικρό τομέα θά άφίση τόν τομέα τής Διμορίας διά
ν' άνεβή στή παρυφή του δάσους του Λυκαθηττου καί νά συγκεντρωθώ στό εκεί
άποχωρητήρια. Στήν ομάδα αυτή είναι επί κεφαλής ο Δ/τής τής III Διμορίας.

Στίς 20.35 θά εκφωνηθούν συνθήματα μέ χωνί άπ' τήν ομάδα αυτή. Μετά τήν εκ-
φώνηση ο Διμορίτης θά διαλύση τήν ομάδα καί θά πάη νά συναντήσει τό Λοχαγό
καί έαμικό του Λόχου.

IV. Γιά τήν προσκόληση των ομάδων Ίπποκρατειου καί Κρατικού στίς I καί III Διμορίες νά
συνεννοηθούν προφορικά οι επί κεφαλής των Νοσοκομείων μέ τίς I καί III Διμοι-
ρίες.

V. Ή II Διμορία μέσα σέ τομέα πού θά καθορισθώ προφορικά στό Διμορίτη της θά θγάλη
περίπολο δυνάμης ομάδας πού θά περιπολή μέ τό διμορίτη επί κεφαλής άπό
19.30-20.40 όποτε καί θά διαλυθώ.

Στίς 19.45 ο Σύνδεσμος τής περιπόλου νά βρίσκεται στό Σταθμό Διοικήσεως του
Λόχου γιά άναφορά.

Στίς 20.45 ο Διμορίτης θά προσέλθω γιά νά συναντήσει τό Λοχαγό καί έαμικό του
Λόχου (περίπτερο σταθμού τραμ Άμπελοκήπων).

VI. Τήν ώρα τής άσκησης μιά ομάδα τής II Διμορίας θά κάνη άνοιχτό έρανο μέ κουπόνια
του ΕΑΜ-ΕΛΛΑΣ στό δημόσια κέντρα τής περιοχής Λόχου.

VII. Σταθμός Δ/σεως Λόχου: (Πλατεία στέγης πατρίδος).

Σ3/1/4

Ο Δ/τής του Λόχου
(ύπογραφή)

Κοινοποίησης

I Τάγμα

Κριτική τής άσκησης

πήραν μέρος άπ' τίς διμοιρίες: I Διμορία 22

II Διμορία 11

III Διμορία 44

IV Ίπποκράτειο 10

Κρατικό 6

93

Δέν είχε γίνει καλή προπαρασκευή (δέν είχαν όλες οι ομάδες μπογιές καί πινέλα).

Δέν είχαν μελετηθώ τά συνθήματα.

Δέν λεπούργησαν καλά οι έπαφές (μεταξύ ομάδας-Διμορίας, διμορίας-Λόχου).

Δέν γνώριζαν οι μαχητές τό σύνθημα-παρασύνθημα.

Γιά πρώτη άσκηση, έπιτυχία ικανοποιητική.

(ύπογραφή)

Στίς 20.45 ο Διμορίτης θά προσέλθω γιά νά συναντήσει τό Λοχα-
γό καί έαμικό του Λόχου. (επειδή οι ομάδες τής II Διμορίας θά
κάνω άνοιχτό έρανο μέ κουπόνια του ΕΑΜ-ΕΛΛΑΣ στό δημόσια κέντρα τής περιοχής
Λόχου.)
VII Σταθμός Δ/σεως Λόχου: ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΤΕΓΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Σ3/ 1/4

Ο Δ/τής του Λόχου

Κοινοποίησης

I Τάγμα

Κριτική τής άσκησης.

πήραν μέρος οι διμοιρίες: I Διμορία 22

II -- 11

III -- 44

IV Ίπποκράτειο 10

Κρατικό 6

93

Δέν είχε γίνει καλή προπαρασκευή. (Δέν είχαν όλες οι ομάδες μπογιές καί πινέλα)
Δέν είχαν μελετηθώ τά συνθήματα.

Δέν λεπούργησαν καλά οι έπαφές (μεταξύ ομάδας-Διμορίας, διμορίας-Λόχου)

Δέν γνώριζαν οι μαχητές τό σύνθημα-παρασύνθημα.

Γιά πρώτη άσκηση, έπιτυχία ικανοποιητική.

(ύπογραφή)

'Οργανωτική διάρ- θρωση του ΕΛΑΣ 'Αθήνας

(στην τελική της μορφή από Σε-
πτέμβρη 1943).

Α' ΣΩΜΑ ΣΤΡΑΤΟΥ Στρατιωτικός: Γιάν-
νης Πυριόχος (ψευδ. Πύρρος) Συντα-
γματάρχης Πυροβολικού. Πολιτικός:
Σπύρος Κωτσάκης (ψευδ. Νέστωρας).

Ι ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ Στρατιωτικοί: α) Μαρκά-
κης, άντ/ρχης πυροβολικού (διαδοχικά)
β) Στάθης Δεληβοριάς, άντ/ρχης πυρο-
βολικού Πολιτικοί: α) Γιάννης Λογοθέ-
της, (ψευδ. Κοσμάς), β) Μανώλης Σιγα-
νός, γ) Γιώργης Σπανός.

Ιο Σύνταγμα: Στρατιωτικός: Μαρκάκης
(ψευδ. Αχιλλέας).

Ι Τάγμα: Στρατιωτικός: 'Ορέστης Βαλα-
λάκης, ταγμ/ρχης πυρ/κού.

ΙΙ Τάγμα: Στρατιωτικός Παπαδόπουλος
ταγμ/ρχης ιππικού.

ΙΙΙ Τάγμα: Στρατιωτικός: Γεώρ. Μουστά-
κας, έφ. υπ/γός πεζικού. Περιφέρεια:
Νοτιοανατολικές συνοικίες: Κατοπδόι,
Δουργούτι, Ν.Κόσμος, Ν.Σμύρνη, Χαρο-
κόπου, Καλλιθέα μέχρι Βουλιαγμέ-
νη(έκτός Φαλήρου), Πλάκα, Κουκάκι,
Σφαγεία.

2ο Σύνταγμα: Στρατιωτικός: Γιάννης Κι-
λισμανής (ψευδ. Γύλος). Περιφέρεια:
'Ανατολικές συνοικίες: Γούδι, 'Αμπελό-
κηποι (δριο), 'Ηλύσια, Κουπόνια, Ζω-
γράφου, Καισαριανή, Βύρνας, Παγ-
κράτι, Γούβα μέχρι Ν. 'Ελβετία.

ΙΙ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ Πολιτικός: Γιώργης Βοντί-
τσος (ψευδ. Γούσιος) από Αύγουστο
1944.

3ο Σύνταγμα: Στρατιωτικός: Μαυροθα-
λασσίτης, ταγμ/ρχης πεζικού Πολιτικός:
Γιώργος Διαμαντόπουλος (ψευδ. 'Αρί-
στος). Περιφέρεια: Βόρειες συνοικίες:
Κολωνάκι, Δεξαμενή, 'Εξάρχεια, Νεά-
πολη, Γκύζη, 'Αμπελόκηποι, (δριο),
Περδικάρι, Κουντουριώτικα, Κυψέλη,
Γαλάτσι, Τέρμα Πατησίων, Ν. 'Ιωνία,
(Ποδαράδες), Ν. Φιλαδέλφεια, Καλο-
γρέζα.

**4ο Σύνταγμα (άρχικά 8ο 'Ανεξάρτητο
Σύνταγμα).** Περιφέρεια: Δυτικές συνοι-
κίες: Βοτανικός, 'Ασύρματος, Θησείο,
'Αλυσίδα (δριο), Σφαγεία, Τρεις Γέφυ-
ρες, Περιστέρι, Κολοκυνθού, Σεπόλια,
Κολωνός.

5ο 'Ανεξάρτητο Σύνταγμα Προαστείων.
ΙV ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ 6ο 'Ανεξάρτητο Σύντα-
γμα Πειραιά. Στρατιωτικός: Σωτήρης
Κύβελος, ταγμ/ρχης πεζικού. Πολιτικός:
Νίκανδρος Κεπέσης.

Ι Τάγμα: Κοκκινιά
ΙΙ Τάγμα: Ν.Φάληρο, Καστέλλα, Μοσχά-
το.

ΙΙΙ Τάγμα: Κέντρο
'Υπηρεσία 'Επιμελητείας
'Υπηρεσία Μεταφορών
'Υπηρεσία Πληροφορών
'Επιμελητεία
'Υγειονομική 'Υπηρεσία

ΥΠΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 3^ο

Σ3 - 1/4 και 3

Διαταγή

πρός τις Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV Διμοιρίες του 3ου και 4ου Λόχου και προς την 'Επιμελητεία και 'Υγειονομικήν 'Υπηρεσίαν 4ου Λόχου

Γενική κινητοποίησης των Λόχων στο τομέα του 4ου Λόχου τό θράδου της 27ης Νοεμβρίου 1943

Α' Μαχητικά τμήματα

1. Περιγραφή. Τα μαχητικά τμήματα (Διμοιρίες) θα δράσουν σε 4 όρισμε-
νους τομείς ήτοι 2 Διμοιρίες σε κάθε τομέα. Προς τούτο οι ήγη-
τορες των τμημάτων που θα δράσουν στο τομέα αυτό σε κοινή συνεργασία να μελετήσουν τις
λεπτομέρειες της οργάνωσης της κινητοποίησης βάσει της διαταγής ταύ-
της. Συνιστάται όπως οι Διμοιρίτες καθορίσουν σαν τομέα δράσης των
ομάδων τους ανά μίαν όδον για κάθε ομάδα των μέσα στον τομέα δρά-
σης της Διμοιρίας τους.

2. Τομείς. 1) Τό τρίγωνον Λεωφ. Κηφισιάς - Λεωφ. 'Αλεξάνδρας - όδ. Σούτσου.
2) Τό τετράπλευρον Σούτσου - Λεωφ. 'Αλεξάνδρας - Κυριακού - Δορυ-
λαίου.

Ο Δ/ΤΗΣ ΤΟΥ 4ου ΛΟΧΟΥ

Ο Δ/ΤΗΣ ΤΟΥ 3ου ΛΟΧΟΥ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΟΥ 4ου ΛΟΧΟΥ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΟΥ 3ου ΛΟΧΟΥ

Κοινοποιεί

Σ3/1

Σ3 - 1/4 και 3

Διαταγή

πρός τις Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV Διμοιρίες του 3ου και 4ου Λόχου και προς την 'Επιμελητεία και 'Υγειο-
νομικήν 'Υπηρεσίαν 4ου Λόχου

Γενική κινητοποίησης των Λόχων στο τομέα του 4ου Λόχου τό θράδου της 27ης Νοεμβρίου
1943

Α' Μαχητικά τμήματα

1. Περιγραφή. Τα μαχητικά τμήματα (Διμοιρίες) θα δράσουν σε 4 όρισμένους τομείς ήτοι
2 Διμοιρίες σε κάθε τομέα. Προς τούτο οι ήγητορες των τμημάτων που
θα δράσουν στο τομέα αυτό σε κοινή συνεργασία να μελετήσουν τις
λεπτομέρειες της οργάνωσης της κινητοποίησης βάσει της διαταγής ταύ-
της. Συνιστάται όπως οι Διμοιρίτες καθορίσουν σαν τομέα δράσης των
ομάδων τους ανά μίαν όδον για κάθε ομάδα των μέσα στον τομέα δρά-
σης της Διμοιρίας τους.

2. Τομείς. 1) Τό τρίγωνον Λεωφ. Κηφισιάς - Λεωφ. 'Αλεξάνδρας - όδ. Σούτσου.
2) Τό τετράπλευρον Σούτσου - Λεωφ. 'Αλεξάνδρας - Κυριακού - Δορυ-
λαίου.
3) 'Ο χώρος μεταξύ του πρώτου Συντ/τος Πεζικού και δάσους Λυκαθη-
τού από την Γεννάδιο Βιβλιοθήκη μέχρι των Πολυκατοικιών Κουντουριώ-
τη.
4) Τό τετράπλευρον Κυριακού - Λεωφ. 'Αλεξάνδρας - Κόνιαρη - Πολυκα-
τοικίες.

'Ο 1ος τομέας ανατίθεται στην ΙΙΙην Διμοιρίαν του 3ου Λόχου ενισχυομέ-
νην από την 2α ομάδα (Κωστοπούλου) της ΙΙΙ Διμοιρίας του 4ου Λόχου και
μιά ομάδα της ΙV του 3ου Λόχου. Εις αυτές τις ομάδες ανατίθεται ή όδός
Σούτσου.

'Ο 2ος Τομέας ανατίθεται στις Ι και ΙV Διμοιρίες του 4ου Λόχου.

'Ο 3ος Τομέας ανατίθεται στις ΙΙες Διμοιρ., των 3ου και 4ου Λόχου.

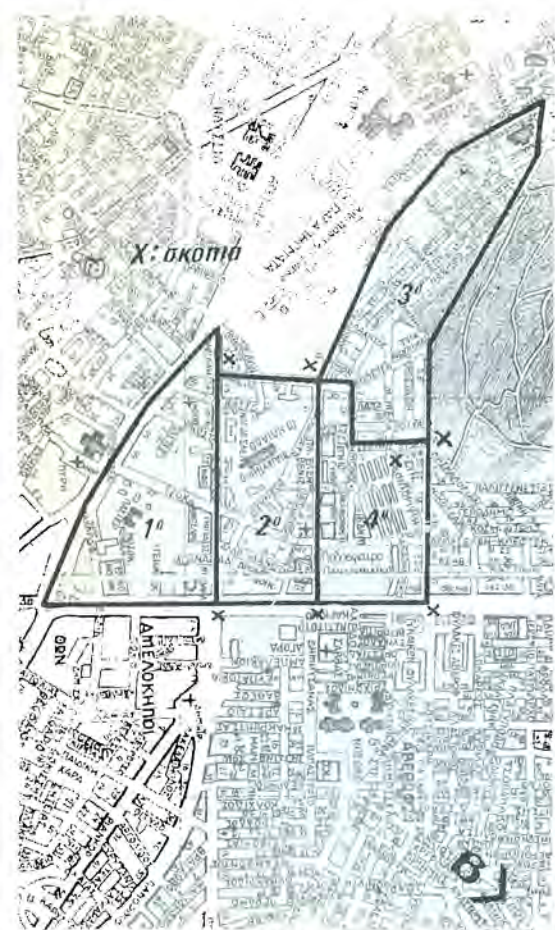
'Ο 4ος Τομέας ανατίθεται στις Ι του 3ου Λόχου και ΙΙΙ του 4ου Λόχου (πλην
μιάς ομάδας που διετέθη στον 1ον τομέα) ενισχυόμενες από δυνάμεις μα-
χητών του Ε.Α.Μ. της συνοικίας Κουντουριώτη.

3. Δράση.

1) Γράψιμο συνθημάτων (μέ ασβέστη στην άσφαλτό και κόκκινο στους
τοιχους).

2) Περιπολίες.

3) Μπλοκάρισμα όλων των κέντρων (καφενεία, ταβέρνες κλπ.) από ειδικά
αποσπάσματα που θα καθορισθούν με προφορική διαταγή.

όσο μπορούμε να θυμηθούμε και από τα ντοκουμέντα που διαθέτουμε δεν φαίνεται να έγινε ποτέ άσκηση μάχης ολόκληρου του Α' Σώματος Στρατού, χωρίς όμως να μπορούμε να αποκλείσουμε τελείως ένα τέτοιο ενδεχόμενο, για το οποίο όμως δεν έχουμε διασωθεί γραπτά ή άλλα τεκμήρια².

Ο ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ για την προετοιμασία και την διεξαγωγή μιας άσκησης μάχης είναι ο εξής: Λίγες μέρες πριν από την πραγματοποίηση της άσκησης, η στρατιωτική μονάδα που οι δυνάμεις της πρόκειται να πάρουν μέρος στην άσκηση, εκδίδει μία διαταγή με την οποία καθορίζει τόπο και χρόνο της άσκησης, σκοπό και στόχους, καθώς και τις υποστολές των υφισταμένων της μονάδων, καθορίζοντας συγχρόνως και τα γεωγραφικά όρια της καθεμιάς. Με βάση τη διαταγή αυτή ή αμέσως υποδεέστερη μονάδα εκδίδει τη δική της διαταγή με την οποία υλοποιεί τις παραπάνω εντολές μέσα στα όρια της τοπογραφικά όρια, καθορίζοντας και τις υποστολές των τμημάτων που υπάγονται σ' αυτήν. Ο ίδιος μηχανισμός συνεχίζεται μέχρι και τον Λόχο που εκδίδει την διαταγή άσκησης για τις διμοιρίες του. Έδώ σταματάει και η έκδοση γραπτών διαταγών, γιατί οι εντολές των διμοιριών προς τις ομάδες και τα στοιχεία δίνονται πια προφορικά στους ίδιους τους μαχητές.

- Β' Έπιμελητεία.** Άνοιχτός έρwanος με έnσημα και αποδείξεις σε όλο το τομέα του Λόχου. Για την επιτυχία να γίνει συνεννόησης της έπιμελητείας του Λόχου με τους υπευθύνους της έπιμελητείας των Διμοιριών και να καταρτισθούν οικονομικά ομάδες (εί δυνατόν από κορίτσια).
- Γ' Υγειονομικών.** Ο ιατρός του Λόχου με τον βοηθό του θα εύρίσκεται στον σταθμό Διοίκησης όλου του τομέα. Άνα δύο άδελφοί τραυματιοφορείς θα διατεθούν εις τούς τομείς δράσης. Προς τούτο να φροντίσει ο Έαμικός της IV Διμοιρίας του 4ου Λόχου να φέρη σε έπαφή τις άδελφές από την προηγούμενη ημέρα με τον ήγησητα τμημάτων του 4ου Λόχου σε κάθε τομέα.
- Δ' Ώραι.** Συγκέντρωση τμημάτων στις 6.10'. Οί Συνδεσμοί (έναν σε κάθε τομέα) θα εύρισκονται για άναφορά εις τον σταθμόν Διοίκησης του όλου τομέως την 6.30'. Έναρξιν εργασίας την 6.15 (άμέσως μετά την άναφορά στις ομάδες). Μπλοκάρισμα των κέντρων στις 7. Έκφώνησης συνθημάτων με χωνί στις 7.25'. Πέρας της όλης εργασίας στις 7.30' ότε χωρίς άλλη Διαταγή τά τμήματα θα διαλυθούν. Μετά τό πέρας της εργασίας θα γίνει πρόχειρος κριτική από τούς Δι/τάς των Λόχων έαμικούς Διμοιρίτες και Έαμικούς Διμοιριών.

Ειδική Διαταγή για τη IV Διμοιρίαν του 3ου Λόχου

Η IV Διμοιρία του 3ου Λόχου θα ενισχύσει τον 1ον τομέα με μία ομάδα που θα δράσει με μία ομάδα της IIIης Διμοιρίας του 4ου Λόχου στην όδον Σούτσου. Οί άλλες δυο ομάδες θα εγκαταστήσουν 4 φυλάκια μεσ' τό δασίλιο του Λυκαβηττού σε τρόπο που να φυλάγεται τελείως τό προς Νότον πλευρόν του 4ου Τομέα. Μετά τό πέρας της εργασίας τά φυλάκια θα συμπυκνωθούν με κατεύθυνση προς τό 1ο Συν/γμα από εκεί προς τη βάση τους.

- Ε' Σκοπός.** Η κινητοποίησης έχει σκοπούς:
- 1) Τό μπλοκάρισμα των κέντρων σύμφωνα με προφορικές διαταγές (όσον αφορά την στάσιν και τον τρόπον ένεργείας) προς τις Διμοιρίες και τά αποσπάσματα που θα δράσουν.
 - 2) Τήν στρατιωτικήν έξάσκησην των στελεχών όσον αφορά την έξάσκησην της Δ/σεως στο τμήμα των άφ' ενός και την Διοίκησιν σε όρισμένο τομέα σε συνεργασία και με άλλα φιλικά τμήματα δρώντα στον αυτό τομέα. Κυρίως η έξάσκησης αυτή θα βοηθήσει τούς Λοχαγούς και διμοιρίτες εις τό να λάθουν μίαν ιδέαν του πώς σε κοινή συνεργασία με ήγησητες φιλιών τμημάτων θα μπορέσουν να επιτύχουν τό μέγιστον αποτέλεσμα από τά τμήματά τους που θα δράσουν εντός του αυτού τομέα. (Έπεξήγηση: πρέπει αποτέλεσμα I + αποτέλεσμα II = αποτέλεσμα I + II).
 - 3) Τήν στρατιωτικήν έξάσκησην των ομαδάρχων και μαχητών όσον αφορά τό πώς θα εκτελεσθούν όλες οι δοθείσες εντολές σε όρισμένο χρονικό διάστημα α) γλήγορα β) με άπόλυτη ασφάλεια γ) χωρίς σύγχυσι.
 - 4) Για την υγειονομικήν υπηρεσίαν να λάθουν μίαν εικόνα του πώς θα λειτουργήση η υπηρεσία των μεσ' τό πλαίσιον δράσης του Λόχου.
 - 5) Για την έπιμελητείαν η διάθεση ενσήμων και αποδείξεων.
 - 6) Τήν λειτουργίαν των συνδέσμων όσον αφορά την μεταθίβασιν άναφορών και διαταγών.
 - 7) Τήν λειτουργίαν της άναγνωρίσεως με τό σύνθημα και παρασύνθημα.
 - 8) Τήν διαφώτιση της συνοικίας (με την άναγραφή και έκφωνήσεις συνθημάτων).

ΣΤ' Όπλισμός: Η κινητοποίησης θα γίνει ενόπλιως. Θα ληφθούν όμως όλα τά μέτρα ασφαλείας των ενόπλων σύμφωνα και με προφορικές έντολές. Ό όπλισμός δέν θα χρησιμοποιηθ ή παρ ά μόνον κατόπιν Διαταγής των Διμοιριτών η ομαδάρχων και σε άπόλυτη μόνον άνάγκη. Σε περίπτωση που έμπλεκώμεν δέν θα είναι άνεχτό να άποφύγουν τον άγώνα διαλυόμενοι η άφίνοντες έστω και ένα μαχητή να συλληφ θ ή. Μετά τό τέλος της εργασίας οι φέροντες όπλισμόν να φροντίσουν τό ταχύτερον να άφίσουν τον όπλισμόν κάπου ούτως ώστε να μή φέρουν μαζί των όπλα (σωματικά έρευναι παρ ά Γερμανικών περιπόλων).

Ζ' Άναγνώρηση. Με τό σύνθημα: Έ σ ύ ' σ α ι Λ ε ω ν ί δ α ; και παρασυνθήματος Να ι Πα ν τ ε λ ή. Σύνθημα κινδύνου: Τό τραγούδι: 40 παλληκάρια από τη Λεβαδεία (δυνατά και από πολλούς).

Λεπτομέρειες και ειδικές έντολές

1. Πρέπει να άποφευχθ ή ό π ω σ ή πο τε συνάντηση με γερμαν. περίπολο η και μεμονωμένους Γερμανούς.
2. Ό Έαμικός της III Διμοιρίας του 4ου Λόχου θα παραμείνη στο πόστο του καθ' όλην την διάρκεια της κινητοποίησης, διά την αντιμετώπιση άπροόπτων.
3. Κάθε τομέας θα περιπολείται από ομάδα που θα βγ ή άπ' τη δύναμη του τομέα εκτός των άλλων μέτρων ασφαλ. που θα πάρουν για τά συνεργεία θαψίματος.
4. Σταθεροί Σκοποί: Ό Πρώτος τομέας θα έχ η δύο σταθερούς σκοπούς (γωνία Άλεξάνδρας - Σούτσου και Δουρυλαίου - Σούτσου στο Φαρμακείο). Ό 2ος θα έχ η 2 σταθ. σκοπούς (γωνία Άλεξ. - Κυριακού και Δουρλ. - Κυριακού στη

Διαταγή 3 (σχολήσιο)

Άσκηση μάχης Διλοχίας (3ος και 4ος Λόχος) του Ι Τάγματος, 3ου Συντάγματος που έγινε στις 27.11.1943, για την αξιοποίηση και αύξηση της πείρας που είχε αποκτηθεί στην άσκηση Λόχου της 5.11.43. Η άσκηση αυτή έχει επιπλέον την ιδιομορφία ότι γίνεται ενώπιον τού απόγευμα, όσο δηλαδή είναι ακόμα μέρα. Σ' όλη εξ άλλου την περιοχή υπάρχουν και γερμανικοί καταυλισμοί. Κοντά σε μία γερμανική σκοπιά δε, εγκαθίσταται κι' ένας ελασίτης φρουρός (βλ. κ.ε.φ. «Λεπτομέρειες», §4). Σε αντίθεση με την άσκηση Λόχου που προηγήθηκε, ετούτη ή άσκηση γίνεται με όπλα. Κι' έπειδή υπάρχει πιθανότητα σύγκρουσης με τούς γερμανούς, ή Διαταγή προβλέπει ότι αν παραστεί ανάγκη, δέν θά πρέπει νά αποφευχθεί ή συμπλοκή (βλ. κ.ε.φ. ΣΤ'), ενώ εξ άλλου, ή γιατρός του Λόχου, ή βοηθός του και άνα δύο άδελφές νοσοκόμες σε κάθε τομέα, έπαιρναν μέρος στην άσκηση (βλ. κ.ε.φ. Γ' Υγειονομικόν). Τελικά όμως, ή άσκηση έληξε χωρίς συμπλοκή.

ΑΝ ΟΜΩΣ στίς άσκήσεις μάχης του ΕΛΑΣ της Αθήνας, τηρούνται όλες οι «προδιαγραφές» του ελληνικού τακτικού στρατού για παρόμοιες περιπτώσεις, στίς καθαρά στρατιωτικές αποστολές προστίθενται και άλλες που απαγορεύονται άπ' τίς τότε ειδικές συνθήκες, δηλαδή την ξενική κατοχή και την παρανομία. Έτσι πάνω στο καθαρά στρατιωτικό σκέλος της άσκησης μολιάζεται και τό αντιστασιακό, με τή διανομή παράνομων έντύπων, γράψιμο συνθημάτων σε τοίχους και δρόμους, άνάρτηση πανών σε δέντρα και σύρματα των τράμ, διεξαγωγή έράνων και έκφωνηση δελτίων ειδήσεων άπ' τά χωνιά. Με τέτοια χωνιά που ανακοινώνανε στίς γειτονιές ότι ο ΕΛΑΣ έκανε μόλις πριν λίγο άσκηση μάχης στην περιοχή, τεματίζεται και ή έπιχειρηση.

ΜΕΤΑ τό τέλος της άσκησης, οι μέτεχοντες σ' αυτήν παραδίνανε στους άρμόδιους για τή φύλαξή του τόν όπλοισμό και ό,τι άλλο ύλικό χρησιμοποιήθηκε και ενώ οι μαχητές έπιστρέφανε στα σπίτια ή τίς δουλειές τους, οι θαθοφόροι συναντιούνται ιεραρχικά και διαδοχικά, σε κάποιο σημείο που έχει προκαθοριστεί, για μία πρώτη ανταλλαγή γνώμων, διαπιστώσεις και κριτική της άσκησης. Οι συναντήσεις αυτές γίνονται ιεραρχικά άπ' τά κάτω προς τά πάνω. Άνταμώνονται δηλαδή πρώτα οι διμοιρίτες με τούς υπεύθυνους του λόχου (στρατιωτικό και πολιτικό). Οι υπεύθυνοι των τριών ή τεσσάρων λόχων συναντάνε μετά τούς δύο υπεύθυνους του τάγματος και άναφέρουνε τά της διεξαγωγής της άσκησης στους λόχους. Οι υπεύθυνοι των Ταγμάτων άναφέρουν και κατατοπίζουν τούς υπεύθυ-

Γερμανική σκοπιά).

Ο 3ος θά έχη 1 σκοπό στην τελευταία πολυκατοικία (γωνία Δάσ. Λυκαθητού).

Ο 4ος τομέας, 2 σκοπούς (γωνία Άλεξ. - Κόνιαρη και στην παρυφή του δάσους στα Άποχωρητήρια).

5. Την ώρα της έκφωνήσεως των συνθημ. με χωνί δηλ. ώρα 7.20 ή περίπολος του 4ου τομέα κλιμακομένη καταλλήλως θά φυλάξη την δόδο Κόνιαρη από Άλεξανδρ. μέχρι άποχωρητήρια - ή δε περίπολος του 3ου τομέα από άποχωρητήρια μέχρι τελ. πολυκατοικία.
6. Στην άσκηση θά διευθύνουν τά τμήματα προσωπικώς οι Διμοιρίτες και Έαμικοί Διμοιριών.
7. Έπικίνδυνα σημεία α) 9ον Στρατιωτ. Νοσοκομείον (Έλενα).
β) Γυναικείες Φυλακές (Φρουρά Χωροφυλάκων).
γ) Όδός Κόνιαρη από Λ. Άλεξάνδρας.
8. Την έκφωνηση των συνθημάτων θά κάνη ό συναγωνιστής..... καθ' ύπαγόρευσην του Διμοιρίτου της ΙΙΙ Διμοιρίας του 4ου Λόχου ό όποιος την ώρα αυτή θά άσχοληθώ μόνον με τό χωνί.

Ο Δ/ΤΗΣ ΤΟΥ 4ου ΛΟΧΟΥ
(ύπογραφή)

Ο Δ/ΤΗΣ ΤΟΥ 3ου ΛΟΧΟΥ

Ο ΕΑΜΙΚΟΣ ΤΟΥ 4ου ΛΟΧΟΥ
(ύπογραφή)

Ο ΕΑΜΙΚΟΣ ΤΟΥ 3ου ΛΟΧΟΥ

Κοινοποιήσις
Σ3/Ι

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 4^ο

Ε.Λ.Α.Σ.

Ι. Ταξιαρχία

Έπιτελείον Γρ. ΙΙΙ

Άριθ. πρωτ. 526

Θ Ε Μ Α

άσκήσεως κινητοποίησης και καταλήψεως βάσεως, έξορμήσεως
Ι. ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ο έχθρός κατόπιν έπιχειρήσεων συνεπτήθη εις διάφορα τμήματα της πόλεως Αθηνών όπου συμπιέζεται πανταχόθεν.
ΙΙ. ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Εν τμήμα τό όποιον έχει ως περιμέτρον την Λεωφόρον Βασιλίσσης Σοφίας - Λεωφόρος Αμαλίας - Ρέμα Ιλίου - από Γεφύρας οδού Άναπαύσεως μέχρι Γεφύρας οδού Ριζάρη συμπεριλαμβανομένης. Όδός Ριζάρη - Λεωφ. Βασ. Σοφίας έχει περισφυχθή υπό τμημάτων της Ι Ταξιαρχίας.
ΙΙΙ. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ. Νά καταλήψη: ή βάσις έξορμήσεως υπό των μονάδων της Ταξιαρχίας προς έπίθεσιν κατά της έξωτερικής περιμέτρου του έχθρου άφου όδηγηθούν τά τμήματα με εύρειαν άρθρωσιν εκαστον από την περιοχίν του, εις την θάσιν έξορμήσεώς του.
ΙV. ΕΛΙΓΜΟΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ. καταλήψεως της βάσεως έξορμήσεως μίαν ώραν πρό της άνατολής του Ηλίου προς έπίθεσιν διά την περειαίρω περίσφυν του έχθρου εις την θόριον περιοχίν του. Όδήγησις των τμημάτων εις χώρους συγκεντρώσεως από του μεσονυκτίου, άναλόγως των άποστάσεων.
V. ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ - 1) Ι Σύν/μα πεζικού (6 λόχοι) νά διαιρεθώ σε 2 τμήματα 4 λόχοι υπό την Δ/σιν του δ/τού του Τάγματος 2 λόχοι υπό την Δ/σιν του άρχαιοτέρου Δ/τού των λόχων.
ΑΠΟΣΤΟΛΗ θά καταλάβη ως θάσιν έξορμήσεως τά κέντρα - Πλατ. Μακρυγιάννη - τά οικήματα της Λεωφ. Αμαλίας - τά κτίρια Ζαθορίτου, Ξενοδ. Αγγλίας, τό κτίριον της Μεγ. Βρετάννιαις, τό κτίριον του τώως ύπουργ. των έξωτερικών τά οικήματα της Λεωφ. Βασ. Σοφίας μέχρι εκκλησίας Αγίου Νικολάου συμπεριλαμβανομένης - όλόκληρον την Ριζάριον σχολήν, επί σκοπώ. α) νά έπιτηρούν τās κινήσεις του έχθρου β) νά άπαγορεύση εις τούτον χρησιμοποιών τās μεγάλας άρτηρίας νά διαφύγη και διασπαρή έντός των Αθηνών και γ) νά άπασχολή συνεχώς τόν έχθρόν διά συγκεντρώσεως πυρών εις όρισμένα σημεία και δ) δημιουργίας ψευδοεπιθέσεων υπό μικρών τμημάτων.
ΣΤΑΘΜΟΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ του Ι συν/τος. ΙΙ/Ι τάγματα δ' στρατώνας Χωροφυλακής Μακρυγιάννη - της Διλοχίας εις τό κτήριον Στρατ. Λέσχης.

Ε.Λ.Α.Σ.

Ι. Ταξιαρχία

Έπιτελείον Γρ. ΙΙΙ

Άριθ. πρωτ. 526

Θ Ε Μ Α

άσκήσεως κινητοποίησης και καταλήψεως βάσεως, έξορμήσεως

Ι. ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ο έχθρός κατόπιν έπιχειρήσεων συνεπτήθη εις διάφορα τμήματα της πόλεως Αθηνών όπου συμπιέζεται πανταχόθεν.

ΙΙ. ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Έν τμήμα τό όποιον έχει ως περιμέτρον την Λεωφόρον Βασιλίσσης Σοφίας - Λεωφόρος Αμαλίας - Ρέμα Ιλίου - από Γεφύρας οδού Άναπαύσεως μέχρι Γεφύρας οδού Ριζάρη συμπεριλαμβανομένης. Όδός Ριζάρη - Λεωφ. Βασ. Σοφίας έχει περισφυχθή υπό τμημάτων της Ι Ταξιαρχίας.

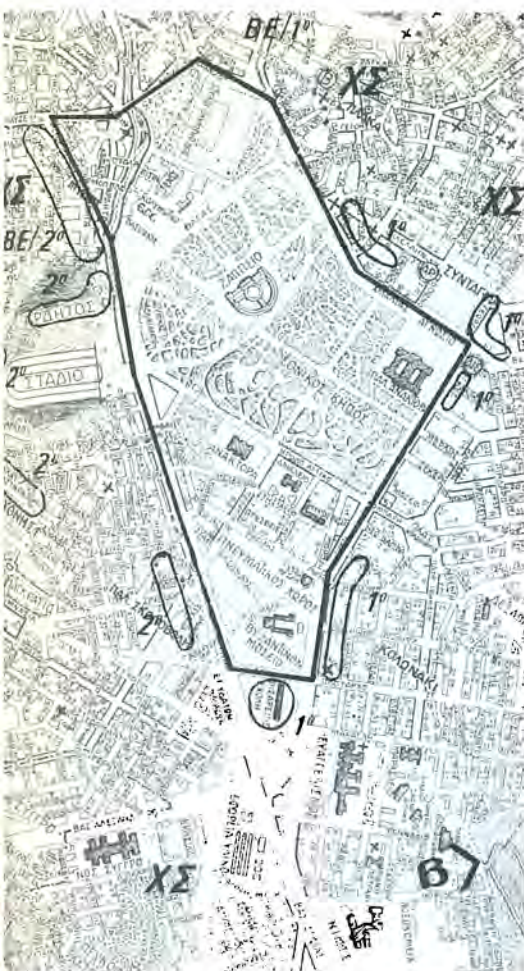
ΙΙΙ. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ. Νά καταλήψη: ή βάσις έξορμήσεως υπό των μονάδων της Ταξιαρχίας προς έπίθεσιν κατά της έξωτερικής περιμέτρου του έχθρου άφου όδηγηθούν τά τμήματα με εύρειαν άρθρωσιν εκαστον από την περιοχίν του, εις την θάσιν έξορμήσεώς του.

ΙV. ΕΛΙΓΜΟΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ. καταλήψεως της βάσεως έξορμήσεως μίαν ώραν πρό της άνατολής του Ηλίου προς έπίθεσιν διά την περειαίρω περίσφυν του έχθρου εις την θόριον περιοχίν του. Όδήγησις των τμημάτων εις χώρους συγκεντρώσεως από του μεσονυκτίου, άναλόγως των άποστάσεων.

V. ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ - 1) Ι Σύν/μα πεζικού (6 λόχοι) νά διαιρεθώ σε 2 τμήματα 4 λόχοι υπό την Δ/σιν του δ/τού του Τάγματος 2 λόχοι υπό την Δ/σιν του άρχαιοτέρου Δ/τού των λόχων.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ θά καταλάβη ως θάσιν έξορμήσεως τά κέντρα - Πλατ. Μακρυγιάννη - τά οικήματα της Λεωφ. Αμαλίας - τά κτίρια Ζαθορίτου, Ξενοδ. Αγγλίας, τό κτίριον της Μεγ. Βρετάννιαις, τό κτίριον του τώως ύπουργ. των έξωτερικών τά οικήματα της Λεωφ. Βασ. Σοφίας μέχρι εκκλησίας Αγίου Νικολάου συμπεριλαμβανομένης - όλόκληρον την Ριζάριον σχολήν, επί σκοπώ. α) νά έπιτηρούν τās κινήσεις του έχθρου β) νά άπαγορεύση εις τούτον χρησιμοποιών τās μεγάλας άρτηρίας νά διαφύγη και διασπαρή έντός των Αθηνών και γ) νά άπασχολή συνεχώς τόν έχθρόν διά συγκεντρώσεως πυρών εις όρισμένα σημεία και δ) δημιουργίας ψευδοεπιθέσεων υπό μικρών τμημάτων.

ΣΤΑΘΜΟΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ του Ι συν/τος. ΙΙ/Ι τάγματα δ' στρατώνας Χωροφυλακής Μακρυγιάννη - της Διλοχίας εις τό κτήριον Στρατ. Λέσχης.

2) Σύν/μα (2 τάγματα) ΑΠΟΣΤΟΛΗ. Θά καταλάβη τήν θάσιν έξορμήσεως: τά κέντρα - παλ. Σκοπευτήριον - λόφος αγίου Σπυριδωνος - πλατ. Προσκόπων - ανατολικόν τμήμα λόχου 'Αρδηττού μέχρι γεφύρας Μέτς (ΟΧΙ) εις ΙΙΙ/2 τάγμα γέφυρα Μέτς (ΝΑΙ) δυτικόν τμήμα δάσους 'Αρδηττού - οικήματα καί ὁδοί Ν. Δ. γεφύρας Μέτς - τά πρώτα οικήματα τῆς ὁδοῦ 'Αναπαύσεως μέχρι Λεωφ. Συγγρού (ΟΧΙ) εις Ι/2 τάγμα ἐπί σκοπῶ νά ἐνεργήσουν ἐπιθεσιν μέ ἀξονας Δ. τμήμα δάσους 'Αρδηττού - γέφυρα Σταδίου - δάσος Ζαπτείου 'Αγελάδων καί 'Ακαδημαϊκόν Γυμναστήριον (ἐν τάγμα) καί Δ. τμήμα δάσους 'Αρδηττού γέφυρα Μέτς - ἄλσος Ζαπτείου καί στήλες 'Ολυμπίου Διός μετά τῆς περιοχῆς του.

ΣΤΑΘΜΟΣ Δ/ΣΕΩΣ 2ου Συν/τος (θά γνωσθῇ) τοῦ ΙΙΙ/2 τάγματος ἅγιος Σπυριδων τοῦ 1/2 τάγματος ἐντός τοῦ Νεκροταφείου καί παρά τήν εἰσόδον τούτου.

3) 'Εφεδρεία. Τό ΙΙ/2 τάγμα. ΑΠΟΣΤΟΛΗ θά καταλάβη θέσιν ὀπισθεν τοῦ λόφου 'Αρδηττού ἐπιτηρητικά στοιχεῖα ἐπὶ τοῦ λόφου διὰ τήν Χοάνην τοῦ Σταδίου. Νά προπαρασκευάσῃ ἐνίσχυσιν τῆς ἐπιθέσεως α) πρὸς τό ΙΙΙ/2 τάγμα β) πρὸς τό Ι/2 τάγμα. Σταθμός Δ/σεως, παρά τήν θέσιν ἀναμονῆς τοῦ τάγματος.

4) 'Ἦρα περατώσεως καταλήψεως τῆς θέσεως έξορμήσεως ἡ τετάρτη ὥρα τῆς Χ. ἡμέρας.

VI. ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΩΣ τὰ τάγματα θά κινητοποιηθοῦν ἀπὸ τὰς περιοχὰς των εἰς ὥρας μετά τό μεσονύκτιον καθορισθησομένης ὑπὸ τῶν δ/τῶν ταγμάτων οὕτως ὥστε τήν 3ην ὥραν τῆς Χ. ἡμέρας νά εὐρίσκονται εἰς χώρους συγκεντρώσεως ὡς ἐξῆς: ΙΙ/1 τάγμα περί τήν πλατ. Πλάκας ἰης διλοχίας περί τόν ἅγιον Γεώργιον Καρύτσην τοῦ ΙΙΙ/2 τάγματος. Τό ἄλσος Συγγρού τοῦ Ι/2 τάγματος ὁ πρὸ τοῦ Νεκρ. χώρος τοῦ ΙΙ/2 ἡ θέσις ἀναμονῆς του. Τὰ τάγματα θά κινητοποιηθοῦν ἐκ τῶν περιοχῶν των εἰς κλιμάκια διμοιριῶν ἡ δὲ μετακινήσεις των θά γίνῃ δι' ὁδεύσεων ἐκ τῶν προτέρων γνωρισθεῖσάν καί εἰς διαστήματα χρόνου οὕτως ὥστε νά ἀποκλεισθῇ ἐνδεχόμενος αἰφνιδισμὸς νά λάβουν δὲ ὅλα τὰ μέτρα ἀποκρύψεως καί καλύψεως τῶν τμημάτων.

ΣΤΑΘΜΟΣ Δ/ΣΕΩΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ (Θά γνωσθῇ).

Ἀθῆναι 14.5.44

Στρατ. Καθοδηγητῆς
ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Πολιτ. Καθόδ.
ΟΔΥΣΣΕΑΣ

κατὰ τὴν ὥραν τοῦ 11/4 ἡ θέσις ἀναμονῆς του.
Τὰ τάγματα θά κινητοποιηθοῦν ἐκ τῶν περιοχῶν των εἰς κλιμάκια διμοιριῶν ἡ δὲ μετακινήσεις των θά γίνῃ δι' ὁδεύσεων ἐκ τῶν προτέρων γνωρισθεῖσάν καί εἰς διαστήματα χρόνου οὕτως ὥστε νά ἀποκλεισθῇ ἐνδεχόμενος αἰφνιδισμὸς νά λάβουν δὲ ὅλα τὰ μέτρα ἀποκρύψεως καί καλύψεως τῶν τμημάτων.
ΣΤ. ΘΜΟΣ Δ/ΣΕΩΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ (Θά γνωσθῇ).

Ἀθῆναι 14-5-44

Στρατ. Καθοδηγητῆς
ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Πολιτ. Καθόδ.
ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 5^ο

ΕΛΑΣ

1ον Συν/μα Πεζικοῦ
ἀριθ. πρωτ. 2

Ἀσκήσις Στελεχῶν

Συν/τος μέχρι Διμοιριτῶν συμπεριλαμβανομένων.

Θέμα

- I. ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
- II. ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
- III. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ ὡς το ληφθέν σχετικόν θέμα
- IV. ΕΛΙΓΜΟΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ

V. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΣΥΝ/ΤΟΣ διὰ τήν ἀσκήσιν:

Iον Τάγμα: Διοικητῆς Τάγματος: Ὁ ἐπιτελὴς τοῦ Τάγματος. (Θά συμμετάσχη τῆς ἀσκήσεως μόνον ὁ 3ος λόχος).

IIον Τάγμα: Διοικητῆς ὁ Διοικητῆς τοῦ Τάγματος. (Θά συμμετάσχουν καί οἱ 3 λόχοι του).

IIIον Τάγμα: Διοικητῆς Τάγματος: ὁ ἐπιτελὴς τοῦ Τάγματος. (Θά συμμετάσχουν τῆς ἀσκήσεως οἱ 2 λόχοι του).

VI. ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ

II Τάγμα: Θά καταλάβη τὰ οἰκίσματα καί τὰς παρόδους τὰς κειμένας ἐπὶ τῆς Λεωφ. Συγγρού ἀπὸ τῆς διασταυρώσεως τῆς λεωφόρου μετά τῆς ὁδοῦ ἀναπαύσεως, τὰς κειμένας ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ τῆς Λεωφόρου Ἀμαλίας, τὰ περιβάλλοντα τήν Πλατεῖαν Συν/τος οἰκήματα, ὡς καί τὰ οἰκήματα κείμενα ἐπὶ τῆς Λεωφόρου Ἀμαλίας μέχρι τῆς ὁδοῦ Σέκερη (ναί), ἐπὶ σκοπῶ:

α) Νά ἐπιτηρῇ τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ.

β) Νά ἀπαγορεύσῃ εἰς τόν ἐχθρόν νά χρησιμοποίησῃ τὰς κυρίας ἀρτηρίας τῆς ὁδοῦ Ἀναπαύσεως, τῆς Λεωφ. Ὀλγας, τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ Ζαπτείου, τῆς δυτικῆς εἰσόδου τοῦ Ἑθνικοῦ κήπου (ἐναντι Ξυλοθραύστου), τὰς γύρω τῶν Παλαιῶν Ἀνακτόρων εἰσόδους ὡς καί τήν βορείαν εἰσόδον τοῦ Ἑθνικοῦ κήπου, ὡς καί τούς μεταξὺ τῶν ἄνω κυρίων ἀρτηριῶν χώρους, διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως ἀνά μίας ομάδος πολυβόλων ἐναντι ἐκάστης κυρίας ἀρτηρίας, ὥστε νά καταστή ἀδύνατος ἡ τυχόν ἀποπείρα τοῦ ἐχθροῦ νά διαφύγῃ διὰ τῶν ἀρτηριῶν τούτων πρὸ τῆς πίεσεως ἡ ἐξασκεῖ ἐπὶ τούτου τό ἐκ-τοῦ λόφου Ἀρδηττού ἐπιτιθέμενον κατ' αὐτοῦ φίλιον 2ον Συν/μα πεζικοῦ.

νους τοῦ Συντάγματος πού κι' αὐτοὶ συναντῶνται στή συνέχεια μέ τή διοίκηση τῆς Ταξιαρχίας. Ὅλη αὐτή ἡ διαδικασία δέν βασταίει πάνω ἀπὸ μίαν ὥρα - συχνά καί πολύ λιγότερο - ἔτσι πού σέ σύντομο χρονικὸ διάστημα τό Α' Σῶμα Στρατοῦ καί συχνά καί ἡ Κ.Ε. τοῦ ΕΛΑΣ ἔχουνε μιά πλήρη εἰκόνα γιά τήν ἐπιτυχία ἢ καί τίς ἐνδεχόμενες ἀδυναμίες πού παρουσιαστήκανε κατὰ τήν διεξαγωγή τῆς ἀσκήσεως. Στοιχεῖα γιά μιά τέτοια κριτική ἔχουν διασωθεῖ μέ τή μορφή χειρόγραφης σημείωσης πάνω στήν δακτυλογραφημένη διαταγὴ ἀσκήσεως μάχης τῆς 5/11/43 πού θά δοῦμε σέ λίγο, (σημειώνονται μέ πλάγια στοιχεῖα στό κάτω τμήμα τῆς διαταγῆς).

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ τῶν ὁργανωτικῶν αὐτῶν προσπαθειῶν δέν ἀργήσανε νά φανοῦν, ὅταν ἀπ' τό καλοκαίρι κι' ὅλας τοῦ 1944, ὅλες σχεδόν οἱ περιφερειακὲς συνοικίες τῆς Ἀθήνας εἶναι οὐσιαστικά ἐλεύθερες καί φρουροῦνται ἀπ' τόν ΕΛΑΣ πού γιά τό σκοπὸ αὐτὸ ἔχει ἐγκαταστήσει ἀπὸ τήν ἀνοίξη τοῦ 1944 σέ κάθε γειτονία ἓνα μόνιμο φρουραρχεῖο, ἐπανδρωμένο μέ μιά μικρὴ ἐνοπλὴ δύναμη. Γι' αὐτὸ κι' ὅταν οἱ γερμανοὶ ἀποφασίζουν κάποια ἐπιδρομὴ - γιά λόγους γοήτρου - σέ ἀθηναϊκὴ συνοικία, τήν ἀποτολμάνε μόνον μέ μεγάλες δυνάμεις, ὑποστηριζόμενες ἀπὸ μηχανοκί-

ΕΛΑΣ 'Αθήνας (χρονολογική ανάπτυξη)

Δεκέμβρης 1941

Συγκρότηση της Κ.Ε. του ΕΛΑΣ.

16 Φλεβάρη 1942

Πρώτη προκήρυξη της Κ.Ε. του ΕΛΑΣ.

Φλεβάρης 1942

Συγκρότηση Στρατιωτικών Επιτροπών

στην 'Αθήνα-Πειραιά:

'Αθήνα: πέντε ύποτομείς.

Πειραιάς: δύο ύποτομείς.

Τέλη 1942

Οι 'Υποτομείς συγκροτούνται

σε Τάγματα.

'Ανοιξη 1943

Συγκροτείται στην 'Αθήνα:

ή 1η Ταξιαρχία με δύο Συντάγματα:

1ο Σύνταγμα: στις ΒΔ συνοικίες.

2ο Σύνταγμα: στις Ν.Α. συνοικίες.

Τάγμα προαστείων.

Τάγμα Φοιτητών.

Στόν Πειραιά τό 6ο 'Ανεξάρτητο

Σύνταγμα.

Σεπτέμβρης 1943

Συγκρότηση του Α' Σώματος Στρατού:

1 και 2 Ταξιαρχίες

8ο 'Ανεξάρτητο Σύνταγμα

Τάγμα Φοιτητών

VI Ταξιαρχία

Πειραιάς

διαταγες 4-5-6 (σχοδίο)

Οι διαταγές άσκησης μάχης άριθμ. 4,5 και 6 αποτελούν μία ένότητα και άφορούν άσκήσεις ολόκληρης της 1 Ταξιαρχίας του ΕΛΑΣ με τα δύο δηλαδή Συντάγματά της, τό 1ο και τό 2ο.

Η Διαταγή άριθμ. 4 με ήμερομηνία 14.5.44 είναι της Ταξιαρχίας και α' αυτήν καθορίζονται διάταξη και άποστολές των ύπ' αυτήν Συνταγμάτων, σταθμοί συγκέντρωσης και διοίκησης, καθώς και οι τρόποι ένεργείας. Η Διαταγή άριθμ. 5 (22.5.44) είναι του 1ου Συντάγματος (της 1 Ταξιαρχίας) και εκδίδεται για την κατανομή των άποστολών στά ύπ' αυτό τμήματα, δηλαδή τα τρία Τάγματά του, βάσει των έντολών της Ταξιαρχίας.

Η Διαταγή άριθμ. 6 (24.5.44), είναι του 1 Τάγματος του 1ου Συντάγματος και άφορά τούς λόχους και τις Διμοιρίες του.

Η σειρά όλων αυτών των Διαταγών για την ίδια άσκηση, παρουσιάζει τό ξεχωριστό ενδιαφέρον ότι ύλοποιεί τον τρόπο ένεργείας των διαφόρων μονάδων του ΕΛΑΣ, από επίπεδο Ταξιαρχίας μέχρι και Διμοιρίας. Η άσκηση αυτή πραγματοποιήθηκε την νύχτα της 25-26.5.44, ή δε κινητοποίηση των δυνάμεων του ΕΛΑΣ σε τόσο μεγάλη έκταση και με τρόπο άρκετά εμφανή, πού έγινε αντίληπτος από τούς έχθρούς, είχε σαν συνέπεια να τεθούν όλες οι γερμανικές μονάδες του λεκανοπέδιου Αττικής σε άυστηρό συναγερμό, πού κράτησε μία ολόκληρη δομομάδα.

γ) Διά τριών ομάδων να επιχειρηθή είσδους εις τον έχθρικών χώρον και εις τά σημεία Πύλη 'Αδριανού-Στήλαι 'Ολυμπίου Διός, Νότιος παρυφή 'Εθνικού κήπου (δίοδος μεταξύ 'Εθνικού κήπου και Ζαππείου), και Σκάλα Πλατείας Συν/τος - Μνημείον 'Αγνώστου Στρατιώτου και διά συγκεντρωτικών πυρών, ν' άπασχολείται ό έχθρός.

III. Τάγμα: (2 λόχοι). Θα καταλάβη τά οικήματα και τās παρόδους τās κειμένες επί της Λεωφ. Βασ. Σοφίας από της όδοϋ Κούμπαρη μέχρι και της εκκλησίας 'Αγ. Νικολάου συμπεριλαμβανομένης ως και ολόκληρον την Ριζάρειον σχολήν, επί σκοπώ:

α) Νά επιτηρή τās κινήσεις του έχθρου.

β) Νά άπαγορεύση εις τον έχθρόν νά χρησιμοποιήση τās κυρίας άρτηρίας, 'Ηρώδου του 'Αττικού, Πλατείας Ρηγίλλης και όδοϋ Ριζάρη, ως και τās μεταξύ των άνω κυρίων άρτηριών χώρους, διά της έγκαταστάσεως ανά μιας ομάδος πολυθόλων έναντι εκάστης κυρίας άρτηρίας, ώστε (ως ή Β' άποστολή II Τάγματος).

γ) Διά δύο ομάδων ν' άπασχολή συνεχώς τον έχθρόν διά συγκεντρώσεως πυρών κατά του χώρου περίε του Βυζαντινού Μουσείου (Μέγαρον Δουκίσσης Πλακεντίας) και κατά στρατώνων ΙΙου Συν/τος όρειβ. Πυρ/κού από γεφύρας 'Ηλίουσού επί όδοϋ Ριζάρη και 'Ανατολικώς ταύτης.

VII. ΕΦΕΔΡΕΙΑΙ

Ιον Τάγμα (1 λόφος) ως έφεδρεία Συν/τος.

ΙΙον Τάγμα (1 λόχος) έφεδρεία Τάγματος.

ΙΙΙον Τάγμα (2 Διμοιρίαί) έφεδρεία Τάγματος.

VIII. ΣΤΑΘΜΟΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Ιου Τάγματος Παλαιά Βουλή (όδός Σταδίου).

ΙΙου Τάγματος Πλατεία Πλάκας.

ΙΙΙου Τάγματος 'Αγγλική Πρεσβεία (Τέως Μέγαρον 'Ελ. Βενιζέλου).

'Εφεδρικοί Λόχοι ΙΙου Τάγματος: Πλατεία Πλάκας. Δύο έφεδρικοί Διμοιρίαί ΙΙΙου Τάγματος: 'Αγγλική Πρεσβεία.

IX. ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΒΑΣΕΙΣ:

α) 'Εσωτερικός Σύνδεσμος: Διά πεζών μαχητών ή ποδilatιστών.

β) Σύνδεσμος μετά γειτονικών μονάδων:

Τό ΙΙον Τάγμα: διά της όδοϋ 'Αναπαύσεως θα συνδεθῇ διά συνδέσμου πυρός (2-3 ένοπλοι μαχηταί) μετά του άριστερου του 2ου πεζ. Συν/τος. **Τό ΙΙΙ Τάγμα** όμοίως διά της όδοϋ Ριζάρη νά συνδεθῇ μετά του δεξιού του 2 Πεζ. Συν/τος.

X. ΧΩΡΟΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΣ:

Ιον Τάγμα: Παλαιά Βουλή

ΙΙον Τάγμα: Περί την πλατεϊαν Πλάκας.

ΙΙΙον Τάγμα: Πλατεία Κολωνακίου.

XI. 'Ωρα συγκεντρώσεως Ταγμάτων εις χώρον συγκεντρώσεως: ή 3η πρωινή ώρα της Χ ήμέρας.

XII. 'Ωρα καταλήψεως της Βάσεως έξορμήσεως: ή 4η πρωινή ώρα της Χ ήμέρας.

XIII. 'Η Χ ήμέρα θα όρισθῇ διά νεωτέρας διαταγής.

XIV. ΣΤΑΘΜΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ (Θά γνωσθῇ).

ΟΔΗΓΙΑΙ

έκτελέσεως της άσκήσεως

1) 'Αναγνώρισις: Οι Διοικηταί των Ταγμάτων μετά των οικείων διοικητών των λόχων θα άναγνωρίσουν επί τόπου τον χώρον της βάσεως έξορμήσεως του Τάγματος των και θα όρίσουν τα όρια της βάσεως έξορμήσεως εκάστου λόχου.

2) Οι Διοικηταί των λόχων μετά των οικείων Διμοιριτών θ' άναγνωρίσουν επί τόπου τās θέσεις των Διμοιριών.

3) Θα όρισθούν επίσης οι Σταθμοί Διοικήσεως των λόχων, θα άναγνωρισθούν οι Σ.Δ. των Ταγμάτων, οι χώροι συγκεντρώσεως και οι χώροι των 'Εφεδρειών, ώστε εκαστος θα μοφόρος νά γνωρίζη έπακριθώς τās θέσεις άς δέον νά καταλάβη τό τμήμα του κατά την 4η πρωινή ώραν της Χ ήμέρας.

4) 'Επίσης θα άναγνωρισθούν έπακριθώς τά δρομολόγια άτινα θα άκολουθήσουν τά τμήματα από του χώρου συγκεντρώσεως εις τον χώρον καταλήψεως της βάσεως έξορμήσεως ώστε νά μη έπέλθῃ σύγχυσις, άπόλεια δρομολογίου ή διασταύρωσης τμημάτων.

5) Κινητοποίησης: Αί Διμοιρίαί των λόχων θα συγκεντρωθούν εις τον χώρον σταθμεύσεως των και θα τεθούν εις κίνησιν προς τον χώρον συγκεντρώσεως του λόχου, όν δέον νά γνωρίζουν έπακριθώς οι Διοικηταί των λόχων κατόπιν προηγηθείσης άναγνώρισεως μετά του Διοικητού του Τάγματος.

● 'Εκαστος λόχος θα άποτελέσῃ ίδιαν φάλαγγα με άποστάσεις μεταξύ Διμοιριών 100-150 μέτρα συνδεομένων μεταξύ των διά θαμοφόρων ώστε νά μη άπολεσθῇ ό σύνδεσμος λόγω της νυκτός. Εις τās δύο παραλλήλους όδούς εκάστη Διμοιρία θ' άποσπάσῃ άριθμόν τινά μαχητών οΐτινες θα θαδίζουν με τον αυτόν θηματισμόν και θα πλαιοφυλάσσουν την Διμοιρίαν.

— Οι Διοικηταί των Ταγμάτων θα όρίσουν έν τη Διαταγή των προς τούς λόχους την ώραν έκκινήσεως εκάστου λόχου ως και τό άκολουθητέον δρομολόγιον λαμβάνοντες ύπ' όψιν τον χρόνον όν άπαιτείται νά διανύσῃ εκαστος λόχος από του χώρου σταθμεύσεώς του εις

νητα και θωρακισμένα όχηματα, συχνά δέ και με συνοδεία από τάνκς. 'Αλλά και στίς περιπτώσεις αυτές οι γερμανικές επιδρομές δεν είτανε απλοί περιπάτοι και συχνά εξελίχθηκαν σε πραγματικές μάχες με τά έν-οπια έλασίτικα τμήματα, όπως συν-έβη π.χ. με τη μάχη της Κοκκινιάς (6-8 Μαρτίου 1944) και την ηρωική άμυνα των τριών έπονιτών στο Φρουραρχείο του 'Υμηττού - (28 'Απριλίου 1944).

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ της 'Αθή-νας, στίς 12 'Οκτωβρίου 1944 έγινε τελικά αναίμακτα, αφού τά γερμα-νικά στρατεύματα έκκενώσανε την πρωτεύουσα χωρίς νά προκαλέσουνε καταστροφές. Καί μόνον στόν Πει-ραιά, όταν αποπειράθηκαν ν' ανατι-νάξουν τίς εγκαταστάσεις της 'Ηλεκ-τρικής 'Εταιρείας, δρέθηκαν αντιμε-τωποι μέ τό 6ο Σύνταγμα του ΕΛΑΣ πού μετά από σκληρή μάχη, ανάγκασε τούς Γερμανούς νά εγκαταλείψουν τό έγχείρημά τους και νά αποχωρήσουν, σώζοντας έτσι την μοναδική, της έπο-χής εκείνης, μονάδα παραγωγής ήλεκ-τρικού ρεύματος στην περιοχή της 'Αθήνας. Στή μάχη της 'Ηλεκτρικής ο ΕΛΑΣ είχε 17 νεκρούς και πάνω από 30 τραυματίες.

ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ της 'Απελευθέρωσης ή δύναμη του ΕΛΑΣ 'Αθήνας έχει αυ-ξηθεί σημαντικά, και - στά χαρτιά όμως - φτάνει τίς 23.000. Στην πραγ-ματικότητα, δέ ξεπερνά τούς 5 - 6.000 άντρες, πράγμα πού επιβε-βαιώνεται και από τόν αριθμό των όπλων διαφόρων τύπων πού διαθέτει (τουφέκια 3.700, αυτόματα 220, πι-στόλια - περίστροφα 1.300). Τί υπάρχει όμως στην αντίπαλη παρά-ταξη; Ουσιαστικά μόνο ή 'Αστυνομία Πόλεων - περίπου 6.000 άνδρες - στην όποια όμως ένα μεγάλο ποσοστό κυρίως αστυφυλάκων, αλλά και αξιω-ματικών, γύρω στό 30% είναι όργα-νωμένοι στό ΕΑΜ, καθώς και μερικές μικροομάδες συνεργατών των γερ-μανών (ΕΔΕΣ 'Αθήνας, Χίτες) πού όμως μόνη φροντίδα τους είναι νά κρυφτούνε γιά νά γλυτώσουν από τή δίκαιη όργή του λαού.

Μ' ΑΥΤΟ τό συσχετισμό δυνά-μεων, ή κατάληψη της 'Αθήνας από τίς έαμικές οργανώσεις ήταν τό εύκο-λότερο των πραγμάτων, αν μάλιστα λάβουμε υπ' όψη την συμπαράσταση της μεγαλύτερης μάζας του αθηναί-κού λαού πού ήταν οργανωμένος κατά τό 70% στό ΕΑΜ.

ΠΡΕΠΕΙ έξ άλλου νά σημειωθεί ότι μέ την άπελευθέρωση της 'Αθήνας και γιά αρκετές μέρες, υπήρξε ένα πραγματικό κενό εξουσίας, πού θά δικαιολογούσε και τυπικά την κατά-ληψή της. 'Υπήρχε βέβαια ή από 27 Σεπτέμβρη 1944, διαταγή του βρε-τανού στρατηγού Σκόμπι, πού εκδό-

τόν χώρον συγκεντρώσεως, ώστε άπαντες οι λόχοι νά έχουν συγκεντρωθεί την 3ην πρωί-νήν ώραν εις τόν χώρον συγκεντρώσεως.

- Όμοίως θά όρισθι ή ώρα εκκινήσεως εκάστου λόχου εκ του χώρου συγκεντρώσεως εις την θέση έξορμήσεως του ώστε ή κατάληψή της νά έχη αποπερατωθι την 4ην πρωινήν ώραν.

- Η πορεία προς τόν χώρον συγκεντρώσεως, ή προσωρινή στάθμευσις επί αυτού και ή πορεία προς κατάληψιν της θέσεως έξορμήσεως ως γινόμενη έντός νυκτός καθ' ήν ό προσανατολισμός είναι εύκολον νά άπολεσθι άπαιτεί λεπτομερή αναγνώρισιν και χάραξιν των δρομολογίων. 'Απόλεια δρομολογίου, σύγχυσις, διασταυρώσεις μονάδων ή άμφιβολία περί του ακριβοϋς χώρου καταλήψεως θέλει μάς οδηγήσει εις την περιπλάνησιν και εις τας άκτίνας του ήλιου αίτνες θά μάς άφαιρέσουν τό ήμισυ, αν όχι τό όλον, της επιτυχίας.

10) Οί Διοικηταί των Ταγμάτων: 'Αφού εκδώσουν τας διαταγάς των προς τούς λόχους (έγ-γράφως) συμφώνως τη παρούση διαταγή και ταίς οδηγίαις, αφού ένεργήσουνι τας ένδει-κνυομένας αναγνώσεις και αφού θεβαιωθώσιν ότι άπαντες οι ύπ' αυτούς βαθμοφόροι (Διοικηταί λόχων και Διμοιρίται) ενημερώθησαν πλήρως θά υποβάλωσιν εις τό Σύν/γμα αντίγραφον της έκδοθείσης Δ/γής των ίνα υποβληθι αύτη εις την Ταξιαρχίαν και ν' ανα-φέρωσιν ότι είναι έτοιμοι διά την εκτέλεσιν της άσκήσεως. 'Επίσης θά αναφέρωσι ταυτο-χρόνως ποίαν ώραν της ημέρας θεωρούν ως καταλληλοτέραν διά την εκτέλεσιν της άσκήσεως ώστε νά παρευρεθώυν άπαντες οι βαθμοφόροι δεδομένου ότι οι πλείστοι τού-των εργάζονται.

11) Κατά την ώραν της άσκήσεως: Οί Διοικηταί των λόχων θά διέλθωσι διά του χώρου των Διμοιριτών των θά θεβαιώσιν ότι ούτοι εύρίσκονται εις τας θέσεις των, θά άλλαλοχαιρε-τώσιν και μετά τόν χαιρετισμόν εκάστος διμοιρίτης θά είναι έλεύθερος. Μετά ό Διοικη-τής εκάστου λόχου, θά μεταβινη εις τόν Σ.Δ. του Τάγματός του, θά αναφέρη και θά είναι έλεύθερος.

Οί Διοικηταί των Ταγμάτων αφού λάβωσι τας αναφοράς των λόχων των θά μεταβινώσιν εις τόν Σ.Δ. του Συν/τος, θά αναφέρωσι και κατόπιν θά είναι έλεύθεροι.

"Απασα ή προπαρασκευαστική εργασία διά την άσκησιν δέον νά έχη αποπερατωθι μέχρι της έσπέρας της 24ης Μαΐου 1944.

Παραλήπται:

I, II, III Τάγματα.
I Ταξιαρχία (ύ.τ.ά.).

Σ.Δ. τη 22-5-44

Ο Δ/τής του Συν/τος

Αχιλλέας

Παραλήπται
I, II, III Τάγματα
I Ταξιαρχία (ύ.τ.ά.)

Σ.Δ. τη 22-5-44

Αχιλλέας

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 6^ο

ΕΛΑΣ
1 Σύν. 1 Τάγμα

ΔΙΑΤΑΓΗ

Άσκησις στελεχών. μέχρι 4/5 Μαΐου.

I. Θέμα
Γενική κατάσταση. Ο εκθρός, πεινών ανεκτίμηση
Ανταρτικόν ως διάφορα ύψηρες πείναι από 1000
Φρέσιν γιά ευδοκία.

Σελήνι πεινών: 200 γύρω πείναι πεινών πείναι

ΕΛΑΣ.

1 Σύντ. 1 Τάγμα

ΔΙΑΤΑΓΗ

Άσκησις στελεχών μέχρι και διμοιριτών

I. Θέμα

Γενική κατάσταση: Ο εκθρός κατόπιν έπιχειρήσεων συνεπτώχθει εις διάφορα τμήματα της πόλεως από τά όποία πρέπει νά εκδιωχθει.

θηκε άμέσως μετά την ύπογραφή του Συμφώνου της Καζέρτας και πού στην παράγραφο 3 τόνιζε ότι «Ο ΕΛΑΣ διατάχθη όπως κρατήσει τας δυνάμεις του εκτός περιοχής Ἀττικής». Ἐδῶ ὅμως ὑπονοεῖται φανερά ὅτι ὁ μόνιμος - τακτικός ΕΛΑΣ εἶναι ἐκεῖνος πού θά μείνει ἔξω ἀπό τήν Ἀττική καί ὄχι βέβαια ὁ ἐφεδρικός ΕΛΑΣ Ἀθήνας, πού εἶναι γνωστό καί στούς βρετανούς ὅτι αὐτός βρίσκεται ἤδη μέσα στήν πόλη. Ἐτσι ἡ ὁποιαδήποτε ἐνέργεια τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ δέν θά μπορούσε νά θεωρηθεῖ, οὔτε οὐσιαστικά, οὔτε καί τυπικά ὅτι ἐρχεται σέ σύγκρουση μέ τή διάταγὴ τοῦ Σκόμπι.

ΤΟ ΕΑΜ ὅμως, ὄχι μόνον δέν κατέλαβε τότε τήν πρωτεύουσα, ἀλλά ἔσπευσε λίγες μόλις μέρες μετά τήν ἀπελευθέρωση νά διαλύσει τόν ΕΛΑΣ Ἀθήνας. Σέ ἀκτίφ στελεχῶν ἐνός τμήματος τοῦ ΕΛΑΣ ἐπιτέδου συντάγματος - πού ἔγινε στίς 17 Ὀκτώβρη 1944, πέντε δηλαδή ἡμέρες μετά τήν ἀπελευθέρωση, κρατήθηκαν πρόχειρα καί συνοπτικά πρακτικά, πού περιέχουν ὅμως ἀποκαλυπτικά, γιά τήν περίπτωσή μας, στοιχεῖα. Θά κλείσουμε λοιπόν τό σύντομο τοῦτο μελέτημα, μέ μερικά χαρακτηριστικά ἀποσπάσματα ἀπό τά ἱστορικά αὐτά πρακτικά, ὅπου ἀνάμεσα στά ἄλλα, διαβάζουμε: «Φρουραρχεῖα. Ὅταν ἰδρῦθηκαν πρό 2 - 3 μηνῶν εἶχαν σκοπό τήν περιφρούρηση τῆς συνοικίας. Τώρα πού ἐξεπλήρωσαν τό προορισμό τους πρέπει νά διαλυθοῦν» καί τό σημαντικότερο: «θά ἀρχίσει ἡ ἀποσυμφόρηση» (διάβαζε διάλυση τοῦ ΕΛΑΣ). «Ὅσοι ἐλασίτες μποροῦν νά ξαναγυρίσουν στή δουλειά τους, θά πάνε». Μόνον κάποια χαλαρή ἐπαφή μεταξύ τῶν μαχητῶν θά ἐξακολουθήσει, ὅταν «θά ἀρχίσει ἡ λειτουργία τοῦ Σπιτιοῦ τοῦ φωτῶν, εἶδος καντίνας, μέ μορφωτικά καί ψυχαγωγικά μέσα».

Τήν ἴδια ὥρα ὅμως, πού τό ΕΑΜ ἐνεργοῦσε μ' αὐτή τήν ἐντιμότητα, οἱ ἀντίπαλοί του εἶχαν στήσει κι' ὅλας τίς παγίδες γιά νά τσακίσουν τό μεγαλύτερο ἀντιστασιακό κίνημα πού εἶχε δημιουργήσει καί νά ὑποτάξουν πάλι τόν ἑλληνικό λαό στά συμφέροντά τους. Ἐτσι ὅμως, ὅταν ἐνωμένοι, ἀντίπαλοι καί βρετανοί, ἔξαπολύσανε τήν ἐπίθεσιν τους τόν Δεκέμβρη, αὐτοί μέν βρεθήκανε πανέτοιμοι, ἐνῶ ὁ ΕΛΑΣ τῆς Ἀθήνας, πού θά ἔδινε τή μεγάλη μάχη, οὐσιαστικά δέν ὑπῆρχε καί ἀνασυγκροτήθηκε τίς ἡμέρες ἐκεῖνες ἀμέθοδα καί ἐκ τῶν ἐνόντων.

ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ

Εἰδική κατάσταση: Ἐνα τμήμα του ἔχει καταλάβει τόν χώρον Λ. Βασ. Σοφίας - Λ. Ἀμαλίας - Ρέμμα Ἰλίου - ἀπό γέφυρα ὁδοῦ Ἀναπαύσεως μέχρι Γέφυρα ὁδοῦ Ριζάρη.

II. Ἀποστολή Συντάγματος: Ἡ κατάληψις καταλλήλου θάσεως ἐξορμήσεως πρὸς ἐκτέλεσιν ἐπιθέσεως διὰ τήν ἐκδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ εἰς τόν χώρον ἀπὸ Ριζάρ. Σχολή - Λ. Βασ. Σοφίας - Περιοχὴ Πλατ. Συνταγμ. - Λεωφ. Ἀμαλίας - Ὁδ. Ἀντιστάσεως - Λ. Συγγρού.

III. Συγκρότησις συντάγματος:

1) Τό II. καί III Τάγμα διὰ τήν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιχειρήσεως.

2) Τό I Τάγμα ἐφεδρεία Συν/ματος.

IV Ἀποστολὴ I Τάγματος.

Τό I Τάγμα θά λάβει μέρος εἰς τήν ἀσκήσιν διὰ τοῦ 3 Λόχου. Οἱ λόχοι 1 - 2 ἐφεδρεία καί εἰς τήν διάθεσιν τοῦ Συντάγματος ὑπ' ὄψιν. Ἡ μετὰθασις τοῦ 3ου Λόχου εἰς τόν τόπον συγκεντρώσεως θά γίνῃ μέ μεγάλην κατὰ βάθος καί πλάτος κλιμακῶσιν κατὰ διμοιρίας.

V Δρομολογία μετὰθασεως καί τρόποι κλιμακώσεως 3ου Λόχου.

Ἡ μετὰθασις τοῦ Λόχου ἐκ τοῦ Στρατονισμοῦ του εἰς τόν τόπον συγκεντρώσεως θά γίνῃ ὡς ἐξῆς:

1. I Διμοιρία διὰ δρομολογίου καθορισθησαμένου ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ Λόχου σέ συγκεντρώσεως μετὰ τοῦ οἰκείου διμοιρίτου.

2. II Διμοιρία διὰ τῆς πρώτης παραλλήλου ἀριστερά τοῦ δρομολογίου τῆς I διμοιρίας.

3. III Διμοιρία ὀπισθεν τῆς I καί II διὰ τοῦ δρομολογίου τῆς I διμοιρίας.

VI Τόπος συγκεντρώσεως καί Σ.Δ. 3ου Λόχου.

Κήπος παλαιᾶς Βουλῆς

17.10.44

Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Συντάγματος διὰ τὴν ἐκδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ εἰς τόν χώρον ἀπὸ Ριζάρ. Σχολή - Λ. Βασ. Σοφίας - Περιοχὴ Πλατ. Συνταγμ. - Λεωφ. Ἀμαλίας - Ὁδ. Ἀντιστάσεως - Λ. Συγγρού.

Ἡ μετὰθασις τοῦ Λόχου ἐκ τοῦ Στρατονισμοῦ του εἰς τόν τόπον συγκεντρώσεως θά γίνῃ ὡς ἐξῆς:

1. I Διμοιρία διὰ δρομολογίου καθορισθησαμένου ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ Λόχου σέ συγκεντρώσεως μετὰ τοῦ οἰκείου διμοιρίτου.

2. II Διμοιρία διὰ τῆς πρώτης παραλλήλου ἀριστερά τοῦ δρομολογίου τῆς I διμοιρίας.

3. III Διμοιρία ὀπισθεν τῆς I καί II διὰ τοῦ δρομολογίου τῆς I διμοιρίας.

VI Τόπος συγκεντρώσεως καί Σ.Δ. 3ου Λόχου.

Κήπος παλαιᾶς Βουλῆς

Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Συντάγματος διὰ τὴν ἐκδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ εἰς τόν χώρον ἀπὸ Ριζάρ. Σχολή - Λ. Βασ. Σοφίας - Περιοχὴ Πλατ. Συνταγμ. - Λεωφ. Ἀμαλίας - Ὁδ. Ἀντιστάσεως - Λ. Συγγρού.

Ἡ μετὰθασις τοῦ Λόχου ἐκ τοῦ Στρατονισμοῦ του εἰς τόν τόπον συγκεντρώσεως θά γίνῃ ὡς ἐξῆς:

1. I Διμοιρία διὰ δρομολογίου καθορισθησαμένου ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ Λόχου σέ συγκεντρώσεως μετὰ τοῦ οἰκείου διμοιρίτου.

2. II Διμοιρία διὰ τῆς πρώτης παραλλήλου ἀριστερά τοῦ δρομολογίου τῆς I διμοιρίας.

3. III Διμοιρία ὀπισθεν τῆς I καί II διὰ τοῦ δρομολογίου τῆς I διμοιρίας.

VI Τόπος συγκεντρώσεως καί Σ.Δ. 3ου Λόχου.

Κήπος παλαιᾶς Βουλῆς

[illegible][illegible]

Example:
Shattered between fear &
behind shattered behind
shattered between
shattered between

Φωτοτυπία τοῦ πρώτου τεύχους (χειρόγραφο)
 τοῦ ἀντικειμένου γιὰ τὴν ὑπογραφή τοῦ
 Συγκλήτων τῆς Καζέρτας. Ὁ ὑπογραφὴ ἀρι-
 στερά εἶναι τοῦ ἀρχιεπισκόπου Οὐλάνου καὶ τοῦ
 ὁριζαντῶ ὑπογράφου Μακμίλαν καὶ δεξιὰ τοῦ
 πρωτοπαινετοῦ Γ. Παπανδρέου, τοῦ ἀρχηγοῦ
 τοῦ ΕΛΑΣ. Ν. Ζέρβου καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ΕΛΑΣ
 Στέφανου Σωτήρη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

Σημ. Από τί δημοσιεύματα γιά τόν Δεκέμβριον ἔχουν περιληφθεῖ ἑκείνα μόνον πού περιέχουν στοιχεία τί πληροφορίες σχετικάς μέ τό θέμα μας. Ἐχουν εἰσέλθει ἡμεῖς ἵνα ὄψη πληροφορίας πού ὑπάρχουν οὐ γενικά δημοσιεύματα γιά τήν Ἀντίσταση τί Ἀπομνημονεύματα ἀγωνιστῶν (Π. Ραῦσοις, Θ. Χατζής κ.ά.).

1. Ἀθηνῶς (Νίκανδρος Κελέσης): Ἀπὸ τὴν
ὀργάνωση καὶ δράση τοῦ ΕΛΑΣ Ἀθηνῶν-
Πειραιᾶ, πρὸ «Ἐθν. Ἀντίστασις», σὺλλ. 2η
(Ἀβάντας 1962), σσ. 34-51

«Νέος Κόσμος», τχ.1 (Γενάρης 1970), σσ.
48-56

Ἐλαιοῖτης (Πυριώχος); Ἡ ὁργάνωση τοῦ Ἐθνικοῦ Στρατοῦ, περ. «Κομμουνιστική Ἐπιθεώρηση», τχ. 38 (Ἰούνης 1945), σσ. 28-31

Καίσιμαγνης, Γιάγγνη: Μερικές από τις μάχες του
ΕΛΑΣ της Αθήνας, περ. «Έθν. Αντί-
σταση» συλλ. 10η (Οκτ. 1971), σσ. 61-64

Κωτσάκης, Σπύρος: «Ο ΕΛΑΣ άπελευθερώνει
τους 56 Άθροναντιπλώτες από τη Σωτηρία
(7 Άπριλη 1943), περ. «Έθν. Άντίσταση»,
συνλ. 13η (Σεπτ. 1977), σσ. 21-28

Κύριε Ελ. Σωτήρης: Ἡ μάχη ἀπελευθέρωσης τοῦ
Πειραιᾶ 12-13 Ὀκτωβρίου 1944, ἐφ.
«ΛΥΓΗ», 16.10.1976

Τζιμιωλόντζις, Ν. : Από τη δράση της 'Οργάνωσης των αστυνομικών και χωροφυλάκων της Αθήνας στην περίοδο της χιτλερικής κατοχής, περ. «Εθν. Αντίσταση», σπλλ. 10η (ὠστ. 1971), σσ. 105-107

Φάνης (Βασ. Μπαρτζώτας): 'Αγώνας 33 ήμε-
ρων, περ. «Κομμουνιστική Έπιθεώρηση»,
τχ. 34 (Φλεβάρης 1945), σσ. 11-13

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Σὲ ἄλλο δημοσίευσμα θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ παρουσιάσουμε μιά σειρά ὀργανωτικὰ ὑποκομίσματα τοῦ ΕΛΑΣ Ἀθῆνας, ποὺ καλύπτουν ὁλόκληρη τὴν ἱεραρχία: ἀπὸ τὸ Α' Σ. Στρατὸς μᾶχρι τὴν δημοφιλία καὶ τίς ὁμάδες μάχης.

2. Θά ήταν εύχης έργα αν επιζώντες αγωνιστές της Εποχής εκείνης συμπληρώνανε με προσωπικές μαρτυρίες την ιστορική αυτή διερεύνηση.

3. 'Ι. Ἀθηναῖος, α. 121 (βλ. ἐδῶ βιβλιογραφίαν).

4. Μικροί αγγλικές δυνάμεις που έφτασαν στη Ν. Πελοπόννησο και λίγοι αλεξιπρωτιστές που έπιασαν στον Ίσθμο της Κορίνθου και το αεροδρόμιο της Έλκεσσίνας, είναι άμελητες.

VII Σύμβουλοι καὶ διαβιβάσεις μερίμνει τοῦ Διοικ. τοῦ Λόχου διὰ πεζῶν ἀνιχνευτῶν, συνδέσμων καὶ διαβιβαστῶν.

VIII Ώρα Συγκέντρωσης του λόχου ή 3η πρωινή της ημέρας X.

ΙΧ. Ημέρα άσκήσεως θά καθορισθεί διά νεωτέρας διαταγής.

ΟΔΗΓΙΑΙ

3. Οι Λόχοι 1 – 2 ἐν ἐπιφύλακῃ εἰς τὸν τόπον Στρατωνισμόυ των.
4. Ὁ Διοικ. τοῦ 3ου Λόχου ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν διμοιριτῶν θά κἀν ἀναγνώριση τοῦ δρομολογίου πού θά ἀκολουθήσῃ ὁ λόχος γιὰ νά μεταβῇ ἀπὸ τὸν τόπο στρατωνισμόυ εἰς τὸν τόπο συγκεντρώσεως. Τὸ δρομολόγιο αὐτὸ πρέπει νά ἐξασφαλίζει: α) ἔλευθ. κινήσεως, β) ἀσφάλεια.
5. Ἡ κατὰ θάθος καὶ πλάτος κλιμάκωσις τῶν διμοιριῶν βάσῃ τῶν διὰ τῆς παρούσης διδο- μένων ἐντολῶν καὶ διὰ πρωτοβουλίας τοῦ Λόχου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατὰ στοιχεῖα καὶ ὁμάδες κλιμάκωσιν.
6. Νά ὑπολογισθῇ ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος διὰ τὴν μετάβασιν εἰς τὸν τόπον συγκεντρώ- σεως λαμβανομένων ὑπ' ὅψιν ἐνδεχομένων δυσχεριῶν καὶ ἐκτιμήσεις τῶν σημείων εἰς ἃ πιθανόν νά εὐρίσκονται ἐμπόδια.
7. Πρωταρχικὸν καθήκον τοῦ λόχου ἡ διατήρησις τῆς ἐπαφῆς τῶν κινουμένων διμοιριῶν μεταξὺ των ὡς καὶ μετὰ τοῦ Δ/τοῦ τοῦ Τάγματος. Ἐξασφάλις ἀπὸ παγίδας διὰ χρη- σιμοποιήσεως ἀνιχνευτῶν καὶ περιπόλων.
8. Μόλις φθάσῃ ὁ λόχος εἰς τὸν τόπον συγκέντρωσης μερίμνει τοῦ Δ/τοῦ τοῦ Λόχου πρέπει νά ἐπιτύχῃ ἀμέσως τὴν ἐπαφὴν μὲ τὸ ἀνώτερον κλιμάκιον εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται ὡς ἐφεδρεῖα διὰ νὰ δυνηθῇ σὲ σύντομον χρόν. διάστημα νά ἐμπλακῇ εἰς τὸν Ἀγῶνα μόλις τοῦτο ἀπαιτήσουν οἱ ἀνάγκαι τοῦ ἀγῶνος.
9. Νά ληφθῇ ὑπ' ὅψιν ὅτι λόγῳ τῆς νυκτός αἱ δυσκολίαι αὐξάνουν, αἱ παγίδαι εἶναι εὐκολό- τεραι καὶ ἡ ἀπώλεια τῶν δρομολογιῶν πιθανή. Διὰ τὸν λόγο τούτον νά μελετηθοῦν καλὰ τὰ σημεῖα. V καὶ VII τῆς παρούσης, ὥστε ἅπαντες οἱ μαχηταὶ καὶ κυρίως οἱ βαθ- μοφόροι νὰ τὰ γνωρίζουν καλὰ.
10. Ἐχετε ὑπ' ὅψιν σας ὅτι ἀπώλεια χρόνου, περιπλανήσεις καὶ καθιστερήσεις δύνανται νά ἔχουν καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ὅλου ἀγῶνος.
11. Νά προσεχθῇ καὶ ἐνισχυθῇ ἡ ἀνάπτυξις τῆς πρωτοβουλίας τῶν ἐπικεφαλῆς τῶν μικρῶν κυρίως τμημάτων (στοιχεῖα – ὁμάδες) τὰ ὁποῖα καὶ θά παίζουσιν πρωτεύοντα ρόλον.
12. Ἡ παρούσα νά μελετηθῇ ὑπὸ τοῦ Δ/τοῦ τοῦ λόχου καὶ διμοιριτῶν, νὰ συζητηθῇ καὶ νά προταθοῦν ἐνδεχόμενα τροποποιήσεις διὰ τὴν καλλιτέραν διεξαγωγὴν τῆς ἀσκήσεως.

Παραλήπται

1.2.3ος Λόχοι

Κοινοπ. 1 Σύνταγμ. (ὕ.τ.α)

Ἀθῆναι 24.5.44

ὁ Δ/τής τοῦ Τάγματος

ΥΠΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 7^ο

MOHAE 541

E.A. 21.5.1944

Διαταγή 'Επιχειρήσεων

1^η Γενική Κατάσταση. - Ο Εχθρός συμπιεσθείς πανταχόθεν έχει περιορισθή ούρον του οποίου η εξωτερική περιμετρος είναι η εξής : Πατησίων (από Βερανιέρου) - Πλατεία Κένιγγος - Σόλωνος - Επικταρίδου Τριχούκη - Λεωφόρος 'Αλεξάνδρου Πατισίων.

ὅτι εἶναι γνωστὸ περὶ τοῦ ἐχθροῦ ὅτι ὁὐκ ἀποθέσκει πυροβολικὰ.
Βίβλια δύναμεις εὐρίσκονται ἐν στενῇ ἐπαφῇ μετὰ τὸν ἐχθρόν.

II. *Αποστολή της μονάδας 541. Η μονάδα 541 προκειμένου να επιβεβαιωθεί εν στεί συνδεδεμένη δεξιά μετά της ομάδας 542, δριστερά και του ελχθρου δι την κατάληψιν της υπ'αυτού κατεχομένης τοποθεσίας, δι'εξουδετερώσεως του ίδιανηγκας, ου αυτού προς παραδοσιν, και εν τή σήμενι ενεργείας :

Δυσικλόν ὄριον. ὁδὸς Μουστοζυδὶ, κορυφῇ λόφου Στρέφη καὶ ἐκεῖθεν πρὸς ὁδὸν
Τοσίτσα. Νότιον ὄριον. Πλατεία ἐκκλινόντος - Σόλωνος.

541/I, 541/II ἐκ τοῦ χρόνου συγχρονισθεὶς εἰς τὴν βάσιν ἐξορμήσεως .(τὴν α
 542/I, 542/II ἐκ τοῦ χρόνου συγχρονισθεὶς εἰς τὴν βάσιν ἐξορμήσεως .(τὴν α

Ἡ Μονὴ 541/III θὰ παραμελῇ εἰς ἐφεξέρειαν.

Ὁ συνόλεός μετὰ τῆς 542 μονάδος μέριμνῃ τῆς 541 μονάδος.

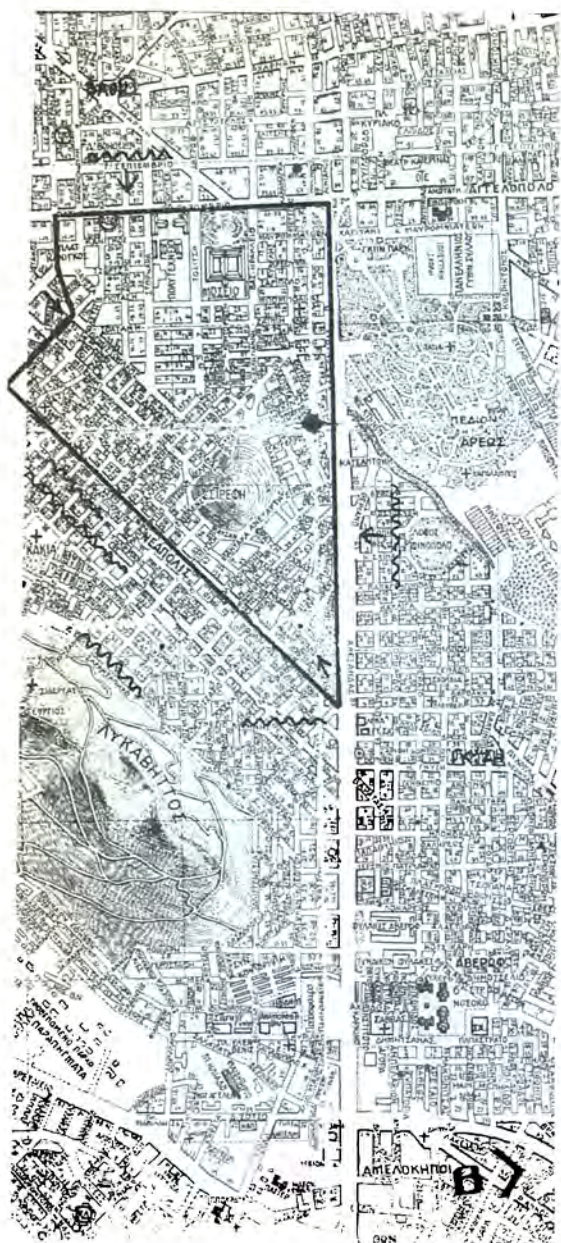
III. *Ιδία ἐνέργεια I) καὶ ἀποθῆ ἡ μονὰς 54I ἐκ τῶν χώρων συγκεντρώσεως καὶ τῶν βάσεων ἐξορύξεως καὶ τὸ κέντρον βάσεως τῆς ἐναντίου τοῦ λάθους «τοῖση».

ΜΟΝΑΣ 541

Διαταγή Έπιχειρήσεων

Σ.Δ. 21.5.1944

Ι. Γενική Κατάσταση. Ο έχθρος συμπίεσθεις πανταχόθεν έχει περιορισθεί σέ χώρον του οποίου η εξωτερική περίμετρος είναι η εξής: Πατησίων (ἀπό Βεραντζίερου) – Πλατεία

διαταγή 7 (σχοδίο)

Ἡ διαταγή ἀριθμ. 7 ἀφορᾷ ἀσκήση μάχης τῆς 22.5.44, πού ἐγίνε φαίνεται στή πλατεία καί παράλληλα μέ τήν ἀντίστοιχη τῆς I Ταξιαρχίας τῆς 24.5.44 πού εἶδαμε προηγουμένως. Ἡ μονάδα 541 (πού ἀναφέρεται ἐδῶ μέ τόν συνηματικό ἀριθμό τῆς) εἶναι τό 3ο Σύνταγμα τῆς II Ταξιαρχίας τοῦ ΕΛΑΣ, ἐνῶ ἡ 542 Μονάδα πού παίρνει κ' αὐτή μέρος στήν ἀσκήση, καλύπτοντας τόν δεξιό τομέα τῆς 541, εἶναι τό 4ο Σύνταγμα τῆς ἰδίας Ταξιαρχίας. (βλ. Πίνακα ὀργανωτικῆς διάρθρωσης τοῦ ΕΛΑΣ Ἀθῆνας). Ἐάν ἡ ὑπόθεσή μας αὐτή ἀληθεύει, ἐάν δηλαδή γίνανε συγχρόνως περίπου οἱ ἀσκήσεις μάχης τῶν I καί II Ταξιαρχιών, τότε ἔχουμε μιά εὐρύτατη κινητοποίηση τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ, ὅπου ἴσως πῆραν μέρος καί οἱ ἄλλες μονάδες του, δηλαδή τό 5ο Ἀνεξ. Σύνταγμα Προαστείων καί τό 6ο Σύνταγμα τοῦ Πειραιᾶ. Ἐλλείπει ὅμως ἀρκετῶν στοιχείων, ἡ ἀποψη αὐτή προτείνεται μόνο σάν ὑπόθεση.

Κάνιγγος – Σόλωνος – Χαριλάου Τρικούπη – Λεωφόρος Ἀλεξάνδρας – Πατησίων. Ὅτι εἶναι γνωστό περὶ τοῦ ἐχθροῦ ὅτι δέν διαθέτει πυροβολικό. Φίλια δύναμεις εὐρίσκονται σέ στενή ἐπαφή μέ τόν ἐχθρό.

II. Ἀποστολή τῆς μονάδος 541. Ἡ μονάδα 541 προκειμένου νά ἐπιτεθῇ ἐν στενῷ συνδέσμῳ δεξιᾷ μετά τῆς ὁμάδος 542, ἀριστερά..... κατά τοῦ ἐχθροῦ διὰ τήν κατάληψιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένης τοποθεσίας, δι' ἐξουδετερώσεως του ἢ ἐξαναγκασμοῦ αὐτοῦ πρὸς παράδοσιν, καί ἐν τῇ ζώνῃ ἐνεργείας: **Δυτικόν ὄριον.** Ὁδὸς Μουστοξύδη, κορυφή λόφου Στρέφη καί ἐκεῖθεν πρὸς ὁδὸν Τσοῖτσα. **Νότιον ὄριον.** Πλατεία Κάνιγγος – Σόλωνος.

Δέον ὅπως τὴν ἡμέραν Η καὶ ὦραν Ω ἔχει ὁδηγήσει τὰς ὑπ' αὐτοῦ μονάδας 541/I, 541/II ἐκ τοῦ χώρου συγκεντρώσεως εἰς τὴν θάσιν ἐξορμήσεως. (τὴν Ω ὥρα θά ἔχη καταληφθῇ ἡ θάσις ἐξορμήσεως).

Ἡ Μονάδα 541/III θά παραμείνῃ εἰς ἐφεδρείαν.

Ὁ σύνδεσμος μετὰ τῆς 542 μονάδος μερίμνη τῆς 541 μονάδος.

III. Ἰδέα ἐνεργείας I) νά ἀχθῇ ἡ μονάδα 541 ἐκ τῶν χώρων συγκεντρώσεως εἰς τὴν θάσιν ἐξορμήσεως μέ τό κέντρον θάρους τῆς ἐναντίον τοῦ λόφου Στρέφη.

2) Ἐπίθεσις ἐφ' ὅλου τοῦ μετώπου μέ κυρίαν προσπάθειαν ἐπὶ τῆς κατευθύνσεως γωνία Λεωφόρος Ἀλεξάνδρας, Χαριλάου Τρικούπη, Κορυφή Στρέφη, Θεμιστοκλέους, Στουρνάρα, διὰ συγκλινουσῶν ἐπιθέσεων ἀπὸ τῶν ὁδῶν Λεωφόρου Ἀλεξάνδρας καί Χαριλάου Τρικούπη.

IV. Διάταξις τῶν μονάδων 541/I καί 541/II

1) Βάσις ἐξορμήσεως

α) Προκεχωρημένον ὄριον τῆς γραμμῆς ἐξορμήσεως ἡ πρώτη παράλληλος τῆς ἐξωτερικῆς περιμέτρου τοῦ ἐχθροῦ (ἦτοι Πατησίων, Γλάδστωνος, Γαμβέτα, Θεμιστοκλέους, Ἀκαδημίας, Μαυρομικῆς, Ἀχιλλέως Παράσχου).

β) Ὁπίσθιον ὄριον βάσεως Πανεπιστημίου, Ἰπποκράτους, Διδότου, Βορειοδυτικῆ παραφῆ Λυκαβηττοῦ, Μπουκουβάλα, Ραγκαβῆ.

2) Ὁρία ζωνῶν ἐνεργείας

541/I ἀριστερόν ὄριον τό ἀριστερόν τῆς 541

Δεξιόν ὄριον Μεθώνης, Χ. Τρικούπη, Καλλιδορίου, Ἰπποκράτους, Σεργίου Πατριάρχου.

541/II ἀριστερόν ὄριον τό δεξιόν τῆς 541/I

Δεξιόν ὄριον τό δεξιόν τῆς 541

541/III ὑπ' ὄψιν.

V) Ἀποστολαί 541/I, 541/II

1) Πρό τῆς ἐπιθέσεως

α) Συγκέντρωση τῶν δυνάμεων.

Ἡ συγκέντρωσις θά γίνῃ στοὺς προκαθορισθέντας χώρους συγκεντρώσεως καί ἐκεῖθεν τὰ τμήματα θά ἀχθοῦν μέ εὐρείαν ἀραιώσιν καί διὰ κεκαλυμμένων ὁδεύσεων πρὸς κατάληψιν τῆς βάσεως ἐξορμήσεως.

Τὴν Ω-2 ὥραν τό 541/II νά ἔχη ἀποσύρῃ τὰ τμήματά του ἐκ τῆς ζωνῆς ἐνεργείας καί τῆς θας. ἐξορμήσεως τῆς 541/I

β) Ἡ κατάληψις τῆς βάσεως ἐξορμήσεως νά ἔχη περατωθῇ τὴν Ω ὥραν.

2) Ἐκτέλεσις ἐπιθέσεως

Ἡ 541/I νά ἐπιτεθῇ ἐν συνδέσμῳ ἀριστερᾷ καί δεξιᾷ μετὰ τῆς 541/II πρὸς κατάληψιν εἰς πρῶτον χρόνον τῆς ἐξωτερικῆς περιμέτρου τοῦ ἐχθροῦ (θὰ ὑποδειχθοῦν τετράγωνα κατεχόμενα ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ καί ὑποστηριζόμενα ὑπὸ πυρὸς αὐτομάτων ὁπλῶν). Εἰς δεῦτερον χρόνον ὑπ' ὄψιν.

Τό 541/II νά ἐπιτεθῇ ἐν τῇ κατευθύνσει τῆς 541 μονάδος διὰ τήν κατάληψιν εἰς πρῶτον χρόνον τοῦ τριγώνου Χαριλάου Τρικούπη, Κομνηνῶν, Λεωφόρου Ἀλεξάνδρας (θὰ ὑποδειχθοῦν ὁμοίως ὡς εἰς 541/I) εἰς δεῦτερον χρόνον ὑπ' ὄψιν.

Ἡ 541/II διὰ διμοιρίας πεζικοῦ νά τηρῇ τόν σύνδεσμον μετὰ τῆς 542/I μονάδος.

Ἡ 541/III ἐφεδρεία ὑπ' ὄψιν.

VI) Συμπληρωματικά μέσα: Εἰς τό 541/I μιά διμοιρία δυναμιτιστῶν, εἰς τό 541/II 2 διμοιρίες δυναμιτιστῶν (θὰ ὀρισθῇ προηγουμένως, θὰ γνωσθῇ ὅμως προφορικῶς).

VII) Σύνδεσμοι καί διαβιβάσεις:

α) Σταθμός διοικήσεως

Θὰ ὀρισθῇ προηγουμένως, θὰ γνωσθῇ ὅμως προφορικῶς.

β) Ἀξων διαβιβάσεως

Ἐπ' ὄψιν.

ΠΑΡΑΛΗΠΤΑΙ:

Ἐνδιαφερόμενοι (3)

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ὁμοίως (3)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΔΩΔΩΝΗ»

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 3, ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 3613029, 3637973

*** ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ**

* ΚΩΣΤΑΣ ΑΞΕΛΟΣ
ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ	* Ι. Μ. ΜΠΟΧΕΝΣΚΙ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
* ΖΑΝ ΒΑΛ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΕΣ
ΤΟΥ ΥΠΑΡΕΙΣΜΟΥ	* ΑΝΤΡΕ ΜΠΡΕΤΟΝ
ΜΑΝΙΦΕΣΤΑ
ΤΟΥ ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΜΟΥ
* ΚΑΡΛ ΓΙΑΣΠΕΡΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	* ΤΟΝΤΟΡ ΠΑΒΛΩΦ
ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΤΑΝΑΚΛΑΣΗΣ
* ΧΟΣΕ ΟΡΤΕΓΚΑ Υ ΓΚΑΣΣΕΤ
Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΩΝ ΜΑΖΩΝ	* Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ
- ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ
- ΛΟΓΙΚΗ
- Ο ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΕΤΗ
- ΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΒΙΩΜΑ
ΣΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ
- ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
- ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΠΥΓΜΗΣ
- Η ΠΑΙΔΕΙΑ
ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΜΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ
* ΝΙΚΟΛΑΪ ΙΡΙΜΠΑΤΖΙΑΚΩΦ
Η ΚΛΕΙΩ ΜΠΡΟΣΤΑ
ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	* ΠΑΟΥΛ ΤΙΛΛΙΧ
ΤΟ ΘΑΡΡΟΣ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΕΩΣ
* ΙΜΜ. ΚΑΝΤ
ΔΟΚΙΜΙΑ	* ΤΖΩΡΤΖ ΤΟΜΣΟΝ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΑΡΞ
ΣΤΟΝ ΜΑΟ
* Σ. ΚΙΡΚΕΡΓΚΩΡ
Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΓΩΝΙΑΣ	* ΜΑΡΤΙΝ ΧΑΪΝΤΕΓΚΕΡ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ
* ΜΠΕΝΕΝΤΕΤΤΟ ΚΡΟΤΣΕ
ΚΕΙΜΕΝΑ	
* ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΑΛΕΒΙΤΣΗ
- Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
- ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΗΜΙΑ
- Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΤΟΥ ΧΑΪΝΤΕΓΚΕΡ	
* ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΜΑΡΣΕΛ
ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΕΧΕΙΝ	
* ΕΥΤΥΧΗ ΜΠΙΤΣΑΚΗ
ΤΟ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΓΙΓΝΕΣΘΑΙ	

*** ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΟΥΝ:**

1. ΜΑΡΤΙΝ ΧΑΪΝΤΕΓΚΕΡ
ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ	3. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
2. Κ. Ρ. ΡΟΠΕΡ
Η ΑΝΟΙΧΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΚΑΙ ΟΙ ΕΧΘΡΟΙ ΤΗΣ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

1940:

Ἡ πνευματική ἐπιστράτευση

Μιά ἄγνωστη ὥς τώρα πτυχή τοῦ ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου εἶναι ἐκεῖνη ἡ ἐπιστράτευση τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τοῦ τόπου, πού διατάχθηκε ἀπό τόν Ἰ. Μεταξά καί πού καταδείχνει τίς ἀντιδράσεις μιᾶς φωτισμένης κοινωνικῆς μερίδας ἀπέναντι στή μυθολογία τῆς «ἀντρίκιας στάσης» τοῦ διχτάτορα. Τό ὕλικό πού ὑπάρχει προσφέρεται γιά μιᾶ ἀναλυτικότερη διαπραγμάτευση ἀπ' ὅτι αὐτή ἡ σινοπτική παρουσίαση κάποιων γεγονότων ἀπό τίς στήλες τοῦ «ΑΝΤΙ».

τοῦ Γ. Παναγιώτου

Τό ἱστορικό

Μέ τόν Ἀναγκαστικό Νόμο 2702 τοῦ 1940 «περί ὀργανώσεως τῆς πνευματικῆς ἐπιστρατεύσεως» συστήθηκε τμήμα πνευματικῆς ἐπιστράτευσης στό ὑφυπουργεῖο τύπου, μέ ἐπικεφαλῆς τό Θεολόγο Νικολοῦδη.

Μέ τό ἔγγραφο 39722/Ν/13.11.40 ὁ ὑφυπουργός ἀνακοίνωσε στά πνευματικά σωματεῖα πῶς: «ἐπιφορτισθεῖς παρὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως μέ τήν τιμὴν τῆς ὀργανώσεως τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τῆς χώρας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξάρσεως τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος καί τῆς διαφωτίσεως τῆς κοινῆς γνώμης τοῦ ἐσωτερικοῦ καί ἐξωτερικοῦ, ποιοῦμαι ἐκκλησίαν πρὸς τό σωματεῖόν σας ὅπως συντρέξῃ τό κράτος πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν. Συνεπῶς παρακαλῶ ὑμᾶς ὅπως κατὰ τὴν πρώτῃν μέθ' ἐμοῦ συνάντησίν σας μοῦ ὑποβάλλητε πίνακα τῶν μελῶν σας ἵνα ἐν καιρῷ καλέσω αὐτοὺς εἰς συνεργασίαν».

Στίς 21.11.40 τό γραφεῖο πνευματικῆς ἐπιστράτευσης καθόρισε μέ ἐγκύκλιό του τό φάσμα ἐνεργειῶν τοῦ γραφείου: «Ἐχομεν τὴν τιμὴν νά γνωρίσωμεν ὑμῖν, ὅτι, συμφῶνως πρὸς τὴν κηρυχθεῖσαν ἐπιστράτευσιν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τῆς χώρας πρὸς τὸν σκοπὸν συστηματικοῦ τῆς δράσεως καί τὸν καθορισμὸν τῶν σχετικῶν κατευθύνσεων ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ὑφυπουργεῖῳ, ἐθέσαμεν τὰς πρώτας θάσεις τῶν διαφόρων κλάδων δράσεως οἱ ὅποιοι ἀρχίζουν καί λειτουργοῦν ἐντὸς τῶν ἡμερῶν, σὺν τῷ χρόνῳ δέ θά ἀναπτυχθοῦν ἀναλόγως τῶν ἐκάστοτε παρουσιαζομένων ἀναγκῶν. Οἱ κλάδοι οὗτοι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι: διαφώτισις τοῦ ξένου κόσμου δι' ἀλληλογραφίας μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἡθικὴ ἐνίσχυσις τοῦ λαοῦ δι' ἀλληλογραφίας ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, ἰδίᾳ τῶν ἐξ ἀεροπορικῶν ἐπιδρομῶν δοκιμασθεισῶν περιφερειῶν, ἐπίσκεψις τῶν αὐτῶν περιφερειῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ προφορικῆς ἐνθαρρύνσεως τῶν πληθυσμῶν, ἐκδόσεις διαφωτιστικῶν μελετῶν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων καί ἀρθρογραφία εἰς τὸν ἐξωτερικὸν τύπον, ἐκδόσεις σχετικῶν μελετῶν διὰ τό ἐσωτερικόν καί ἀρθρογραφία εἰς τὸν ἡμερήσιον καί περιοδικόν τύπον τοῦ ἐσωτερικοῦ, ὁμιλίες εἰς δημοσίας συγκεντρώσεις ὡς καί ἀπὸ ραδιοφώνου, συνεργασία μετὰ τοῦ κλήρου εἰς τὰς ἐνεργείας μας, χρησιμοποίησις τῶν εκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, χρησιμοποίησις τῆς ἐθνικῆς νεολαίας. Πᾶσαν σχετικὴν εἰσήγησιν ὑμῶν θέλομεν εὐγνώμωνως δεχθεῖ καί μετὰ προσοχῆς μελετήσῃ. Διὰ τὴν ταχύτεραν διεκπεραίωσιν τῆς ἐργασίας θά προσπαθῶμεν ν' ἀποφύγωμεν πᾶσαν χρονοτριβὴν ἐκ λόγων γραφειοκρατικῶν. Ἐπειδὴ προέχει, ὡς ἀντιλαμβάνεσθε, ἡ διαφώτισις τοῦ ξένου κόσμου διὰ ταχείας ἀλληλογραφίας, παρακαλοῦμεν-θερμῶς ὑμᾶς ὅπως εὐαρεστηθῇτε κι' ἀπευθύνητε φιλικὰς ἐπιστολάς καί καταλλήλους ἐκκλήσεις χωρὶς ν' ἀποκλείωνται καί τηλεγραφήματα ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων πρὸς πάσας τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, πλην τῆς Ἰταλίας, συνδεομένης φιλικῶς μέθ' ὑμῶν προσωπικότητας, αἵτινες ἀσκοῦν καθ' οἷονδήποτε τρόπον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς δημοσίας ζωῆς καί γνώμης τῆς χώρας των, πρὸς ἡθικὴν καί ὕλικὴν ἀκρόν συνδρομὴν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς μας ὑποθέσεως. Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται θά διαβιβασθῶσιν εἰς τὸν τόπον τοῦ προορισμοῦ τῶν μερίμνῃ τοῦ γραφείου πνευματικῆς ἐπιστρατεύσεως καί πρὸς τοῦτο παρακαλοῦμεν νά σταλῶσιν ἡμῖν ἀνοικταί».

Γιά τὴν ὑλοποίησιν τοῦ «φιλόδοξου» αὐτοῦ προγράμματος τῶν ἐπιστρατευμένων λογοκρινόμενων ἐπιστολῶν συστήθηκε καί

Ἀνώτατο Γνωμοδοτικὸ Συμβούλιο Πνευματικῆς Ἐπιστρατεύσεως, ὄργανο πού πρόβλεπε καί τό ἐδάφιο 2 τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ ΑΝ. ΜΕΛΗ του ὀρίστηκαν, μέ πρόεδρο τό Νικολοῦδη, οἱ: Μαρίνος Γερουλάνος, πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας, Γεώργιος Φωτεινός, πρῶτανις τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀναστάσιος Οἰκονομόπουλος, πρῶτανις τοῦ Ἀριστοτελείου, Νικόλαος Κιτσίκης, πρῶτανις τοῦ Πολυτεχνείου, Ἰούλιος Διαλέτος, πρῶτανις τῆς ΑΣΟΕΕ, Βασίλειος Παπαδάκης, πρόεδρος τοῦ ΔΣ τῆς ΠΑΣΠΕ, Κωστῆς Μπαστιάς, Γενικός διευθυντής Γραμμάτων-Καλῶν Τεχνῶν τοῦ ὑπουργείου Παιδείας, Δημήτριος Σβολόπουλος, διευθυντής Λαϊκῆς διαφωτίσεως τοῦ ὑφυπουργείου Τύπου, Γεώργιος Βλάχος, διευθυντής τῆς «Καθημερινῆς», Ἀχιλλεύς Κύρου, διευθυντής τῆς «Ἐστίας» καί Μιχαὴλ Ἀργυρόπουλος, πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν.

Γιά νά μὴν ὑπάρξουν παρανοήσεις σχετικὰ μέ τίς «ἀρμοδιότητες» τῶν παραπάνω τιτλοῦχων ἐκδίδεται ἡ 321 τῆς 2.1.41 ἐγκύκλιος πού ὀρίζει πῶς «τὰ ὀρισθέντα πρόσωπα ἔχουν συμβουλευτικὴν ἰδιότητα, τῆς κατευθύνσεως τῆς πνευματικῆς ἐπιστρατεύσεως παραμενοῦσης εἰς χεῖρας τοῦ ἀρμοδίου ὑφυπουργοῦ» καί ὅτι «ἡ πνευματικὴ ἐπιστράτευσις παραμένει ἔργον κυρίως οἰκισιοθελοῦς προσφορὰς εἰς τὸν καθόλου ἐθνικὸν ἀγῶνα, προσφορὰς ὅμως, ἐλεγχομένης καί ρυθμιζομένης ὑπὸ τοῦ κράτους». Ἡ ἐγκύκλιος ἐκδόθηκε, καθὼς στό κείμενό της τό ἴδιο ὁμολογεῖται γιά νά «ἐκλείψουν αἱ μέχρι τοῦδε, ἐλάχισται εὐτυχῶς, ἀκουσθεῖσαι μεμψιμοιρίαι, ὡς καί τινες παρανοήσεις τοῦ σκοποῦ καί τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἀσκεῖται ἡ πνευματικὴ ἐπιστράτευσις». Μέ τὴ γερμανικὴ ἐπίθεση καθορίστηκε καί δευτέρη φάσις ἐξόρμησης τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τοῦ τόπου, πού οἱ στόχοι της προγραμματίστηκαν σὲ σύσκεψιν πού πραγματοποιήθηκε στίς 8.4.41 στό ὑφυπουργεῖο Τύπου (σχετικὴ καί ἡ 9279/Γ/7.4.41 πρόκλησις τοῦ ὑφυπουργείου).

Τὰ ἀποτελέσματα

Ἡ προσπάθεια πού ἀνάλαθε τό ὑφυπουργεῖο Τύπου δέν ἦταν δυνατό νά ἔχει σοβαρὴ ἀπήχηση στοὺς κλάδους τῶν διανοούμενων, πού τουλάχιστο σέ κάτι διαφέρουν ἀπὸ τοὺς χειροκροτητὲς ψηφοφόρους. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καί τῆς τέχνης σήκωσαν τό βάρος τῶν ἐξευτελιστικῶν καταπιέσεων τοῦ διχτατορικοῦ καθεστώτος, τὰ «αὐτο ντὰ φέ» τοῦ καψίματος βιβλίων, στίς στήλες τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τίς ἐξορίες καί τίς συνεχεῖς ἀπαγορεύσεις (πού ἔφτασαν ὡς τό σημεῖο καί στὴ διάρκεια πού διαφημίζονταν ὁ θεσμός τῆς «ἐπιστράτευσης» νά συλλαμβάνεται ὁ Κορδάτος καί ὁ Μέξης γιά ...ἀντιφασιστικὴ προπαγάνδα) ἦταν ἐξαιρετικὰ δύσκολο νά πειστοῦν, παρόλα τὰ ἀκέρια ἀντιφασιστικὰ τους φρονήματα, πῶς ἦταν δυνατό νά σοβαρευτοῦν ξαφνικὰ οἱ στυλοβάτες τοῦ μεταξικοῦ καθεστώτος καί νά τό ρίξουν στὸν ἐνεργὸ ἀντιμουσολινικὸ ἀγῶνα.

Οὐσιαστικὰ τό περίφημο γραφεῖο ἦταν μιᾶ ἀποκεντρωμένη διημέρσις ὑπηρεσίας κρατικῆς λογοκρισίας, χωρὶς πολὺ δουλειά (πού ἄφνευ νά τοῦ πάρουν τό μεροκάματο ὁ κ. Παζινός;) καί οἱ δραστηριότητές του πενιχρότατες.

Ὁ ΑΝ 2702 τῆς 9.11.40 πρόβλεπε τὴ συγκέντρωση στατιστικοῦ ὕλικου, ἀνάμεσα στίς ἄλλες ρυθμίσεις του, γιά νά διακριβωθοῦν τὰ χρήσιμα προσόντα τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων μέ στόχο τὴν πύκνωση τῶν ἐπιστρατευμένων.

Στά αρχεία του υπουργείου θρέθηκαν 56 στατιστικά δελτία (με αντίστοιχες απαντήσεις) που αφορούν αποκλειστικά λογοτέχνες, ίσως και επειδή ο σχεδιασμός της υπηρεσίας, όπως τον είδαμε προηγουμένα, να απευθυνόταν αποτελεσματικότερα προς την άγρια υποστήριξη του καθεστώτος από ανθρώπους των γραμμάτων. Συγκεντρωτικά ή δειγματοληψία των δελτίων αποδίδει τα εξής στοιχεία:

21 αποδέχονται πως είναι κατάλληλοι για να πραγματοποιήσουν διαλέξεις.

4 πως είναι κατάλληλοι για πορείες προκειμένου να μεταβούν στο μέτωπο και να ενδυναμώσουν τους στρατευμένους.

28 γνωρίζοντας ξένες γλώσσες είναι πρόθυμοι να μεταφράζουν προπαγανδιστικά κείμενα.

25 θεωρούν ότι μπορούν να γράψουν κατάλληλα μελετήματα.

11 κρίνουν τον εαυτό τους υπερήλικα και συνεπώς ακατάλληλο για οποιαδήποτε δραστηριότητα.

Εξ άλλου 10 είναι ήδη έπιστρατευμένοι, είτε λόγω δημοσιο-παληλικής ιδιότητας, είτε ως φεδρικοί. Πάντως κανένας δεν αποδέχεται άσμενως την ιδέα της υπηρέτησης του καθεστώτος. Μεταξύ και πολλοί βρίσκουν την ευκαιρία με σαρδόνιο χιούμορ να μυκτηρίσουν, όσο οι περιστάσεις τους το επιτρέπουν, την κατάσταση.

Οι 56 συγγραφείς που απάντησαν στο στατιστικό δελτίο, που ή διανομή του μεθοδεύτηκε από τη συνδικαλιστική τους οργάνωση ή οποία μετείχε με τον πρόεδρό της Μ. Αργυρόπουλο στο συντονιστικό όργανο του γραφείου, είναι οι παρακάτω:

Μ. Αργυρόπουλος, Γρ. Ξενόπουλος, Κ. Καρθαίος, Ν. Λαύρας, Α. Τραυλάντωνης, Σ. Θεοδωρόπουλος, Γαλάτεια Καζαντζάκη, Α. Μελαχροινός, Ρήγας Γκόλφης, Α. Μιλάνος - Στρατηγόπουλος, Αιμιλία Δάφνη, Σ. Δάφνης, Κ. Ουράνης, Ν. Γκινόπουλος, Γ. Ροντάκης, Φ. Γιοφύλλης, Μυρτιώτισσα, Ν. Πρωίτης, Κ. Αθανασιάδης, Α. Καρζής, Μ. Νικολαΐδης, Τ. Παπατσώνης, Γ. Δούρας, Γ. Σταμπολής, Π. Πρεβελάκης, Μαριέτα Μινώτου, Ν. Κατηφόρης, Τατιάνα Σταύρου, Α. Παυλίδης, Ιωάννα Μπουλουβάλα - Αναγνώστου, Α. Κουκούλας, Ν. Χάγερ - Μπουφίδης, Χ. Λεβάντας, Θρ. Καστανάκης, Κλεαρέτη Δίπλα - Μαλάμου, Κ. Έμμανουήλ, Μ. Στασινόπουλος, Κ. Αλέπης, Δ. Οικονομίδης, Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, Ι. Οικονομίδης, Λιλή Ίακωβίδη, Α. Δρίθας, Π. Χάρης, Γιάννης Ρίτσος, Γ. Τσουκαλάς, Γ. Κοτζιούλας, Μ. Ροδάς, Γ. Σπαταλάς, Σοφία Μαυροειδή - Παπαδάκη, Ηλίας Βενέζης, Ειρήνη ή Αθηνάια, Κλέων Παράσχος, Α. Γαλιούρης, Β. Δασκαλάκης και Β. Φέρρης.

Χαρακτηριστικές είναι οι απαντήσεις: του Ξενόπουλου στο έρωτμα υγιεινή κατάσταση «ως εκ της ηλικίας μου δεν κάνω ούτε περίπατον», του Κ. Καρθαίου στο για την οικογενειακή κατάσταση έρωτμα «έγγαμος με γυναίκα» (προφανώς έννοει πως ή γυναίκα του ζούσε, αλλά τό σκώμμα είναι ολοφάνερο), της Γαλάτειας Καζαντζάκη στο έρωτμα ιδιωτικό επάγγελμα «οικοκυρικά», του Έμμανουήλ στο περί ιδιωτικό επάγγελμα «καθηγητής της φιλολογίας παραμένων από έτους άνευ θέσεως ή άλλης τιδής εργασίας», ό Ι. Οικονομίδης μās πληροφορεί ότι «είναι καθηγητής γυμνασίου απεσπασμένος εις την κεντρικήν διοίκησην της ΕΟΝ ως υποδιοευθυντής του ΙΙΙ επιτελικού γραφείου και προϊστάμενος του

καλλιτεχνικού τμήματος», του Γ. Κοτζιούλα που στα έρωτματα ιδιωτικό επάγγελμα αναφέρει «αδιόριστος φιλόλογος» και ποιές ώρες μπορεί να διαθέτει «επί του παρόντος άεργος» ή στις παρατηρήσεις «κατάγομαι από την Ήπειρον», του Γ. Σπαταλά που δηλώνει ιδιωτικό επάγγελμα «πρώην λογοτέχνης, νύν δενδροκόμος, κηπουρός», του Κλέωνα Παράσχου που στην υγιεινή κατάσταση απαντάει σαρκαστικά «υπόκειμαι εις αύστηράν δίαιταν», ή τέλος του Α. Γαλιούρη που δηλώνει «δέν δύναμαι να κάνω διάλεξιν στερούμενος εύγλωττίας».

Μορφολογικά σημειώνω πως 55 απαντήσεις είναι χειρόγραφες και μία-του Φρέρη-δαχτυλόγραφη.

Τό έρωτματολόγιο περιλάμβανε τίς παρακάτω έρωτήσεις: α) Όνοματεπώνυμον, β) Φιλολογικόν όνομα, γ) Ήλικία, δ) Ίδιωτικόν επάγγελμα, ε) ειδικότης στα γράμματα, στ) Ειδικότης εις τās ξένας γλώσσας, ζ) Ύγιεινή κατάστασις, η) Οικογενειακή κατάστασις, θ) Ποίās ώρας δύχεται να διαθέτει και ι) Παρατηρήσεις.

Τά 56 άτομα που απήντησαν είναι περίπου τό ένα τρίτο του δυναμικού της ΕΕΛ, εκείνου του καιρού. Απαξίωσαν ν' αποκριθούν ό Άγγελος Σικελιανός κι ό Νίκος Καζαντζάκης - νομίζω ένσυνείδητα - αλλά και ό Παλαμάς, ό Άγρας, ό Μαλακάσης, ό Γρυπάρης, ή ό Μυριβίλης, λογοτέχνες με συντηρητική τοποθέτηση. Βέβαια σέ καμιά περίπτωση και με κανένα έπιχειρήμα ή απάντηση στο έρωτματολόγιο δέ συνιστά και αποδοχή του καθεστώτος.

Σήμερα έπιζούν 11 από τούς 56 αποστολείς των απαντήσεων, από τούς οποίους δύο, ό Παντελής Πρεβελάκης κι ό Μελής Νικολαΐδης λίγο πολύ υπηρέτησαν τον τρίτο ελληνικό πολιτισμό.

Πάντως τόσο υπερβολικά κόπτονταν ή μεταξική δικτατορία για την καταδίκη της ιταλικής έπιθέσεως που, στις 3.11.40 απαγόρευσε τη δημοσίευση ψηφίσματος διαμαρτυρίας των ελληνών λογοτεχνών, όπως απαγόρευσε επίσης και την αποστολή έκκλησης προς τά σωματεία συγγραφέων του έξωτερικού για την υποστήριξη της χώρας, με τό πρόσχημα ότι... θά γίνει μαζική διαμαρτυρία όλων των πολιτιστικών φορέων με αντικείμενο την καταδίκη της έπιδρομής.

Οι απαντήσεις

Καταχωρούνται έδω και οι απαντήσεις αναλυτικά των 56 λογοτεχνών επειδή αποτελούν μιά πρώτης τάξης πηγή πληροφορόρησης για τον βιβλιογράφο, τον βιογράφο και τον μελετητή των ελληνικών γραμμάτων, αλλά και ως μνημείο μιάς έποχης ταραγμένης που τον τόπο μας τον σκίαζε ή φανερή δικτατορία, μιά στις τόσες φανερές και άφανεις δουλειές της Ελλάδας.

Οι έρωτήσεις δέν πρόκειται βέβαια να έπαναληφθούν. Οι απαντήσεις σ' αυτές νοούνται με τη σειρά που αναφέρθηκε πιο πάνω και καθορίζονται με τά μικρά α-ι.

Χωρίς κανέναν έπιμέρους σχολιασμό παραδίδονται έδω οι απαντήσεις. Τόν υπομνηματισμό τους χρωστώ στον έπαρκή αναγνώστη μιάς εύρύτερης ανάπτυξης, όπου θεωρώ αναγκαία και την ανασυγωγή των χειρογράφων.

να εργάζομαι εις τό σπίτι μου, είμαι έγγαμος και έχω δύο κόρας έγγάμους. Διά ταξείδια πορείας οωματικούς κόπους ούδεμίαν, είμπορώ να γράφω όμιλίας διαλέξεις να τίς διαβάει άλλος ή κι εγώ ό ίδιος (π.χ. από ραδιοφώνου).

3. Κλέανδρος Λόκων, Κ. Καρθαίος 62-63, ανώτατος αξιωματικός του στρατού

σίας εις τό γραφείον, έγγαμος πατήρ δύο τέκνων έγγάμων.

5. Αντώνιος Κ. Τραυλάντωνης 75, συνταξιούχος έκπαιδευτικός σύμβουλος, πεζογραφία, δύναμαι όπωσούν να μεταφράζω εκ της γαλλικής και της ιταλικής

γλώσσης, από τριετίας πόσχω εκ πολυνευριτίδας των ποδών ή όποια μου έμποδίζει πάσαν κίνησην, άγamos, κατά Δευτέραν - Τετάρτην - Παρασκευήν και Κυριακήν δύναμαι να διαθέτω τās ώρας 2-4 μ.μ. αλλά μόνον κατ' οίκον τās άλλας ήμέρας έχω νοσηλείαν.

6. Σπύρος Ι. Θεοδωρόπουλος, Άγης Θέρος, 64, δικηγόρος, ποίηση - διαλέξεις - δοκίμια, από γαλλικά και ιταλικά, έτοιμος για ταξείδια και πορείες και μεγάλες ακόμη ή γραφείου άρθρα - οργάνωσις υπηρεσίας, έγγαμος χωρίς παιδιά, 12-2 μ.μ. στās Αθήνας τά απογεύματα στην Κηφισιά στο σπίτι μου.

7. Γαλάτεια Καζαντζάκη, 52, οικοκυρικά, πεζογραφία

1. Μιχαήλ Δημητρίου Άργυρόπουλος β) Ρήγας Ραγιάς, γ) 76, δ) δικηγόρος, ε) τά λοιπά εκτός θεάτρου. Ειδικότερα διαλέξεις, ποίηση και ανατολικοί άναμνήσεις, ζ) Όμιλώ γαλλικά, ζ) Γερωντική. Όχι ταξείδια. Έργασία μάλλον γραφείου. η) Νυμφευμένος. Δύο τέκνα από τόν α' γάμο της συζύγου μου, θ) διά διαλέξεις όταν πρέπει. Δι' άλλην εργασία την νύκτα σπiti.

2. Γρηγόριος Ξενόπουλος 73, ούδέν, από όλα εκτός από στίχους, όμιλώ μόνον γαλλικά. Μεταφράζω μόνον από γαλλικά (άλλοτε μετέφραζα και από γερμανικά αλλά τά έέχασα), ως εκ της ηλικίας μου δέν κάμνω ούτε περίπατον. Μόλις και μετά θίας είμπορώ ακόμη

- διαλέξεις - θέατρο - μεταφράσεις, εις τήν γαλλικήν συννομιλία και μετάφρασις εκ τής γαλλικής, διά μετρίους σωματικούς κόπους και εργασίαν γραφείου πλην λογιστικής, έγγαμος άτεκνος άνευ γονέων, μ.μ.

8. **Απόστολος Μελαχρινός**, Κλήμης Πορφυρογέννητος, 54, λογοτέχνης εκδίδει τό περιοδικόν «ό Κύκλος», ποιήσις και μετάφρασις από τά άρχαία τραγωδιών, γαλλική εκ τής γαλλικής, καλή, χήρος ένα υιόν, τίς πρωινές.

9. **Δημ. Δημητριάδης, Ρήγας Γκόλφης**, 56 συμβολαιογράφος σύμβουλος συμβολαιογραφικού συλλόγου Αθηνών Άν. μέλος

του ταμείου ασφαλίσεως συμβολαιογράφων, ποίηση - κριτική, εργασία κατ' οίκον, έγγαμος σύζυγον και θυγατέρα, κατ' οίκον νύκτα.

10. **Αναστάσιος Μιλάνος - Στρατηγόπουλος, Λούμην** (ψευδώνυμον εις κριτικά σημειώματα επί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων), 53, δημοσιογράφος, ποιήσις - πεζογραφία - ιστορικά συγγράφα - διαλέξεις - μεταφράσεις, γαλλική - άγγλική μετάφρασις εκ ταύτης - όμιλία, ικανότης δι' εργασίαν γραφείου και διά ταξείδια όχι όμως και πορείας, έγγαμος πατήρ τριών ένηλικων τέκνων, μίαν ώρα μετά μεσημβρίαν, νομίζω ότι ή άποτελεσματικώτερα χρησιμοποίησις των λογοτεχνικών είναι ή δημοσίευσις των έργων των σχετικών πρὸς τήν έξαρσιν των ήθικων αξιών μερμην τοῦ κράτους και ή διάδοσις τούτων.

11. **Αιμιλία Θρασ. Ζωίποπούλου, Αιμιλία Στεφ. Δάφνη**, 55, ποιήσις και πεζογραφία δύναμιδι να μεταφράζω έργα λογοτεχνικά από τήν γαλλικήν γλώσσαν, συνεπεία προσφάτου έγχερίσεως δέν δύναμαι να υποβάλλωμαι ούτε εις μετρίους σωματικούς κόπους, έγγαμος χωρίς παιδιά και χωρίς γονείς, έπειδή θλίβωμαι μή δυνάμενη να υπηρετήσω άλλως τήν πατρίδα καταγίνομαι εις τό

πλέξιμο μαλλίνων ειδών για τό στρατό μας.

12. **Θρασύβουλος Ζωίποπουλος, Στεφ. Δάφνης**, 58 τηματοάρχης τής Έθνικής Βιβλιοθήκης (τμήμα εισαγωγής), εις τ' αναφερόμενα είδη του έντεχνου λόγου, δύναμαι να μεταφράσω από

τήν ιταλικήν γλώσσαν όχι όμως και από τας διαλέκτους τής, δυστυχώς λόγω χρονίας παθήσεως εκ θρογκικού κατάρρου δέν είμαι ικανός διά ταξείδια πορείας και σωματικούς κόπους άκόμη και λόγω άρθριτίδος, έγγαμος χωρίς γονείς και παιδιά, δύναμαι να εργάζωμαι π.μ. αν ή δημοσία υπηρεσία μου τό επιτρέπει. Σημειωτέον όμως ότι εις τήν Έθνικήν Βιβλιοθήκην λόγω έλλείψεως υπαλλήλων έχω πολλήν εργασίαν.

13. **Κώστας Ουρένης**, 50, δημοσιογράφος, ποίηση και πεζογραφία, γαλλικά πορτογαλικά και άγγλικά. Ήμπορώ να μεταφράζω από γαλλικά, άγγλικά, πορτογαλικά και να μεταφράζω

εις τήν γαλλικήν, ικανός μόνον δι' εργασίαν γραφείου λόγω κακής καταστάσεως υγείας, έγγαμος και με ένα τέκνον, τό πρωτόν.

14. **Νικόλ. Σ. Γκινόπουλος**, 60, πρ. γυμνασιόχους, πε-

ζογραφία - ιστορικά - διαλέξεις, μετρία εργασία γραφείου εις Αθήνας, έγγαμος πατήρ 2 τέκνων, 10-12π.μ.

15. **Ροντάκης Γιώργος του Κωνσταντίνου, Γκούρας Άλεπούργητος**, 63, υπάλληλος, για τώρα πεζογραφία, γαλλικά, άρρωστος ως ή θεθαλώσις του γιατρού Κ. Α. Μαρούλη 13.ΧΙ.40, άγαμος.

16. **Σπύρος Ν. Μουσαούρης, Φώτος Γιοφύλλης**, 53, δημοσιογράφος, ποίηση - πεζογραφία - ιστορικά δοκίμια - διαλέξεις - θέατρο, ταξείδια ναι, μά πορείας λίγες, εργασία γραφείου ναι, παντρεμένος χωρίς παιδιά, από τήν αύγή ως τό μεσημέρι και κάποτε και τό άπογεύματα εργάζομαι εις τήν έφημερίδα «Ασώματος» τις άλλες ώρες γράφω για περιοδικά μπορώ να οικονομήσω ώρα τ' άπόγευμα ή τη νύχτα.

17. **Θωμή Δ. Δρακοπούλου, Μυρτώτισσα**, 56, ποιήσις, μεταφράστρια έργων ποιημάτων, λόγος

υγείας δέν μου επιτρέπουν συχνάς μετακινήσεις και ταξείδια, διαζευμένη τέκνον ένα, μάλλον άπογευματινός.

18. **Νικόλαος Άναστ. Παριώτης**, 71, χωρίς επάγγελμα (ναυτικός συνταξιούχος), λίγο απ' όλα έξω από διαλέξεις, καλή εργασία γραφείου, έγγαμος άνευ τέκνων, 3-6 μ.μ.

19. **Κωνσταντίνος Άπ. Άθανασιάδης, Λαέρτης Λάρμης**, 62, ύποναύαρχος ε.α., ποίηση - θέατρο - πεζογραφία, από άγγλικά και γαλλικά εις τό ελληνικά, μετρία ένεκεν άρθριτισμών πού συχνά με έμποδίζουν να περπατώ, έγγαμος χωρίς παιδιά, 10-12 π.μ.

20. **Γεώργιος Άθανασίου Καρής, Λίνος Καρής**, 45, δικηγόρος, ποίηση - πεζογραφία - δοκίμια, όμιλία γαλλικά - μετάφρασις από τά γαλλικά, άριστη ικανότης διά ταξείδια και πορείας, έγγαμος άνευ τέκνων, τας μεσημβρινάς.

21. **Μελής Νικολαΐδης**, 42, διευθυντής του περιοδικού «Πνευματική Ζωή» και έπόπτης συντάξεως του περιοδικού «Νεολαία», πε-

ζογράφος - διαλέξεις, μετάφραση από τά γαλλικά και όλίγα άγγλικά, ικανότης για ταξείδια - μετρίους σωματικούς κόπους και εργασία γραφείου, έγγαμος με δύο παιδιά, άπογευματινές ώρες τρεις μέρες τήν εβδομάδα.

22. **Τάκης Κ. Παπασιώνης**, 45, διευθυντής ύπουργείου Οικονομικών, ποίηση - δοκίμια - κριτική - μετάφρασις, γαλλικά - άγγλικά - ιταλικά - ισπανικά όμιλία και μετάφρασις άρκετή γνώσις τής γερμανικής μετάφρασις εκ τής γερμα-

νικής, πορεία μετρίσι. Μετριοί σωματικοί κόποι. Έργασία γραφείου οιαδήποτε, έγγαμος έν τέκνον μητρ. μ.μ. άργά τήν νύκτα, πρόθυμος να προσφέρω οίανδήποτε υπηρεσίαν μή παρακλύδουσιν τήν έν τώ ύπουργείω κυρίαν εργασίαν μου.

23. **Γεώργιος Δούρας**, 45, υπάλληλος ύπουργείου Γεωργίας, ποιήσις θεολογική, πάσχοντας άτυχώς από πνευματική υπερκόπωση μόλις κατορθώνω να ανταποκριθώ στό καθήκοντά μου ως δημοσίου υπάλληλου άναγκασμένος να άναπληρώνω και στρατευθέντας συναδέλφους μου στην υπηρεσία του ύπουργείου, έγγαμος, διά τούς παραπάνω λόγους οί άπαραίτητες για τή σωματική μου περιθαλψη και τήν άνάπαυσή μου ώρες έχουν περιορισθί στό ελάχιστο.

24. **Γεώργιος Κ. Σταμπολής**, 38, τηματοάρχης Α' τάξεως Ύπουργείου Οικονομικών, Ποίηση - πεζογραφία - δράμα - διαλέξεις, γαλλικά και όλίγα άγγλικά, καλή με ικανότητα και διά ταξείδια και πορείας, άγαμος χήρα μητηρ, λόγω τής έν τώ ύπουργείω κατόπιν του πολέμου υπερβολικής έπιβαρύνσεως μου υπηρεσιακώς δέν διαθέτω άτυχώς χρόνον.

25. **Πρεβελάκης Παντελής** διευθυντής καλών τεχνών (υπό τήν ιδιότητα αυτήν είναι έπιστρατευμένος ήδη και διευθυντής του καλλιτεχνικού τμήματος του γραφείου πνευματικής έπιστρατεύσεως).

26. **Μαριέττα Γιαννοπούλου - Μινώτου, Μαριέττα Έπανησία**, 33, πεζογραφία - ιστορικά - λαογραφικά - παιδικό θέατρο - μεταφράσεις, ιταλικά - γαλλικά - άγγλικά, λόγω οικγενειακών υποχρεώσεων τά ταξείδια μου είναι αδύνατα, έγγαμος ένα παιδί, προμεσημβρινός, προκειμένου να μου άνατεθί εργασία δέχομαι να αναλάβω κατ' οίκον.

27. **Νίκος Κατηφόρης**, 38, δικηγόρος, πεζογραφία - θέατρο - γαλλικά (μετάφραση), εργασία γραφείου, έγγαμος γονείς ένα παιδί, άπογευματινός 4-6.

28. **Τσιόνα Δ. Σταύρου**, 40, κανένα, πεζογράφος, μετάφραση από τά γαλλικά, άριστη, έγγαμος από τό πρῶν ως τίς 2 τό άπόγευμα.

29. **Λεωνίδας Παυλίδης**, 45, λογοτέχνης, ποίηση - κριτική - μεταφραστής, γαλλικά, άκροσφαλής μετρία, έγγαμος με τρία παιδιά, δύο ώρας ήμέραν παρ' ήμέραν τό άπόγευμα 2-4.

30. **Ιωάννα Μπουκουβάλα - Άναγνώστου**, 34, καθηγήτρια πιάνου και συντάκτης περιοδικού τύπου, έχω άσχοληθεί με όλα τά είδη εκτός από ιστορικό δοκίμιο, όμιλώ εύχερώς τά γαλλικά και μπορώ να μεταφράσω από ελληνικά στό γαλλικά. Επίσης κατέχω τά γερμανικά από τά όποια μπορώ να μεταφράσω στό ελληνικό. Ξέρω και άρκετά τά άγγλικά, υγεία έχω καλή αλλά οικγενειακές μου συνθήκες δέν μου επιτρέπουν ταξείδια, έγγαμος έχω θρέφους 3 μηνών και μητέρα χήρα, μπορώ να εργαστώ στό σπίτι μου όχι όμως έξω και όρισμένες ώρες έπειδή έχω μωρό παιδί και ό σύζυγός μου έξ άλλου είναι άξιωματικός και έχει φύγει.

31. **Λέων Κουκούλας**, 46, δημοσίος υπάλληλος, ποιήσις - πεζογραφία - δοκίμια - θέατρο όμιλία και μετάφρασις γαλλικά και γερμανικά, υγεία καλή, έγγαμος χωρίς παιδιά, 4-8 μ.μ.

32. **Νίκος Χάγερ Μπουφίδης**, 42, υπάλληλος τραπεζής και άρχισυντάκτης ελληνικού ρεπορτάζ περιοδικού «Θεατής», ποιήσις - πεζογραφία - θέατρο, γαλλικά μετρίους σωματικούς κόπους, παντρεμένος με

παιδί. Συντηρώ και γριά μητέρα μ.μ. και νύχτα (έπειδή μένω σε προάστιο ει δυνατόν δουλεύω στο σπίτι), πρόθυμος με ένθουσιασμό για ό,τιδήποτε μου ανατεθεί προκειμένου να βοηθήσω την μαχομένη πατρίδα.

33. Κυριάκος Δ. Χατζηδάκης, Χρήστος Λεβάντας, 36, συντάκτης εις εφημερίδας Διευθυντής γραφείου τύπου δήμου Πειραιώς, πεζογραφία, ικανότης μετρία λόγω προσφάτου άσθνευσης, έγγαμος άνευ τέκνων, οιαδήποτε και κατά τας ώρας της υπηρεσίας μου όταν πρόκειται περί έκτακτου ανάγκης.

34. Θρασύβουλος Καστανάκης, Θράσος Καστανάκης, 40, καθηγητής στη σχολή Ανατολικών γλωσσών του Παρισιού, πεζογραφία, γαλλικά, καλή, παντρεμένος, τὰ πρωινά.

35. Κλεαρένη Δίπλα - Μαλάμου, ποιήσεις και πεζογραφία, μετάφρασις από γαλλικά και Ιταλικά, έγγαμος, καμία γιατί θα χρησιμοποιηθώ από τόν Έρ. Σταυρό.

36. Καίσαρ Έρμανουήλ, 37, καθηγητής της φιλολογίας παραμένων από έτους άνευ θέσεως ή άλλης τινός εργασίας, ποιήσεις - μεταφράσεις - κριτικά άρθρα, όμιλώ την γαλλικήν μεταφράζω εκ ταύτης και εις ταύτην. Όμιλώ την Ιταλικήν και μεταφράζω εκ ταύτης μεταφράζω εκ της αγγλικής, καλή, εργασία γραφείου, άγαμος, την νύχτα.

37. Μιχαήλ Δ. Στασινόπουλος, 37, πάρεδρος Συμβουλίου Έπικρατείας. Καθηγητής της Παντείου σχολής, ποιήσεις, γαλλικά - γερμανικά εργασία γραφείου, άγαμος, μ.μ.

38. Κούλης Άλέπης, 37, υπάλληλος ύπουργείου Οικονομικών, ποιήσεις, μετάφρασις εκ του γαλλικού, πάσχω από ρευματοαρθρίτισμόν. Ίκανότης διά τα-

σθείας Άθηνών, ποιήσεις - διαλέξεις - άπαγγελία, όμιλια και μετάφρασις από ξένες γλώσσας: αγγλικά - γερμανικά - γαλλικά. Μετάφρασις εις ξένας γλώσσας: Γερμανικά - αγγλικά. Σημειώσεις: Έχω σπουδάσει στην Γερμανία, οιαδήποτε εργασία γραφείου, έγγαμος ένα παιδί 7 ετών και γέρους γονείς, όλας τας ώρας από 3 μ.μ. ως την νύκτα, έχω εργασθεί για τό γραφείο Τύπου και τουρισμού στο ύπουργείο Έξωτερικών τό 1933 και 1934. Η έκδοση του ύπουργείου «La Grèce Actuelle» είναι σχεδόν ολόκληρη δική μου εργασία τόσον τό κείμενον όσον και αι γραφικαί παραστάσεις της. Επίσης και τό φυλλάδιον «La Grèce et la Crise Mondiale». Για κάτι άναλογον θα μπορούσα να είμουνα χρήσιμος.

40. Ιωάννης Μ. Παναγιωτόπουλος, 40, Λυκειάρχης, μετάφρασις από τὰ γαλλικά δι' εργασίαν γραφείου, έγγαμος μεθ' ενός τέκνου, μετά την δην μ.μ. καθ' έκάστην πλήν Τρίτης και Σαββάτου ότε δύναμαι να διαθέσω ολόκληρον τό απόγευμα.

41. Οικονομίδης Ιωάννης, 49, καθηγητής γυμνασίου, ποιήσεις - μεταφράσεις - διαλέξεις, μετάφρασις από ξένας γλώσσας, ικανότης δι' οιαδήποτε εργασία, έγγαμος με μίαν κόρη, μόνον την νύκτα, άπεστασμένος εις την κεντρικήν διοίκησιν της ΕΟΝ ως ύποδιευθυντής του ΙΙΙ έπιτελικού γραφείου και προϊστάμενος του καλλιτεχνικού τμήματος.

42. Λιλή Πατρικίου, 36, υπάλληλος βιβλιοθήκης, ποιήση - πεζογραφία - δοκίμια - διαλέξεις, ή ύγεια μου δέν μου έπιτρέπει να κινούμαι έξω των Άθηνών, μητέρα 3 άνηλικών τέκνων διαζευγμένη, όχι όρισμένας.

43. Αναστάσιος Δρίδας, 41, συντάκτης εις περιοδικά και εφημερίδας, ποιήσεις - τεχνοκριτική - δοκίμιο, καλή άγαμος, απόγευμα.

44. Ιωάννης Νικ. Μαρμαριάδης, Πέτρος Χάρης, 38, γραμματεύς της ΑΣΚΤ, διηγηματογράφος - κριτικός

45. Γιάννης Ρίτσος, 31, ήθοποιός, ποιήση, φυματικός, άγαμος και χωρίς γονείς.

46. Γεώργιος Τσουκαλάς, 38, βιβλιοπώλης, ναί δι' όλα, έγγαμος πατήρ 5 τέκνων, είμαι στρατιώτης.

47. Γιώργος Κοτζιούλας, 31, αδιόριστος φιλόλογος, κάπως άπ' όλα έκτός του θεάτρου, μετάφρασις μόνον όχι και όμιλία από την γαλλικήν, ικανότης και διαθέσεις διά ταξείδια μολονότι όχι απολύτως ύγιής, άγαμος μακράν της οίκουγενείας του, επί του παρόντος άεργος, κατάγομαι από την Ήπειρον.

48. Μιχ. Α. Ροδάς, 57, δημοσιογράφος, διαλέξεις - πεζογραφία, ή ύγεια μου δέν μου έπιτρέπει πορείας και ταξείδια επί του παρόντος λόγω παθήσεως στομάχου, έγγαμος, ήμπορώ να διαθέσω μόλις 2 ώρας κατ' οίκον.

49. Γεράσιμος Γ. Σπατολάς, 54, πρώην λογοτέχνης νύν δονδροκόμος - κηπουρός, ποιήσεις - θέατρον - μελέτη φιλολογική διαλέξεις, μεταφραστής εκ του αρχαίου, έλληνικού και του Ιταλικού εις όλα τὰ είδη του λόγου, καλή, προστάτης οίκουγενείας, θά είχα ώρας διαθέσιμους εάν έμμενα εις τας Άθήνας αλλά κατοικώ μονίμως εις Μεγάλο Πεύκο και άπισθεν του άερολιμένος.

50. Σοφία Μαυροειδή - Παπαδάκη, 37, καθηγήτρια φι-

λολογίας (δημόσιος υπάλληλος), ποιήσεις - κριτική - μεταφράσεις, μετάφρασις από γαλλικά - αγγλικά, έγγαμος, είμαι ήδη άπεστασμένη από τό ύπουργείον Έθνικής Παιδείας εις τό ύπουργείον Τύπου διεύθυνσις ραδιοφωνίας ώρα σχολικών εργασιών όπου εργάζομαι όλας τας διαθεσίμους ώρας μου.

51. Ηλίας Μιχ. Μέλλος, Ηλίας Βενέζης, 42, υπάλληλος τραπέζης Έλλάδος, πεζογραφία, καλή διά κάθε

εργασίαν, έγγαμος με ένα παιδί, μετά τας 7 τό άπόγευμα όποτε τελειώνει ή έπαγγελματική μου εργασία.

52. Ειρήνη Δημητράκοπούλου, Ειρήνη ή Άθηναία, 50, συγγραφεύς υπάλληλος έποπτείας τύπου στο ύφυπουργείο τύπου και τουρισμού, ψυχρογραφικό διήγημα - κριτική, γνωρίζω την γαλλικήν, μετρίας ύγιεινής καταστάσεως ικανή για εργασία γραφείου, είμαι χήρα χωρίς παιδιά άλλα προστατεύω μητέρα και άνύπαντρες άδελφές, από τίς 2 1/2 μ.μ. ως τίς 5 όπου πηγαίνω στο ύπουργείο.

53. Κλέων Παράσχος, 46, συγγραφεύς υπάλληλος ύφυπουργείου τύπου και τουρισμού (λογοκρισία βιβλίων), κριτική - ποιήσεις - μεταφράσεις, όμιλία εις την γαλλικήν. Μετάφρασις

εις την γαλλικήν και από την γαλλικήν. Μετάφρασις από την αγγλικήν, ύπόκειται εις αύστηράν δίαιταν. Ίκανός διά εργασίαν γραφείου, άγαμος. Έχω πατέρα, πρός τό παρόν λόγω άπασχολησεώς μου με κατάρτισιν πατριωτικής άνθολογίας ΙΗ-Ι π.μ. Μετ' ολίγας ήμέρας όλας τας πρωινάς ώρας. Καταρτίζω άνθολογίαν πατριωτικών ποιημάτων που μου άνέθεσε ο οίκος «Άετός» (κ. Κίμων Ι. Θεοδωρόπουλος).

54. Αντώνιος Γιαλούρης, 65, τέως δικηγόρος τώρα συνταξιούχος, πεζογραφία δέν δύναμαι να κάνω διάλεξιν στερούμενος εύγλωτίας και λόγω γήρατος και άσθνευσης, να μεταφράσω εκ της γαλλικής, άνίκανος να κάμω ταξείδια ή σωματικούς κόπους ν' άσχοληθώ εις εργασία γραφείου λόγω γήρατος άσθνευσης και έλαφράς θλάθης της άκοής δύναμαι να γράφω κατ' οίκον κανέν διήγημα ή δραματικήν σκηνήν βυζαντινής έποχής. Νά μεταφράσω κατ' οίκον εκ της γαλλικής.

55. Δασκαλάκης Βασίλειος, 43, τμηματάρχης ύπουργείου Γεωργίας, πεζογραφία - μεταφράσεις, γαλλικά - αγγλικά - νορθηγικά - δανικά - σουηδικά - Ιταλικά, πορείαι και ταξείδια, έγγαμος με ένα τέκνον, έφεδρος λοχαγός.

56. Βελισάριος Φρέρης, 40, υπάλληλος ήλεκτρικής εταιρίας Άθηνών - Πειραιώς τμήμα δημοσιεύσεων. Τέως υπάλληλος τηλ/κής εταιρίας Eastern, όμιλία Γαλλικά - Άγγλικά. Μεταφράσεις εκ του γαλλικού και αγγλικού επί του παρόντος εργασία κατ' οίκον λόγω άναρρώσεως, σύζυγος - παιδί - πατέρας, τακτικός συνεργάτης του περιοδικού «Νεολαία».

ξείδια και πορείας πολύ μικρά, άγαμος, λόγω της άνω ιδιότητός μου ως δημοσίου υπάλληλου δέν δύναμαι να τας καθορίσω.

39. Οικονομίδης Δημήτριος του Νικολάου, 40, γραμματεύς άμερικανικής πρε-

και διευθυντής της «Νέας Έστιας», γαλλικά (όμιλία και μετάφρασις). καλή, άγαμος προστάτης μητρός, άπογευματινός.

Β.Ι. ΛΕΝΙΝ ΑΠΑΝΤΑ

κυκλοφόρησε ό 19ος τόμος

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ Β.Ι.ΛΕΝΙΝ

στά βιβλιοπωλεία «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»

ΑΘΗΝΑ: Άκαδημίας 78, τηλ. 3608132

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Καραϊσκού 86, τηλ. 4122221

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Άριστοτέλους 7, τηλ. 261069

και σε όλα τὰ κεντρικά βιβλιοπωλεία

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΑΘΗΝΑ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ» Ζωοδόχου Πηγής 16, τηλ. 3623.649

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Άριστοτέλους 7, τηλ. 261069

Ένα βιβλίο και μιά εποχή

Ο Γιάννης Μανούσακας γράφει:

Στό περιοδικό σας «Αντί» δημοσιεύτηκε επιστολή-λίβελος, του κυρίου Γιάννη Λιονάκη, γεμάτη από διασυρμούς, κακοήθειες και άνειπτα ψεύδη, για μένα και τό βιβλίο μου «Ο Έμφύλιος», στην οποία και δέν προτίθεμαι νά απαντήσω, άφου ή απάντηση θγαίνει από τό ίδιο τό τερατώδες περιεχόμενό της. Απορώ όμως τί νά έχει αυτός ό άνθρωπος μέ τό τόσο του πάθος, ό όποιος και δέν μέ γνωρίζει, άφου μονάχα μιά φορά και για έλάχιστα λεπτά, κράτησε κάποια συνάντησή μας. Τί έχει μαζί μου αυτός πού δέν θά έπρεπε νά μιλάει για τά τέτοια νά μου κρατάει έναν τόσο «όγκωδέστατο» φάκελο, έλικρινά τόν λυπάμαι. Θά απαντήσω όμως σ' ένα σημείο της επιστολής, σ' αυτό πού άφορά τήν προσπάθεια του έπιστολογράφου, ν' αποδείξει έχθρότητα άπέναντί μου μιάς κοπέλας, της Β. Κλάδου, μέ τήν όποία τά τρία χρόνια της συνεργασίας μας, ούδέποτε ήρθα σέ σύγκρουση τόσο στίς άμέτρητες συνεργασίες και συνεδριάσεις, όσο και στην καθημερινή ζωή. Στην έπιστολή αναφέρει – ό Γ. Λιονάκης – ότι ή βαριά άρρωστη κοπέλα, εισηγείται άπόφαση σύλληψής μου και «παραδειγματικής τιμωρίας» – θανάτωσής μου δηλαδή. Η προσπάθεια αυτή δέν άποδίδει πουθενά άλλου έχτός στό νά μετατοπιστούν οι εϋθύνες άπό τήν πλάτη της «ήγεσίας» Κοκοβλή (Ο Λιονάκης είναι γαμπρός του Κοκοβλή), στην άρρωστη τότε, στην πεθαμένη σέ λίγο αγωνίστρια, για τίς τέτοιες μακάβριες αποφάσεις και ξεχωριστά, για τή δολοφονία τών πιο σημαντικών αγωνιστών του ένοπλου κινήματος της Κρήτης: Στεφανή Κουτσούπη, Φώντα Κωδονίδη, Κώστα Κωντοκωνσταντή (Κωστάκη), Γιάννη Φραγγιαδάκη (Ανταίου) και για τά τόσα άλλα κακοπάθεια και κακουργίες σέ βάρος τών αγωνιστών πού άπέμειναν μετά άπό τή διάλυση του άντάρτικου και για τά όποια κάνω λόγο στό υπό έκδοση βιβλίο μου, «Ο Φυγόδικος». Σχετικά ό Τσομπανάκης στό βιβλίο «35 χρόνια αντίστασης», κοντά στα τόσα άλλα αναφέρει: «... Δέν πρόλαβα νά γυρίσω και μαθαίνουμε πώς πιάστηκε ό «Ηλιακάκης». Όπως άποδείχτηκε άπό στοιχεία πού

Στό προηγούμενο τεϋχος (άρ. 110) δημοσιεύσαμε τήν έπιστολή του παλιού αγωνιστή άπό τά Χανιά ΓΙΑΝΝΗ ΛΙΟΝΑΚΗ πού σημείωνε μιά σειρά άπό παρατηρήσεις στό βιβλίο του ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ: «Ο έμφύλιος στή σκιά της Άκροναυπλάς» και στην κριτική του παρουσίαση άπό τόν ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟ. Στό ίδιο τεϋχος δημοσιεύσαμε και τό άπαντητικό σχόλιο του συνεργάτη μας Δ. Ραυτόπουλου, στον Γ. Λιονάκη. Ο συγγραφέας του βιβλίου ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑΣ μās έστειλε τήν άπάντησή του πού δημοσιεύουμε στή συνέχεια.

έχουμε για τόν Κοκοβλή, τούς έστειλεν στα Χανιά σκόπιμα για νά πιαστούν. Έτσι είχε στείλει και τόν Μπολουδάκη, τόν Μπελεσάκη, τόν Μπαντελιούση, για νά πάνε νά του έτοιμάσουνε τό έδαφος στα Χανιά και σκοτώθηκαν...»

Στό βιβλίο ό «Έμφύλιος» αναφέρω ότι στό έπόμενο βιβλίο μου θά μιλήσω για τή μοίρα τών αγωνιστών πού έμειναν στα Λευκά Όρη, και τή δική μου μοίρα, φυσικά, μετά άπό τήν ήττα μας. Στην δέ 403 σελίδα του ίδιου βιβλίου, κάνω λόγο για έναν άπ' αυτούς τούς δολοφονημένους, τόν Κώστα Κωντοκωνσταντή: «Είναι ό Κωστάκης μας, λέω, όπως τόν λέγαμε στα Χανιά κι' όπως τόν έμαθαν οι άντάρτες στό βουνό. Αυτός ό ώραιος σύντροφος, ό σεμνός, ό εύψυχος, ό πάντα άλληλέγγυος κι' ό ευγενικός, πού μετά άπό λίγα χρόνια τόν δολοφόνησε ένας ψευτοκομμουνιστής, πού παράστηνε τόν καθοδηγητή στα Λευκά Όρη». (Έδώ φυσικά έννοώ τήν ήθική αυτούργία για τήν όποία και μόνον κάνω λόγο έδώ και στό βιβλίο μου). Αυτά τά έλάχιστα στάθηκαν άφορμή για νά μήν κολάει ύπνος στην άπίθανη εκείνη ήγεσία, πού είχε τήν πολιτική εϋθύνη για τή ζωή, τήν ύπόσταση και τό θάνατο του κάθε άντάρτη και νά ξεσπάσει μ' έπιστολές στό περιοδικό σας και στην «Αϋγή», στα πιο άπίθανα άερολογήματα και λασπώματα: (Καταδικάζομαι άπ' τόν Τσιτήλο τό 1947 και καταφεύγω στή σπηλιά και κει γράφω τόν Έμφύλιο!... Μά στή σπηλιά δρέθηκε τό 49 άρχές και ό Έμφύλιος γράφτηκε τό 1973-1975, διαφορά δυό και είκοσιπέντε χρόνια αντίστοιχα!) Ανακρίβειες πού κοντά σ' άλλα άποβλέπουνε σέ μιά σύγχυση και συσκότιση... Δέν μπορείτε όμως νά κρυφτείτε θ' άπαντήσετε: Πώς και γιατί χάθηκαν οι αγωνιστές; «... Και τώρα σύντροφοι, θά πω μέ τή σειρά μου για τόν προδότη τόν Κωστάκη...» Τά θυμόσαστε αυτά;... Τά Κοκόβλια μεγαλεία!... Νά δάξετε τούς αγωνιστές διά της βίας νά έγκρίνουνε τά μακάβρια έργα, μιάς άπίθανης, μιάς ουρανοκατέβατης, ύποπτης άπό τά έργα της, άχρηστης κι' άχρείαστης ήγεσίας!... Πού τόν πήγατε τόν Κουτσούπη, πού όρισκόταν και πρίν άπό διακόσια χρόνια στα Λευκά Όρη!... Τόν Κωδονίδη! τόν

άφταστο σέ λεβεντιά άντρα! Τόν Άνταίο;... έναν έπιστήμονα και δημοσιογράφο! Και τόν πιο άγαπημένο μας άντάρτη τόν Κωντοκωνσταντή! Νά πείτε έδώ! Γιατί στην ψυχή μου είναι οι σύντροφοι μου, στην ήλικία τά παιδιά μου, είναι οι φίλοι μου, τί τούς κάνετε, πήτε μου ένα γιατί;... Έσείς πού κοδόσαστε ν' άποκαταστήσετε μνήμες πεθαμένων συντρόφων... Νά δώσετε λόγο! Πώς και γιατί έξοντώθηκαν; Ο «ήγέτης» θά έδινε λέει λόγο στό... «Κόμμα!» Σέ ποιό τάχατες κόμμα;... Ο λαός είναι πάνω άπό τό κόμμα... Νά πείτε τώρα και θά μάθате και για τή σύλληψη τή δική μου πούος είναι πού τήν... «όργάνωσε...» Όπως και για όλα τά έργα σας. Και νά ξερετε πώς ή ιστορία δέν άμνηστεύει, κι' ό θάνατος δέν κάνει τούς ανθρώπους καλύτερους.

Χωρίς έντροπή ό Λιονάκης λέει – άκόμα και τώρα – ότι πήρατε άπόφαση θανάτωσής μου – μή τάχατες έχει ισχύ και τώρα, για μου έδωσε ό Λιονάκης άμνηστεια; – γιατί λέει χαλούσα τίς... γιάφκες! (Τούτα όμως όλα τά σχετικά μέ τήν άπόφαση για τήν έχτέλεσή μου, έρχεται άλλος έπιστολογράφος, στην «Αϋγή», πού μάλιστα συμβαίνει νά είναι ή γυναίκα του «ήγέτη» – Άργυρώ Πολυχρονάκη Κοκοβλή – νά τ' ανατρέπει, πού κοντά σ' άλλα ρωτάει και τούτα δώ: «Γιατί μετά τό σκοτώμό της Βαγγέλας Κλάδου – του τελευταίου μέλους του γραφείου περιοχής – δέν επεδίωξε ό Μανούσακας σάν στέλεχος της έπιτροπής περιοχής πού ήταν, νά μās βρει έμās όσους μέναμε, νά μās βοηθήσει, νά μās καθοδηγήσει; Τί έκανε αυτό τό διάστημα;» Μιλάνε και οι δυό για τόν ίδιο καιρό: Ο ένας μέ θέλει καταδικασμένο σέ θάνατο, ό άλλος μέ θέλει για καθοδήγηση!... Υπάρχει φυσικά στην ύπόθεση ή άλήθεια πού θά έρθει βέβαια στον καιρό της... Όπως και για όλες εκείνες τίς άπίθανες άθλιότητες. Άλλά όσο για τόν έπιστολογράφο κύριο Λιονάκη ή έχει πάθει σχετική βλάβη – ή μνήμη του – για τό έχει γυρίσει άλά παλιά... «παλιά μου τέχνη κόσκινο...». Προϊόν βέβαια μιάς φουρτούνας πού φέρνει στην έπιφάνεια τά λαφύρια, δέν έχει λόγους νά σέβεται τόν εαυτό του, ούτε τίποτα έχει για νά τό χάσει. Είναι λοιπόν λέφτερος άπό τόν

εαυτό του, νά λέει, ό,τι θέλει!... Εϋθύνη δέν έχει, γιά τίποτα δέν πληρώνει... «Γιάφκες» χαλούσανε καί κείνοι οί άντρες! ή μήπως χαθήκαν γιati τούς τσίμπησε ρογαλίδα μαύρη τής Κρήτης τό θεριό, ή μή καί τούς κέντρωσε ό σκορπιός, γιά ή όχιά τούς δάγκωσε;... "Όπως κάποιες θέλησε νά εξηγήσει κάποιος, ήταν καί δημοσιογράφος.

Ήπειλείτε κιόλας: «Άς τολμήσει!...» λέει άλλος έπιστολογράφος.

Άγνοώντας, ίσως, ότι τήν τέτοια κατηγορία ανθρώπων, δέν τήν φοδάται, μά ούτε καί συμβιδάζεται μαζί τους, ένας πού ύπηρετεί τήν αλήθεια, πού ό κομμουνισμός ό δικός του είναι μ' ανθρώπινο πρόσωπο καί πού πιστεύει, ότι: «όποιος τήν παρασιωπά - τήν αλήθεια - είναι κι αυτός ένας έγκληματίας» καί στή δύναμη τής όποιας καί στήν κρίση τών αναγνωστών του, έμπιστεύεται τά έργα τής ζωής του όλόκληρης. Ή οίκογενειακότητα Κοκοβλή στήν όποία άνήκει καί ό έπιστολογράφος, έπρεπε ύστερ' από τά τέτοια έργα της, νά μή ζητάει καί ρέστανικημένη κιόλας όπως είναι, στήν περίπτωσή μου μόνο βέβαια, άφου δέν τά κατάφερε νά εφαρμόσει τήν άπόφαση... Καί ζω - μά νά χαίρεται τή ζωή καί τήν

έλευθερία της πού άπόμεινε έτοι άδλαφτη: Ούτε φυλακές πήγε, ούτε θανάτους γνώρισε. Έλυσε κιόλας όλα της τά προβλήματα - πρωτόφαντο στοί κίνημα: τής ζήσης, τής μόρφωσης, (οπουδές) καί κείνο τής αναπαραγωγής του «είδους».

Γιατί πρέπει νά τό πούμε πώς από τούς σαράντα άντάρτες πού είχε στήν «έξουσία» της, ή κατάσταση κείνη, άν αφαιρέσουμε πέντε πού πέσανε ζωντανόι - αίτία πάλι ή πολιτική Κοκοβλή - στά χέρια του αντίπαλου, καί κακοπάθησαν πάνω από δέκα χρόνια στίς φυλακές, κι' άκόμα δυό πού σώθηκαν, γιati αυτοί έμειναν έξω τής έπιροής του Κοκοβλή, καί φυσικά τούς ίδιους καί τήν παρέα, τό όλον έξη, ούτε ένας δέ θρίσκειται σήμερα στή ζωή από κείνους τούς άτσαλένιους ανθρώπους!... Έτσι άπόμεινε λευκός καί άμόλυντος ό Νίκος Κοκοβλής, ή άδερφή του Κοκοβλή (Λιονάκη τώρα), ή γυναίκα του Κοκοβλή, ό άντρας τής άδερφής του Κοκοβλή, ό άδερφός του άντρα τής άδερφής του Κοκοβλή καί ό κουμπάρος τής οίκογένειας Κοκοβλή, ό μοναδικός κιόλας πού ήταν καθαντού άντάρτης κι άκόμα ένας ό μικρός Λιονάκης. Γιατί είχαμε βλέπετε καί παντρολο-

γήματα στά λευκά Όρη - αλλά μόνο γιά τά δυό άδέρφια Κοκοβλή... Κι όταν τελειωσαν, όλα έτοι, μή έχοντας τί άλλο νά πράξουν, του δώσανε γιά τήν Τασκένδη...

Ύπάρχει μία άποψη - φιλοσοφία - αντιδραστική βέβαια, όπως λένε, αλλά νά πού στήν περίπτωσή μας βγαίνει αληθινή: «Ό πόλεμος λέει, είναι ευεργετικός, γιati ξεκαθαρίζει τό ανθρώπινο είδος από τούς σάπιους οργανισμούς!...» "Όλοι έμεις λοιπόν, ήμασταν οί σάπιοι καί χαθήκαμε!... "Όποιος θέλησει νά γνωρίσει τήν οίκογένεια Κοκοβλή - καί τούς συμπεθέρους βέβαια - θά καταλάβει καί τήν άξία τής θεωρίας αυτής... Μά είναι καθώς φαίνεται τής μοίρας... Μετά από τόσα χρόνια, όπου ό Στάλιν έξώθηκε από τό Μανσωλειό καί τά δικά μας Σταλινάκια, Ζαχαριάδης, Μπαρζώτας καί σία, πετάχτηκαν από τό κίνημα, νά παιδευόμαστε, ν' άπειλούμαστε κι' όλας καί προδότες νά μάς κάνουν, ύστερ' από μισό αιώνα άγώνες - άκόμεις, αυτά τά ρετάλια, τά Σταλινίδια...

Εϋχαριστώ
Γιάννης Μανούσας

ΚΟΚΟΒΛΗ

μηνιαίο περιοδικό κομμάτι με ελληνες και ξένους σκιτσογράφους
● κυκλοφορεί κάθε 15 του μηνός ● περιπτερά - κεντρικά βιβλιοπωλεία.

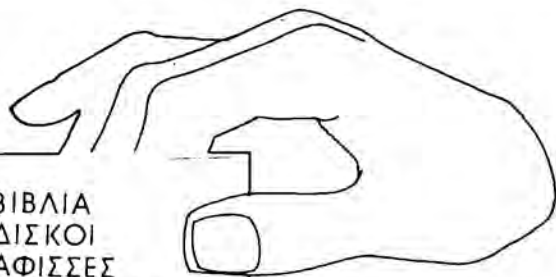

.ΒΙΒΛΙΑ
.ΔΙΣΚΟΙ
.ΑΦΙΣΣΕΣ

- έκπτωση έως 20% -

διαλογος

ΤΣΙΜΙΣΚΗ 126 ΤΗΛ. 237 466
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ 14

Μήν τό χάσετε! Τώρα, κάθε μήνα!

- Τί μπορείτε νά διαβάσετε γιά τήν Έθνική Άντίσταση
- Άφιέρωμα στον Κ. Θεοτόκη
- Οί πλανόδιοι τυπογράφοι
- Κριτικές νέων βιβλίων
- Όλες οί νέες εκδόσεις

Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΗΜΕΡΑ

του Remi HESS*

ΤΟΝ Ιούνιο πού πέρασε, μιά συνάντηση θεσμικής ανάλυσης συγκέντρωσε στο Παρίσι έναν ικανοποιητικό αριθμό κοινωνιολόγων, καθηγητών, κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων, εργαζόμενων στον τομέα της υγείας, αγωνιστών... πού κηρύσσονταν υπέρ της θεσμικής ανάλυσης. Στο Παρίσι υπήρχαν πολλές απουσίες, αλλά οι 150 παρόντες αντιπροσώπευαν αρκετά αυτό το θεωρητικό ρεύμα πού εμφανίστηκε εδώ και τριάντα χρόνια και πού από τότε δέν σταματά νά αναπτύσσεται και νά εξαπλώνεται σ' όλο τόν κόσμο. Από αυτή τήν άποψη είναι θέβαιο ότι οι Ιταλοί, Γερμανοί, Έλληνες, Μαροκινοί, Τυνησιοί και Βέλγοι πού συγκεντρώθηκαν στο Παρίσι, αλλά και μερικοί πού αντιπροσώπευαν τήν Λατινική Άμερική, έδωσαν στή θεσμική ανάλυση μιά κοσμοπολίτικη εικόνα πού αντιστοιχεί σωστά στήν σημερινή της πραγματικότητα.

Η θεσμική ανάλυση γεννήθηκε κατά τή διάρκεια του τελευταίου παγκόσμιου πολέμου σέ μιά όρεινή γαλλική περιοχή (τό Μασίφ Σαντράλ), στά πλαίσια ενός ψυχιατρείου. Οι θεραπευτές αναγκάστηκαν νά προβληματιστούν γιά τά αίτια του θεσμικού κλεισίματος στο όποιο καταδίκάζαν τούς άσθενείς τους, γιατί ή άνέχεια πού όφείλονταν στον πόλεμο δέν τούς επέτρεπε πιά νά θρέψουν τούς άσθενείς. Άποφάσισαν ν' άνοιξουν τό νοσοκομείο και νά έμπιστευθούν τούς άθενείς στους κτηματίες της περιοχής. Με άντάλλαγμα έργασία, οι άσθενείς τρέφονταν έτσι... Έγινε γρήγορα άντίληπτό ότι έκτός από αυτό τό πλεονέκτημα της φυσικής επιβίωσης, ή έμπειρία επέτρεπε στίς περισσότερες περιπτώσεις μιά ξεκάθαρη θεραπευτική πρόοδο.

Η σκέψη πού έπακολούθησε αυτή τήν έμπειρία όδήγησε τούς γιατρούς στήν ανακάλυψη ότι ή ψυχιατρική θεραπεία ήταν περισσότερο συνδεδεμένη με τόν θεσμό της θεραπείας, παρά με τήν θεραπεία καθαυτή. Πρίν από τήν άντι-ψυχιατρική, και με τρόπο άκόμα πιό συνετό, ή θεσμική ψυχιατρική ξανααμφισβήτησε έτσι ένα μεγάλο αριθμό προλήψεων γιά τήν τρέλα.

Η θεσμική ψυχιατρική και ψυχοθεραπεία αναπτύχθηκαν στήν Γαλλία κατά τήν περίοδο 1950-60. Κατ' αυτή τήν περίοδο θέλησαν νά πολλαπλασιάσουν μέσα στο νοσοκομείο (ίδρυμα) τούς τόπους όπου οι άρρωστοι (όπως οι θεραπευτές) μπορούσαν νά έκφραστούν, νά αναλάβουν εύθύνες... Έτσι ή κουζίνα έγινε ένας χώρος θεραπευτικός, κατά τόν ίδιο τρόπο όπως και ή καθημερινή γενική συνέλευση, κλπ. Πολλαπλασιάσθηκαν οι λέσχες πού τίς διαχειρίζονταν άμεσα οι ίδιοι οι άρρωστοι, τά έργαστήρια κτλ. Αυτοί οι τόποι όνομάσθηκαν «ίνστιτούτα». Τούς ξεχώρισαν από τό ίδρυμα πού αντιστοιχοϋσε στο σύνολο της όργάνωσης. Οι ρόλοι λοιπόν των θεραπευτών και των θεραπευόμενων λειτουργούσαν έναλλακτικά. Προοδευτικά ό άσθενής έμπαινε σ' ένα στάδιο άναδόμησης μιάς *ε γ κ α ρ σ ι ό τ η τ α ς**,

* Ο Remi HESS δημοσίευσε τό 1975 ένα έργο πάνω στην θεσμική παιδαγωγική και ένα άλλο πάνω στην κοινωνιοανάλυση. Μόλις δημοσίεψε στά γαλλικά ένα έργο: «Κέντρο και Περιφέρεια» πού είναι είσαγωγή στή θεσμική ανάλυση. Είναι καθηγητής στο πανεπιστήμιο της Vincennes, στο τμήμα των Έπιστημών της Έκπαίδευσης. Τό άρθρο γράφτηκε ειδικά γιά τό «Άντί» σάν ένα πρώτο έρέθισμα γιά συζήτηση στα θέματα πού άφορούν τή θεσμική ανάλυση.

(transversalité) δηλαδή ενός συνόλου θεσμικών εξαρτήσεων πού του ξανάδιναν μιά κοινωνικότητα, μιά κοινωνική άποδοχή άρχικά στο νοσοκομείο, έπειτα προοδευτικά έξω από αυτό.

ΑΠΟ τό 1960, αυτό το θεσμικό κίνημα πού ήταν μέχρι τότε περιορισμένο στον θεραπευτικό χώρο (τά ιδρύματα γιά τρελούς) άνοίχτηκε στον χώρο της παιδαγωγικής. Δάσκαλοι του δημοτικού, πού είχαν νά κάνουν με παιδιά με οικογενειακές ή κοινωνικές δυσκολίες, ενδιαφέρθηκαν γι' αυτό τό κίνημα, προσπαθώντας νά μεταφέρουν τή θεωρία και τήν πρακτική της θεσμικής ψυχοθεραπείας στο σχολείο.

ΑΝΑΜΕΣΑ στα 1960 και 1968, ή «θεσμική παιδαγωγική» είχε πολύ πέραση. Προερχόμενοι από τά κινήματα της παιδαγωγικής ανανέωσης (ιδιαίτερα τό κίνημα Freinet), οι δάσκαλοι πού ενδιαφέρονταν γιά τήν προσφορά της θεσμικής ψυχοθεραπείας τήν έφάρμοσαν στους θεσμούς της τάξης τους. Ανακάλυψαν έτσι ότι μέσα στην παιδαγωγική πράξη, αυτό πού μετράει, είναι τόσο ό τρόπος πού όργανώνεται ή τάξη, πού τήν εύθύνη της τήν έμπιστεύονται στους μαθητές...όσο και τό ίδιο τό περιεχόμενο των μαθημάτων πού μεταδίδεται. Ο μαθητής διαμορφώνεται τόσο στήν έπαφή με τήν δομή, όσο και στήν έπαφή με τό περιεχόμενο αυτής της δομής. Αυτή ή νέα άντίληψη της παιδαγωγικής πράξης όδήγησε τούς καθηγητές στο νά εφαρμόσουν μιά παιδαγωγική στα πλαίσια μιάς «παιδαγωγικής αυτοδιαχείρισης», όπου ό δάσκαλος δέν άρνεϊται τό ρόλο του ειδικού, πού έχει άρμοδιότητες πού τά παιδιά δέν έχουν, αλλά πού δέν επιβάλλει αυτές τίς άρμοδιότητες και κυρίως πού δέν άντλεί άπ' αυτές μιά πολιτική έξουσία μέσα στήν τάξη.

Η χρησιμοποίηση του χρόνου όργανώνονταν κάθε έβδομάδα από ένα «συμβούλιο», όπου ό δάσκαλος είχε μιά ψηφο ίδιας άξίας με κάθε μαθητή. Οι συγκεκριμένοι τρόποι της θεσμικής παιδαγωγικής ποίκιλαν άνάλογα με τήν ηλικία και με τό επίπεδο των μαθητών. Αυτό πού μπορούμε νά πούμε είναι ότι ή θεσμική παιδαγωγική έδωσε στο θεσμικό κίνημα πιό στερεές θεωρητικές βάσεις. Πολυάριθμο θεωρητικά και πρακτικά γραπτά άρχισαν νά εμφανίζονται τήν έποχή αυτή.

Ο Μάης του '68 ξέσπασε στή Γαλλία και μετάθεσε μονομιάς τήν προβληματική από τό μικροκοινωνικό στο μακροκοινωνικό πεδίο.

ΠΟΛΛΟΙ από τούς θεωρητικούς της θεσμικής ανάλυσης (Oury, Guattari γιά τήν ψυχοθεραπεία: Lobrot, Lourau, Lapassade γιά τήν Παιδαγωγική) άμφισβητήθηκαν βαθιά από τό κίνημα του Μάη. Μερικοί έστρεψαν τήν έρευνά τους σέ μιά κατεύθυνση κοινωνικο-πολιτική, άλλοι περισσότερο σέ μιά κατεύθυνση ψυχολογική (Lobrot)

ΣΤΗΝ περίοδο 1968-78 αναπτύχθηκε ένα τρίτο ρεύμα μέσα στο θεσμικό κίνημα, τό ρεύμα της κοινωνιοανάλυσης. Η κοινωνιοανάλυση είναι ή θεσμική ανάλυση σέ κατάσταση επέμβασης. Αυτό θέλει νά πεί ότι μιά όμάδα, μιά όργάνωση ή ένας θεσμός σέ κρίση, σέ δυσκολία... πού ψάχνει νά δεί καθαρώτερα μέσα στίς άντιφάσεις πού τόν διαπερνούν, καλεί έναν ειδικό, τόν «κοινωνιοαναλυτή» (τίς περισσότερες φορές έξ άλλου πρόκειται γιά ένα γκρούπ) πού θά βοηθήσει τά μέλη της όμάδας, της όργάνωσης ή του θεσμού-πελάτη νά αυτοαναλυθούν.

ΜΠΟΡΟΥΜΕ νά πούμε ότι αυτό τό κοινωνιοαναλυτικό ρεύμα είναι ή κοινωνιολογική μορφή του θεσμικού κινήματος. Αυτό τό ρεύμα προέρχεται από μιά συνάντηση μεταξύ

της ψυχοκοινωνιολογικής γαλλικής παράδοσης, της γιουγκοσλάβικης πολιτικής επιρροής (οι αυτόδιαχειριστικές πολιτικές θεωρίες πριν το 1968), του αντι-γραφειοκρατικού κοινωνιολογικού ρεύματος (τό περιοδικό «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα» που έμπύχωνε ο Καστοριάδης) και του κινήματος της θεσμικής ψυχοθεραπείας και παιδαγωγικής.

Η κοινωνιοανάλυση έχει μία συγκεκριμένη μεθοδολογία που την διαφοροποιεί από τις παραδοσιακές κοινωνιολογικές μεθόδους (τεχνικές εξέτασης, συνέντευξης...). Η σκοπιμότητά της είναι να συγκεντρώσει όλους τους ανθρώπους που από κοντά ή από μακριά συντελούν στη λειτουργία του υπό ανάλυση ιδρύματος. Η διάρκεια της εργασίας της επέμβασης ποικίλει μεταξύ δύο ημερών και δύο εβδομάδων. Αυτό ή εργασία πρέπει να είναι «αυτόδιαχειριζόμενη». Αυτό ύπονοει ότι η τιμή πληρωμής των επεμβαλλόμενων π.χ. γίνεται αντικείμενο διαπραγμάτευσης στη διάρκεια της επέμβασης. Αυτή η διαπραγμάτευση γίνεται με όλους τους μετέχοντες στην ανάλυση. Αυτή η τεχνική έχει τό πλεονέκτημα να φανερώνει τις αντιφάσεις του ιδρύματος: στην πραγματικότητα, τόν περισσότερο καιρό όλα τα ερωτήματα γύρω από τό χρήμα είναι συγκαλημένα στο σύνολο των μελών ενός θεσμού. Πίσω από αυτά τό ερωτήματα, βρίσκεται τό πρόβλημα της κοινωνικής δύναμης που γίνεται αντικείμενο μίας ανάλυσης: πώς δομείται; σε σχέση με τίς...

Η κοινωνιοανάλυση αναπτύχθηκε αυτά τό 10 τελευταία χρόνια στό πεδίο της εκπαίδευσης, της κοινωνικής εργασίας, της υγείας, λίγο μέσα στην παραγωγή ή μέσα στις επίσημες ή ανεπίσημες πολιτικές οργανώσεις. Μπορούμε να εφαρμόσουμε τη θεσμική ανάλυση στην ανάλυση των καθημερινών κοινωνικών σχέσεων (σχέσεις γονείς-παιδιά, σχέσεις άνδρες-γυναίκες...). Μπορούμε να πούμε ότι στην συνάντηση του Παρισιού, ο χώρος αυτός έγινε τό αντικείμενο μίας κάποιας έρευνας...

ΑΥΤΟ που είναι σημαντικό να πούμε ακόμη, για να πα-

ρουσιάσουμε σύντομα τη θεσμική ανάλυση σήμερα, είναι ότι υλοποιείται από μία τριανταριά έργα που δημοσιεύθηκαν από τό 1968 και ότι είναι αντικείμενο μίας διδασκαλίας και μίας έρευνας στό πλαίσιο του πανεπιστημίου της Vincennes (Παρίσι VIII). Δεκαπέντε περίπου καθηγητές του πανεπιστημίου Paris VIII, που ανήκουν στό τμήματα των επιστημών της αγωγής, των πολιτικών επιστημών και της οικονομικής και κοινωνικής διοίκησης, σχηματίζουν κατά κάποιο τρόπο ένα κέντρο στό οποίο αναφέρεται μία περιφέρεια. Αυτή ή θεσμοποίηση του κινήματος, δέν σημαίνει άραγε την αποτυχία της προφητείας;

ΤΑ χρόνια που έρχονται θά επιτρέψουν να απαντήσουμε σ' αυτό το ερώτημα. Είναι δύσκολο να μείνεις «θεσμοθέτης» 30 χρόνια. Τό μέλλον της θεσμικής ανάλυσης θά ήταν να εισδύσει σε χώρους μέχρι τώρα απρόσιτους ή να εμβαθύνει και να περάσει από ένα «αναλυτικό» σε ένα «ένεργητικό» στάδιο. Δηλαδή: αφού έχουμε αναλύσει τίς κοινωνικές σχέσεις για να τίς μετασχηματίσουμε εύκολότερα, να μετασχηματίσουμε περισσότερο τίς κοινωνικές σχέσεις για να σπρώξουμε πιο μπροστά την ανάλυση. Είναι ό δρόμος των αντι-θεσμών, δηλαδή των πραγματικών κοινωνικών χώρων, όπου θά τείναμε να μην αναπαράγουμε πιά τίς κοινωνικές σχέσεις κυριαρχίας που μάς επιβάλλει ή ανάπτυξη του κρατικού φαινομένου.

Agadir 26-7-78

** Σ.τ.μ. εγκαρσιότητα (transversalité) είναι τό σύνολο των συμμετοχών ή των εξαρτήσεων του μελετώμενου υποκειμένου (ατόμου, ομάδας, θεσμού) σε ή από ομάδες ή θεσμούς. Αυτές οι συμμετοχές ή εξαρτήσεις διακρίνονται σε «κατακόρυφες» (τοποθέτηση σε κάποιο επίπεδο της πυραμδικής ιεραρχίας) και «οριζόντιες».

ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΕΛΕΙΠΕ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΜΗΤΣΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΡΩΣΙΚΗ ΛΟΓΟ- ΤΕΧΝΙΑ

(Από τόν 11ον αιώνα
μέχρι την επανάσταση
του 1917)

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΕΔΡΟΣ**

Πανεπιστημίου 44 - Τηλ 3615.783

Α' τόμος:

Αφιέρωμα στη μεσαιωνική περίοδο και στη λογοτεχνία του 18ου αιώνα.

Β' τόμος:

Εξετάζεται ή κλασσική λογοτεχνία του 19ου αιώνα. (Πούσκιν, Γκόγκολ, Λέρμοντωφ, Τουργκένιεφ, Ντοστογιέφσκι, Τολστόη, Τσέχωφ, κ.ά.).

Γ' τόμος:

Οι δύο-τρεις δεκαετίες πριν από την επανάσταση του 1917. Στά χρόνια αυτά εμφανίζονται μερικά βαρυσήμαντα ονόματα στη λογοτεχνία (Γκόρκι, Μπλόκ, Μπέλι, Μερεζκόφσκι, Μπριούσοφ, Μπούνιν, Αντρέγιεφ, Αννενσκι, Αχμάτοβα, Μαγιακόφσκι κ.ά.) και στη θεωρητική σκέψη (Πλεχάνωφ, Ξεσώφ, Μπερντιάγιεφ, Λένιν, Λουνατσάρσκι κλπ.).

Διαφημιστικά θησαυρίσματα

Στο τεύχος 107 (σελ. 30) δημοσιεύτηκε τό άρθρο του Γ. ΜΑΡΚΑΚΗ με τίτλο «Διαφήμιση: «Θησαυροί» και παγίδες». Σέ απάντηση, ο διαφημιστής κ. Ν. ΔΗΜΟΥ μάς έστειλε τό κείμενο πού ακολουθεί. Στή συνέχεια δημοσιεύουμε τό σχόλιο του κ. Γ. Μαρκάκη στον όποιο θέσαμε ύπ' όψη τό κείμενο του κ. Ν.Δ.

«Σκανδαλισμένος από αυτήν τή συζήτηση», όπως παρατήρησε ό υπεύθυνος γιά τίς διαφημίσεις συνεργάτης του περιοδικού, έγραψε τό δικό του σχόλιο πού άφορά μίαν άλλη άποψη τής διαφημιστικής λειτουργίας.

Τό «ΑΝΤΙ» θεωρεί ότι τό θέμα είναι άνοιχτό και έπιφυλάσσεται μελλοντικά νά επανέλθει.

Ο ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ γράφει

Όταν στον πρόλογο του βιβλίου «Διαφήμιση και Άνθρωπος» έγραφα πώς ή «διαφήμιση είναι πραγματικός θησαυρός γιά τό μελετητή», όλα τά περίμενα εκτός από τό ότι ή φράση μου αυτή θά οδηγούσε κάποιον στό συμπέρασμα ότι ή διαφήμιση είναι «θησαυρός γιά τούς διαφημιστές». Ό κ. Γ. Μαρκάκης (ΑΝΤΙ:9.9.78) όμως, πού μου κάνει τήν τιμή τής παρερμηνείας (και πού, επίσης, παράλειψε νά αναφέρει τήν πηγή τής παραπομπής του), είναι χαρακτηριστική περίπτωση. Γράφει ένα εκτενές άρθρο γιά τή διαφήμιση – χωρίς νά ξέρει ούτε τά στοιχειώδη πράγματα γι' αυτή. «Άπαντά» σέ τεκμηριωμένα επιχειρήματα μέ γενικεύσεις, χωρίς νά κομίζει ούτε ένα νέο στοιχείο. Έτσι επιβεβαιώνει τήν άποψή μου πώς ή διαφήμιση στήν Ελλάδα έχει όπαδούς (ίσως) και αντίπαλους (άφθονους), αλλά δέν έχει μελετητές.

Η διαφήμιση είναι ένα σύνθετο οικονομικό, κοινωνικό και ψυχολογικό φαινόμενο. Η κατανόσή της – ή ανάλυση των μηχανισμών της, των αιτίων και των αποτελεσμάτων της, προϋποθέτει τέτοια ξυρύτητα γνώσεων, τέτοια πολυ – έπιστημονική κατάρτιση, πού δύσκολα θά συναντήσει κανείς σ' ένα μεμονωμένο μελετητή. Ίσως αυτός νά είναι ένας λόγος πού – όχι μόνο στή χώρα μας αλλά και έξω – ή διαφήμιση σπάνια έχει γίνει αντικείμενο συστηματικής και έπιστημονικής μελέτης. Ένας άλλος λόγος είναι πώς ή διαφήμιση είναι «παρίας» γιά τούς ακαδημαϊκούς δάσκαλους και τούς διανοούμενους, οι όποιοι αποφασίζουν νά κατέβουν στό επίπεδό της, μόνο όταν πρόκειται νά τή βρίσουν.

Από τήν άλλη μεριά όλοι θεωρούν πώς έχουν δικαίωμα νά μιλάνε γιά τή διαφήμιση. Έτσι σέ μία τρομακτική ένδεκα γνώσεων και στοιχείων, αντιπαράκειται μία πλημμυρίδα από γνώμες. Κι' όμως ελάχιστα γνωρίζουμε γιά τή διαφήμιση. Εκτός από τά στοιχεία πού από χρόνια θησαυρίζουν οι

ίδιοι οι διαφημιστές, δέν υπάρχουν αντικειμενικές και συστηματικές έρευνες. Δέν έχουμε άποδείξεις γιά τήν πραγματική έκταση των αποτελεσμάτων της, ούτε πραγματικές άποτιμήσεις τής επίδρασής της στό κοινωνικό γίγνεσθαι. Τή θεωρούμε αίτιο όρισμένων φαινομένων ενώ θά μπορούσε κάλλιστα νά είναι τό αποτέλεσμα τους. Τήν έχουμε φορτώσει ένα σωρό άμαρτήματα, χωρίς ποτέ νά έρευνήσουμε άν έχει πραγματικά σχέση μ' αυτά.

Είναι εύκολο νά φορτισθεί μέ έμπάθεια μία συζήτηση γιά τή διαφήμιση. Πρώτα γι' ατή καθ' αυτή, είναι μία φορτική και ένοχλητική παρένθεση στή ζωή μας. Έπειτα γι' ατή είναι ή περισσότερο αισθητή εκδήλωση του καπιταλιστικού συστήματος και τής καταναλωτικής κοινωνίας – κι' έτσι εισπράττει ατή τά άναθέματα. Πολλές φορές μάλιστα δέρνουμε τό σαμάρι αντί γιά τό γαίδερο. Χτυπάμε τή διαφήμιση, ενώ μάς φταίει τό σύστημα του όποιου ελάχιστο (άλλά ιδιαίτερα όρατό) μέρος είναι ή διαφήμιση.

Σκοπός μου σ' αυτό τό κείμενο δέν είναι νά υπερασπισθώ τή διαφήμιση – αλλά νά παροτρύνω (άλλη μία φορά) στήν καλύτερη κατανόσή της. Είναι άδιανόητο ένα τόσο σημαντικό φαινόμενο νά συζητείται σέ (κακό) δημοσιογραφικό επίπεδο. Είναι τραγικό, οικονομολόγοι, καθηγητές, κοινωνιολόγοι, νά γράφουν πράγματα γιά τή διαφήμιση πού και ό τελευταίος διαφημιστής ξέρει (άπό τήν καθημερινή του πείρα) πώς είναι εκάτο τά εκάτο λαθεμένα. Έχουμε όμως φτάσει στό σημείο οι διαφημιστές νά ξέρουν πιά πολλά γιά τή διαφήμιση από τούς μελετητές της – πού είναι σάν νά ξέρουν πιά πολλά οι σκαφτιάδες γιά τή γή, από τούς γεωλόγους. Και οι μόν διαφημιστές κάνουν τή δουλειά τους – άλλοι θησαυρίζοντας κι' άλλοι ελπίζοντας νά πλουτίσουν κάποτε. (Οι περισσότεροι – αλίμονο – δέν θησαυρίζουν. Απλώς ζούν). Και δουλειά τους θέβαια δέν είναι νά μελετάνε τίς έπιπτώσεις τής διαφήμισης.

Κάποιοι όμως πρέπει νά τήν μελετήσουν. Και είναι σίγουρο πώς ή μελέτη της θά οδηγήσει σέ πολύ ένδιαφέροντα συμπεράσματα. Όχι μόνο γιά τό άν ή διαφήμιση είναι «καλή» ή «κακή», χρήσιμη ή άχρηστη. Η μελέτη τής διαφήμισης θά μάς μάθει πολλά γιά τόν άνθρωπο – περισσότερα ίσως από όποιαδήποτε άλλη δραστηριότητά του. Στόν κοινωνικό και οικονομικό χώρο ή διαφήμιση μπορεί νά φωτίσει ουσιαστικές πλευρές τής ανθρώπινης συμπεριφοράς.

Έδώ και πολλά χρόνια, μελετώ τή διαφήμιση και παροτρύνω κι' άλλους νά τήν μελετούν. Αυτό δέν τό κάνω σάν διαφημιστής (ή μελέτη αυτή μου είναι επαγγελματικά άχρηστη, ίσως και επιζήμια), ούτε μέ τόν άπώτερο σκοπό νά «προβάλλω» τή διαφήμιση (Γ.Μ.). Η διαφήμιση δέν έχει ανάγκη από προβολή. Η καλή ή κακή της φήμη δέν επηρεάζει τήν απόδοσή της, ούτε τήν θέση της στήν οικονομική διαδικασία. (Απόδειξη: Ένώ ή δημοτικότητα τής διαφήμισης πέφτει, ή άποτελεσματικότητά της αύξάνει...). Ούτε είναι πού νιώθω τήν ανάγκη νά «παινέψω τό σπίτι μου». Προσωπικά άλλου είναι έμένα τό σπίτι μου – ή διαφήμιση είναι μόνο τό επαγγελμα πού μου δίνει τά πρόσ τό ζειν. Και δέν είναι επαγγελμα «διαβλητό» (Γ.Μ.). Άλλωστε δέν υπάρχουν διαβλητά επαγγέλματα – υπάρχουν καλοί και κακοί επαγγελματίες.

Υπάρχουν επίσης διαβλητές κοινωνικές συνθήκες πού δημιουργούν ίσως διαβλητές ανάγκες επαγγελμάτων. Άλίμονο! Κι' άν ακόμα πρέπει νά κατατάξουμε τούς διαφημιστές στά επαγγελματικά «ανάγκαία κακά» – μαζί μέ τούς δεσμοφύλακες, τούς στρατιωτικούς, τούς δήμιους και τούς νεκροθάφτες – πάλι «διαβλητοί» δέν θά ήταν.

Μελετώ τήν διαφήμιση, γι' ατή μου είναι άδύνατο νά λειτουργώ σ' ένα χώρο άδιερεύνητο. Γι' ατή νιώθω τήν ανάγκη νά καταλάβω τί κάνω και γι' ατή τό κάνω. Και γι' ατή ή επαγγελματική μου τριβή μέ τή διαφήμιση μου έχει δώσει άρκετά στοιχεία γιά νά ξέρω πώς πολλά άπ' όσα λέγονται γι' ατήν, είναι λάθος. Και όταν γράφω γιά τή διαφήμιση προσπαθώ νά μή γράφω σάν διαφημιστής. Η μελέτη μου δέν γίνεται μέ στόχο νά άποδείξει κάτι. Αντίθετα αισθάνομαι έλεύθερος νά κρίνω και νά κατακρίνω (και τό έχω κάνει: π.χ. στά άρθρα μου γιά τή «Ρύπανση του ψυχικού περιβάλλοντος» στόν «Οικονομικό Ταχυδρόμο»). Περισσότερο από τό νά επιβάλω άπόψεις γιά τή διαφήμιση – προσπαθώ νά άμφισβητήσω τά χλισειωμένα «κλισέ» πού στερεότυπα έρχονται και ξανάρχονται σάν τήν κάπικη δεκάρα. Και νά πετύχω νά προβληματίσω (ίσως) μερικούς.

Αν υιοθετήσουμε μία έπιστημονική μεθοδολογία, θά δούμε πώς δέν είναι άπλό νά ξεστομίζουμε ισχυρισμούς όπως «ή διαφήμιση είναι τό βασικό όπλο των μονοπωλίων», ή «ή διαφήμιση είναι παρασιτικό επαγγελμα», ή «ή διαφήμιση υποδουλώνει τά μέσα μαζικής επικοινωνίας», «άποθλακώνει τόν καταναλωτή». Τέτοιες εκφράσεις δέν είναι καν έπιστημονικά «σημαντικές» – είναι συνήματα. (Άλλοι είναι οι διαφημιστές – άλλοι χρησιμοποιούν τά slogans!). Θά προτιμούσα νά δώ π.χ. μία στατιστική μελέτη πού νά δείχνει τή διαφημιστική δαπάνη των επιχειρήσεων σέ σχέση μέ τό ύψος των κεφαλαίων τους ή τήν μονοπωλιακή ή μη διάρθρωση του κλάδου. Πρώτα τά νούμερα, τά στοιχεία, τά ντοκουμέντα και μετά τά συμπεράσματα. Γι' ατή, αλίμονο, όλα αυτά τά συνήματα, όχι μόνο δέν είναι άυταπόδεκτα αλλά, αντίθετα, όλες οι ένδείξεις πού έχουμε μέχρι σήμερα τείνουν νά ένισχύουν τίς αντίπαλες θέσεις. Μπορεί νά υποστηρίξει κανείς άνετα (και μέ άρκετά στοιχεία) πώς όσο πιά μονοπωλιακός είναι ό κλάδος, τόσο λιγότερη διαφήμιση κάνει, πώς ή διαφήμιση είναι παραγωγικό επαγγελμα, πώς ένισχύει τήν έλευθεροτυπία και πώς πλουτίζει τίς γνώσεις και δέχνει τήν κρίση του καταναλωτή...

Η αντίδικία γιά τή διαφήμιση φέρνει σέ φώς προβλήματα πού ή έκταση και τό βάθος τους ξεπερνούν συνήθως τίς δυνατόεις των συζητητών. Όσοι π.χ. καταφέρνουν ένάντια στή διαφήμιση θά πρέπει ακόμα νά μάς πούν, άν και πώς είναι δυνατή ή ύπαρξη ενός συστήματος μαζικής παραγωγής και διακίνησης αγαθών χωρίς διαφήμιση, χωρίς τή μαζική επικοινωνία παραγωγού – καταναλωτή. Άκόμα θά ήταν ένδιαφέρον νά διερευνηθεί έπιστημονικά ό κλασικός ισχυρισμός πώς ή διαφήμιση δημιουργεί ανθρώπινες ανάγκες – σέ αντίδιαστολή μέ τήν αντίθετη άποψη πώς οι ήδη ύπαρκτες ανάγκες δημιουργούν τά προϊόντα και – κατ' έπέκταση – και τή διαφήμιση τους. Έπειτα θά ήταν σκόπιμο νά δούμε άν και πώς μπορεί νά διατηρηθεί κάποιο μίνιμουμ έλευθερίας έκλογής σέ μία άγορά – χωρίς πληροφόρηση και έν-

ημέρωση του καταναλωτή. Τέλος, γιά τόν ίδιο καταναλωτή θά πρέπει νά εξετάσουμε άν είναι πράγματι «άπόλυτα έρμαιο στό διαφημιστικά συνθήματα» (όπως λένε όλοι οι αντίπαλοι τής διαφήμισης - καί ό Γ.Μ.) ή μήπως είναι (στό μέσο όρο) ό ώριμος αγοραστής πού άκούει τή διαφήμιση του ένός καί του άλλου καί τελικά κρίνει καί διαλέγει. Γιατί μου φαίνεται πάντα περιεργό νά θεωρούμε τόν «κυρίαρχο λαό» άξιο νά κυβερνήσει τή χώρα του καί νά μνη, του άναγνωρίζουμε τήν ικανότητα νά κρίνει ό,τι άκούει καί νά άποφασίζει τί άγοράζει.

Καί μιά τελική άναφορά στό «δράση μου τήν όχι διαφημιστική» όπως τόσο σεμνά τήν όνομάζει ό κ. Μαρκάκης (θά πείραζε νά τήν έλεγε «συγγραφική»; Τό «συγγραφείας» δέν είναι τίτλος ούτε κοπλιμέντο,

είναι όνομα έπαγγέλματος - κοινώς γραφίδας. Καί ή έφορία - άπό τό 1963 - έτσι μέ λείει. Καί στό διαφήμιση γράφοντας ζώ). Άν ό Γ.Μ. θέλει - μέ τό ζόρι - νά μέ θγάλει νά άντιφάσκω, μπορώ νά τόν παραπέμψω στό βιβλίο μου «Δρόμος τής Έπικοινωνίας» όπου καταφέρω άμεσα άνατύνει τής κακής χρήσης τών κατευθυνόμενων μορφών έπικοινωνίας (σελ. 45 - 47). Όχι θέβαια ένάντιον τών τεχνικών (οί τεχνικές οί ίδιες είναι ούδέτερες). Τό ίδιο καί στό «Θέματα Έπικοινωνίας» (σελ. 143 - 184). Έπίσης όμως μπορώ νά τόν παραπέμψω στό «Έγχειρίδιο Έλευθερίας» (σελ. 52) όπου λέω ότι όχι μόνο δέν φοβάμαι, αλλά χαίρομαι νά άντιφάσκω - γιατί όσο μπορέι κανείς νά άντιφάσκει, τουλάχιστον δέν θά γίνει δογματικός! Τό χωρίο πάντως πού διάλεξε

άπό τή «Δυστυχία του νά είσαι Έλληνας», είναι μάλλον όχρετο μέ τό θέμα μας.

Άς γυρίσουμε στό διαφήμιση. Χρειάζομαστε λιγότερη έμπάθεια καί περισσότερη μελέτη. Λιγότερη καζουϊστική καί περισσότερα στοιχεία. Καί πρέπει νά σταματήσουν οί άφελείς τοποθετήσεις «ύπέρ» ή «κατά» τής διαφήμισης. Μπορεί κανείς νά είναι ύπέρ ή κατά τής ιατρικής ή τής ηλεκτρολογίας; Πρέπει όπωσδήποτε νά διαχωρίσουμε τήν τεχνική άπό τή χρήση της. Καί πρίν νά πάρουμε θέση, πρέπει νά άρχίσουμε νά διαβάσουμε. Θά χαρώ πολύ κάποτε νά άπαντήσω (διαφωνώντας ή συμφωνώντας, άδιάφορο) σ' ένα δοκίμιο συστηματικό καί τεκμηριωμένο. Είστε ένάντιον τής διαφήμισης; Θαυμάσια! Κατεβάστε τά πλακάτ κ' άρχίστε τή μελέτη!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΚΑΚΗΣ γράφει:

Ο καθένας πού διάβασε τό άρθρο μου στό ANTI τής 9.9.78 σχετικά μέ τήν διαφήμιση, μπορεί νά άντιληφθεί άμέσως πώς τά παραπάνω δέν άπαντούν καθόλου σ' αυτό.

Όμως ό κ. Δήμου είναι άναμφισβήτητα ικανός. Άν παρακολουθήσει κανείς τά άρθρα του στην έφημερίδα «Τό Βήμα» στις 9 καί 23 'Ιουνίου καί 14 'Ιουλίου, μέ τά όποία άπαντά στις άπόψεις τών καθηγητών Θ. Λιανού καί Γ. Κουμάντου, σχετικά μέ τήν διαφήμιση, θά διαπιστώσει πώς έχει άρκετά όπλα, έστω καί άν πολλά άπό αυτά είναι καπνογόνα. Όμως τό ένα άρθρο άπό αυτά (23 'Ιουνίου) μέ τό όποίο άπαντά στόν κ. Θ. Λιανό, τελειώνει μέ τήν «πρόκληση» γιά συγκεκριμένη άπάντηση (καί άπόδειξη) στό έρώτημα τά όποία είχε θέσει στό άλλο άρθρο του (9 'Ιουνίου) γιατί «Άλλιώς μπορεί νά υποπτευθούν οί άναγνώστες μας πώς (γι' άλλη μιά φορά) ή ύπεροψία είναι ένδειξη άμηνανίας», όπως κατά λέξη έγραφε.

Τώρα, γιατί αυτός ό ικανός συζητητής άντιμετωπίζει τό άρθρό μου μέ ύπεροψία καί χωρίς συγκεκριμένες άπαντήσεις (μέ στοιχεία καί επιχειρήματα, όπως έγραφε πώς άπάντησε στόν κ. Λιανό, χωρίς όμως νά δίδει πραγματικά στοιχεία) στό συγκεκριμένα έρωτήματά μου, αυτό άς το συμπέραναι ό καθένας.

Τό κακό γιά τόν κ. Δήμου είναι πώς, έκτός άπό τόν κίνδυνο πού διατρέχει νά χαρακτηριστεί γιά ύπεροψία (όποτε καλώς πληρώνεται άπό άλλους μέ τό ίδιο νόμισμα), κινδυνεύει νά χαρακτηριστεί πώς πέφτει στό ίδιο σφάλμα γιά τό όποίο κατηγορεί άλλους: τήν θεωρητικότητα, στην όποία έκτρέπεται άκράτητος, πιστεύοντας πώς δέν θά του θρεθεί αντίπαλος μέ συστηματική επιστημονική μελέτη γύρω άπό τήν διαφήμιση. Καί άρνούμενος στόν καθένα πού ύφίσταται τήν άσκήμια στην όποία έχει φτάσει ή σημερινή διαφήμιση (γιά τήν σημερινή πραγματικότητα μιλούμε κ. Δήμου καί όχι γιά ιδεατές καταστάσεις

πληροφόρησης) νά έχει όποιαδήποτε γνώμη, έστω καί άν αυτή ή γνώμη καί οί άπόψεις θγαίνουν άπό τήν καθημερινή πραγματικότητα. Νέος μεσαίωνας λοιπόν;

Τό μόνο πού μπορεί νά πει κανείς σχετικά μ' αυτή τήν «άπάντηση», είναι πώς, αυτός πού τήν ύπογράψει καταφέρνει νά μειώσει τό ποιοτικό επίπεδο αυτού πού έγραψε τά βιβλία πού άναφέρονται σ' αυτή, δηλαδή του συγγραφέα Ν. Δήμου. Καί είναι λυπηρό αυτό, γιατί έτσι δίδει άφορμή νά ύποψιαστεί κανείς, πώς, ίσως στην περίπτωσή του ισχύει αυτό πού γράφει στόν άφορισμό 159 του βιβλίου του «Η δυστυχία του νά είσαι Έλληνας»: «Έλληνας διαουόμενος είναι αυτός πού προσπαθεί νά θρει ιδέες, γιά νά δικαιολογήσει τίς πράξεις του» ή γιά νά δικαιολογήσει ένα τομέα τής δράσης του (τής διαφημιστικής) όπως μπορούμε νά συμπληρώσουμε γιά νά ακριβολογήσουμε στην περίπτωση του κ. Δ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΚΑΚΗΣ

Ο συνεργάτης μας γράφει:

Λειτουργώντας μέσα στό ANTI καί βλέποντας τά πράγματα άπό τή δική μου σκοπιά, σκανδαλίστηκα άπό τή συζήτηση μεταξύ του κ. Γ. Μαρκάκη καί του κ. Ν. Δήμου καί θέλησα νά καταθέσω καί εγώ μιά άποψη πολύ μερική θέβαια καί πού άφορά τήν έμπειρία μου άπό τό περιόδιο. Προφανώς τό θέμα έχει πολλές διαστάσεις, καί θά ήταν ενδιαφέρον, νά κάνει κάποιος τίς «γενικές θεωρητικές άναγωγές». Πιστεύω όμως ότι καί ή δημοσίευση μερικών άπλών πληροφοριών είναι τό ίδιο χρήσιμη.

Ποιά είναι άλήθεια ή συμπεριφορά τών «πελατών» καί τών επαγγελματιών διαφημιστών άπέναντι στό πολιτικά περιοδικά; Πόσο είναι ά-πολιτική ή διαφήμιση καί ή στάση τών διαφημιστών καί τών πελατών; Έχω τήν έντύπωση ότι ή παραχώρηση διαφημίσεων καί ή έπιλογή είναι, τίς πιό πολλές φορές, μιά καθαρά πολιτική καί έμπορική - μέ τήν χειρότερη σημασία τής λέξης - πράξη. Ίδού τά παρωδείματά μου: καί όσοι καμώνονται πώς ό άποκλεισμός όρισμένων διαφημιστικών μέσων δέν έχει σχέση μέ τήν πολιτική ή τή συνάλλαξη άς γράφουν φλύαρα - αλλά όχι πειστικά - τίς θεωρητικοποιήσεις τους:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΡΩΤΟ: Κρατικές καί ιδιωτικές διαφημίσεις καί πολιτικά έντυπα.

Στό προηγούμενο τεύχος του ANTI δέν ύπάρχει ούτε μιά κρατική διαφήμιση ή διαφήμιση κάποιου μεγάλης έμπορικής επι-

χείρησης. Αυτό συμβαίνει, σέ σπάνιες μόνον περιπτώσεις καί, φοβόμαι πώς γίνεται γιά τήν έξασφάλιση του άλλου μιάς «ισης μεταχείρισης». Στό ANTI οί διαφημίσεις, στην συντριπτική πλειοψηφία, άφορούν βιβλία, έφημερίδες καί έντυπα (τά τελευταία συνήθως ύστερα άπό συμφωνία γιά άμοιβαία προβολή). Άλλά άς δούμε δύο άλλα πολιτικά περιοδικά πού, τυχαίνει, νά είναι καί φιλοκυβερνητικά: τά «Πολιτικά θέματα» καί τή «Νέα Πολιτική».

Ποιά είναι ή κυκλοφορία αυτών τών περιοδικών; Τό 1/5 καί 1/10 αντίστοιχα τής κυκλοφορίας του ANTI. Θά περιέμενε λοιπόν κανείς πώς σύμφωνα μέ τίς «καθαρές» άρχές του διαφημιστικού μέσου καί οί διαφημιστικές καταχωρήσεις θά ήταν αντίστοιχα περιορισμένες. Πόσες είναι όμως οί σελίδες τών διαφημιστικών καταχωρήσεων στό περιοδικά αυτά; Πολλαπλάσιες άπό τίς διαφημιστικές καταχωρήσεις του περιοδικού μας. Ειδικά ή «Νέα Πολιτική» - πού τυχαίνει νά έχει γιά ίδρυτές της δύο σημερινούς ύπουργούς τής Νέας Δημοκρατίας - έχει 13 όλοσέλιδες διαφημίσεις άπό τίς άκόλουθες τράπεζες καί επιχειρήσεις: 1) 'Ιον 2) Lancia 3) Fimisco 4) Interamerican 5) Έλσα 6) ETBA 7) Κλαούνδος 8) Λαινόπουλος 9) Έμπορική Τράπεζα 10) Ταχυδρομικά Ταμειτήρια 11) Όλυμπιακή 12) Ναυπηγεία Έλευσίνος καί 13) Ήπειρωτική Άτμοπλοία.

Άλήθεια πώς λέγεται αυτό;

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ: Έμπορική συναλλαγή:

Στό τεύχος τής 27/8 τών «Πολιτικών Θεμάτων» καταχωρείται όλοσέλιδη διαφήμιση τής Μεγάλης Σοβιετικής Έγκυκλοπαίδειας. Όταν καί μείς αντίστοιχα ζητήσαμε διαφημιστική καταχώρηση γιά τό ANTI μās δόθηκε ή άπάντηση ότι δέν είμαστε φιλικά προσκεκλημένοι πρós τήν έπιχείρηση άφού τήν κριτικάρουμε! Σηγκεκριμένα μās ύπενθύμισαν ότι σέ σελίδα μιας (τις σελ. 107, σελ. 7) γράφουμε:

Έναν άρκετά πρωτότυπο τρόπο διάλεξε ό κ. Μπρέζνιεφ (ή οί σύμβουλοί του) γιά νά επικοινωνήσει μέ τόν ελληνικό λαό - γιά πρώτη φορά άπό τότε πού βρίσκεται στην έξουσία.

Ο χαιρετισμός του Σοβιετικού ήγέτη βρίσκεται σέ δήλωση του πού περιλαμβάνεται στόν πρόλογο ένός βιβλίου του πού κυκλοφόρησε - κατά σύμπτωση... - τήν επομένη τής άναχώρησης του κ. Ράλλη στην σοβιετική πρωτεύουσα. Καί ναι μέν ή δήλωση - χαιρετισμός του κ. Μπρέζνιεφ ήταν άπόλυτα θετική γιά τίς ελληνοσοβιετικές σχέσεις «δέν ύπάρχουν επίδικα ζητήματα μεταξύ Σοβιετικής Ένωσης καί Ελλάδας» - πλύν όμως έχασε τή βαρύτητα πού μπορούσε νά έχει, άφού οί διάφοροι «καλοί έπηρερηματίες» τήν χρησιμοποίησαν σάν διαφημιστικό σποτό!

Οι κυρίες μας αυτοί ήταν άρκετοί «γιά νά κοπούμε» άπό τή λίστα τών διαφημιστικών μέσων. Πώς λέγεται όμως αυτό; Μήπως φίμωση του δικαιώματος τής κριτικής μέ τήν έξαγορά τής διαφήμισης;

Καλές είναι λοιπόν οί φλύαρες θεωρητικοποιήσεις αλλά δέν μās έξήγησαν ποτέ πώς ή διαφήμιση, έκτός τών άλλων, είναι καί μέσο πολιτικής καί έμπορικής συναλλαγής μέ τά ίδια τά μέσα επικοινωνίας.

΄Αξιος ό μισθός τους...

΄Εγινε κι΄ αυτό. Γιατί όχι; ΄Υπήρχε εξάλλου ή περίπτωση του «είρηνοποιού» Κίσινγκερ. Τώρα όμως τό δίδυμο Σαντάτ-Μπεγκίν ξεπέρασε κάθε προηγούμενο. Καταξιώθηκαν και τ υ π ι κ ά στή διεθνή κοινή γνώμη και στίς συνειδήσεις μας σάν μεγάλοι είρηνοποιοί... ΄Ο κυνισμός δέν έχει βέβαια όρια. ΄Ο μακελλάρης των Παλαιστινίων στο Ντέρ-Γιασίν, πρωθυπουργός τώρα του ΄Ισραήλ, Μεναχέμ Μπεγκίν έχει βέβαια σέ άτομική δραστηριότητα τό αντίστοιχό του στο σφαγέα των αϊγυπτίων εργατών και φοιτητών, ΄Ανουάρ Σαντάτ.

΄Ομως και οι δύο μαζί, ένωμένοι τώρα μέ τίς δάφνες του «είρηνοποιού» έχουν νά επιδείξουν και άπομένει νά ολοκληρώσουν, ένα πολύ μεγάλο έργο: τόν άφανισμό του παλαιστινιακού έθνους. ΄Αξιος ό μισθός τους. ΄Ας χαίρονται τό μέγα θραβείο πού έφτασε στον έσχατο βαθμό άνυποληψίας...

Τό έλεύθερο Πανεπιστήμιο

Τό ΄Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του «Φιλοπόροδου ΄Ομίλου ΄Υμηττου» θά λειτουργήσει και φέτος γιά δεύτερη κατά συνέχεια χρονιά. Τό φετινό πρόγραμμα περιλαμβάνει τέσσερις κύκλους μαθημάτων. Κάθε κύκλος ολοκληρώνεται σέ 5 μαθήματα πού θά γίνονται κάθε Δευτέρα και Τετάρτη. (7-8μ.μ. και 9-10). ΄Από τίς 16/10 άρχισαν κι΄ όλας και ολοκληρώνονται (ώς τίς 13/11) τά μαθήματα - διαλέξεις της Α΄ περιόδου, από τους:

Α. Στάγκος: Σύγχρονη διεθνής Πολιτική.

Α. Λεντάκης: ΄Η θέση της γυναίκας στή σύγχρονη κοινωνία.

Β. Φίλιας: ΄Ατομο - Κοινωνία - Διαδικασία Κοινωνικοποίησης και

Μ. Νικολινάκος: Είσαγωγή στήν Πολιτική Οικονομία.

Στή Β΄ περίοδο (20/11 έως

18/12) οι όμιλητές και τά θέματα είναι:

Α. Γιαννίσης: Προβλήματα ελληνικής έκδιομηχάνισης.

Γ. Καψής - Κ. Σκούρας: Τά μέσα μαζικής επικοινωνίας.

Κ. Κασμάτη: Συνδικαλισμός και οι Οικονομικο - Κοινωνικές επιδράσεις του.

Δ. Γεωργούλης: Πολεοδομικός και περιβαλλοντολογικός σχεδιασμός στή σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία.

Στήν Γ΄ περίοδο, τέλος (8/1 - 7/2/79) θά διδάξουν οι:

Ν. Διαμαντούρος: Κράτος και Κοινωνία στον ελληνικό 19ο αιώνα.

Μ. Παπαγιαννάκης: ΄Η Μεσόγειος στο σύστημα διεθνών σχέσεων.

Γ. Δερτιλής: ΄Ιστορικές βάσεις της ελληνικής ανάπτυξης (1840 - 1898).

Γ. Δροσόπουλος: ΄Αντρας - Γυναίκα - Παιδί.

΄Η είσοδος γιά τό κοινό είναι έλεύθερη και μετά από κάθε μάθημα ακολουθεί συζήτηση.

του Γρηγόρη

Είκοσιδύο Πρωτοχρονιές

«Είκοσιδύο Πρωτοχρονιές» είναι ό τίτλος μις ένδιαφερόουσας ταινίας-ντοκυμαντέρ μικρού μήκους πού γύρισε ό νέος κινηματογραφιστής Βαγγέλης Δημητρίου μέ δική του παραγωγή.

Τό ντοκυμαντέρ αποτελεί μία προσπάθεια νά μεταφερθεί στον κινηματογράφο τό γνωστό όμωνυμο διήγημα του ΄Ανδρέα Νενεδάκη, πού περιλαμβάνεται στή συλλογή κειμένων «Οί Μαργαρίτες του ΄Αγίου».

Μέσα σέ 22 Πρωτοχρονιές, των παραγμένων χρόνων από τό 1941 μέχρι τό 1962, ένας άνώνυμος ΄Ελληνας καταγράφει τίς αλλαγές, πού φέρνει κάθε καινούριος χρόνος στον ίδιο, σέ δικά του πρόσωπα και στο κοινωνικό του περιβάλλον.

Οί ήμερολογιακές καταγραφές, σύντομες και σχεδόν επιγραμματικές, αναφέρονται στήν Κατοχή, στήν πείνα και τόν θάνατο, στήν ΄Εθνική ΄Αντίσταση και τους άγώνες έναντίον του κατακτητή, στον εμφύλιο πόλεμο και τίς συνέπειές του.

΄Η ταινία, πού φιλοδοξεί νά έχει τόν χαρακτήρα μις μαρτυρίας-ντοκυμαντέρ, χρησιμοποιεί αποκλειστικά σάν όπτικό υλικό φωτογραφίες, κάρτες και γράμματα από οικογενειακό άλμπουμ καθώς και φωτογραφίες από περιοχές και πρόσωπα πού σχετίζονται μέ όρισμένα γεγονότα της περιόδου 1941-1962.

Τό σενάριο είναι έπίσης του Β. Δημητρίου, ή μουσική του Γ. Παπαδάκη, τό μοντάζ του Τόλη Μαστροκάλου, ή φωτογραφία των ΄Ηλία Παπαγεωργακόπουλου και Σωτήρη Σωτηρόπουλου ενώ τό σπηκάς έκανε ό Σπύρος Σακάς.

΄Ο άνεμος θά φέρει τή βροχή

Είναι ό τίτλος του έργου του Γιάννη Σκλάβου πού θά παρουσιάσει τό χειμώνα ή ΕΤΑΙΡΙΑ ΘΕΑΤΡΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ (Ε.Θ.Η.).

΄Η σκηνοθεσία είναι του Μιχάλη Παπανικολάου. ΄Η σκηνογραφία και τά κοστούμια της Λίτσας Έγγλέζου και οι χορογραφίες της Έριφίλης Λάλου.

΄Ο Θίασος αποτελείται από τους ήθοποιούς:

Αννα ΄Ιασονίδου, Κώστα Μπακάλη, Τάκη Καραθανάση, Χριστίνα Αύλιανού, Τάσο Πολυχρονόπουλο, Χριστίνα Στόγια, Θωμά ΄Αθανασίου, Θάλεια Σκαρλάτου, Σταμάτη Τζελέτη, Γιάννη Νάπα και Γιάννη Βερεσή.

΄Αναβολή στράτευσης

΄Εκατόν πενήντα έλληνες σπουδαστές στο Βελιγράδι βρίσκονται σέ έκκρεμότητα. Συγκεκριμένα, αντιμετωπίζουν τό πρόβλημα της αναβολής στράτευσης. Σύμφωνα μέ τό ύπουργικό διάταγμα Φ 6070/3/121811 της 2/1977 οι φοιτητές των σοσιαλιστικών χωρών - πλην της Ρουμανίας - στερούνται αυτόν του δικαιώματος. ΄Ετσι, υπάρχουν φοιτητές πού διακόπτουν τίς σπουδές τους γιά νά στρατευτούν κι άλλοι πού παραμένουν άνυπότακτοι. Μέ έπιστολή πού μάς έστειλε ή ελληνική φοιτητική ένωση Βελιγραδίου ζητούν τή συμπαράσταση στο αίτημά τους. Τό σημειώνουμε· αλλά θά φτάσει στ΄ αυτιά των άρμοδίων του ΄Υπουργείου Παιδείας;

Διεθνής συνάντηση συγγραφέων στό Κεμπέκ

Η σπουδαιότερη πνευματική εκδήλωση στον Καναδά είναι, πέρα από κάθε αμφιβολία, η Διεθνής Συνάντηση Συγγραφέων στο Κεμπέκ, που γίνεται κάθε χρόνο, από το 1971 και μετά, στις αρχές του Οκτώβρη στο Μοντρεάλ και διαρκεί μία εβδομάδα. Ίδρυτής αυτής της εκδήλωσης είναι το γαλλόφωνο περιοδικό *Liberté* του Μοντρεάλ, που έχει κιόλας 25 χρόνια ζωής, ενώ επιχορηγήσεις δίνονται από το Υπουργείο Πολιτισμού του Κεμπέκ, το Συμβούλιο Τεχνών του Καναδά και το Υπουργείο Εξωτερικών του Καναδά. Η Διεθνής Συνάντηση έχει στόχο της να φέρει σ' επαφή τους γαλλόφωνους συγγραφείς του Κεμπέκ με συγγραφείς άλλων χωρών, για να συζητηθούν προβλήματα της σύγχρονης λογοτεχνίας. Οι προσκεκλημένοι συγγραφείς έχουν την υποχρέωση να κάμουν μία «ανακοίνωση» στα γαλλικά, πάνω στο ειδικό θέμα που καθορίζεται για την συνάντηση και το σύνολο αυτών των «ανακοινώσεων», μαζί με τις διάφορες παρεμβάσεις, δημοσιεύεται σε ειδικό τεύχος του περιοδικού *Liberté*.

Η Ελλάδα άρχισε ν' αντιπροσωπεύεται συστηματικά σε αυτή την εκδήλωση από πέρσι, με την συμμετοχή του συνεργάτη του «Αντί» Άρη Φακίνου, ενώ φέτος πήρε μέρος ο Φίλιππος Δρακονταειδής που έγραψε και το σύντομο σημείωμα που ακολουθεί. Το ΑΝΤΙ σε προσεχή του τεύχη θα ασχοληθεί εκτενέστερα με τα προβλήματα και την πολιτική «Φυσιогνωμία» του Καναδά.

Τού Φ. Δ. Δρακονταειδή

Πρέπει να πούμε εδώ ότι ο σημερινός Καναδάς βρίσκεται σε κρίσιμη ιστορική καμπή, καθώς το γαλλόφωνο τμήμα του, ή επαρχία δηλαδή του Κεμπέκ με πρωτεύουσα το Μοντρεάλ, προσπαθεί ν' αποτινάξει τον καθαρά αποικιακό ζυγό του οικονομικά ισχυρού αγγλόφωνου Καναδά, που συνδέεται στενά με τις Η.Π.Α.

Οι ρίζες του προβλήματος βρίσκονται στην ιστορική συγκυρία που έκαμε τον γαλλόφωνο Καναδά να περάσει στην αγγλική κατοχή. Αν η ανακάλυψη του Καναδά έγινε από τον Γάλλο Ζάκ Καρτιέ στα 1534 κι' αν η πόλη του Κεμπέκ ιδρύθηκε από τον Γάλλο Σαμπλάν στα 1608, η Γαλλία αναγκάστηκε να παραχωρήσει αυτή την κτήση της στην Αγγλία στα 1760, ύστερ' από την οικονομική χρεωκοπία που δημιούργησε η ξέφρενη επεκτατική πολιτική των Λουδοβίκων και που οδήγησε λίγα χρόνια αργότερα στην επανάσταση.

Εκείνη την εποχή κατοικούσαν στον Καναδά 15.000 περίπου άποικοι από την Γαλλία, αγροκαλλιεργητές στην πλειοψηφία τους, χωρίς ιδιαίτερη πολιτική οργάνωση, αλλά κάτω από την εκκλησιαστική κηδεμονία, καθώς η χώρα ήταν μοιρασμένη σ' ενόρμες πράγματα ταιριαστά με τις αντίληψεις της μητροπόλεως, όπου

ο βασιλιάς-εκπρόσωπος του Θεού στην γη δέν μπορούσε να υποκατασταθεί στα υπερπόντια εδάφη παρά από κληρικούς.

Η παραχώρηση του Καναδά (της Νέας Γαλλίας, όπως λεγόταν τότε) στους Άγγλους κατέστρεψε τις υπάρχουσες κοινωνικές δομές κι' επέβαλε την «αποικιοποίηση», αφού οι νέοι κύριοι της χώρας, με προχωρημένες οικονομικές ιδέες, με αστικές κιόλας αντιλήψεις, σκόπευαν να εκμεταλλευθούν τον φυσικό πλούτο. Αέιζει να σημειωθεί ότι η εκκλησιαστική εξουσία της προηγούμενης μητροπόλεως, όπως κι οι ανώτερες ομάδες των Γάλλων άποικων συνέδεσαν την τύχη τους με τους Άγγλους αφέντες, βοήθησαν στην παγίωση της νέας κατάστασης κι' απόλαυσαν τα ψυχία της συνεργασίας. Η διομηχανική ανάπτυξη του 19ου αιώνα, η δημιουργία των Η.Π.Α. κι' ο καπιταλισμός στην ιμπεριαλιστική του τάση φέμωσαν τον γαλλόφωνο πληθυσμό και κατέβαλαν κάθε προσπάθεια για να τον αφομοιώσουν, να τον αποκόψουν από την γλώσσα του και τις παραδόσεις του. Οι γαλλόφωνοι της επαρχίας του Κεμπέκ έγιναν άνθρωποι δεύτερης κατηγορίας στον ίδιο τους τον τόπο, χωρίς να παραδίδουμε ότι ο αγγλόφωνος πληθυσμός μεταβλήθηκε σε «ύπηρέτη» των Η.Π.Α., λόγω της εξ-

άρτησής του από τον «μεγάλο γείτονα». Αναφέρουμε ότι συχνά επαναλαμβάνεται η φράση πως «οι Άμερικανοί πολέμησαν στον πρώτο και στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο μέχρι τον τελευταίο Καναδό», που δίνει σαφή εικόνα της αποικιοποίησης, με την διαφορά ότι ο γαλλόφωνος πληθυσμός βρισκόταν στη βάση της πυραμίδας.

Όταν το 1967 ο στρατηγός ντέ Γκώλ αναφώνησε «Ζήτω το ελεύθερο Κεμπέκ», ο γαλλόφωνος Καναδάς βρισκόταν κιόλας στο δρόμο της αποτίναξης του αγγλοαμερικανικού ζυγού. Το ζήτημα παρεμβολής της Γαλλίας εκείνη την συγκεκριμένη στιγμή αποτελεί ξεχωριστό παράγοντα, του οποίου η βαρύτητα είναι σήμερα αρκετά μικρή. Πάντως, μπροστά στον φόβο ότι η κατάσταση μπορούσε να «εκτραχυνθεί» σε αυτό το κομμάτι του Καναδά, το πλουσιότερο της χώρας, οι αγγλόφωνοι άρχισαν τις παραχωρήσεις. Από τότε αρχίζει μία ραγδαία αλλαγή, που εκδηλώνεται με την επιβολή της γαλλικής σάν κυρίαρχης γλώσσας στο Κεμπέκ, με την νίκη της εθνικιστών στις τοπικές εκλογές, με πράξεις απειπισίας, όπως η δολοφονία του υπουργού Λαπόρτ το 1970, με την επιβολή στρατιωτικού νόμου κι' αντιποίνων στο Κεμπέκ από την κεντρική κυβέρνηση, με την ανάληψη της πρωθυπουργίας στην επαρχιακή κυβέρνηση από τον Λεβέκ κλπ. Σήμερα γίνονται προετοιμασίες για δημοψήφισμα, όπου ο λαός θα κληθεί ν' αποφασίσει για την τύχη του. Πολλοί πιστεύουν πως είναι χωρίς για πλήρη ανεξαρτησία και προτιμούν μία μορφή πολιτικής ανεξαρτησίας του Κεμπέκ στο πλαίσιο οικονομικής ισορροπίας συνεργασίας με το αγγλόφωνο τμήμα της χώρας. Για πληρέστερη ενημέρωση προτείνουμε το βιβλίο του καθηγητή κοινωνιολογίας του πανεπιστημίου του Μοντρεάλ Marcel Rioux: La

Question Du Quebec, έκδοση 1976 Parti Pris.

Γίνεται κατανοητό πως η παρουσία της σημερινής πνευματικής οντότητας του γαλλόφωνου Κεμπέκ παίζει σημαντικό ρόλο στην προώθηση των επιδιώξεων ανεξαρτησίας αυτής της επαρχίας που είναι 14 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα, με πληθυσμό 6 εκ. (30% περίπου του συνολικού πληθυσμού του Καναδά).

Στη φετινή Διεθνή Συνάντηση Συγγραφέων πήραν μέρος 45 συγγραφείς, από τους οποίους 18 ξένοι. Ανάμεσα σε αυτούς ήταν ο Μίλαν Κουντέρα (Τσεχοσλ.), ο Μανουέλ Σκόρσα (Περου), ο Ερνέστο Σαμπάτο (Αργεντινή), ο Μπερνάρ Νοέλ (Γαλλία), ο Χέρμπερτ Γκλόντ (Η.Π.Α.), ο Πώλ Γκόμα (Ρουμανία), ο Πέτερ Σνάιντερ (Γερμανία) κλπ. Το θέμα της συνάντησης ήταν «Πραγματικότητα και Λογοτεχνία» κι' έδωσε αφορμή για πολύ ενδιαφέρουσες «ανακοινώσεις», που κάλυψαν την σημερινή πραγματικότητα, έτσι όπως αυτή εκφράζεται από τις πολυεθνικές εταιρείες, τα κινήματα των μειονοτήτων, την τάση των κυβερνήσεων να θέλουν να εξαλείψουν την ίδια πραγματικότητα από την πραγματικότητα κλπ.

Στην επιτυχία της συνάντησης συνέβαλαν αποφασιστικά η φιλοξενία των οργανωτών, η ραδιοφωνική και δημοσιογραφική κάλυψη, η παρουσία των αρχών του Κεμπέκ, το ενδιαφέρον των συγγραφέων του Κεμπέκ να πληροφορηθούν για τις λογοτεχνικές άλλων χωρών. Ιδιαίτερα πρέπει ν' αναφερουμε το ενδιαφέρον για την Ελλάδα, που πάντα συνδεόταν από την εύχη να γίνει πλατιά γνωστή η ελληνική λογοτεχνία στον Καναδά, δεδομένου μάλιστα ότι στον γαλλόφωνο Καναδά υπάρχουν τουλάχιστον δύο πανεπιστημιακές έδρες για την νεοελληνική γλώσσα.

M.P.S. Camping Center Κιάφας 3,
από Ακαδημίας 78
τηλ. 36.15.438

Anoraks
Vestes
Sleepings bags
Σκηνές
Σακκίδια

19ο Φεστιβάλ Έλληνικού Κινηματογράφου •

Ίδεολογικές Μετατοπίσεις Αισθητικές Κατακτήσεις

του Δημήτρη Δανίκα

Μέσα σ' ένα κλίμα γενικής κατακραυγής για τὰ βραβεία, τέλειωσε τὸ 19ο Φεστιβάλ Έλληνικού Κινηματογράφου, στὴ Θεσσαλονίκη. Ἡ συνολικὴ παρέμβαση τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς μὲ τὶς ἀποφάσεις της, διαστρέβλωσε τὴ φνισιογνωμία τῆς φετινῆς κινηματογραφικῆς δημιουργίας, πού τὴ συγκροτοῦσαν δύο στοιχεῖα:

α) Ἡ δυναμικὴ παρουσία ἑξῆ (6) Σκηνοθετῶν / Γρηγοράτος, Λυκουρέσης, Μακρῆς, Παναγιωτόπουλος, Παπαγιαννίδης, Φέρρης / πού ἐλέγχοντας στὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο βᾶθμὸ τὰ ἐκφραστικὰ τους μέσα, διερευνοῦσαν σύγχρονα ἢ ἱστορικά, κοινωνικὰ προβλήματα, καί

β) Ὁ ἀπόηχος ἑνὸς «νεκροῦ» Κινηματογράφου, πού ἂν καὶ ἀφομοιωμένος ἀπὸ τὸν τηλεοπτικὸ μηχανισμό, ἐντούτοις συντηρεῖται καὶ ἀναπαράγεται, εἴτε ἀπὸ τὸν κρατικὸ χρηματοδοτικὸ μηχανισμό, τοῦ «Ἑλληνικοῦ Κέντρου Κινηματογράφου» / Ντίνος Δημόπουλος «Ὁ ἥλιος τοῦ θανάτου», Νίκος Κούνδουρος «1922» / ἢ ἀπὸ ὀργανωμένους παραγωγούς / Ἀγγελος Μάλλιαρης «Υπόθεση Πόλκ» / ἢ καὶ ἀκόμα ἀπὸ μεμονωμένες «ἀθεράπευτες» περιπτώσεις / Τάκης Κανελλόπουλος «Τὸ ρομαντικὸ σημεῖωμα», Δημήτρης Κολλάτος «Νίκος Μερτῆς» /.

Ἔτσι συγκεντρωμένα τὰ δύο «μπλόκ» τῶν ταινιῶν, συνιστοῦ-

σαν δύο ἐντελῶς ἀνόμοια Φεστιβάλ, πού οἱ διαφορὲς τους ἦταν τεράστιες καὶ πού μόνο μιά Κριτικὴ Ἐπιτροπὴ, διορισμένη ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση θὰ μπορούσε νὰ ἀποκρύνει τὸ ἀγεφύρωτο χάσμα, ἀνάμεσά τους.

Σ' αὐτὴ του τῆς διάστασης, ἂν δεῖ κανεὶς τὸ Φεστιβάλ, εἶναι βέβαιο πὼς θὰ διαπιστώσει, τίς πολιτικὲς καὶ ἰδεολογικὲς σκοπιμότητες τῶν ἐπιλογῶν τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς πού συνοψισμένες, εἶναι:

ΝΑ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΠΟΙΗΘΕΙ – ἀφοῦ δὲν ἀποκλείστηκε ἀπὸ τὴν Προκριματικὴ Ἐπιτροπὴ – ἡ πολιτικοποιημένη ἔκφραση ἑνὸς κινηματογράφου πού ἡ ἀνανέωση καὶ ἡ ἀναδημιουργία του (ἀπὸ τὸ 1967 καὶ μετὰ) ἀρθρώθηκε μέσα ἀπὸ ριζοσπαστικοποιημένο ἰδεολογικὸ Λόγο. Ἄν ὁ Ἑλληνικὸς Κινηματογράφος ἀποτελέσει καὶ ἀποτελεῖ τὸν πρῶτο, ἀπ' ὅλες τίς ἄλλες Τέχνες στόχο τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, εἶναι γιὰ τὸν ὑπόγραψε τὴν δήλωση μετανόιας του» (εἶχε πεῖ ὁ Θόδωρος Ἀγγε-

λόπουλος, ὁ βασικότερος ἔκφραστής τῶν συνταρακτικῶν ἀλλαγῶν τῆς ἑλληνικῆς ὁθόνης).

Μὲ τὴν «λογικὴ» λοιπὸν τῆς Ἐπιτροπῆς, οἱ τρεῖς ἄμεσα πολιτικὲς ταινίες τοῦ Φεστιβάλ – ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἀξία τους – ἀποκλείστηκαν ἀπὸ τὰ βραβεία (ἢ «Ἡλικία τῆς θάλασσας» τοῦ Τ. Παπαγιαννίδη, τὸ «Παράσταση γιὰ ἕνα ρόλο» τοῦ Δ. Γρηγοράτου καὶ ἡ «Καγκελόπορτα» τοῦ Δ. Μακρῆ). Εἶναι δὲ κατὰ παραπάνω ἀπὸ σίγουρο, πὼς ἂν οἱ ταινίες τῶν Κανελλόπουλου, Κολλάτου καὶ Δημόπουλου, συγκέντρωναν στοιχεῖα μιᾶς ἀφηγηματικῆς συνοχῆς, τότε θὰ ἦσαν οἱ βασικὲς ὑποψήφιες στὴν βράβευση. Ὡστόσο, παγιδευμένη ἀπὸ μιά διεθνή ἀναγνώριση («Οἱ τεμπέληδες τῆς εὐφορίας κοιλάδας» τοῦ Παναγιωτόπουλου, Ἀβραεῖο στοὺς Λοκάρνο), συμφιλωμένη μὲ τὸ σεναριακὸ ἐρωτικὸ μέρος τῆς ταινίας τοῦ Κ. Φέρρη «Δύο φεγγάρια τὸν Αὐγουστο» καὶ ἀναγκασμένη στὴ βράβευση ἑνὸς πρωτοεμφανιζόμενου σκηνοθέτη, ὅπως τοῦ Τ. Λυκουρέση μὲ τὴν «Χρυσομαλλοῦσα» (ὅλοι οἱ πρωτοεμφανιζόμενοι εἶχαν πολιτικὲς ταινίες) ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπὴ συμβιβάστηκε καὶ ἴσως βολεύτηκε στὴν ἰδέα νὰ ἀπονεμίει βραβεῖα ΚΑΙ σὲ σκηνοθέτες τοῦ λεγόμενου Νέου Ἑλληνικοῦ Κινηματογράφου.

Ἦταν μιά «ὑποχώρηση» ὑπαγορευμένη ἀπὸ μιά πραγματικότητα πού στὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ αὐτῆς τῆς πραγματικότητος εἶναι ἀναγκασμένη ἡ ἀρχουσα τάξη νὰ κάνει τίς ἐπόμενες ἐπιλογές της.

Ἦσως γι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ λόγο – καὶ προοπτικά – οἱ ἐπιλογές αὐτές δὲν ἔχουν νὰ κάνουν μὲ

κάποια ὑπαναχώρηση, ἀλλὰ μὲ ἕνα σαφὲς ἐπαναπροσδιορισμὸ τῆς σχέσης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας μὲ τὸν Ἑλληνικὸ Κινηματογράφο. Θὰ ἦταν τὸ λιγότερο ἀφελές νὰ πιστευεῖ κανεὶς ὅτι μετὰ τὸν πιστοποιημένο θάνατο τοῦ λεγόμενου «ἐμπορικοῦ κινηματογράφου», ἡ ἀρχουσα τάξη θὰ περιορίζεται ἀποκλειστικά καὶ μόνο στὴν νεκρανάστασή του. Καθυστερημένοι ἀπελπιστικά οἱ κρατικοὶ ἰδεολογικοὶ μηχανισμοί, μέσα στὶς γενικότερες κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς ἀναπροσαρμογές τους, θὰ ἔχουν νὰ ἐπιλέξουν, ἀπὸ τώρα καὶ σὺ ἐξῆς, ὄχι ἀνάμεσα στὸν Κούνδουρο ἢ τὸν Παναγιωτόπουλο, ἀλλὰ σὲ μὴ ταινία πού θὰ φαίνεται πολιτικὴ καὶ σὲ μιά πού θὰ εἶναι. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἰδεολογικὴ μετατόπιση, εἶναι ἴσως, τὸ καινούριο στοιχεῖο τοῦ φετινοῦ Φεστιβάλ.

Ἡ ΔΕΥΤΕΡΗ καὶ αὐτὴ πολιτικὴ σκοπιμότητα, τῶν βραβείων, ἦταν νὰ δικαιωθεί ἡ παραγωγή τοῦ «Ἑλληνικοῦ Κέντρου Κινηματογράφου» καὶ νὰ ἀναδειχθεῖ σὰν ὁ μοναδικὸς καταξιωμένος φορέας, πού μὲ τίς ταινίες του, ἐκφράζει καὶ τίς ἰδεολογικὲς κυβερνητικὲς ἐπιλογές. Ἔτσι τὸ «1922» τοῦ Νίκου Κούνδουρου «σάρωσε» 7 βραβεῖα καὶ μερικὲς ἀκόμα τιμητικὲς διακρίσεις. Ἀκόμα μὲ δευτερεύουσες διακρίσεις, βραβεύτηκαν, ὁ «Ἥλιος τοῦ θανάτου» τοῦ Δημόπουλου καὶ τὸ «Ρομαντικὸ σημεῖωμα» τοῦ Τ. Κανελλόπουλου (συμμετέχει στὴν παραγωγή καὶ τὸ Κέντρο). Καὶ δὲν θὰ ναι καθόλου περιέργο ἂν σύντομα ἀνακοινωθεί ἡ ἀγορά τῆς ταινίας τοῦ Κ. Φέρρη ἀπὸ τὸ Ε.Κ.Κ. Οἱ ταινίες αὐτές, μὲ τίς διακρίσεις πού δόθηκαν στὴν «Υπόθεση Πόλκ» τὸν Μάλλιαρη, συγκέντρωναν τὴν συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν βραβείων.

«ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ἕΝΑ ΡΟΛΟ»: Τὸ πιὸ ἐρευνητικὸ ἑλληνικὸ ντοκυμαντέρ γιὰ τὸν ρόλο τῶν ἱεραρχικῶν δυνάμεων καὶ τῶν ντόπιων ἐκφραστῶν τους, στὶς πολιτικὲς ἐξελίξεις στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ 1922 μέχρι σήμερα. Μία ὑποδειγματικὴ δουλιὰ ἀνάλυσης καὶ σύνθεσης μὲ σπάνια κινηματογραφημένα ἀθηνεϊκὰ ντοκυμαντὰ (παράδοση τῶν δπλων, ἀντάρτικο, ἐπέμβαση τῶν Ἀγγλων, σύσκεψη στὸ Πεντάγωνο μετὰ τὸ Πολυτεχνεῖο κ.ἄ.), ἀπὸ τὸν Διονύσιον Γρηγοράτο.

«Ἡ ΚΑΓΚΕΛΟΠΟΡΤΑ»: Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Α. Φραγκιὰ τὸ «χειρίζεται», μὲ προσωπικὸ ὄψος, ὁ Δημήτρης Μακρῆς, τοποθετώντας τὰ πρόσωπα του στὴν χαμπὴ τῶν ἀποφασιστικῶν ἐξελίξεων, τῆς δεκαετίας τοῦ '60. Τὸ φιλμ εἶναι 16 μ.μ. μὲ ρεαλιστικὴ ἀφήγηση πού ἀνατρέπεται ἀπὸ διαχρονικὲς σκηνὲς ἐπέμβασης. Ὁ Βαγγέλης Καζάν (μὲ τὸ ἀκρογυῖον στὴ φωτογραφία) ἕνας ἀπ' τοὺς «ἀδικημένους» τοῦ φετινοῦ Φεστιβάλ, πού διεκδικοῦσε τὸ βραβεῖο ἐρμηνείας.

Κλείνοντας το κεφάλαιο της βράδευσης και πού αναφερθήκαμε διεξοδικά σ' αυτό μιά και προσδιορίζει σάν πυξίδα τις κατευθύνσεις και τις επιλογές, τόσο των Σκηνοθετών, όσο και της Ξενοδοχείας, θά πρέπει νά σημειώσουμε και τήν απαράδεκτη κατανομή των «δεύτερων» βραβείων. Στή Φωτογραφία, τό Μοντάζ, στά Σκηινικά και στίς έρμηνείες, ή επιλογή του συμβιβασμού, ανάμεσα στό Νέο και τό Παλιό, ήταν ολοφάνερη. Δέν υπάρχει πιό έκδηλο παράδειγμα από τήν συνβράδευση στή διεύθυνση φωτογραφίας, του Νίκου Καβουκίδη («1922») και του 'Αντρέα Μπέλλη («Τεμπέληδες»). 'Ο τελευταίος δίκαια κατάγγειλε τήν επιτροπή μέ δήλωσή του, ότι «...οί κρατικοί φορείς μόνιμα μπούκοτάρουν τήν ανεξάρτητη παραγωγή και μέσω των βραβείων προσπαθούν νά κρύψουν τά προβλήματα του Έλληνικού κινηματογράφου». 'Ανάλογη ήταν ή περίπτωση του Βαγγέλη Καζάν πού διεκδικούσε τό πρώτο βραβείο άνδρικής έρμηνείας («Καγκελόπορτα») και πού «τό 'χασε» από τόν Β. Λάγγο («1922»).

ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ

Πρίν περάσουμε στήν διερεύνηση των ιδεολογικών μετατοπίσεων, όπως αυτές εκφράστηκαν μέσα από έξι (6) ταινίες, ίσως θά πρέπει ν' αναφερθούμε - σύντομα - στίς υπόλοιπες (5) πού σ' όλο τους τό φάσμα είναι άποτυπωμένα τά ίχνη (αισθητικά και θεματικά) μιάς τόσο καθυστερημένης και αναχρονιστικής κινηματογραφίας όσο χαρακτηριζόταν ή δικιά μας, σάν συνακόλουθη της «έλληνικής πραγματικότητας» μέ τά εκατοντάδες αλλοθί της.

Αυτή ή τόσο «σκληρή» πραγματικότητα, άπογυμνώνει από κάθε πρόσχημα τούς Σκηνοθέτες (Κούνδουρο, Δημόπουλο, Κολάτο, Κανελλόπουλο, Μάλλιαρη) βάζοντας τους σέ υπαρκτικό και σέ «έμπορικό» άδιέξοδο. Καμιά από τίς ταινίες αυτών των Σκηνοθετών - έκτός του Κούνδουρου - δέν μπορεί νά διεκδικήσει στά σοβαρά, μιά θέση στήν αγορά, έκτός φυσικά της τελευταίας! Μ' άλλα λόγια ή άποτυχία τους ήταν, από μέτρια ως πλήρης.

'Αντίθετη είναι ή περίπτωση των υπόλοιπων έξι (6) ταινιών: «Τεμπέληδες της εύφορης κοιλάδας», του Ν. Παναγιωτόπουλου, «Δύο φεγγάρια τόν Αύγουστο» του Κώστα Φέρρη, «Χρυσόμαλλούσα» του Τώνη Λυκουρέση, «Παράσταση γιά ένα ρόλο» του Διονύση Γρηγοράτου, «'Η ήλικια της θάλασσας» του Τάκη Παπαγιαννίδη και «Καγκελόπορτα» του Δημήτρη Μακρή. Μέ τό μιλώκ αυτό των ταινιών, επιδει-

βαιώνεται όχι σάν σύμπτωμα, αλλά σάν κυρίαρχο φαινόμενο, ή πρόδλεψη, ότι:

'Ο Νέος Έλληνικός Κινηματογράφος, διευρυμένος στή θεματική του και ώριμος στόν χειρισμό των εκφραστικών του μέσων θά ξεπεράσει τά όρια του Φεστιβάλ, δάξοντας σέ καινούρια βάση τή σχέση του μέ τό κοινό και μ' αυτόν άκόμα τόν έτήσιο κρατικό, κινηματογραφικό θεσμό.

Μ' άλλα λόγια οί ταινίες αυτές διεκδικούν στά σοβαρά «είσιτήρια», τήν αναγνώριση του κόσμου - των κριτικών και των ελδικών τήν έχουν - και τοποθετείται σέ μιά διαφορετική βάση ή σχέση των κινηματογραφιστών μέ τό Φεστιβάλ (Κράτος). Τό τελευταίο πρέπει ν' άπασχολήσει στά σοβαρά, τά συνδικαλιστικά και πολιτιστικά Σωματεία των κινηματογραφιστών και των κριτικών γιά νά επαναπροσδιοριστεί ή χαρακτηρισή του Φεστιβάλ, από πεδίο συναλλαγής (τό κράτος εξαγοράζει μέ τά εκατομμύρια) σέ χώρο πολιτιστικής ζύμωσης.

ΟΙ ΤΑΙΝΙΕΣ

Τό βασικό και κοινό γνώρισμα και των έξι (6) ταινιών, είναι ή κυριαρχία των σκηνοθετών τους, πάνω στά εκφραστικά τους μέσα. Αυτό διαπιστώθηκε ιδιαίτερα στήν περίπτωση του Νίκου Παναγιωτόπουλου, όπου γιά πρώτη φορά μιά ταινία, έλληνικής προέλευσης, διεκδικεί τήν ευρωπαϊκή ταυτότητα ενός ώριμου και συγκροτημένου δημιουργού. Καί ή θεματική (ένα μεταφορικό σχήμα γιά τήν κατάδειξη της σήψης της άρχουσας τάξης τόσο «τεμπέλικης», όσο και καταστροφικής) και ή σκηνοθεσία της ταινίας, εισάγουν στόν έλληνικό χώρο τήν δυτικοευρωπαϊκή κινηματογραφική κουλτούρα, πού δέν μπορεί παρά νά σημαίνει δύο άλληλοεξαρτώμενα πράγματα: α) Τήν ανάγκη διεξόδου της έλληνικής ταινίας στό χώρο της Εύρώπης, μιά και ή ντόπια διανομή δέν εξασφαλίζει τήν άναπαραγωγή, και β) Τήν τάση (πρός τό παρόν υπολανθάνουσα) γιά τήν διεθνοποίηση της έλληνικής παραγωγής, πράγμα πού θά έναρμονίζεται και μέ τίς βαθιά ιδεολογικές-πολιτιστικές συνέπειες της εισόδου της 'Ελλάδας στήν Κοινή 'Αγορά.

'Ετσι ή ταινία του Παναγιωτόπουλου σάν σύμπτωμα της 'Ευρωπαϊκής (σέ αντιδιαστολή της ανατολικής ή «αμερικανικής») 'Ελλάδας, βάσει μιά σειρά από προβλήματα, χωρίς άκόμα ή θεωρητική του προσέγγιση νά μπορεί νά τά άποκρυσταλλώσει.

Παραπλήσιο, αλλά και μακρινό (ανάλογα μέ τίς ιδιαιτερότητες

«ΔΥΟ ΦΕΓΓΑΡΙΑ ΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟ»: Μιά έρωτική σχέση πού δέν ολοκληρώνεται, σ' έναν έρημο χώρο ('Αθήνα), όπου τό φανταστικό (όνειρο, φυγή) άναίρεται, αλλά και συμπληρώνεται από τό πραγματικό (καθοριστικό τό περιβάλλον στο κομμάτι των ανθρώπινων σχέσεων). 'Η Μυρτώ Παράσχ και ή Σπύρος Σακκάς (φωτογραφία) συγκρούονται πρίν τήν πρώτη και μοναδική έρωτική τους έπαφή.

«Η ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΟΥΣΑ»: Τά «κομμάτια» της σύγχρονης έπαρχίας πού τά συνθέτει ή Τώνη Λυκουρέση μέσα από μιά έρωτική σχέση (ανατρεπτική μιάς αναχρονιστικής ήθικης) και μέ άξονα τήν πολιτικοποιημένη ανάδωση μιάς «λαϊκής όμιλίας», πού προκαλεί τήν θίαιη ρήξη ανάμεσα στίς «άρχες» και τούς κατοίκους ενός χωριού της Ζακύνθου. Πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του σκηνοθέτη.

«ΤΕΜΠΕΛΗΔΕΣ ΤΗΣ ΕΥΦΟΡΗΣ ΚΟΙΛΑΔΑΣ»: 'Από τήν όκνηρία (μή παραγωγικότητα) στόν διαρκή ύπνο (σήψη) της άρχουσας τάξης, πού ή παραμονή της στήν έξουσία έγκυμονεί τεράστιους κινδύνους. 'Η θεματική και ή αισθητική του Νίκου Παναγιωτόπουλου είναι τά βασικά κλειδιά γιά τήν «είσοδο» έλληνικών ταινιών στήν Δυτική Εύρώπη (φωτογραφία μέ τήν 'Όλγα Καρλάτου (ήπηρέτρια) πού κουβαλάει στίς πλάτες της έναν από τούς τέσσερις άφέντες της (Νικητέας Τσακίρογλου). 'Υποδειγματική ή «φωτογραφική» δουλιά του 'Αντρέα Μπέλλη και ή άτμόσφαιρα των ντεκόρ του Διονύση Φωτόπουλου.

του) είναι και το φίλμ του Κώστα Φέρρη «Δύο φεγγάρια τόν Αύγουστο» το οποίο σφραγίζει την ιδιόρρυθμη περίπτωση ενός σκηνοθέτη που με την πληθωρική του φαντασία και μέσα από το φίλμ της προσωπικής του «οπτικής», ξεπέρασε τ' όρια, της θεματικής

«Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ»: Ίσως ήταν το μεγαλύτερο σκάνδαλο του φετινού Φεστιβάλ ή μή άπονομή βραβείου μικρού μήκους ταινίας σ' αυτή την έξοχη δουλιά του Λεντέρη Ξανθόπουλου. Για πρώτη φορά στόν ελληνικό κινηματογράφο καταγράφεται ή πολιτιστική και κοινωνική «ουδέτερότητα», των μεταναστών στην Δυτική Γερμανία. Η φωτογραφία του «Γιώργου» χαρακτηριστική, σάν σύμβολο των ανθρώπων του χωριού που ενσωματώθηκαν, χωρίς όμως νά αφομοιωθούν από τόν κοινωνικό «κοσμοπολίτικο» χώρο της Εύρώπης.

«Η ΗΛΙΚΙΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ»: Ένα ντοκυμαντέρ – «Φιξιόν» με «άδειους» χώρους, φορτισμένους από τη μνήμη και την ιστορική πορεία της λαϊκής συνείδησης από τή Μικρασιατική Καταστροφή μέχρι σήμερα. Απόπειρα ανανέωσης του ντοκυμαντέρ από τόν Τάκη Παπαγιαννίδη, μέσα από τήν διалекτική σχέση ενός λόγου «με υπόθεση» και μιάς σκηνοθετικής εικόνας συμπληρωμένης από αυθεντικά ντοκουμέντα. Πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του σκηνοθέτη.

της έρωτικής σχέσης. Άκόμα, όσο οικεία στόν «άπειρητικό» θεατή είναι ή προβληματική του Παναγιωτόπουλου (γι' αυτό άλλωστε πιο καταναλώσιμη), άλλο τόσο προσωπική είναι ή ταινία του Φέρρη που λειτουργεί σάν μιά μαρτυρία (ή μαρτύριο) ζωής. Σάν ένα δίσωμα βασανιστικό και που θά μπορεί νά έρμηνευτεί, ανάλογα με τόν δέκτη του. Γι' αυτό είναι σίγουρο πώς ή ταινία θά συγκινήσει, άνεξάρτητα από τίς πολιτικές απόψεις του κάθε θεατή, μιά και στο παιχνίδι του φανταστικού-πραγματικού (όνειρο, έφιάλης, παραμύθι, φυγή) όλοι θ' ανακαλύψουν τά στοιχεία ενός «παράλογου» και σχιζοφρενούς κόσμου, όπως είναι ο καθημερινός μας χώρος. Μέσα εκεί συνθλίβονται και συναρμολογούνται τά κομμάτια των ανθρώπινων σχέσεων.

Και ο Δημήτρης Μακρής, μέσα από τίς ανθρώπινες σχέσεις (φορτισμένες όμως από τό πολιτικό τους παρελθόν) επιχειρεί νά συναρμολογήσει τήν ιδεολογική φυσιογνωμία ενός σπαραγμένου από τίς αντιφάσεις του, χώρου, χρησιμοποιώντας σάν πρώτο υλικό τό μυθιστόρημα του Ά. Φραγκιά «Καγκελόπορτα».

Τά πρόσωπα της ταινίας δρίσκονται σέ μιά καμψη, στο σταυροδρόμι των εξέλιξεων που καθόρισαν τή δεκαετία του '60, μέ βασικά άξονά τους, τήν ανάπτυξη των μονοπωλιακών μονάδων και τήν καταστροφή της διωτεχνίας. Ο Μακρής άρθρώνει τήν αφήγησή του, στήν ραχοκοκαλιά της γραφής του Άγγελόπουλου, παράγοντας όμως ένα έντελώς διαφορετικό άποτέλεσμα. Σ' αυτή τή διαφοροποίηση συνέβαλε και ο τρόπος χρησιμοποίησης της ταινίας 16 μ.μ., δημιουργώντας ένα όπτικό άποτέλεσμα «περιθωριακό» και άνατρεπτικό για τόν ρεαλισμό της εικόνας.

Ο Τώνης Λυκουρέσης στή «Χρυσομαλλούσα», άνα-συνθέτει τό πρόσωπο της έπαρχίας, μέσα από τρεις «δρόμους»: α) Τόν πολιτιστικό, όπου σέ μιά περιοχή της Ζακύνθου αναδιώνεται μιά «λαϊκή όμιλία» μέ πολιτικό περιεχόμενο, πράγμα που προκαλεί και τήν σύγκρουση άνάμεσα στίς «άρχές» και τούς κατοίκους, β) Τόν έρωτικό, μέσα από μιά σχέση μιάς μετανάστριας από τήν Γερμανία μέ τόν δάσκαλο του χωριού, θίγοντας έτσι τήν «ήθική» επικρατούσα τάξη και γ) Τόν κοινωνικό χώρο της έπαρχίας μέ τά άλλοπρόσβαλα χαρακτηριστικά της, τήν καθυστέρηση και τίς αντιφάσεις της. Στήν σύμπτυξη τους, οι τρεις «δρόμοι» έγγράφουν τήν διαστρεβλωμένη φυσιογνωμία της έπαρχίας, αφήνοντας σάν «γεύση» (έπίτευγμα σάν γραφή) στο θεατή τήν παρουσία περσιότερο ενός ντοκυμαντέρ,

παρά μιάς ταινίας «με υπόθεση».

Περνώντας από τήν απόλαυση των ταινιών «με υπόθεση» στά ντοκυμαντέρ, έπισημαίνουμε τήν παρουσία της πρώτης πραγματικά έρευνητικής ταινίας: Τό «Παράσταση για ένα ρόλο» του Διονύση Γρηγοράτου – διάρκειας 3.30 ώρών – είναι τό άπόσταγμα μιάς κολοσσιαίας δουλιás του σκηνοθέτη για τόν ρόλο των ιμπεριαλιστών στην Έλλάδα και των ντόπιων έκφραστών τους, από τή Μικρασιατική Καταστροφή μέχρι σήμερα. Είναι ίσως τό πιο πλήρες ύπάρχον ελληνικό ντοκυμέντο, στο όποιο καταγράφεται τόσο συστηματικά, άποδειχτικά και μέ τόσα άδιάσειστα και πρωτο «δημοσιευμένα κείμενα», τό πολιτικό, κοινωνικό, στρατιωτικό και πολιτιστικό πλέγμα έξάρτησης της Έλλάδας, από τίς άγγλοαμερικανικές ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Ο Γρηγοράτος, σάν άληθινός έρευνητής και κινηματογραφιστής, άνάλωσε 2½ χρόνια ζωής στην συλλογή αυτών των στοιχείων, τά όποια τά συνθέτει μέ σχολιασμένες έπεμβάσεις, άκολουθώντας τήν μπρεχτική μέθοδο άνάλυσης και άναπαραστατικότητας. Τό πρόβλημα της ταινίας, όργάνωσης του δεύτερου μέρους του υλικού του, είναι καθαρά χρονικό, μιά και, όπως μάθαμε, είχε έλάχιστο χρόνο για μοντάζ.

Σ' ένα έντελώς διαφορετικό επίπεδο, αναπτύσσει τήν θεματική του ο Τάκης Παπαγιαννίδης στήν «Ηλικία της θάλασσας». Μιά περίπικρη ανανέωση του ντοκυμαντέρ που ξεπερνάει τά όρια του άγγίζοντας τήν περιοχή της ταινίας «με υπόθεση», μέσα από τήν διαλεκτική σχέση της εκόνας (άδειας από πρόσωπα, τόσο όμως φορτισμένης από μνήμες) μέ τόν ήχο (μυθιστορηματική αφήγηση μιάς οικογένειας άγωνιστών που τό όδοιπορικό τους άρχίζει μέ τήν Μικρασιατική Καταστροφή και καταλήγει στίς μέρες μας). Ο Παπαγιαννίδης δέν έχει σάν πρόθεση νά καταγράψει ιστορικά τό χρονικό της Έλλάδας, αλλά μέσα από τό «σώμα» της ιστορίας νά αναδείξει τό έπος της λαϊκής συνείδησης που τή φορτίζει μ' έναν πληθωρικό συναισθηματικό λόγο. Αυτή

είναι και ή ιδιαιτερότητα του φίλμ και από μίαν άλλη σκοπιά ή «άδυναμία» του.

ΟΙ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

Άν ή άπόφαση της Κριτικής Έπιτροπής παραμόρφωσε τήν δυναμική φυσιογνωμία του φετινού Φεστιβάλ, μέ τά βραβεία που έδωσε στίς μεγάλου μήκους ταινίες, τότε και ή Κριτική αλλά και ή προκριματική έγκλημάτισαν πάνω στίς μικρού μήκους ταινίες «κόδοινας» μερικές που ξεπερνούσαν τό επίπεδο αυτών που πέρισαν και βραβεύοντας τίς πιο «άνώδυνες». Έτσι κανείς δέν μπορεί νά μιλήσει διεξοδικά για – φετινή σοδιά των μικρού μήκους ταινιών – άφου δέν τίς είδαμε όλες – άπλως μπορεί μέ επιφύλαξη νά διαπιστώσει συμπτώματα μιάς ποιιοτικής κάμψης σέ σχέση μέ άλλες χρονίες. Βέβαιο άκόμα είναι πώς οι μικρού μήκους ταινίες ήταν τά πρώτα, και μεγαλύτερα θύματα του φετινού συμβιβασμού Κράτους και Σκηνοθετών (στο παζάρι της προκριματικής έπιτροπής όπου ή προσοχή και δικαιολογημένα μέσα στίς συγκεκριμένες συνθήκες, ή μάχη δόθηκε για νά περάσουν όλες οι μεγάλου μήκους). Έτσι «χάθηκε» από τό Φεστιβάλ ή ταινία της Γ. Άγγελή «Θεσσαλονίκη 6,5 Ρίχτερ», ή ταινία του Τριταμπίδια και μερικών άλλων σκηνοθετών, και δέν βραβεύτηκαν οι δύο σημαντικότερες: τό «Ο Γιώργος άπ' τά Σωτηριάνικα» του Λεντέρη Ξανθόπουλου και τά «Σπάτια» της Άλιντας Δημητρίου. Από τήν άλλη ή Κριτική Έπιτροπή «άσελγώντας» μέ τόν χειρότερο τρόπο στο σώμα του Νέου Έλληνικού Κινηματογράφου, άπόνειμε τά βραβεία σέ κατασκευάσματα. Περιττό είναι νά πούμε ότι τά κριτήρια που κυριάρχησαν ήταν και πάλι πολιτικά.

Στήν κατάληξη, πάντως, όλης αυτής της διαδρομής, ο Έλληνικός Κινηματογράφος δέν έχει νά περιμένει – πιά – τό έπόμενο Φεστιβάλ, αλλά τήν έπικοινωνία του μέ ένα κοινό που θά του τροφοδοτήσει τό όξυγόνο για τήν άναπαραγωγή και για τήν παρατέρα ανάπτυξη του.

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΣΚΟΙ ΑΦΙΣΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ
ΕΚΠΤΩΣΗ 30%
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΚΩΛΕΤΤΗ ΚΑΙ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ
ΤΗΛ. 32.49.557

Ο Γιάννης Καρατζόγλου παρουσιάζει
τήν ποιητική συλλογή
του Πάνου Θεοδωρίδη:
«ΠΡΟΣΠΕΚΤΟΥΣ».
Έκδοση «Έγνατία» 1977

Δέν είναι καθόλου αθέμιτη ή επιλογή πού κάνουμε, όταν ορισμένα κείμενα μās θέλγουν. Τό περιεργό έγκειται σέ όρισμένα κείμενα πού γιά νά μιλήσουμε γι' αὐτά πέρασαν μιά διαδικασία μέσα μας: ἀπορίας ἀρχικά, βαθμιαίας προσέγγισης, ἀποδοχής ἀργότερα.

Νομίζω πώς κάπως ἔτσι λειτουργεῖ ἡ ποιητική συλλογή «Προσπεκτους» τοῦ Π. Θεοδωρίδη, ἑνός ποιητῆ, μουσικοῦ, ἀρχιτέκτονα, ἱστορικοῦ τοπογράφου, μιάς καθώς φαίνεται πολυμορφῆς προσωπικότητας.

Ἀπ' τήν ἀρχή θά 'θελα νά ξεδιαλύνω δύο ἐπιφυλάξεις: δέν γνωρίζω προσωπικά τόν ποιητή καί δεύτερο, κανείς δέν μοῦ ὑπέδειξε ἡ ἀνάθεσε αὐτή τήν βιβλιοκρισία.

Ὡς τά τώρα ἐξ ἄλλου λίγες εἶχα σκέψεις μέ τό εἶδος. Ὡστόσο, οἱ ἀρχικές μου δηλώσεις πιστοποιοῦν μιά «σχετική» μόνο ἀμεροληψία: εἶμαι κι' ἐγώ ποιητής, καί θά ἀναρωτιόταν κανείς, οἱ ἐπιλογές μου δέν εἶναι διαμορφωμένες σέ σημείο ἀναφορᾶς πρὸς τίς δικές μου αἰσθητικές - ἰδεολογικές ἐπιλογές; Δύσκολη ἀπάντηση, συνήθως καταφατική, κι' ἀκόμη, μιά παρούσαση τοῦ Π.Θ. πού δηλώνει ἀπ' τήν ἀρχή γιά ὁρισμένα «κείμενα πού θέλγουν» δέν εἶναι θετική προκατάληψη;

Αὐτόν ναι σέ ὅλα: θά ἐξηγήσω τό κλίμα, τήν ποιητική, τί θγαίνει μέσα ἀπ' ὅλα αὐτά, καί ἐλπίζω νά δικαιωθῶ. Τό λιγότερο νά δικαιολογηθῶ.

Έκδοση: «Έγνατία-Τράμ», τόν Δεκέμβριο 1977. Ὁ ποιητής μέχρι τότε δημοσίευε σκόρπια ποιήματά του, στήν «Νέα Πορεία» καί τό «Τράμ» - στό τελευταῖο τὰ σημαντικότερα, ἴσως ὡς τότε ποιήματά του, τὰ «Ποιήματα τῆς Πρωμανίας».

Αὐτή ἡ προϊστορία. Τόν Δεκέμβριο τοῦ '77, ἦρθε πολύ σοφά νά δώσει μίαν ὁλοκληρωμένη συλλογή, τήν πιό βαθιά ποιητική συλλογή τῶν τελευταίων χρόνων. (Μήπως γι' αὐτό ἡ ἐπιλογή; Ἴσως. Θά τό δοῦμε παρακάτω)

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ:
Προτάσσεται, γιατί σημασιοδοτεῖ μέ τό πρῶτο ποιητή τήν ἔκταση καί τήν ποιότητά του.

«...Ἀπό Θεσσαλονίκη δεξιά σου / Οἱ θρηώδεις ταγματάρχες / Ὁμαρληδές / Κατοχόν ψηλότερα. Οἱ ἐνέδρες τῶν ΤΕΑ / Τό '49 γινόταν παρακάτω. Ὁ,τι

ἀπόμεινε / Δέν ἀξίζει νά συχωρεθεῖ. Τό Κιλκίς / Ἀπέχει ἀρκετὰ τριάντα χρόνια...»

Εἶναι οἱ μνήμες, τὰ ἀκούσματα τῆς μνήμης καλύτερα, μπλεγμένες μ' ἕνα ὁδυνηρό σήμερα,

«...σέ κόσμους βαρετούς, μέ λοῦμπεν πλυνσμός / πού λαχταράει Μεταξά, θυμάται ἀκόμη / τό Γεωργαλά μικρό στό Πάικο κι ἦταν στά ΜΑΥ ὡς ἀργά»

Ἔτσι, όταν μπαίνει, σ' ἕνα πολιτικό ποίημα μέ τήν αὐστηρότερη ἔννοια τοῦ ὅρου, δέν ἐκπλήσσουν οἱ στίχοι «...καί λέω ἡ δεξιά καλά κρατεῖ δέν ἔχει ξύλο γιά τήν ὥρα»

Ἐκεῖνο ὅμως πού ἐπίσης σημειώνεται ἐδῶ εἶναι μιά ἀναφορά στήν τόσο πρόσκαιρη ἐπικαιρότητα τοῦ συσχετισμοῦ καί τῆς διάταξης τῶν πολιτικῶν δυνάμεων ὅπως - προφανῶς - ἦταν τόν Νοέμβριο τοῦ 1977, καί σάν τέτοια, παρά τό ἐνδιαφέρον τῆς χάνει σέ ποιητική θαρύτητα, ἐκτός ἀπ' τό βαθιά πραγματικό στίχο «...τουλάχιστον δέν ἔχει ξύλο»

Μέσα στόν πολιτικό χώρο τοῦ ποιητῆ θά δοῦμε μαζί του «...Βαλκανικούς στρατούς στό παράθυρο» καί ὅ,τι συνείρει γιά τόν ἀναγνώστη ὁ στίχος «...κάπου τὰ ξέρω ὅλα αὐτά, κάπου τὰ θυμάμαι: τήν ἀνόστη προσήλωσή σ'αὐτόν...»

Ὁ εἰκονοκλαστικός κόσμος τοῦ ποιητῆ παίρνει ἀπό ἐδῶ καί μπρός μιά ξεκάθαρη θέση, ἐνάντια στά ἀπολιθωμένα κέντρα λήψης ἀποφάσεων καί στά στελέχη τοῦ κόμματος (πού συνήθως ἀναφέρονται σάν «στελεχάρες») καί τῆς δραστηριότητάς τους μέ τήν «συμπληρωματική τους ἀνακοίνωση»... ἀντίθετη πρὸς τοὺς σχεταριστές καί τοὺς διπροσώπους γραφειοκράτες»

Παίρνει ὁ Π. Θεοδωρίδης ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά ξεκάθαρη κομματική θέση;

Καί ναι, καί ὄχι. Ἐνῶ θά μπορούσε νά πεί κανεῖς ὅτι στό μεγαλύτερο μῆμα τῆς συλλογῆς ὑπάρχει μιά ἔμμεση «τοποθέτηση» μέ τήν χρήση λέξεων - σημάτων τοῦ αὐτοπροσδιορισμένου σάν «ἀνεκτικῶν κομμουνιστικῶν» χώρου, αὐτοαναφερεῖται ἡ ἴδια ἡ χρήση τέτοιας φρασεολογίας στό στόμα μιάς «στελεχάρας - φράξιας δεξιάς, σοσιαλδημοκράτη» πού μιλῶντας γιά τόν κυρίως κομμουνιστικό χώρο ἀναφέρει τὰ μύρια ὅσα γιά «ἐξάρτηση ἀπ' τή Μόσχα» κλπ. καί καταλήγει «καί σένα θά σέ καθάραισεν ἂν ἀνεβῶν σ'αὐτά πράγματα», κι' εἶναι σημαντικά δηλωτική τοῦ πνεύματος ὁρισμένων, πού τοποθετοῦνται σ' ἕναν κομματικό χώρο συγκεκριμένο, λειτουργοῦν μέ τόν ἀντικομμουνισμό πού θέ-

λει νά δείξει καί δείχνει εἰρωνικά ὁ ποιητής.

Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ:

Ὁ κοινωνικός χώρος πού ἐπὶ λέγει νά κινηθεῖ ὁ Θεοδωρίδης, εἶναι κύρια ὁ ἀγροτικός, προϊόν μᾶλλον τῆς ἐπαγγελματικῆς του συνάφειας μέ τήν ἀγροτιά.

Εἶναι ἕνα πλαίσιο αὐστηρό, (...«στό Γκορνίτσεβο νυχτάνει νωρίς / Στεφάνια Μέ Στάνες / Ἀνθρωποι Λίγοι Ἐπιφυλακτικοί / Δέ Θέλουν Φωτογραφίες / Δέ θέλουν Ἀποτυπώσεις / Χορεύουν») ἕνας κόσμος ἀπογοητευμένος, (...«τόσο τό λίπασμα, τόσο ὁ σπόρος / Τόσο τὰ μῆλα, τόσο τό ψωμί / Πάμε στήν Γερμανία») ἀποπροσανατολισμένος (...«49 ἀγρότες στό καφενεῖο / καί ἡ φωτογραφία τοῦ Κένεντι / πανω στήν τηλεόραση...»), αὐτός εἶναι ἕνας κόσμος οἰκείος γιά τόν ποιητή, πού κινεῖται μέσα του μέ ἀγάπη, καί καμιά φορά θαυμασμό (...«κάποτε στήν Ἐδεσσα / ἕνα μουκάλι Ἀμυνταίου / ἀξίζει ὅσο αὐτά πού γράφουμε»)

Ο ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ:

Οἱ γεωγραφικές συντεταγμένες τοῦ ποιητῆ, ὁρίζουν ἕναν βασικό μή ἀστικό τόπο. Μέσα ἀπ' τίς συνεχεῖς ἀναφορές τοπωνυμίων τῆς περιφέρειας, ὁρίζουμε τή συγκρισιακή προτίμησή του, καμιά φορά καί μέ κλήσεις ὅπως «...Ἐἰ, ἐλάτε κατά Χαλκηδόνα πάς / Γιαννιτσά περιφέρεια / νά δῆτε δάκρι καί ἀπονία / στά Κουφάλια τό σιτάρι πλάγιασε / καί θρέχει ἀκόμη στήν Ἀρδαία». Ἡ γεωγραφία τοῦ Θεοδωρίδη εἶναι τό Κιλκίς, τὰ Γιαννιτσά, τό Πάικο, τό Δεμίρ καπού, τό Βαγιοχώρι, τό Βαγιανό, τό Μοναχίτη, τό Κηπουρεῖο, ἡ Ἀμφίπολη, ὁ Μικρόκαμπος, ἡ Ρεντίνα, ἡ Βόλδη, ἡ Κέλλη (Γκορνίτσεβο), ἡ Καστοριά, ἡ Χαλκιδική, ἐνῶ ἡ Θεσσαλονίκη ἀνφέρεται σ' ἕνα μόνο ποίημα.

Οἱ συντεταγμένες του τόν περικλείουν ἔτσι σ' ἕναν γεωγραφικό τόπο τοῦ χωριοῦ, πού θά γράψει «Τά χωριά τῆς Ἑλλάδας! Τά χωριά τῆς Ἑλλάδας! / μέ διάφορες παρέες κοιταγμένα...» ἡ κάπου ἄλλου: «Ἀχ, ἀνατολή μου καταπράσινη / κεντρικοδυτική Μακεδονία / Ἀρχοντὶ τούμπα, Καρτζόλακκος, Σιδρί / Ἀπανομή, Χαλάστρα, Αὐτοδίο / Παλιάμπελα, παλιοχώρες, παλιούρια καί Βαρδαρόφτσα».

Στήν ἐπαφή του μέ τόν χώρο αὐτό, γνωρίζει καί ἀναγνωρίζει καμιά φορά καί τήν πληθυσμακή του σύνθεση πού τοῦ μιλάει, σέ ἀντιπαράθεση μέ τήν μικροαστική νοοτροπία: «...φιλαρμονική Γιαννιτσῶν / διεύθυνση Σαμαρελλοῦ / στό παλιό γήπεδο. Σκέφτομαι / Βλάχους, Σέρβους, Μακεδόνες / νά σέρνουν τήν φωνή καί τήν γκάντα / ἀκούω ξένη γλῶσσα τήν μάντα / καί συμμιζέσονται»

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ:

Μετά τὰ παραπάνω ὅπου εἶναι φανερό μιά ἀντικειμενική ποιητική, ἀναρωτιέται κανεῖς πώς συντάσσεται ἡ προσωπική ὁριοθέτηση τοῦ ποιητῆ.

Ἀρχετὰ εἶναι τὰ ποιήματα τοῦ «Προσπεκτους», ὅπου μέσα ἀπό τίς ἐπαγγελματικές διώσεις τοῦ ποιητῆ, ὅπου δίνονται, εἴτε ἀποσπασματικά, εἴτε ἅμεσα, ἀποτελοῦν ἀφορμὴ γιά πολιτικές διαπιστώσεις (...«Ἀρώστησα μετρώντας ὑπομονετικά/πὺ μās ὁδηγεῖ ὁ Καρμανλῆς») ἡ ἐρωτικές ἐπιχαλύψεις (...«ὁ ἔρωτας θόλωνε τήν τελευταία ἐπιμέτρησή» ἡ προσωπικές ἐκμυστηρεύσεις. Ἄλλου, ὑπάρχουν «ἑωτερικοῖς» μονόλογοι (...«ἀνήκω στήν δεκαετία τοῦ ἐξήντα... θέλω τὰ χρόνια μου λίγα κι' ἀσχημα...») διαπιστώσεις (...«τελευταία τό παράκανα πίνω πολλές μπίρες/χαράμιζω τὰ λεφτά μου καί ξενοκοιτάζω...») πού ἔχουν προσωπικό τόνο, ἡ πού προσπαθοῦν νά λειτουργήσουν ἀντικειμενικά (...«Στὴν πόλη αὐτὴ δέν ἔχει φίλους...») Σημειώσεις λέξεις ἐδῶ, ἡ «ἐπιμέτρηση», «οἱ μπίρες», «οἱ τοπογράφοι», οἱ «ἀποτυπώσεις», τό «πιστό».

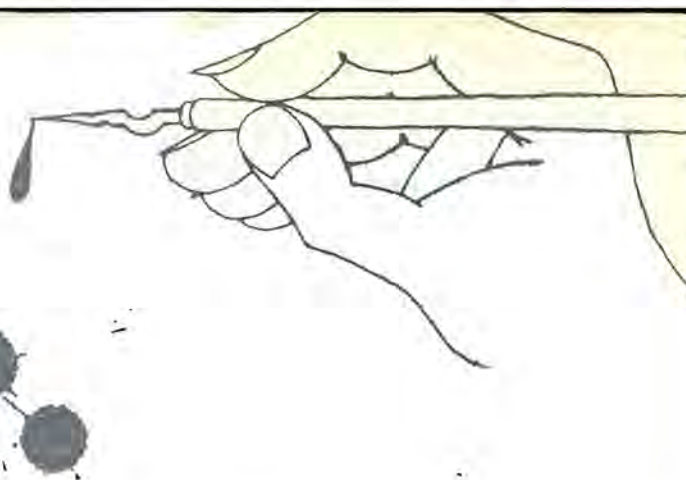
Σέ ὁρισμένες στιγμές σημαίνουσα καί μιά λανθάνουσα εἰρωνία (...«ὁ στίχος τοῦ Σεφέρη» τό ζεστό νερό μοῦ θυμίζει κάθε πρωτὶ/ζεστό νερό κάθε πρωτὶ ἀδύνατο νὰ τό πιστέψω/κι' ὁ Σαββίδης δέν βάθαινε ποτὲ τήν ἔρευνα/τόσο πολὺ: μοῦ ἦταν ἀδιανόητο πὺς ὁ Σεφέρης/σηκωνόταν στίς ἔξι ἀναβε θερμοσίφωνα...») πού εἶτε ἐκδηλώνεται σέ σχέση μέ τὰ πρόσωπα καί τὰ πράγματα, εἴτε σέ σχέση μέ τὸν ἴδιο τόν ποιητή, ὅπως π.χ. τό ποίημα «Τό σεντόνι» γραμμένο à la manière τοῦ Καβάφη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Ὁ Π. Θεοδωρίδης μέ τή συλλογή του «Προσπεκτους» πραγμάτωσε μιά κυριολεκτικά γοητευτική, σίγουρα προσωπική, πολὺπλευρα ἐνδιαφέρουσα ποίηση. Μιά ποίηση γιά τήν ὁποία αἰσθάνεσαι τήν ὑποχρέωση νά μιλήσεις γιά τήν ἐξαιρετικότητα τῆς, τήν κοινωνική καί πολιτική τῆς παρατηρητικότητα, καί τίς κάποτε ἔντονες διαπιστώσεις τῆς τίς πάντοτε διωμένες, ὅπως δείχνει τό τελευταῖο παράδειγμα, ἐδῶ:

«...εἶναι τό πρόβλημα πὺς μιλάνε καθαρά. Στό Λαό/ δέ χωράει λέξη θαρεῖα καί ψεύτικη, μήτε/ βλαμένη καί μισή ἀρχοντική μαπαρούφα».

Ἐλπίζω νά δικαιολογήθηκε γιά τήν κριτική ἐπιλογή, ἂν καί ἡ πειστικότερη ἐκδοχὴ γιά τήν ἀξία μιάς ποίησης δέν εἶναι ἄλλη ἀπ' τήν ἴδια τήν ποίηση. ■

Ἀγαπητό Ἀντί,

Στό τεύχος 107 καί στή στήλη «διάλογος» εἶδα μέ λύπη μου ἕνα γράμμα, πού τό μίσος τοῦ καί ἡ συκοφάντηση ἐνάντια στό ΕΚΚΕ καί τή Λ.Δ. Κίνας μέ ἀνάγκασαν νά γράψω δυό λόγια.

Ὁ κ. Παπαδολαμπάκης λοιπόν, ἀπ' ὅτι φαίνεται, εἶναι ἐναντίον τοῦ ΕΚΚΕ καί τῆς Λ.Δ. Κίνας καί προσπαθεῖ νά τό ἐξηγήσῃ ἀντιπαράθετοντας ὄχι πολιτική γραμμή καί πρακτική τοῦ ΕΚΚΕ καί τοῦ δικοῦ του χώρου, (ἀλήθεια, ποιός εἶναι;), ἀλλά συναισθηματικές φρασσοῦλες, καί ἀναμασώντας παλιές, ξεφτισμένες καί καθόλου πρωτότυπες, ἀλήθειες, κατηγορίες στό ΕΚΚΕ καί στή Λ.Δ. Κίνας.

Μᾶς λέει ὁ κ. Παπαδολαμπάκης ὅτι τό ΕΚΚΕ τολμάει νά κρίνει τοὺς κουδανέζους «ἐπαναστάτες» καί ἀναρωτιέται τί εἶναι, τέλος πάντων, τό ΕΚΚΕ. Λοιπόν κ. Παπαδολαμπάκη, τό ΕΚΚΕ εἶναι πρωτοπόρα κομμουνιστική ὁργάνωση πού ἰδρύθηκε τό 1970 στή Δ. Γερμανία καί ἀμέσως ἔβαλε τίς δυνάμεις του στόν ἀγώνα ἐνάντια στό φασισμό καί τήν ἀμερικανοκρατία. Γιά τοὺς ἀγώνες αὐτούς τό ΕΚΚΕ χτυπήθηκε, κυνηγήθηκε, δεκάδες μέλη καί στελέχη του φυλακίστηκαν καί βασανίστηκαν καί σήμερα παλεύουν στήν πρώτη γραμμή γιά τήν ἀνεξαρτησία τοῦ λαοῦ. Ποιά καί πόσα παιδιά «καλῶν οἰκογενειῶν» τό ἔκαναν αὐτό κ. Παπαδολαμπάκη;

Ὅσο γιά τοὺς νεκρούς τοῦ ΠΑΜ καί τοῦ Ρήγα (πού τοὺς σέβονται καί τοὺς τιμῶ) καλὰ θά κάνει νά μὴ μιλάει. Διότι θά τρίξουν τὰ κόκαλά τους μέ τή γραμμή τῆς ἡγεσίας τους περί συμμετοχῆς στό φασιστικό δημοψήφισμα, ὑποστήριξη τῆς «φιλελευθεροποίησης» τοῦ Μαοτσεζίν, ἀποχώρηση ἀπὸ τό Πολυτεχνεῖο τίς πρώτες μέρες τῆς ἐξέγερσης κλπ.

Τό ΕΚΚΕ κ. Παπαδολαμπάκη παλεύει γιά νά χτίσει ξανά τό ΚΚΕ, τό ἐπαναστατικό ΚΚΕ. αὐτό πού οἱ Κολιγιάνηδες, Παροταλίδες καί ἡ ἡγεσία τῶν 2 «Κ»Κ διάλυσαν καί μετέτρεψαν σέ ρεβιζιονιστικό κόμμα γιά νά

ἐπακολουθήσῃ ἡ διάσπαση τό '68. Τό ΕΚΚΕ ἐφαρμόζει τό Μαοτσεζμό-Λενινισμό, τὴ σκέψη Μάο Τσέ Τούγκ στή χώρα μας καί δοῖσεται στήν πρώτη γραμμή τῶν ἀγώνων τοῦ λαοῦ. Ἐνῶ ἐσεῖς κ. Παπαδολαμπάκη συγκαλύπτετε τὴ διάλυση τοῦ κόμματος, συγκαλύπτετε τίς ἡγεσίες αὐτές καί τροφοδοτεῖτε τό χτύπημα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τοῦ λαοῦ.

Διαμαρτύρεται ὁ κ. Παπαδολαμπάκης γιατί ἡ ΑΑΣΠΕ ἔκανε ἐκδήλωση ἐνάντια στό λεγόμενο «Φεστιβάλ νεολαίας» τῆς Κούβας. Κάποιος ἔπρεπε νά πεί στοὺς φοιτητές τί εἶναι αὐτό τό Φεστιβάλ καί τί εἶναι ἡ Κούβα σήμερα. Κι' ἀφοῦ δέν τό ἔκαναν οἱ συμμετέχοντες, τό ἔκανε ἡ ΑΑΣΠΕ.

Ἄδικα προσπαθεῖ ὁ κ. Παπαδολαμπάκης νά δικαιολογήσῃ τίς γκαγκστερικές ἐπεμβάσεις τῶν κουδανέζων στήν Ἀφρική. Ὁ κόσμος τό 'χε τοῦμπανο κι' αὐτός, κρυφὸ καμάρι. Τὴν Κούβα τὴν κατάγγειλαν ἡ Γιουγκοσλαβία, ἡ Σομαλία, ἡ Καμπότζη, τό Σουδάν καί ἄλλες ἀδέσμευτες χώρες γιά τίς ἐπεμβάσεις τῆς. Ὅλοένα περισσότεροι ἄνθρωποι στόν κόσμο συνειδητοποιοῦν τό ρόλο τῆς Κούβας ἀλλὰ καί τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως σάν δύναμης ἐπεκτατικῆς καί ἱμπεριαλιστικῆς καί αὐτό τὰ γεγονός τίποτε δέν μπορεῖ νά τό ἀνατρέψῃ. Εἶναι ἡ ροή τῆς ἱστορίας κ. Παπαδολαμπάκη κι' ὅποιος πάει κόντρα ἔχει ἄσχημο τέλος.

Ὅσο γιά τὰ κατὰ καιροὺς φοβερὰ καί τρομερὰ ντοκουμέντα ἐνάντια στή Λ.Δ. Κίνας πού πλασάρουν οἱ ἀπανταχοῦ ἀντικινέζοι, τὰ πράγματα εἶναι καθάρια. Ἡ Λ.Δ. Κίνας κ. Παπαδολαμπάκη, ὑποστηρίζει κάθε λαό, κάθε χώρα πού δέχεται ἐπίθεση ἀπὸ τίς μεγάλες δυνάμεις, ἀπὸ τίς ὑπερδυνάμεις. Ἡ πολιτικὴ τῆς εἶναι: Ἐνωση ὅλων τῶν δυνάμεων ἐνάντια στίς 2 ὑπερδυνάμεις καί ἀπόκρουση τοῦ ἐπεκτατισμοῦ τους. Ἡ Σ.Ε. πραγματοποίησε πέρσι μεγάλη ἐπίθεση στήν Ἀφρική μέσω τῆς Κούβας καί ὅμως ἀπότυχε. Αὐτὴ εἶναι ἀπόδειξη τῆς πολιτικῆς ὁρθότητος τῶν ἐκτιμήσεων τῆς Λ.Δ. Κί-

νας.

Ἐνα ἀξιοσημείωτο σημεῖο τοῦ γράμματός τοῦ κ. Παπαδολαμπάκη εἶναι καί τό ὅτι ἐξομοιώνει τό ΕΚΚΕ μέ τοὺς φασίστες καί ζητάει ἀπὸ τὰ κόμματα τῆς «Ἀριστερᾶς» τό χτύπημά του. Αὐτό κ. Παπαδολαμπάκη λέγεται ΑΡΙΣΤΕΡΟΧΟΥΝΤΙΣΜΟΣ ἢ ΑΝΤΙΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ.

Τό μίσος σας ἐνάντια στό ΕΚΚΕ καί τή Λ.Δ. Κίνας εἶναι πρωτοφανές, ἀλλὰ ὄχι ἀνεξήγητο: Σήμερα στόν κόσμο δξύνεται ἡ πάλη τῶν λαῶν καί τῶν χωρῶν τοῦ 3ου κόσμου, ἐνάντια στίς ὑπερδυνάμεις. Σημαντικὲς νίκες καταχτάει τό παγκόσμιο ἀντιγεμονιστικό κίνημα πρὸς ὄφελος τῶν λαῶν καί εἰς βάρος τῶν ὑπερδυνάμεων καί τῶν ἀντιδραστικῶν. Ἡ Λ.Δ. Κίνας προχωρεῖ ἀποφασιστικά στήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Στή χώρα μας τό ΕΚΚΕ ἀναπτύσσεται καί δυναμώνει. Ὁ Λαός μας ξεκαθαρίζει κάθε μέρα τοὺς ἐχθρούς του καί τοὺς φίλους του. Ἡ ἀντιγεμονιστικὴ γραμμὴ κερδίζει συνεχῶς ἔδαφος. Ἄρα κ. Παπαδολαμπάκη τὰ πράγματα εἶναι θαυμάσια γιά τοὺς λαούς

Κουδανέζους Ἐπαναστάτες, ὁ ἐπιστολογράφος ὅμως ὑπερπῆδᾷ τὰ ἐμπόδια καί κρίνει τὴν Κίνα, τό Κράτος πού ἔχει φθάσει πιὸ κοντὰ καί ἀπὸ τὴν Σ. Ἐνωση καί ἀπὸ ἄλλα κράτη στόν σοσιαλισμό καί τόν Κομμουνισμό.

Βρίσκει λοιπόν ὁ ἐπιστολογράφος ἀπὸ τίς φωτογραφίες πού τίς δημοσίευσαν οἱ ἴδιοι οἱ δολοφόνοι τῶν λαῶν, οἱ Ἀμερικάνοι, ὅτι ἡ Κίνα ἔχει σχέσεις μέ τίς Ε.Π.Α. καί τὴν κατακρίνει. Ἀλήθεια δέν διερωτᾶται, δέν μπαίνει σέ προβληματισμούς γιατί τίς δημοσίευσαν οἱ Ἀμερικάνοι; Προκειμένου νά στηρίξῃ τὴν θέση του δέν κοιτᾷ «λεπτομέρειες» καί παίζει τό παιχνίδι τοῦ καπιταλισμοῦ.

Τέλος, πιστεύω ὅτι θά κατάλαβε ὁ ἐπιστολογράφος ὅτι δέν πρέπει νά κριτικάρει ἔτσι εὐκόλα σοσιαλιστικὲς χώρες πού ἔχουν προσφέρει πολλὰ στήν παγκόσμια ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Εὐχαριστῶ
Β. ΤΣΙΡΟΣ

Ἀγαπητό «Ἀντί».

Διάβασα τὴν ἐπιστολὴ στίς στήλες σου κάποιου «κνέριου» Μανώλη Παπαδολαμπάκη, σο-

ΕΚΚΕ, ΚΟΥΒΑ, ΑΦΡΙΚΗ...

καί τό δικό μας λαό καί ἄσχημα γιά τοὺς ἡγεμονιστές.

Μήπως γι' αὐτό γράψατε τό γράμμα αὐτό;

Φιλικά

Νίκος Ἐπιτροπάρχης

Προοδευτικό «Ἀντί».

Στό τεύχος 107 ἀνάμεσα σέ πολλὰ γράμματα ὑπῆρχε καί ἕνα γράμμα σχετικὰ μέ τὴν ΚΟΥΒΑ καί τό «Ε.Κ.» Κ.Ε.

Ὁ Ἐπιστολογράφος πολὺ σωστά κριτικάρει τό «Ε.Κ.» Κ.Ε. καί μέ τὴν δριμύτητα πού πρέπει. Ὅμως, σχετικὰ μέ τίς σχέσεις τῆς Κίνας μέ τὴν Σ.Ι.Α. σφάλλει σέ μεγάλη διαβίη.

Πῶς μπορεῖ καί μιλάει γιά τὴν Μεγάλη Σοσιαλιστικὴ Κίνα; Πῶς μπορεῖ νά ξέρει τί εἶδους σχέσεις ἔχει ἡ Σοσιαλιστικὴ Κίνα μέ τίς Ε.Π.Α. Μά βέβαια τό «Ε.Κ.» Κ.Ε. δέν μπορεῖ νά κριτικάρει τοὺς

βαρὰ ἀνησυχούντος γιά τὴν τύχη τῆς ἀριστερᾶς φαίνεται καί ἔτσι ἀποφάσισε νά τὴν σώσει προτείνοντας «τὴν διάλυση τῶν φασιστικῶν καί προδοκατορικῶν ὁργανώσεων τύπου ΕΚΚΕ»

Βέβαια, τό λιγώτερο πού θά μπορούσα νά τίς χαρακτηρίσω, ὀρισμένες τοποθετήσεις τοῦ κυρίου αὐτοῦ, εἶναι ἀστείες. Γιατί βέβαια ἡ δράση τοῦ ΕΚΚΕ καί τῆς ΑΑΣΠΕ στό φασισμό εἶναι γνωστή.

Μιά ματιὰ στίς ἐφημερίδες λίγο μετὰ τὰ γεγονότα καί τὴν αἱματοχυσία τοῦ Πολυτεχνείου πείθει. Ἐκεῖ ἡ χούντα πανηγύριζε ὅτι «ἐξηθρῶθησαν δίκτυα τοῦ ΚΚΕ» κλπ. Θά δεῖ λοιπόν ὅτι πάνω ἀπὸ 25 ἄγωνιστές τοῦ ΕΚΚΕ καί τῆς ΑΑΣΠΕ εἶχαν συλληφθεῖ καί πάνω ἀπὸ 50 καταζητούνταν καί ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ μιά ματιὰ στίς καταλήψεις Νομικῆς καί Πολυτε-

χνείου και φέρνει μία σειρά από στελέχη του ΕΚΚΕ και της ΑΑΣΠΕ στην πρώτη γραμμή (Κουμάνταρος, Μαυρογέννης, Κούλογλου, Ροζάκης κλπ.).

Άλλοι βέβαια αποκαλούσαν την κατάληψη, προδοκάτοια (ή «Α-ΕΦΕΕ «Κ»ΝΕ) και άλλοι σπηλιτεύανε τίμιους αγωνιστές, σάν προδοκάτορες (ή «Κ»ΝΕ, τόν Δ. Μαυρογέννη).

Βέβαια, βλέπουμε και άλλα ευτράπελα σ' αυτό τό γράμμα. "Οτι τάχα οι Κουβανοί έχουν χύσει τό αίμα τους γιά τήν ἐλευθερία τών λαών τής 'Αφρικής ('Αλήθεια ποιά ἡ γνώμη του γιά τόν Τρόσκι καί τήν ἐξαγωγή ἐπανάστασης;) Φυσικά τό αίμα ἀπό ποιούς χύθηκε εἶναι γνωστό. Γνωστές οἱ σφαγές τών Κουβανῶν μισθοφόρων τοῦ Ρώσικου σοσιαλμπεριαλισμοῦ, πού κάνανε στό 'Ογκαντέν, στήν 'Ερυθραία, κτυπώντας τά ἐθνικοαπελευθερωτικά κινήματα.

Ἄλλωστε τό κίνημα τής 'Ερυθραίας δέν εἶχε καλεστεί στό Φεστιβάλ, ἀλλά εἶχαν προσκληθεῖ οἱ φαλαγγίτες τοῦ Φράνκο ἀπό τήν 'Ισπανία. Καί μία καί τοῦ ἀρέσουνε τά στοιχεῖα, μήπως εἶδε φωτογραφίες μέ διαδηλώσεις πληθός λαοῦ στή Λουάντα μέ κεντρικό σύνθημα «Κουβανοί, Σοβιετικοί go home!»

Πάντως ἕνα εἶναι γνωστό ὅτι ὁ ἐλληνικός λαός 30 χρόνια δέν ἀγοράστηκε ἀπό τό δολάριο, δέν θά ἐξαγοραστῇ τώρα, βέβαια, ἀπό τά ρούβλια.

Καί μία συμβουλή. Γιατί νά μὴν ἔρθουνε καί ἐδῶ οἱ Κουβανοί νά χύσουνε τό αίμα τους καί γιά τήν δικιά μας ἐλευθερία; Ἄλλωστε σέ λίγο στούς Ρώσους θά μείνουνε στά Βαλκάνια μόνο τρεῖς: 'Ο Ζίβκοφ, ὁ Φλωράκης καί ἡ... Χριστίνα. Αὐτά.

Κουτούρης Δημήτρης

Η ΧΙΛΗ ΤΟΥ ΑΛΛΙΕΝΤΕ

Τό ἄρθρο τοῦ Γιάννη Γκαφάνη γιά τή Χιλή, στό τεῦχος 108, σχολιάζουν τά δύο γράμματα πού ἀκολουθοῦν: 'Ο φοιτητής Γιάννης Π. γράφει:

*Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,

Στό τεῦχος 108 διάβασα ἕνα ἄρθρο τοῦ Γιάννη Γκαφάνη σχετικά μέ τήν ἀνατροπή τοῦ Allende. Θά ἤθελα, ἐδῶ, νά πῶ δύο λόγια πάνω στό ζήτημα τοῦ «ρόλου τοῦ στρατοῦ». Μᾶς λείπει ὁ συγγραφέας τοῦ ἄρθρου:

Οἱ ἀριστεριστές κατηγοροῦν τόν Allende ἐπειδὴ δέν ἔδωσε ὅπλα στό λαό. Ἀλλά ὁ Allende δέν ἔδωσε ὅπλα στό λαό γιατί εἶχε διαλέξει τόν κοινοβουλευτικό δρόμο. Καί εἶχε διαλέξει τόν κοινοβουλευτικό δρόμο γιατί ἡ 'Επανάσταση ἦταν ἀδύνατη. Καί ἡ 'Επανάσταση ἦταν ἀδύνατη ἐπειδὴ ὁ χιλιανός στρατός ἦταν πολὺ καλὰ ὁργανωμένος. Λαμπρά! Οὔτε πού τοῦ πέρασε ἀπ' τό μυαλό τοῦ Γιάννη Γκαφάνη ὅτι θά μποροῦσε νά εἶχε δημιουργηθεῖ ἕνα κίνημα στρατιωτῶν πού θά ἐμπόδιζε τοὺς ἀντιδραστικούς ἀξιωματικούς νά ἐφαρμόσουν τά σχέδιά τους. Κάτι τέτοιο εἶναι ἀδιανόητο γι' αὐτόν! (Χαρακτηριστικό εἶναι καί τό γεγονός ὅτι δταν μιλᾷ γιά «ἐλεγχό τοῦ στρατοῦ ἀπ' τόν Allende», τό μυαλό του δέν πάει πέρα ἀπ' τοὺς ἀξιωματικούς - βλ. παράγραφο «Μερικά συμπεράσματα»: ἀπάντηση στήν 4η «ἐπίκριση»). Εἰμαι βέβαιος πῶς δταν μέ τό καλὸ σχηματιστεῖ μία κυβέρνησις τής Ἀριστερᾶς καί στήν Ἑλλάδα, καί ἀφοῦ αὐτή ἡ κυβέρνησις ἀνατραπῇ ἀπ' τόν στρατό, θά δρεθεῖ πάλι κάποιος Γιάννης Γκαφάνης νά μᾶς πῇ πῶς δέν μποροῦσε νά γίνε ἀλλιῶς, ἀφοῦ ὁ στρατός ἦταν

καλὰ ὁργανωμένος. Τώρα ὁμως πού ἔχουμε καιρὸ μπροστά μας, κανεῖς δέν μιλᾷ γιά τήν ἀναγκαιότητα δημιουργίας κινήματος φαντάρων μέσα στόν ἀστικό στρατό.

Ἔτσι, δταν αὐριο αὐτός ὁ στρατός θά μᾶς σφάζει, ἐμεῖς θά προτάξουμε (γιά μία ἀκόμα φορά) ἥρωικά τά γυμνά μας στήθη, θά σφίξουμε σέ γροθιά τά ὅπλα χέρια μας, καί θά πεθάνουμε μ' ἕνα χαμόγελο ἱκανοποίησης, ἔχοντας ἡσυχία τῇ συνείδησὶ μας.

Καί γιά νά γυρίσουμε πάλι στή Χιλή:

Ἄς μὴ νομίσει κανεῖς πῶς κατηγοροῦ τήν Unidad Popular ἐπειδὴ δέν ἔκανε δουλειά στό στρατό ἡ ἐπειδὴ δέν φρόντισε νά ὀπλιστεῖ ὁ λαός. 'Η ὀ.π. ἀπ' τῇ φύσιν τῆς δέν ἦταν σέ θέση νά κάνει οὔτε τό ἕνα, οὔτε τό ἄλλο. Μ' αὐτὴ τὴν ἐννοία, λοιπόν, ἡ πτώση τῆς κυβέρνησις Allende ἦταν πράγματι ἀναπόφευκτη.

Συντροφικά,
ΓΙΑΝΝΗΣ Π.
φοιτητής

Γιά τό ἴδιο θέμα μᾶς γράφει - ἀντίθετα σέ ἄλλα - καί ὁ Στράτος Β:

*Αγαπητό ΑΝΤΙ

Μέ δρίσκουν σύμφωνο οἱ ἀναλύσεις τῆς Κοινωνικῆς δομῆς, τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων, τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά, τό οἰκονομικὸ δυναμικὸ, τό ρόλο τῶν πολυεθνικῶν ἐταιριῶν καί μονοπωλίων, καθὼς καί τήν ἀντίδραση τοῦ διεθνοῦς ἱμπεριαλισμοῦ γιά τήν ἀνάσχεση τῆς πραγμάτωσις σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ μέσα σέ συνθήκες πλουραλιστικές.

Αὐτό πού χωλαίνει τήν ἀνάλυση καί μειώνει τῇ σφαιρικότητι τῆς θεωρήσις εἶναι ἡ ἀπουσία τῆς θέσις πού λήραν οἱ σοσιαλιστικὲς χώρες. Τό-ἀν ἔδωσαν ἡ ὄχι βοήθεια καί ἀν ναι, ποιά; Ἄν ἔδωσαν δάνεια καί σέ τί μεγέθη;

Ἄν ἔστειλαν ἀγαθὰ καί σέ τί ὕψος;

Στὴ σκόπιμη πτώση τῆς τιμῆς τοῦ χαλκοῦ στά χρηματιστήρια μετάλλων τῆς Ν. Ὑόρκης καί Λονδίνου, πῶς ἀντέδρασαν, ὅπως καί στό σαμποτάρισμα τῆς ζήτησις χαλκοῦ ἀπὸ τήν καπιταλιστικὴ διεθνή;

Ἐπίσης ποιά ἦταν ἡ ἐπὶ μέρους προσφορά τῆς ΕΣΣΔ, τῶν Σοσιαλιστικῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης, τῆς Κίνας καί τῆς Κούβας, πού δταν ἔγινε ἡ ἐπανάστασίς τῆς, τὰ πλοῖα δέν σταμάτησαν ἐπὶ μῆνες νά μεταφέρουν ἀγαθὰ ἀπ' τὰ λιμάνια τῆς Ἀν. Εὐρώπης καί ἔκλεισαν ἀρκετὰ ζαχαρουργεῖα στίς σοσιαλιστικὲς χώρες γιά νά ὑποστηριχθεῖ ἡ παραγωγή στή νέα σοσιαλιστικὴ χώρα.

Εὐχαριστῶ
Στράτος Β.

ΓΙΑ ΜΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Μερικὲς σκέψεις του πάνω στὴ συζήτηση τοῦ συνεργάτη μας κ. Σπ. Παπασηπλιόπουλου μέ τόν καθηγητὴ R.G. Schwartzberg (τχ. 104), μᾶς στέλνει ὁ φοιτητής Γ. Μεντζελίδης:

Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον προκαλεσε ἡ συζήτηση τοῦ συνεργάτη τοῦ περιοδικοῦ κ. Παπασηπλιόπουλου μέ τόν καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Παρισιοῦ κ. R.G. Schwartzberg μέ θέμα «Δημοκρατικά καθεστῶτα καί αὐταρχικοὶ μηχανισμοί», συζή-

ΕΛΛΑΣΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Σ. Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ● ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 60 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 3605501 - 3608550
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ● ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ 141 ΠΕΙΡΑΙΑΣ. ΤΗΛ. 4116530

τηση που δημοσιεύθηκε στο ANTI.

Κατ' αρχήν, η εισαγωγή στη συζήτηση, αναλυτική αλλά και πολύ απλή δίνει στον αναγνώστη τη δυνατότητα να κατανοήσει το πνεύμα του κ. Schwarzenberg με τη μεθοδολογική παρουσίαση του έργου του μέσα από τις ενότητες του. Με την μέθοδο αυτή αποφεύγει τους επικίνδυνους εγκεφαλισμούς και το «καλσούπωμα» θά λέγαμε, της σκέψης του συζητητή. Αντίθετα με την εισαγωγή που γίνεται στη συζήτηση δίνονται τα χαρακτηριστικά στοιχεία της σκέψης του κ. Schwarzenberg, με αναφορά σ' όλο του το έργο και γίνεται δυνατό ώστε τα ερωτηματικά του αναγνώστη να απαντηθούν μέσα από την ίδια τη συζήτηση. Θά ήταν νομίζω ματαιοπονία, αλλά ίσως και υπερβολή να κριτικάρουμε τις απόψεις του κ. Scharitzenberg την στιγμή που δεν έχουμε μελετήσει όλο του το έργο. Έκείνο που πρέπει όπωσδήποτε να επισημανθεί είναι τα μέσα με τα οποία ο καθηγητής Schwarzenberg στέχεται κριτικά απέναντι σ' όλα τα παραδοσιακά πολιτικά αξιώματα (και εδώ ΣΥΜΦΩΝΟΥΜΕ) πράγμα πολύ σημαντικό για την ελληνική πολιτική σκέψη. Σίγουρα μέσα από τις απαντήσεις του παρουσιάζεται σαν μία αδογμάτιστη άνοιχτη πολιτική σκέψη, που μπορεί να είναι διαπαιδαγωγικά πολύτιμη. Οι απόψεις του για το «σοσιαλισμό» των Ανατολικών χωρών και των χωρών του Τρίτου κόσμου είναι άρμονικά συνδεδεμένες με τον τρόπο που αντιλαμβάνεται το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό και την σοσιαλιστική ζωή και κουλτούρα.

Ιδιαίτερα επίσης σημαντική είναι η κριτική που γίνεται από τον κ. Schwarzenberg τόσο στους άστικους θεσμούς, όσο στην «υπάρχουσα σοσιαλιστική εξουσία» από την μία, και από την άλλη οι κατευθύνσεις που δίνει για την έκφραση της «νόμιμης» όπως υποστηρίζει, εξουσίας μέσα από ένα χαρακτηριστικό σύνολο «αντιεξουσιών» που η υπαρκτή τους είναι θεμελιακή για

ένα οποιοδήποτε δημοκρατικό καθεστώς. Το θέμα αυτό των θεσμολογικών αντιεξουσιών θά πρέπει να μας απασχολήσει ιδιαίτερα.

Τέλος, οι θέσεις του για την Ένωμένη Σοσιαλιστική Ευρώπη, θέσεις που εκφράζονται με τη σύνομη ανάλυση που κάνει για την «κατανομή» της εξουσίας στην Ευρώπη και στα Ευρωπαϊκά κράτη, εκτός του ότι αποτελούν και μία τέτοια μέθοδο από πλευράς πολιτικής ανάλυσης της Ευρωπαϊκής εξουσίας, αποτελούν και μία σοβαρή διέξοδο πολιτικής σκέψης της Ευρωπαϊκής Άριστερας.

Αφού εκφράσω τα συγκαταθήριά μου στη σύνταξη του «ANTI» για την πρωτοποριακή ομολογουμένως, τόσο από πλευράς θέματος, όσο και από πλευράς παρουσίασης, δημοσίευση, θέλω να κλείσω με δύο θά 'λεγα «αιτήματα»:

α) να δημοσιεύσει το ANTI συζητήσεις και αναλύσεις πολιτικής σκέψης συστηματικά (καλό θά ήταν να παρουσιάζει έρύτερα το έργο του κ. Schwarzenberg) και

β) να έρθει σέ επαφή ή έδρα της πολιτικής έπιστήμης της Νικαίας Σχολής του Παν/μίου Αθηνών με τον κ. Schwarzenberg και με άλλους καθηγητές πολιτικής κοινωνιολογίας (άπευθύνομαι στον καθηγητή κ. Μεταξά) με σκοπό τη διοργάνωση μίας σειράς σεμιναρίων και διαλέξεων πολιτικής κοινωνιολογίας στην Αθήνα και σέ άλλες πόλεις της Ελλάδας, πράγμα που θά βοηθήσει πολύ στην άνδρωση της πολιτικής Έπιστήμης, που βρίσκεται σέ νηπιακή κατάσταση στή χώρα μας.

Γιώργος Μεντζελίδης,
Φοιτητής Πολιτικών Έπιστημών

ΑΓΝΩΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΑΧΤΙΤΣΗ

Αγαπητό «ANTI»

Με ιδιαίτερη έκπληξη είδα στο λογοτεχνικό παράρτημα του τελευταίου τεύχους 105 της 12/8/1978 να καταχωρούνται, αναδημοσιευόμενα από την εδώ ελληνόγλωσση έφημερίδα «ΤΟ ΕΛΛΗΝΟΚΑΝΑΔΙΚΟ ΒΗΜΑ», με παρουσίαση του συνεργάτη σας κ. Κ.Γ. Παπαγεωργίου τρία κείμενα - επιφυλλίδες - του αλησμόνητου εδώ ομογενή μας πεζογράφου Νίκου Καχτίτση.

Επειδή συμβαίνει να είμαι ένας από τους πρώτους ιδρυτές και συνεργάτες της Μοντρεαλινής αυτής έφημερίδας και να έχω διατελέσει για περισσότερα από δέκα χρόνια Διευθυντής της Σύναξης της και στην περίοδο των παραπάνω δημοσιευμάτων, σπεύδω να σας γνωρίσω ότι τα δύο από τα αναδημοσιευόμενα

στο «ANTI» τούτα κείμενα που φέρουν την υπογραφή Α. ΜΠΟΡΕΑΛΗΣ - ένα από τα πολυάριθμα ψευδώνυμα του Νίκου Καχτίτη στο «ΕΛΛΗΝΟΚΑΝΑΔΙΚΟ ΒΗΜΑ» στη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας στην Ελλάδα, όπως Νίκος Μάρνης, Ν. Καψωμένος, Νίκος Άνταϊος, Νίκος Φίδης κ.λ.π. - έχουν πράγματι γραφτεί από τον άξεσαστο εκείνο φίλο και πολύτιμο για πολλά χρόνια συνεργάτη μας Νίκο Καχτίτη που τόσο πρόωρα αλλοίμονο έχασαμε με τον άδοκτο θάνατό του.

Τό τρίτο όμως από τα κείμενα αυτά με τίτλο ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΗ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ, ανήκει στον υπογράφοντα και είχε γραφτεί για να τονιστεί ή αποκαλυπτική αξία της εμπιστευτικής έκθεσης που έκανε ο τότε Υπουργός των Έξωτερικών της Χούντας Π. Πιπινέλης στην έκτακτη εκείνη σύσκεψη στην Έλβετία στους Έλληνες διπλωματικούς εκπροσώπους του στρατιωτικού καθεστώτος στην Ευρώπη, της οποίας τό έκτεταμένο απόρρητο κείμενο πρώτοι και μόνοι έμεις από τον άπανταχού ελληνικό Τύπο έφέραμε στη δημοσιότητα με την πλήρη καταχώρησή του, σέ τρία συνεχόμενα φύλλα του ΕΛΛΗΝΟΚΑΝΑΔΙΚΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ τό Δεκέμβριο του 1969.

Άλλωστε ή συλλογιστική, τό ύφος και ή όλη δομή του άρθρου αυτού είναι ολότελα διαφορετική από την τόσο χαρακτηριστική ιδιότητα Καχτίτσιο γραφή και μου κάνει εντύπωση πώς διέφυγε τούτο από τη δόκιμη κριτική αντίληψη του συνεργάτη σας κ. Γ. Παπαγεωργίου.

Μέ την ευκαιρία, θά ήταν ίσως ενδιαφέρον για όσους καταγίνονται με τό έργο του μακαρίτη τούτου Έλληνα πεζογράφου Νίκου Καχτίτση, να προσθέσω σήμερα εδώ, ότι όλα τα αυτόγραφα της πολύχρονης συνεργασίας του στην ομογενειακή αυτή έφημερίδα, πολιτικά και λογοτεχνικά, διατηρούνται στο προσωπικό μου αρχείο μαζί με κάμποσα άλλα ανέκδοτα που για διάφορους λόγους δεν θέλησε την τελευταία στιγμή να δημοσιεύσουν.

Εύχαριστώ για την φιλοξενία
Φιλικάτα
Τάκης Πετρίτης
Βιβλιοθηκάριος
Έλληνικής Βιβλιοθήκης
Μόντρεαλ

Σ.Σ. Τά κείμενα του Ν. Καχτίτη μās έστειλε φίλος του περιοδικού από τον Καναδά που μετά από δική του έρευνα πιστοποιούσε ότι και τό κείμενο ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΗ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ανήκε στον έκλεκτο πεζογράφο. Όπωσδήποτε ή διενκρινιστική παρέμβαση του κ. Τάκη Πετρίτη αποδείχεται χρήσιμη και τον εύχαριστούμε γι' αυτό.

ΑΝΤΙ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημογράους 60
Αθήνα 601.
Τηλ: 732.713 - 732.819

● Έκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
● Υπεύθυνος Τυπογραφείου:

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ
Δημοσθένους 153
Καλλιθέα

● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ
Βασ. Αλεξάνδρου 2, Χίλτον.
Τηλ. 748.314 - 713.604
● Έκτύπωση:
Έργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ιασιού 5, Περιστέρι.

● Κάθε ένυπόγραφο άρθρο
έκφράζει την προσωπική
άποψη του συγγραφέα του.

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙ-
ΚΟΥ:

Έξαμ. 260 δρχ. - Έτήσια 520
Έτήσια Όργανισμών,
Τραπεζών, κ.λπ: 1.200 δρχ.
Γιά φοιτητές έκπτωση 15%.

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙ-
ΚΟΥ:

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
Έξάμηνη: απλή δολ. 10
άεροπ. δολ. 13
έτήσια: απλή δολ. 20
άεροπ. δολ. 25
Η.Π.Α. - Καναδάς - Άν. Ασία:
Έξάμηνη: απλή δολ. 10
άεροπ. δολ. 17
έτήσια: απλή δολ. 20
άεροπ. δολ. 34
Αυστραλία - Ωκεανία:
Έξάμηνη: απλή δολ. 10
άεροπ. δολ. 24
έτήσια: απλή δολ. 20
άεροπ. δολ. 47

● Έμβλήματα, έπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημογράους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ δρχ. 20
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ 30 ΔΡ.

Κεντρική διάθεση:
● γιά τά βιβλιοπωλεία
της Αθήνας:
Στά γραφεία του «ANTI»
Δημογράους 60, τηλ. 732-713
● γιά τά βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Ν. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279-720,
Θεσ/νίκη

ΣΤΑΧΥ

Είναι ένα καινούργιο μαγαζί
που άνοιξε στην Ξάνθου 7
στο Κολωνάκι.

Έκεί θα βρείτε τα κεραμικά του εργαστηρίου
“αντικείμενο.”

Η διεύθυνση του εργαστηρίου είναι:
Φανερωμένης 48 — Χολαργός τηλ. 65.21.725

αδελφότητα περιοδική πολιτιστική δράσης και συνάντησης
ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ 14

κολλεκτιβισμός
αργεντινή
γκραφίτι

χρονos όπου
ένα κράτος
αποκαταστή
τους πολιτικούς
κράτους

Γερμανικά
ακαδημαϊκού επιπέδου

Διαμαντιδης 3634290

ΔΙΔΟΤΟΥ 49

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ζαλόγγου 9, τηλ. 36.19.724

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

- Λουί Άραγκόν
Οι καμπάνες της Βασιλείας
- Βλαντιμίρ Μαγιακόφσκι
Έρωτικά γράμματα στη Λίλια Μπρίκ
- Τζών Γουαίην
Απόφοιτος με μέτριο βαθμό
- Γκεόργκη Βελίτσκοφ
Απλά θαύματα
- Τσέζαρε Παβέζε
Ένα ωραίο καλοκαίρι
- Ναταλία Μπαράσκαγια
Έπτά ημέρες μιās γυναίκας
- Έτιέν Μπαλιμπάρ
Γιά τη δικτατορία του προλεταριάτου
- Κάρολος Καστίγια Ντέλ Πίνο
Η άλλοτρίωση της γυναίκας
- Αντόνιο Λαμπριόλα
Η υλιστική αντίληψη της ιστορίας

το "μαγαζί"

Διδοτου και Ζωοδοχου Πηγης

εχει απ' ολα.

φτηνες τιμες!

Αθήνα Θεσσαλονίκη

καί σύντομα στόν *

Πειραιά

Τά μεγάλα καταστήματα ΑΦΟΙ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ μέλος της παγκοσμίου ένωσης μεγάλων Καταστημάτων αποτελούν τόν μεγαλύτερο καί τόν πιό σύγχρονο έμπορικό οργανισμό τής χώρας. Συνεχίζοντας μιά παράδοση πού άρχισε τό 1901 ή ΑΒΕΕ ΑΦΟΙ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ προσφέρει στην πελατεία της ποιότητα, άνεση καί τιμές όπως πάντα σωστές. Μέσα σέ έναν χώρο εύχάριστο καί σωστά διαμορφωμένο μέ μουσική, μπάρ, κλιματισμό, ζωντανές έκδηλώσεις, τό έμπειρο προσωπικό έξυπηρετεί μέ τρόπο μοναδικό τήν πελατεία των καταστημάτων.

* σχεδιασμένο σύμφωνα μέ τίς τελευταίες προδιαγραφές των μεγάλων συγχρόνων καταστημάτων προβλέπεται νά είναι έτοιμο τό φθινόπωρο του 1979.

ΑΦΟΙ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ
ΑΘΗΝΑΙ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Διαλέγουν πριν από σας-για σας !